

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ **Αρ. Φύλλου 58**

18 Απριλίου 1997

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2476

Κύρωση της Τελικής Πράξης της Διάσκεψης του Ευρωπαϊκού Χάρτη Ενέργειας, της Συνθήκης για το Χάρτη Ενέργειας και του Πρωτοκόλλου του Χάρτη Ενέργειας για την ενεργειακή απόδοση και τα σχετικά περιβαλλοντικά ζητήματα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο πρώτο

Κυρώνονται και έχουν την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος η Τελική Πράξη της Διάσκεψης του Ευρωπαϊκού Χάρτη Ενέργειας, η Συνθήκη για το Χάρτη Ενέργειας και το Πρωτόκολλο του Χάρτη Ενέργειας για την ενεργειακή απόδοση και τα σχετικά περιβαλλοντικά ζητήματα, που υπογράφηκαν στη Λισσαβώνα στις 17 Δεκεμβρίου 1994, το κείμενο των οποίων σε πρωτότυπο στην αγγλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική έχει ως εξής:

I. FINAL ACT OF THE EUROPEAN ENERGY CHARTER CONFERENCE

The final Plenary Session of the European Energy Charter Conference was held at Lisbon on 16-17 December 1994. Representatives of the Republic of Albania, the Republic of Armenia, Australia, the Republic of Austria, the Azerbaijani Republic, the Kingdom of Belgium, the Republic of Belarus, the Republic of Bulgaria, Canada, the Republic of Croatia, the Republic of Cyprus, the Czech Republic, the Kingdom of Denmark, the Republic of Estonia, the European Communities, the Republic of Finland, the French Republic, the Republic of Georgia, the Federal Republic of Germany, the Hellenic Republic, the Republic of Hungary, the Republic of Iceland, Ireland, the Italian Republic, Japan, the Republic of Kazakhstan, the Republic of Kyrgyzstan, the Republic of Latvia, the Principality of Liechtenstein, the Republic of Lithuania, the Grand Duchy of Luxembourg, the Republic of Malta, the Republic of Moldova, the Kingdom of the Netherlands, the Kingdom of Norway, the Republic of Poland, the Portuguese Republic, Romania, the Russian Federation, the Slovak Republic, the Republic of Slovenia, the Kingdom of Spain, the Kingdom of Sweden, the Swiss Confederation, the Republic of Tajikistan, the Republic of Turkey, Turkmenistan, Ukraine, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, the United States of America and the Republic of Uzbekistan (hereinafter referred to as "the representatives") participated in the Conference, as did invited observers from certain countries and international organizations.

BACKGROUND

II. During the meeting of the European Council in Dublin in June 1990, the Prime Minister of the Netherlands suggested that economic recovery in Eastern Europe and the then Union of Soviet Socialist Republics could be catalysed and accelerated by cooperation in the energy sector. This suggestion was welcomed by the Council, which invited the Commission of the European Communities to study how best to implement such cooperation. In February 1991 the Commission proposed the concept of a European Energy Charter.

Following discussion of the Commission's proposal in the Council of the European Communities, the European Communities invited the other countries of Western and Eastern Europe, of the Union of Soviet Socialist Republics and the non-European members of the Organisation for Economic Co-operation and Development to attend a conference in Brussels in July 1991 to launch negotiations on the European Energy Charter. A number of other countries and international organizations were invited to attend the European Energy Charter Conference as observers.

Negotiations on the European Energy Charter were completed in 1991 and the Charter was adopted by signature of a Concluding Document at a conference held at The Hague on 16-17 December 1991. Signatories of the Charter, then or subsequently, include all those listed in Section I above, other than observers.

The signatories of the European Energy Charter undertook:

- to pursue the objectives and principles of the Charter and implement and broaden their cooperation as soon as possible by negotiating in good faith a Basic Agreement and Protocols.

The European Energy Charter Conference accordingly began negotiations on a Basic Agreement - later called the Energy Charter Treaty - designed to promote East-West industrial cooperation by providing legal safeguards in areas such as investment, transit and trade. It also began negotiations on Protocols in the fields of energy efficiency, nuclear safety and hydrocarbons, although in the last case negotiations were later suspended until completion of the Energy Charter Treaty.

Negotiations on the Energy Charter Treaty and the Energy Charter Protocol on Energy Efficiency and Related Environmental Aspects were successfully completed in 1994.

THE ENERGY CHARTER TREATY

III. As a result of its deliberations the European Energy Charter Conference has accepted the text of the Energy Charter Treaty (hereinafter referred to as the "Treaty") which is set out in Annex 1 and Decisions with respect thereto which are set out in Annex 2, and agreed that the Treaty would be open for signature at Lisbon from 17 December 1994 to 16 June 1995.

UNDERSTANDINGS

IV. By signing the Final Act, the representatives agreed to adopt the following Understandings with respect to the Treaty:

1. With respect to the Treaty as a whole

(a) The representatives underline that the provisions of the Treaty have been agreed upon bearing in mind the specific nature of the Treaty aiming at a legal framework to promote long-term cooperation in a particular sector and as a result cannot be construed to constitute a precedent in the context of other international negotiations.

(b) The provisions of the Treaty do not:

(i) oblige any Contracting Party to introduce mandatory third party access; or

(ii) prevent the use of pricing systems which, within a particular category of consumers, apply identical prices to customers in different locations.

(c) Derogations from most favoured nation treatment are not intended to cover measures which are specific to an Investor or group of Investors, rather than applying generally.

2. With respect to Article 1(5)

(a) It is understood that the Treaty confers no rights to engage in economic activities other than Economic Activities in the Energy Sector.

(b) The following activities are illustrative of Economic Activity in the Energy Sector:

(i) prospecting and exploration for, and extraction of, e.g., oil, gas, coal and uranium;

(ii) construction and operation of power generation facilities, including those powered by wind and other renewable energy sources;

(iii) land transportation, distribution, storage and supply of Energy Materials and Products, e.g., by way of transmission and distribution grids and pipelines or dedicated rail lines, and construction of facilities for such, including the laying of oil, gas, and coal-slurry pipelines;

(iv) removal and disposal of wastes from energy related facilities such as power stations, including radioactive wastes from nuclear power stations;

(v) decommissioning of energy related facilities, including oil rigs, oil refineries and power generating plants;

(vi) marketing and sale of, and trade in Energy Materials and Products, e.g., retail sales of gasoline; and

(vii) research, consulting, planning, management and design activities related to the activities mentioned above, including those aimed at Improving Energy Efficiency.

3. With respect to Article 1(6)

For greater clarity as to whether an Investment made in the Area of one Contracting Party is controlled, directly or indirectly, by an Investor of any other Contracting Party, control of an Investment means control in fact, determined after an examination of the actual circumstances in each situation. In any such examination, all relevant factors should be considered, including the Investor's

(a) financial interest, including equity interest, in the Investment;

(b) ability to exercise substantial influence over the management and operation of the Investment; and

(c) ability to exercise substantial influence over the selection of members of the board of directors or any other managing body.

Where there is doubt as to whether an Investor controls, directly or indirectly, an Investment, an Investor claiming such control has the burden of proof that such control exists.

4. <u>With respect to Article 1(8)</u>

Consistent with Australia's foreign investment policy, the establishment of a new mining or raw materials processing project in Australia with total investment of $A 10 million or more by a foreign interest, even where that foreign interest is already operating a similar business in Australia, is considered as the making of a new investment.

5. <u>With respect to Article 1(12)</u>

The representatives recognize the necessity for adequate and effective protection of Intellectual Property rights according to the highest internationally-accepted standards.

6. With respect to Article 5(1)

The representatives' agreement to Article 5 is not meant to imply any position on whether or to what extent the provisions of the "Agreement on Trade-Related Investment Measures" annexed to the Final Act of the Uruguay Round of Multilateral Trade Negotiations are implicit in articles III and XI of the GATT.

7. With respect to Article 6

(a) The unilateral and concerted anti-competitive conduct referred to in Article 6(2) are to be defined by each Contracting Party in accordance with its laws and may include exploitative abuses.

(b) "Enforcement" and "enforces" include action under the competition laws of a Contracting Party by way of investigation, legal proceeding, or administrative action as well as by way of any decision or further law granting or continuing an authorization.

8. With respect to Article 7(4)

The applicable legislation would include provisions on environmental protection, land use, safety, or technical standards.

9. With respect to Articles 9, 10 and Part V

As a Contracting Party's programmes which provide for public loans, grants, guarantees or insurance for facilitating trade or Investment abroad are not connected with Investment or related activities of Investors from other Contracting Parties in its Area, such programmes may be subject to constraints with respect to participation in them.

10. With respect to Article 10(4)

The supplementary treaty will specify conditions for applying the Treatment described in Article 10(3). Those conditions will include, inter alia, provisions relating to the sale or other divestment of state assets (privatization) and to the dismantling of monopolies (demonopolization).

11. With respect to Articles 10(4) and 29(6)

Contracting Parties may consider any connection between the provisions of Article 10(4) and Article 29(6).

12. With respect to Article 14(5)

It is intended that a Contracting Party which enters into an agreement referred to in Article 14(5) ensure that the conditions of such an agreement are not in contradiction with that Contracting Party's obligations under the Articles of Agreement of the International Monetary Fund.

13. With respect to Article 19(1)(i)

It is for each Contracting Party to decide the extent to which the assessment and monitoring of Environmental Impacts should be subject to legal requirements, the authorities competent to take decisions in relation to such requirements, and the appropriate procedures to be followed.

14. With respect to Articles 22 and 23

With regard to trade in Energy Materials and Products governed by Article 29, that Article specifies the provisions relevant to the subjects covered by Articles 22 and 23.

15. With respect to Article 24

Exceptions contained in the GATT and Related Instruments apply between particular Contracting Parties which are parties to the GATT, as recognized by Article 4. With respect to trade in Energy Materials and Products governed by Article 29, that Article specifies the provisions relevant to the subjects covered by Article 24.

16. With respect to Article 26(2)(a)

Article 26(2)(a) should not be interpreted to require a Contracting Party to enact Part III of the Treaty into its domestic law.

17. With respect to Articles 26 and 27

The reference to treaty obligations in the penultimate sentence of Article 10(1) does not include decisions taken by international organizations, even if they are legally binding, or treaties which entered into force before 1 January 1970.

18. With respect to Article 29(2)(a)

(a) Where a provision of GATT 1947 or a Related Instrument referred to in this paragraph provides for joint action by parties to the GATT, it is intended that the Charter Conference take such action.

(b) The notion "applied on 1 March 1994 and practised with regard to Energy Materials and Products by parties to GATT 1947 among themselves" is not intended to refer to cases where a party to the GATT has invoked article XXXV of the GATT, thereby disapplying the GATT vis-à-vis another party to the GATT, but nevertheless applies unilaterally on a de facto basis some provisions of the GATT vis-à-vis that other party to the GATT.

19. With respect to Article 33

The provisional Charter Conference should at the earliest possible date decide how best to give effect to the goal of Title III of the European Energy Charter that Protocols be negotiated in areas of cooperation such as those listed in Title III of the Charter.

20. With respect to Article 34

(a) The provisional Secretary-General should make immediate contact with other international bodies in order to discover the terms on which they might be willing to undertake tasks arising from the Treaty and the Charter. The provisional Secretary-General might report back to the provisional Charter Conference at the meeting which Article 45(4) requires to be convened not later than 180 days after the opening date for signature of the Treaty.

(b) The Charter Conference should adopt the annual budget before the beginning of the financial year.

21. With respect to Article 34(3)(m)

The technical changes to Annexes might for instance include, delisting of non-signatories or of signatories that have evinced their intention not to ratify, or additions to Annexes N and VC. It is intended that the Secretariat would propose such changes to the Charter Conference when appropriate.

22. With respect to Annex TFU(1)

(a) If some of the parties to an agreement referred to in paragraph (1) have not signed or acceded to the Treaty at the time required for notification, those parties to the agreement which have signed or acceded to the Treaty may notify on their behalf.

(b) The need in general for notification of agreements of a purely commercial nature is not foreseen because such agreements should not raise a question of compliance with Article 29(2)(a), even when they are entered into by state agencies. The Charter Conference could, however, clarify for purposes of Annex TFU which types of agreements referred to in Article 29(2)(b) require notification under the Annex and which types do not.

DECLARATIONS

V. The representatives declared that Article 18(2) shall not be construed to allow the circumvention of the application of the other provisions of the Treaty.

VI. The representatives also noted the following Declarations that were made with respect to the Treaty:

1. With respect to Article 1(6)

The Russian Federation wishes to have reconsidered, in negotiations with regard to the supplementary treaty referred to in Article 10(4), the question of the importance of national legislation with respect to the issue of control as expressed in the Understanding to Article 1(6).

2. With respect to Articles 5 and 10(11)

Australia notes that the provisions of Articles 5 and 10(11) do not diminish its rights and obligations under the GATT, including as elaborated in the Uruguay Round Agreement on Trade-Related Investment Measures, particularly with respect to the list of exceptions in Article 5(3), which it considers incomplete.

Australia further notes that it would not be appropriate for dispute settlement bodies established under the Treaty to give interpretations of GATT articles III and XI in the context of disputes between parties to the GATT or between an Investor of a party to the GATT and another party to the GATT. It considers that with respect to the application of Article 10(11) between an Investor and a party to the GATT, the only issue that can be considered under Article 26 is the issue of the awards of arbitration in the event that a GATT panel or the WTO dispute settlement body first establishes that a trade-related investment measure maintained by the Contracting Party is inconsistent with its obligations under the GATT or the Agreement on Trade-Related Investment Measures.

3. With respect to Article 7

The European Communities and their Member States and Austria, Norway, Sweden and Finland declare that the provisions of Article 7 are subject to the conventional rules of international law on jurisdiction over submarine cables and pipelines or, where there are no such rules, to general international law.

They further declare that Article 7 is not intended to affect the interpretation of existing international law on jurisdiction over submarine cables and pipelines, and cannot be considered as doing so.

4. With respect to Article 10

Canada and the United States each affirm that they will apply the provisions of Article 10 in accordance with the following considerations:

For the purposes of assessing the treatment which must be accorded to Investors of other Contracting Parties and their Investments, the circumstances will need to be considered on a case-by-case basis. A comparison between the treatment accorded to Investors of one Contracting Party, or the Investments of Investors of one Contracting Party, and the Investments or Investors of another Contracting Party, is only valid if it is made between Investors and Investments in similar circumstances. In determining whether differential treatment of Investors or Investments is consistent with Article 10, two basic factors must be taken into account.

The first factor is the policy objectives of Contracting Parties in various fields insofar as they are consistent with the principles of non-discrimination set out in Article 10. Legitimate policy objectives may justify differential treatment of foreign Investors or their Investments in order to reflect a dissimilarity of relevant circumstances between those Investors and Investments and their domestic counterparts. For example, the objective of ensuring the integrity of a country's financial system would justify reasonable prudential measures with respect to foreign Investors or Investments, where such measures would be unnecessary to ensure the attainment of the same objectives insofar as domestic Investors or Investments are concerned. Those foreign Investors or their Investments would thus not be "in similar circumstances" to domestic Investors or their Investments. Thus, even if such a measure accorded differential treatment, it would not be contrary to Article 10.

The second factor is the extent to which the measure is motivated by the fact that the relevant Investor or Investment is subject to foreign ownership or under foreign control. A measure aimed specifically at Investors because they are foreign, without sufficient countervailing policy reasons consistent with the preceding paragraph, would be contrary to the principles of Article 10. The foreign Investor or Investment would be "in similar circumstances" to domestic Investors and their Investments, and the measure would be contrary to Article 10.

5. With respect to Article 25

The European Communities and their Member States recall that, in accordance with article 58 of the Treaty establishing the European Community:

(a) companies or firms formed in accordance with the law of a Member State and having their registered office, central administration or principal place of business within the Community shall, for the right of establishment pursuant to Part Three, Title III, Chapter 2 of the Treaty establishing the European Community, be treated in the same way as natural persons who are nationals of Member States; companies or firms which only have their registered office within the Community must, for this purpose, have an effective and continuous link with the economy of one of the Member States;

(b) "companies and firms" means companies or firms constituted under civil or commercial law, including cooperative societies, and other legal persons governed by public or private law, save for those which are non-profitmaking.

The European Communities and their Member States further recall that:

Community law provides for the possibility to extend the treatment described above to branches and agencies of companies or firms not established in one of the Member States; and that, the application of Article 25 of the Energy Charter Treaty will allow only those derogations necessary to safeguard the preferential treatment resulting from the wider process of economic integration resulting from the Treaties establishing the European Communities.

6. With respect to Article 40

Denmark recalls that the European Energy Charter does not apply to Greenland and the Faroe Islands until notice to this effect has been received from the local governments of Greenland and the Faroe Islands.

In this respect Denmark affirms that Article 40 of the Treaty applies to Greenland and the Faroe Islands.

7. With respect to Annex G(4)

(a) The European Communities and the Russian Federation declare that trade in nuclear materials between them shall be governed, until they reach another agreement, by the provisions of article 22 of the Agreement on Partnership and Cooperation establishing a partnership between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Russian Federation, of the other part, signed at Corfu on 24 June 1994, the exchange of letters attached thereto and the related joint declaration, and disputes regarding such trade will be subject to the procedures of the said Agreement.

(b) The European Communities and Ukraine declare that, in accordance with the Agreement on Partnership and Cooperation signed at Luxembourg on 14 June 1994 and the Interim Agreement thereto, initialled there the same day, trade in nuclear materials between them shall be exclusively governed by the provisions of a specific agreement to be concluded between the European Atomic Energy Community and Ukraine.

Until entry into force of this specific agreement, the provisions of the Agreement on Trade and Economic and Commercial Cooperation between the European Economic Community, the European Atomic Energy Community and the Union of Soviet Socialist Republics signed at Brussels on 18 December 1989 shall exclusively continue to apply for trade in nuclear materials between them.

(c) The European Communities and Kazakhstan declare that, in accordance with the Agreement on Partnership and Cooperation initialled at Brussels on 20 May 1994, trade in nuclear materials between them shall be exclusively governed by the provisions of a specific agreement to be concluded between the European Atomic Energy Community and Kazakhstan.

Until entry into force of this specific agreement, the provisions of the Agreement on Trade and Economic and Commercial Cooperation between the European Economic Community, the European Atomic Energy Community and the Union of Soviet Socialist Republics signed at Brussels on 18 December 1989 shall exclusively continue to apply for trade in nuclear materials between them.

(d) The European Communities and Kyrgyzstan declare that, in accordance with the Agreement on Partnership and Cooperation initialled at Brussels on 31 May 1994, trade in nuclear materials between them shall be exclusively governed by the provisions of a specific agreement to be concluded between the European Atomic Energy Community and Kyrgyzstan.

Until entry into force of this specific agreement, the provisions of the Agreement on Trade and Economic and Commercial Cooperation between the European Economic Community, the European Atomic Energy Community and the Union of Soviet Socialist Republics signed at Brussels on 18 December 1989 shall exclusively continue to apply for trade in nuclear materials between them.

(e) The European Communities and Tajikistan declare that trade in nuclear materials between them shall be exclusively governed by the provisions of a specific agreement to be concluded between the European Atomic Energy Community and Tajikistan.

Until entry into force of this specific agreement, the provisions of the Agreement on Trade and Economic and Commercial Cooperation between the European Economic Community, the European Atomic Energy Community and the Union of Soviet Socialist Republics signed at Brussels on 18 December 1989 shall exclusively continue to apply for trade in nuclear materials between them.

(f) The European Communities and Uzbekistan declare that trade in nuclear materials between them shall be exclusively governed by the provisions of a specific agreement to be concluded between the European Atomic Energy Community and Uzbekistan.

Until entry into force of this specific agreement, the provisions of the Agreement on Trade and Economic and Commercial Cooperation between the European Economic Community, the European Atomic Energy Community and the Union of Soviet Socialist Republics signed at Brussels on 18 December 1989 shall exclusively continue to apply for trade in nuclear materials between them.

THE ENERGY CHARTER PROTOCOL
ON ENERGY EFFICIENCY AND RELATED ENVIRONMENTAL ASPECTS

VII. The European Energy Charter Conference has accepted the text of the Energy Charter Protocol on Energy Efficiency and Related Environmental Aspects.

THE EUROPEAN ENERGY CHARTER

VIII. The provisional Charter Conference and the Charter Conference provided for in the Treaty shall henceforth be responsible for making decisions on requests to sign the Concluding Document of the Hague Conference on the European Energy Charter and the European Energy Charter adopted thereby.

DOCUMENTATION

IX. The records of negotiations of the European Energy Charter Conference will be deposited with the Secretariat.

Done at Lisbon on the seventeenth day of December in the year one thousand nine hundred and ninety-four.

Për Republikën e Shqipërisë

Հայաստանի Հանրապետության համար

For Australia

Für die Republik Österreich

Азербайдан ачынчан

Pour le Royaume de Belgique
Voor het Koninkrijk België
Für das Königreich Belgien

Cette signature engage également la Communauté française de Belgique, la Communauté flamande, la Communauté germanophone de Belgique, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.

Deze handtekening bindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap van België, de Duitstalige Gemeenschap van België, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Diese Unterschrift bindet ebenso die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft Belgiens, die Deutschsprachige Gemeinschaft Belgiens, die Flämische Region, die Wallonische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

Ад імя Рэспублікі Беларусь

За Република България

For Canada
Pour le Canada

za Republiku Hrvatsku

For the Republic of Cyprus

Za Českou Republiku

For Kongeriget Danmark

Eesti Vabariigi nimel

Por las Comunidades Europeas
For De Europæiske Fællesskaber
Für die Europäischen Gemeinschaften
Για τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες
For the European Communities
Pour les Communautés européennes
Per le Comunità europee
Voor de Europese Gemeenschappen
Pelas Comunidades Europeias

Suomen tasavallan puolesta

Pour la République française

Alain Giraud

საქართველოს რესპუბლიკის სახელით

Für die Bundesrepublik Deutschland

Walter Klaus

Για την Ελληνική Δημοκρατία

A Magyar Köztársaság nevében

Fyrir hönd Lýðveldisins Íslands

Thar cheann Na hÉireann
For Ireland

Per la Repubblica italiana

日本国のために

Казахстан Республикасының атынан

Кыргыз Республикасы Үчүн

Latvijas Republikas varda

Für das Fürstentum Liechtenstein

Lietuvos Respublikos vardu

Pour le Grand-Duché de Luxembourg

For the Republic of Malta

Pentru Republica Moldova

Voor het Koninkrijk der Nederlanden

For Kongeriket Norge

Za Rzeczpospolitą Polską

Pela República Portuguesa

Pentru România

За Российскую Федерацию

Za Slovenskú republiku

Za Republiko Slovenijo

Por el Reino de España

För Konungariket Sverige

Für die Schweizerische Eidgenossenschaft
Pour la Confédération suisse
Per la Confederazione svizzera

Аз номи Таҷикистон

Türkiye Cumhuriyeti adina

Туркменистан Хекуметинин адындан

За Україну

For the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

For the United States of America

Узбекистон Республикаси Хукумати номидан

THE ENERGY CHARTER TREATY

PREAMBLE

The Contracting Parties to this Treaty,

Having regard to the Charter of Paris for a New Europe signed on 21 November 1990;

Having regard to the European Energy Charter adopted in the Concluding Document of the Hague Conference on the European Energy Charter signed at The Hague on 17 December 1991;

Recalling that all signatories to the Concluding Document of the Hague Conference undertook to pursue the objectives and principles of the European Energy Charter and implement and broaden their cooperation as soon as possible by negotiating in good faith an Energy Charter Treaty and Protocols, and desiring to place the commitments contained in that Charter on a secure and binding international legal basis;

Desiring also to establish the structural framework required to implement the principles enunciated in the European Energy Charter;

Wishing to implement the basic concept of the European Energy Charter initiative which is to catalyse economic growth by means of measures to liberalize investment and trade in energy;

Affirming that Contracting Parties attach the utmost importance to the effective implementation of full national treatment and most favoured nation treatment, and that these commitments will be applied to the Making of Investments pursuant to a supplementary treaty;

Having regard to the objective of progressive liberalization of international trade and to the principle of avoidance of discrimination in international trade as enunciated in the General Agreement on Tariffs and Trade and its Related Instruments and as otherwise provided for in this Treaty;

Determined progressively to remove technical, administrative and other barriers to trade in Energy Materials and Products and related equipment, technologies and services;

Looking to the eventual membership in the General Agreement on Tariffs and Trade of those Contracting Parties which are not currently parties thereto and concerned to provide interim trade arrangements which will assist those Contracting Parties and not impede their preparation for such membership;

Mindful of the rights and obligations of certain Contracting Parties which are also parties to the General Agreement on Tariffs and Trade and its Related Instruments;

Having regard to competition rules concerning mergers, monopolies, anti-competitive practices and abuse of dominant position ;

Having regard also to the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, the Nuclear Suppliers Guidelines and other international nuclear non-proliferation obligations or understandings;

Recognizing the necessity for the most efficient exploration, production, conversion, storage, transport, distribution and use of energy;

Recalling the United Nations Framework Convention on Climate Change, the Convention on Long-Range Transboundary Air Pollution and its protocols, and other international environmental agreements with energy-related aspects; and

Recognizing the increasingly urgent need for measures to protect the environment, including the decommissioning of energy installations and waste disposal, and for internationally-agreed objectives and criteria for these purposes.

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

PART I

DEFINITIONS AND PURPOSE

ARTICLE 1

DEFINITIONS

As used in this Treaty:

(1) "Charter" means the European Energy Charter adopted in the Concluding Document of the Hague Conference on the European Energy Charter signed at The Hague on 17 December 1991; signature of the Concluding Document is considered to be signature of the Charter.

(2) "Contracting Party" means a state or Regional Economic Integration Organization which has consented to be bound by this Treaty and for which the Treaty is in force.

(3) "Regional Economic Integration Organization" means an organization constituted by states to which they have transferred competence over certain matters a number of which are governed by this Treaty, including the authority to take decisions binding on them in respect of those matters.

(4) "Energy Materials and Products", based on the Harmonized System of the Customs Cooperation Council and the Combined Nomenclature of the European Communities, means the items included in Annex EM.

(5) "Economic Activity in the Energy Sector" means an economic activity concerning the exploration, extraction, refining, production, storage, land transport, transmission, distribution, trade, marketing, or sale of Energy Materials and Products except those included in Annex NI, or concerning the distribution of heat to multiple premises.

(6) "Investment" means every kind of asset, owned or controlled directly or indirectly by an Investor and includes:

(a) tangible and intangible, and movable and immovable, property, and any property rights such as leases, mortgages, liens, and pledges;

(b) a company or business enterprise, or shares, stock, or other forms of equity participation in a company or business enterprise, and bonds and other debt of a company or business enterprise;

(c) claims to money and claims to performance pursuant to contract having an economic value and associated with an Investment;

(d) Intellectual Property;

(e) Returns;

(f) any right conferred by law or contract or by virtue of any licences and permits granted pursuant to law to undertake any Economic Activity in the Energy Sector.

A change in the form in which assets are invested does not affect their character as investments and the term "Investment" includes all investments, whether existing at or made after the later of the date of entry into force of this Treaty for the Contracting Party of the Investor making the investment and that for the Contracting Party in the Area of which the investment is made (hereinafter referred to as the "Effective Date") provided that the Treaty shall only apply to matters affecting such investments after the Effective Date.

"Investment" refers to any investment associated with an Economic Activity in the Energy Sector and to investments or classes of investments designated by a Contracting Party in its Area as "Charter efficiency projects" and so notified to the Secretariat.

(7) "Investor" means:

(a) with respect to a Contracting Party:

(i) a natural person having the citizenship or nationality of or who is permanently residing in that Contracting Party in accordance with its applicable law;

(ii) a company or other organization organized in accordance with the law applicable in that Contracting Party;

(b) with respect to a "third state", a natural person, company or other organization which fulfils, mutatis mutandis, the conditions specified in subparagraph (a) for a Contracting Party.

(8) "Make Investments" or "Making of Investments" means establishing new Investments, acquiring all or part of existing Investments or moving into different fields of Investment activity.

(9) "Returns" means the amounts derived from or associated with an Investment, irrespective of the form in which they are paid, including profits, dividends, interest, capital gains, royalty payments, management, technical assistance or other fees and payments in kind.

(10) "Area" means with respect to a state that is a Contracting Party:

(a) the territory under its sovereignty, it being understood that territory includes land, internal waters and the territorial sea; and

(b) subject to and in accordance with the international law of the sea: the sea, sea-bed and its subsoil with regard to which that Contracting Party exercises sovereign rights and jurisdiction.

With respect to a Regional Economic Integration Organization which is a Contracting Party, Area means the Areas of the member states of such Organization, under the provisions contained in the agreement establishing that Organization.

(11) (a) "GATT" means "GATT 1947" or "GATT 1994", or both of them where both are applicable.

(b) "GATT 1947" means the General Agreement on Tariffs and Trade, dated 30 October 1947, annexed to the Final Act Adopted at the Conclusion of the Second Session of the Preparatory Committee of the United Nations Conference on Trade and Employment, as subsequently rectified, amended or modified.

(c) "GATT 1994" means the General Agreement on Tariffs and Trade as specified in Annex 1A of the Agreement Establishing the World Trade Organization, as subsequently rectified, amended or modified.

A party to the Agreement Establishing the World Trade Organization is considered to be a party to GATT 1994.

(d) "Related Instruments" means, as appropriate:

(i) agreements, arrangements or other legal instruments, including decisions, declarations and understandings, concluded under the auspices of GATT 1947 as subsequently rectified, amended or modified; or

(ii) the Agreement Establishing the World Trade Organization including its Annex 1 (except GATT 1994), its Annexes 2, 3 and 4, and the decisions, declarations and understandings related thereto, as subsequently rectified, amended or modified.

(12) "Intellectual Property" includes copyrights and related rights, trademarks, geographical indications, industrial designs, patents, layout designs of integrated circuits and the protection of undisclosed information.

(13) (a) "Energy Charter Protocol" or "Protocol" means a treaty, the negotiation of which is authorized and the text of which is adopted by the Charter Conference, which is entered into by two or more Contracting Parties in order to complement, supplement, extend or amplify the provisions of this Treaty with respect to any specific sector or category of activity within the scope of this Treaty, or to areas of cooperation pursuant to Title III of the Charter.

(b) "Energy Charter Declaration" or "Declaration" means a non-binding instrument, the negotiation of which is authorized and the text of which is approved by the Charter Conference, which is entered into by two or more Contracting Parties to complement or supplement the provisions of this Treaty.

(14) "Freely Convertible Currency" means a currency which is widely traded in international foreign exchange markets and widely used in international transactions.

ARTICLE 2

PURPOSE OF THE TREATY

This Treaty establishes a legal framework in order to promote long-term cooperation in the energy field, based on complementarities and mutual benefits, in accordance with the objectives and principles of the Charter.

PART II

COMMERCE

ARTICLE 3

INTERNATIONAL MARKETS

The Contracting Parties shall work to promote access to international markets on commercial terms, and generally to develop an open and competitive market, for Energy Materials and Products.

ARTICLE 4

NON-DEROGATION FROM GATT AND RELATED INSTRUMENTS

Nothing in this Treaty shall derogate, as between particular Contracting Parties which are parties to the GATT, from the provisions of the GATT and Related Instruments as they are applied between those Contracting Parties.

ARTICLE 5

TRADE-RELATED INVESTMENT MEASURES

(1) A Contracting Party shall not apply any trade-related investment measure that is inconsistent with the provisions of article III or XI of the GATT; this shall be without prejudice to the Contracting Party's rights and obligations under the GATT and Related Instruments and Article 29.

(2) Such measures include any investment measure which is mandatory or enforceable under domestic law or under any administrative ruling, or compliance with which is necessary to obtain an advantage, and which requires:

(a) the purchase or use by an enterprise of products of domestic origin or from any domestic source, whether specified in terms of particular products, in terms of volume or value of products, or in terms of a proportion of volume or value of its local production; or

(b) that an enterprise's purchase or use of imported products be limited to an amount related to the volume or value of local products that it exports;

or which restricts:

(c) the importation by an enterprise of products used in or related to its local production, generally or to an amount related to the volume or value of local production that it exports;

(d) the importation by an enterprise of products used in or related to its local production by restricting its access to foreign exchange to an amount related to the foreign exchange inflows attributable to the enterprise; or

(e) the exportation or sale for export by an enterprise of products, whether specified in terms of particular products, in terms of volume or value of products, or in terms of a proportion of volume or value of its local production.

(3) Nothing in paragraph (1) shall be construed to prevent a Contracting Party from applying the trade-related investment measures described in subparagraphs (2)(a) and (c) as a condition of eligibility for export promotion, foreign aid, government procurement or preferential tariff or quota programmes.

(4) Notwithstanding paragraph (1), a Contracting Party may temporarily continue to maintain trade-related investment measures which were in effect more than 180 days before its signature of this Treaty, subject to the notification and phase-out provisions set out in Annex TRM.

ARTICLE 6

COMPETITION

(1) Each Contracting Party shall work to alleviate market distortions and barriers to competition in Economic Activity in the Energy Sector.

(2) Each Contracting Party shall ensure that within its jurisdiction it has and enforces such laws as are necessary and appropriate to address unilateral and concerted anti-competitive conduct in Economic Activity in the Energy Sector.

(3) Contracting Parties with experience in applying competition rules shall give full consideration to providing, upon request and within available resources, technical assistance on the development and implementation of competition rules to other Contracting Parties.

(4) Contracting Parties may cooperate in the enforcement of their competition rules by consulting and exchanging information.

(5) If a Contracting Party considers that any specified anti-competitive conduct carried out within the Area of another Contracting Party is adversely affecting an important interest relevant to the purposes identified in this Article, the Contracting Party may notify the other Contracting Party and may request that its competition authorities initiate appropriate enforcement action. The notifying Contracting Party shall include in such notification sufficient information to permit the notified Contracting Party to identify the anti-competitive conduct that is the subject of the notification and shall include an offer of such further information and cooperation as the notifying

Contracting Party is able to provide. The notified Contracting Party or, as the case may be, the relevant competition authorities may consult with the competition authorities of the notifying Contracting Party and shall accord full consideration to the request of the notifying Contracting Party in deciding whether or not to initiate enforcement action with respect to the alleged anti-competitive conduct identified in the notification. The notified Contracting Party shall inform the notifying Contracting Party of its decision or the decision of the relevant competition authorities and may if it wishes inform the notifying Contracting Party of the grounds for the decision. If enforcement action is initiated, the notified Contracting Party shall advise the notifying Contracting Party of its outcome and, to the extent possible, of any significant interim development.

(6) Nothing in this Article shall require the provision of information by a Contracting Party contrary to its laws regarding disclosure of information, confidentiality or business secrecy.

(7) The procedures set forth in paragraph (5) and Article 27(1) shall be the exclusive means within this Treaty of resolving any disputes that may arise over the implementation or interpretation of this Article.

ARTICLE 7

TRANSIT

(1) Each Contracting Party shall take the necessary measures to facilitate the Transit of Energy Materials and Products consistent with the principle of freedom of transit and without distinction as to the origin, destination or ownership of such Energy Materials and Products or discrimination as to pricing on the basis of such distinctions, and without imposing any unreasonable delays, restrictions or charges.

(2) Contracting Parties shall encourage relevant entities to cooperate in:

(a) modernizing Energy Transport Facilities necessary to the Transit of Energy Materials and Products;

(b) the development and operation of Energy Transport Facilities serving the Areas of more than one Contracting Party;

(c) measures to mitigate the effects of interruptions in the supply of Energy Materials and Products;

(d) facilitating the interconnection of Energy Transport Facilities.

(3) Each Contracting Party undertakes that its provisions relating to transport of Energy Materials and Products and the use of Energy Transport Facilities shall treat Energy Materials and Products in Transit in no less favourable a manner than its provisions treat such materials and products originating in or destined for its own Area, unless an existing international agreement provides otherwise.

(4) In the event that Transit of Energy Materials and Products cannot be achieved on commercial terms by means of Energy Transport Facilities the Contracting Parties shall not place obstacles in the way of new capacity being established, except as may be otherwise provided in applicable legislation which is consistent with paragraph (1).

(5) A Contracting Party through whose Area Energy Materials and Products may transit shall not be obliged to

(a) permit the construction or modification of Energy Transport Facilities; or

(b) permit new or additional Transit through existing Energy Transport Facilities,

which it demonstrates to the other Contracting Parties concerned would endanger the security or efficiency of its energy systems, including the security of supply.

Contracting Parties shall, subject to paragraphs (6) and (7), secure established flows of Energy Materials and Products to, from or between the Areas of other Contracting Parties.

(6) A Contracting Party through whose Area Energy Materials and Products transit shall not, in the event of a dispute over any matter arising from that Transit, interrupt or reduce, permit any entity subject to its control to interrupt or reduce, or require any entity subject to its jurisdiction to interrupt or reduce the existing flow of Energy Materials and Products prior to the conclusion of the dispute resolution procedures set out in paragraph (7), except where this is specifically provided for in a contract or other agreement governing such Transit or permitted in accordance with the conciliator's decision.

(7) The following provisions shall apply to a dispute described in paragraph (6), but only following the exhaustion of all relevant contractual or other dispute resolution remedies previously agreed between the Contracting Parties party to the dispute or between any entity referred to in paragraph (6) and an entity of another Contracting Party party to the dispute:

(a) A Contracting Party party to the dispute may refer it to the Secretary-General by a notification summarizing the matters in dispute. The Secretary-General shall notify all Contracting Parties of any such referral.

(b) Within 30 days of receipt of such a notification, the Secretary-General, in consultation with the parties to the dispute and the other Contracting Parties concerned, shall appoint a conciliator. Such a conciliator shall have experience in the matters subject to dispute and shall not be a national or citizen of or permanently resident in a party to the dispute or one of the other Contracting Parties concerned.

(c) The conciliator shall seek the agreement of the parties to the dispute to a resolution thereof or upon a procedure to achieve such resolution. If within 90 days of his appointment he has failed to secure such agreement, he shall recommend a resolution to the dispute or a procedure to achieve such resolution and shall decide the interim tariffs and other terms and conditions to be observed for Transit from a date which he shall specify until the dispute is resolved.

(d) The Contracting Parties undertake to observe and ensure that the entities under their control or jurisdiction observe any interim decision under subparagraph (c) on tariffs, terms and conditions for 12 months following the conciliator's decision or until resolution of the dispute, whichever is earlier.

(e) Notwithstanding subparagraph (b) the Secretary-General may elect not to appoint a conciliator if in his judgement the dispute concerns Transit that is or has been the subject of the dispute resolution procedures set out in subparagraphs (a) to (d) and those proceedings have not resulted in a resolution of the dispute.

(f) The Charter Conference shall adopt standard provisions concerning the conduct of conciliation and the compensation of conciliators.

(8) Nothing in this Article shall derogate from a Contracting Party's rights and obligations under international law including customary international law, existing bilateral or multilateral agreements, including rules concerning submarine cables and pipelines.

(9) This Article shall not be so interpreted as to oblige any Contracting Party which does not have a certain type of Energy Transport Facilities used for Transit to take any measure under this Article with respect to that type of Energy Transport Facilities. Such a Contracting Party is, however, obliged to comply with paragraph (4).

(10) For the purposes of this Article:

(a) "Transit" means

(i) the carriage through the Area of a Contracting Party, or to or from port facilities in its Area for loading or unloading, of Energy Materials and Products originating in the Area of another state and destined for the Area of a third state, so long as either the other state or the third state is a Contracting Party; or

(ii) the carriage through the Area of a Contracting Party of Energy Materials and Products originating in the Area of another Contracting Party and destined for the Area of that other Contracting Party, unless the two Contracting Parties concerned decide otherwise and record their decision by a joint entry in Annex N. The two Contracting Parties may delete their listing in Annex N by delivering a joint written notification of their intentions to the Secretariat, which shall transmit that notification to all other Contracting Parties. The deletion shall take effect four weeks after such former notification.

(b) "Energy Transport Facilities" consist of high-pressure gas transmission pipelines, high-voltage electricity transmission grids and lines, crude oil transmission pipelines, coal slurry pipelines, oil product pipelines, and other fixed facilities specifically for handling Energy Materials and Products.

ARTICLE 8

TRANSFER OF TECHNOLOGY

(1) The Contracting Parties agree to promote access to and transfer of energy technology on a commercial and non-discriminatory basis to assist effective trade in Energy Materials and Products and Investment and to implement the objectives of the Charter subject to their laws and regulations, and to the protection of Intellectual Property rights.

(2) Accordingly, to the extent necessary to give effect to paragraph (1) the Contracting Parties shall eliminate existing and create no new obstacles to the transfer of technology in the field of Energy Materials and Products and related equipment and services, subject to non-proliferation and other international obligations.

ARTICLE 9

ACCESS TO CAPITAL

(1) The Contracting Parties acknowledge the importance of open capital markets in encouraging the flow of capital to finance trade in Energy Materials and Products and for the making of and assisting with regard to Investments in Economic Activity in the Energy Sector in the Areas of other Contracting Parties, particularly those with economies in transition. Each Contracting Party shall accordingly endeavour to promote conditions for access to its capital market by companies and nationals of other Contracting Parties, for the purpose of financing trade in Energy Materials and Products and for the purpose of Investment in Economic Activity in the Energy Sector in the Areas of those other Contracting Parties, on a basis no less favourable than that which it accords in like circumstances to its own companies and nationals or companies and nationals of any other Contracting Party or any third state, whichever is the most favourable.

(2) A Contracting Party may adopt and maintain programmes providing for access to public loans, grants, guarantees or insurance for facilitating trade or Investment abroad. It shall make such facilities available, consistent with the objectives, constraints and criteria of such programmes (including any objectives, constraints or criteria relating to the place of business of an applicant for any such facility or the place of delivery of goods or services supplied with the support of any such facility) for Investments in the Economic Activity in the Energy Sector of other Contracting Parties or for financing trade in Energy Materials and Products with other Contracting Parties.

(3) Contracting Parties shall, in implementing programmes in Economic Activity in the Energy Sector to improve the economic stability and investment climates of the Contracting Parties, seek as appropriate to encourage the operations and take advantage of the expertise of relevant international financial institutions.

(4) Nothing in this Article shall prevent:

(a) financial institutions from applying their own lending or underwriting practices based on market principles and prudential considerations; or

(b) a Contracting Party from taking measures:

(i) for prudential reasons, including the protection of investors, consumers, depositors, policy-holders or persons to whom a fiduciary duty is owed by a financial service supplier; or

(ii) to ensure the integrity and stability of its financial system and capital markets.

PART III

INVESTMENT PROMOTION AND PROTECTION

ARTICLE 10

PROMOTION, PROTECTION AND TREATMENT OF INVESTMENTS

(1) Each Contracting Party shall, in accordance with the provisions of this Treaty, encourage and create stable, equitable, favourable and transparent conditions for Investors of other Contracting Parties to Make Investments in its Area. Such conditions shall include a commitment to accord at all times to Investments of Investors of other Contracting Parties fair and equitable treatment. Such Investments shall also enjoy the most constant protection and security and no Contracting Party shall in any way impair by unreasonable or discriminatory measures their management, maintenance, use, enjoyment or disposal. In no case shall such Investments be accorded treatment less favourable than that required by international law, including treaty obligations. Each Contracting Party shall observe any obligations it has entered into with an Investor or an Investment of an Investor of any other Contracting Party.

(2) Each Contracting Party shall endeavour to accord to Investors of other Contracting Parties, as regards the Making of Investments in its Area, the Treatment described in paragraph (3).

(3) For the purposes of this Article, "Treatment" means treatment accorded by a Contracting Party which is no less favourable than that which it accords to its own Investors or to Investors of any other Contracting Party or any third state, whichever is the most favourable.

(4) A supplementary treaty shall, subject to conditions to be laid down therein, oblige each party thereto to accord to Investors of other parties, as regards the Making of Investments in its Area, the Treatment described in paragraph (3). That treaty shall be open for signature by the states and Regional Economic Integration Organizations which have signed or acceded to this Treaty. Negotiations towards the supplementary treaty shall commence not later than 1 January 1995, with a view to concluding it by 1 January 1998.

(5) Each Contracting Party shall, as regards the Making of Investments in its Area, endeavour to:

(a) limit to the minimum the exceptions to the Treatment described in paragraph (3);

(b) progressively remove existing restrictions affecting Investors of other Contracting Parties.

(6) (a) A Contracting Party may, as regards the Making of Investments in its Area, at any time declare voluntarily to the Charter Conference, through the Secretariat, its intention not to introduce new exceptions to the Treatment described in paragraph (3).

(b) A Contracting Party may, furthermore, at any time make a voluntary commitment to accord to Investors of other Contracting Parties, as regards the Making of Investments in some or all Economic Activities in the Energy Sector in its Area, the Treatment described in paragraph (3). Such commitments shall be notified to the Secretariat and listed in Annex VC and shall be binding under this Treaty.

(7) Each Contracting Party shall accord to Investments in its Area of Investors of other Contracting Parties, and their related activities including management, maintenance, use, enjoyment or disposal, treatment no less favourable than that which it accords to Investments of its own Investors or of the Investors of any other Contracting Party or any third state and their related activities including management, maintenance, use, enjoyment or disposal, whichever is the most favourable.

(8) The modalities of application of paragraph (7) in relation to programmes under which a Contracting Party provides grants or other financial assistance, or enters into contracts, for energy technology research and development, shall be reserved for the supplementary treaty described in paragraph (4). Each Contracting Party shall through the Secretariat keep the Charter Conference informed of the modalities it applies to the programmes described in this paragraph.

(9) Each state or Regional Economic Integration Organization which signs or accedes to this Treaty shall, on the date it signs the Treaty or deposits its instrument of accession, submit to the Secretariat a report summarizing all laws, regulations or other measures relevant to:

(a) exceptions to paragraph (2); or

(b) the programmes referred to in paragraph (8).

A Contracting Party shall keep its report up to date by promptly submitting amendments to the Secretariat. The Charter Conference shall review these reports periodically.

In respect of subparagraph (a) the report may designate parts of the energy sector in which a Contracting Party accords to Investors of other Contracting Parties the Treatment described in paragraph (3).

In respect of subparagraph (b) the review by the Charter Conference may consider the effects of such programmes on competition and Investments.

(10) Notwithstanding any other provision of this Article, the treatment described in paragraphs (3) and (7) shall not apply to the protection of Intellectual Property; instead, the treatment shall be as specified in the corresponding provisions of the applicable international agreements for the protection of Intellectual Property rights to which the respective Contracting Parties are parties.

(11) For the purposes of Article 26, the application by a Contracting Party of a trade-related investment measure as described in Article 5(1) and (2) to an Investment of an Investor of another Contracting Party existing at the time of such application shall, subject to Article 5(3) and (4), be considered a breach of an obligation of the former Contracting Party under this Part.

(12) Each Contracting Party shall ensure that its domestic law provides effective means for the assertion of claims and the enforcement of rights with respect to Investments, investment agreements, and investment authorizations.

ARTICLE 11

KEY PERSONNEL

(1) A Contracting Party shall, subject to its laws and regulations relating to the entry, stay and work of natural persons, examine in good faith requests by Investors of another Contracting Party, and key personnel who are employed by such Investors or by Investments of such Investors, to enter and remain temporarily in its Area to engage in activities connected with the making or the development, management, maintenance, use, enjoyment or disposal of relevant Investments, including the provision of advice or key technical services.

(2) A Contracting Party shall permit Investors of another Contracting Party which have Investments in its Area, and Investments of such Investors, to employ any key person of the Investor's or the Investment's choice regardless of nationality and citizenship provided that such key person has been permitted to enter, stay and work in the Area of the former Contracting Party and that the employment concerned conforms to the terms, conditions and time limits of the permission granted to such key person.

ARTICLE 12

COMPENSATION FOR LOSSES

(1) Except where Article 13 applies, an Investor of any Contracting Party which suffers a loss with respect to any Investment in the Area of another Contracting Party owing to war or other armed conflict, state of national emergency, civil disturbance, or other similar event in that Area, shall be accorded by the latter Contracting Party, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement, treatment which is the most favourable of that which that Contracting Party accords to any other Investor, whether its own Investor, the Investor of any other Contracting Party, or the Investor of any third state.

(2) Without prejudice to paragraph (1), an Investor of a Contracting Party which, in any of the situations referred to in that paragraph, suffers a loss in the Area of another Contracting Party resulting from

(a) requisitioning of its Investment or part thereof by the latter's forces or authorities; or

(b) destruction of its Investment or part thereof by the latter's forces or authorities, which was not required by the necessity of the situation,

shall be accorded restitution or compensation which in either case shall be prompt, adequate and effective.

ARTICLE 13

EXPROPRIATION

(1) Investments of Investors of a Contracting Party in the Area of any other Contracting Party shall not be nationalized, expropriated or subjected to a measure or measures having effect equivalent to nationalization or expropriation (hereinafter referred to as "Expropriation") except where such Expropriation is:

(a) for a purpose which is in the public interest;

(b) not discriminatory;

(c) carried out under due process of law; and

(d) accompanied by the payment of prompt, adequate and effective compensation.

Such compensation shall amount to the fair market value of the Investment expropriated at the time immediately before the Expropriation or impending Expropriation became known in such a way as to affect the value of the Investment (hereinafter referred to as the "Valuation Date").

Such fair market value shall at the request of the Investor be expressed in a Freely Convertible Currency on the basis of the market rate of exchange existing for that currency on the Valuation Date. Compensation shall also include interest at a commercial rate established on a market basis from the date of Expropriation until the date of payment.

(2) The Investor affected shall have a right to prompt review, under the law of the Contracting Party making the Expropriation, by a judicial or other competent and independent authority of that Contracting Party, of its case, of the valuation of its Investment, and of the payment of compensation, in accordance with the principles set out in paragraph (1).

(3) For the avoidance of doubt, Expropriation shall include situations where a Contracting Party expropriates the assets of a company or enterprise in its Area in which an Investor of any other Contracting Party has an Investment, including through the ownership of shares.

ARTICLE 14

TRANSFERS RELATED TO INVESTMENTS

(1) Each Contracting Party shall with respect to Investments in its Area of Investors of any other Contracting Party guarantee the freedom of transfer into and out of its Area, including the transfer of:

(a) the initial capital plus any additional capital for the maintenance and development of an Investment;

(b) Returns;

(c) payments under a contract, including amortization of principal and accrued interest payments pursuant to a loan agreement;

(d) unspent earnings and other remuneration of personnel engaged from abroad in connection with that Investment;

(e) proceeds from the sale or liquidation of all or any part of an Investment;

(f) payments arising out of the settlement of a dispute;

(g) payments of compensation pursuant to Articles 12 and 13.

(2) Transfers under paragraph (1) shall be effected without delay and (except in case of a Return in kind) in a Freely Convertible Currency.

(3) Transfers shall be made at the market rate of exchange existing on the date of transfer with respect to spot transactions in the currency to be transferred. In the absence of a market for foreign exchange, the rate to be used will be the most recent rate applied to inward investments or the most recent exchange rate for conversion of currencies into Special Drawing Rights, whichever is more favourable to the Investor.

(4) Notwithstanding paragraphs (1) to (3), a Contracting Party may protect the rights of creditors, or ensure compliance with laws on the issuing, trading and dealing in securities and the satisfaction of judgements in civil, administrative and criminal adjudicatory proceedings, through the equitable, non-discriminatory, and good faith application of its laws and regulations.

(5) Notwithstanding paragraph (2), Contracting Parties which are states that were constituent parts of the former Union of Soviet Socialist Republics may provide in agreements concluded between them that transfers of payments shall be made in the currencies of such Contracting Parties, provided that such agreements do not treat Investments in their Areas of Investors of other Contracting Parties less favourably than either Investments of Investors of the Contracting Parties which have entered into such agreements or Investments of Investors of any third state.

(6) Notwithstanding subparagraph (1)(b), a Contracting Party may restrict the transfer of a Return in kind in circumstances where the Contracting Party is permitted under Article 29(2)(a) or the GATT and Related Instruments to restrict or prohibit the exportation or the sale for export of the product constituting the Return in kind; provided that a Contracting Party shall permit transfers of Returns in kind to be effected as authorized or specified in an investment agreement, investment authorization, or other written agreement between the Contracting Party and either an Investor of another Contracting Party or its Investment.

ARTICLE 15

SUBROGATION

(1) If a Contracting Party or its designated agency (hereinafter referred to as the "Indemnifying Party") makes a payment under an indemnity or guarantee given in respect of an Investment of an Investor (hereinafter referred to as the "Party Indemnified") in the Area of another Contracting Party (hereinafter referred to as the "Host Party"), the Host Party shall recognize:

(a) the assignment to the Indemnifying Party of all the rights and claims in respect of such Investment; and

(b) the right of the Indemnifying Party to exercise all such rights and enforce such claims by virtue of subrogation.

(2) The Indemnifying Party shall be entitled in all circumstances to:

(a) the same treatment in respect of the rights and claims acquired by it by virtue of the assignment referred to in paragraph (1); and

(b) the same payments due pursuant to those rights and claims,

as the Party Indemnified was entitled to receive by virtue of this Treaty in respect of the Investment concerned.

(3) In any proceeding under Article 26, a Contracting Party shall not assert as a defence, counterclaim, right of set-off or for any other reason, that indemnification or other compensation for all or part of the alleged damages has been received or will be received pursuant to an insurance or guarantee contract.

ARTICLE 16

RELATION TO OTHER AGREEMENTS

Where two or more Contracting Parties have entered into a prior international agreement, or enter into a subsequent international agreement, whose terms in either case concern the subject matter of Part III or V of this Treaty,

(1) nothing in Part III or V of this Treaty shall be construed to derogate from any provision of such terms of the other agreement or from any right to dispute resolution with respect thereto under that agreement; and

(2) nothing in such terms of the other agreement shall be construed to derogate from any provision of Part III or V of this Treaty or from any right to dispute resolution with respect thereto under this Treaty,

where any such provision is more favourable to the Investor or Investment.

ARTICLE 17

NON-APPLICATION OF PART III IN CERTAIN CIRCUMSTANCES

Each Contracting Party reserves the right to deny the advantages of this Part to:

(1) a legal entity if citizens or nationals of a third state own or control such entity and if that entity has no substantial business activities in the Area of the Contracting Party in which it is organized; or

(2) an Investment, if the denying Contracting Party establishes that such Investment is an Investment of an Investor of a third state with or as to which the denying Contracting Party:

(a) does not maintain a diplomatic relationship; or

(b) adopts or maintains measures that:

(i) prohibit transactions with Investors of that state; or

(ii) would be violated or circumvented if the benefits of this Part were accorded to Investors of that state or to their Investments.

PART IV

MISCELLANEOUS PROVISIONS

ARTICLE 18

SOVEREIGNTY OVER ENERGY RESOURCES

(1) The Contracting Parties recognize state sovereignty and sovereign rights over energy resources. They reaffirm that these must be exercised in accordance with and subject to the rules of international law.

(2) Without affecting the objectives of promoting access to energy resources, and exploration and development thereof on a commercial basis, the Treaty shall in no way prejudice the rules in Contracting Parties governing the system of property ownership of energy resources.

(3) Each state continues to hold in particular the rights to decide the geographical areas within its Area to be made available for exploration and development of its energy resources, the optimalization of their recovery and the rate at which they may be depleted or otherwise exploited, to specify and enjoy any taxes, royalties or other financial payments payable by virtue of such exploration and exploitation, and to regulate the environmental and safety aspects of such exploration, development and reclamation within its Area, and to participate in such exploration and exploitation, inter alia, through direct participation by the government or through state enterprises.

(4) The Contracting Parties undertake to facilitate access to energy resources, inter alia, by allocating in a non-discriminatory manner on the basis of published criteria authorizations, licences, concessions and contracts to prospect and explore for or to exploit or extract energy resources.

ARTICLE 19

ENVIRONMENTAL ASPECTS

(1) In pursuit of sustainable development and taking into account its obligations under those international agreements concerning the environment to which it is party, each Contracting Party shall strive to minimize in an economically efficient manner harmful Environmental Impacts occurring either within or outside its Area from all operations within the Energy Cycle in its Area, taking proper account of safety. In doing so each Contracting Party shall act in a Cost-Effective manner. In its policies and actions each Contracting Party shall strive to take precautionary measures to prevent or minimize environmental degradation. The Contracting Parties agree that the polluter in the Areas of Contracting Parties, should, in principle, bear the cost of pollution, including transboundary pollution, with due regard to the public interest and without distorting Investment in the Energy Cycle or international trade. Contracting Parties shall accordingly:

(a) take account of environmental considerations throughout the formulation and implementation of their energy policies;

(b) promote market-oriented price formation and a fuller reflection of environmental costs and benefits throughout the Energy Cycle;

(c) having regard to Article 34(4), encourage cooperation in the attainment of the environmental objectives of the Charter and cooperation in the field of international environmental standards for the Energy Cycle, taking into account differences in adverse effects and abatement costs between Contracting Parties;

(d) have particular regard to Improving Energy Efficiency, to developing and using renewable energy sources, to promoting the use of cleaner fuels and to employing technologies and technological means that reduce pollution;

(e) promote the collection and sharing among Contracting Parties of information on environmentally sound and economically efficient energy policies and Cost-Effective practices and technologies;

(f) promote public awareness of the Environmental Impacts of energy systems, of the scope for the prevention or abatement of their adverse Environmental Impacts, and of the costs associated with various prevention or abatement measures;

(g) promote and cooperate in the research, development and application of energy efficient and environmentally sound technologies, practices and processes which will minimize harmful Environmental Impacts of all aspects of the Energy Cycle in an economically efficient manner;

(h) encourage favourable conditions for the transfer and dissemination of such technologies consistent with the adequate and effective protection of Intellectual Property rights;

(i) promote the transparent assessment at an early stage and prior to decision, and subsequent monitoring, of Environmental Impacts of environmentally significant energy investment projects;

(j) promote international awareness and information exchange on Contracting Parties' relevant environmental programmes and standards and on the implementation of those programmes and standards;

(k) participate, upon request, and within their available resources, in the development and implementation of appropriate environmental programmes in the Contracting Parties.

(2) At the request of one or more Contracting Parties, disputes concerning the application or interpretation of provisions of this Article shall, to the extent that arrangements for the consideration of such disputes do not exist in other appropriate international fora, be reviewed by the Charter Conference aiming at a solution.

(3) For the purposes of this Article:

(a) "Energy Cycle" means the entire energy chain, including activities related to prospecting for, exploration, production, conversion, storage, transport, distribution and consumption of the various forms of energy, and the treatment and disposal of wastes, as well as the decommissioning, cessation or closure of these activities, minimizing harmful Environmental Impacts;

(b) "Environmental Impact" means any effect caused by a given activity on the environment, including human health and safety, flora, fauna, soil, air, water, climate, landscape and historical monuments or other physical structures or the interactions among these factors; it also includes effects on cultural heritage or socio-economic conditions resulting from alterations to those factors;

(c) "Improving Energy Efficiency" means acting to maintain the same unit of output (of a good or service) without reducing the quality or performance of the output, while reducing the amount of energy required to produce that output;

(d) "Cost-Effective" means to achieve a defined objective at the lowest cost or to achieve the greatest benefit at a given cost.

ARTICLE 20

TRANSPARENCY

(1) Laws, regulations, judicial decisions and administrative rulings of general application which affect trade in Energy Materials and Products are, in accordance with Article 29(2)(a), among the measures subject to the transparency disciplines of the GATT and relevant Related Instruments.

(2) Laws, regulations, judicial decisions and administrative rulings of general application made effective by any Contracting Party, and agreements in force between Contracting Parties, which affect other matters covered by this Treaty shall also be published promptly in such a manner as to enable Contracting Parties and Investors to become acquainted with them. The provisions of this paragraph shall not require any Contracting Party to disclose confidential information which would impede law enforcement or otherwise be contrary to the public interest or would prejudice the legitimate commercial interests of any Investor.

(3) Each Contracting Party shall designate one or more enquiry points to which requests for information about the above mentioned laws, regulations, judicial decisions and administrative rulings may be addressed and shall communicate promptly such designation to the Secretariat which shall make it available on request.

ARTICLE 21

TAXATION

(1) Except as otherwise provided in this Article, nothing in this Treaty shall create rights or impose obligations with respect to Taxation Measures of the Contracting Parties. In the event of any inconsistency between this Article and any other provision of the Treaty, this Article shall prevail to the extent of the inconsistency.

(2) Article 7(3) shall apply to Taxation Measures other than those on income or on capital, except that such provision shall not apply to:

(a) an advantage accorded by a Contracting Party pursuant to the tax provisions of any convention, agreement or arrangement described in subparagraph (7)(a)(ii); or

(b) any Taxation Measure aimed at ensuring the effective collection of taxes, except where the measure of a Contracting Party arbitrarily discriminates against Energy Materials and Products originating in, or destined for the Area of another Contracting Party or arbitrarily restricts benefits accorded under Article 7(3).

(3) Article 10(2) and (7) shall apply to Taxation Measures of the Contracting Parties other than those on income or on capital, except that such provisions shall not apply to:

(a) impose most favoured nation obligations with respect to advantages accorded by a Contracting Party pursuant to the tax provisions of any convention, agreement or arrangement described in subparagraph (7)(a)(ii) or resulting from membership of any Regional Economic Integration Organization; or

(b) any Taxation Measure aimed at ensuring the effective collection of taxes, except where the measure arbitrarily discriminates against an Investor of another Contracting Party or arbitrarily restricts benefits accorded under the Investment provisions of this Treaty.

(4) Article 29(2) to (6) shall apply to Taxation Measures other than those on income or on capital.

(5) (a) Article 13 shall apply to taxes.

(b) Whenever an issue arises under Article 13, to the extent it pertains to whether a tax constitutes an expropriation or whether a tax alleged to constitute an expropriation is discriminatory, the following provisions shall apply:

(i) The Investor or the Contracting Party alleging expropriation shall refer the issue of whether the tax is an expropriation or whether the tax is discriminatory to the relevant Competent Tax Authority. Failing such referral by the Investor or the Contracting Party, bodies called upon to settle disputes pursuant to Article 26(2)(c) or 27(2) shall make a referral to the relevant Competent Tax Authorities;

(ii) The Competent Tax Authorities shall, within a period of six months of such referral, strive to resolve the issues so referred. Where non-discrimination issues are concerned, the Competent Tax Authorities shall apply the non-discrimination provisions of the relevant tax convention or, if there is no non-discrimination provision in the relevant tax convention applicable to the tax or no such tax convention is in force between the Contracting Parties concerned, they shall apply the non-discrimination principles under the Model Tax Convention on Income and Capital of the Organisation for Economic Cooperation and Development;

(iii) Bodies called upon to settle disputes pursuant to Article 26(2)(c) or 27(2) may take into account any conclusions arrived at by the Competent Tax Authorities regarding whether the tax is an expropriation. Such bodies shall take into account any conclusions arrived at within the six-month period prescribed in subparagraph (b)(ii) by the Competent Tax Authorities regarding whether the tax is discriminatory. Such bodies may also take into account any conclusions arrived at by the Competent Tax Authorities after the expiry of the six-month period;

(iv) Under no circumstances shall involvement of the Competent Tax Authorities, beyond the end of the six-month period referred to in subparagraph (b)(ii), lead to a delay of proceedings under Articles 26 and 27.

(6) For the avoidance of doubt, Article 14 shall not limit the right of a Contracting Party to impose or collect a tax by withholding or other means.

(7) For the purposes of this Article:

(a) The term "Taxation Measure" includes:

(i) any provision relating to taxes of the domestic law of the Contracting Party or of a political subdivision thereof or a local authority therein; and

(ii) any provision relating to taxes of any convention for the avoidance of double taxation or of any other international agreement or arrangement by which the Contracting Party is bound.

(b) There shall be regarded as taxes on income or on capital all taxes imposed on total income, on total capital or on elements of income or of capital, including taxes on gains from the alienation of property, taxes on estates, inheritances and gifts, or substantially similar taxes, taxes on the total amounts of wages or salaries paid by enterprises, as well as taxes on capital appreciation.

(c) A "Competent Tax Authority" means the competent authority pursuant to a double taxation agreement in force between the Contracting Parties or, when no such agreement is in force, the minister or ministry responsible for taxes or their authorized representatives.

(d) For the avoidance of doubt, the terms "tax provisions" and "taxes" do not include customs duties.

ARTICLE 22

STATE AND PRIVILEGED ENTERPRISES

(1) Each Contracting Party shall ensure that any state enterprise which it maintains or establishes shall conduct its activities in relation to the sale or provision of goods and services in its Area in a manner consistent with the Contracting Party's obligations under Part III of this Treaty.

(2) No Contracting Party shall encourage or require such a state enterprise to conduct its activities in its Area in a manner inconsistent with the Contracting Party's obligations under other provisions of this Treaty.

(3) Each Contracting Party shall ensure that if it establishes or maintains an entity and entrusts the entity with regulatory, administrative or other governmental authority, such entity shall exercise that authority in a manner consistent with the Contracting Party's obligations under this Treaty.

(4) No Contracting Party shall encourage or require any entity to which it grants exclusive or special privileges to conduct its activities in its Area in a manner inconsistent with the Contracting Party's obligations under this Treaty.

(5) For the purposes of this Article, "entity" includes any enterprise, agency or other organization or individual.

ARTICLE 23

OBSERVANCE BY SUB-NATIONAL AUTHORITIES

(1) Each Contracting Party is fully responsible under this Treaty for the observance of all provisions of the Treaty, and shall take such reasonable measures as may be available to it to ensure such observance by regional and local governments and authorities within its Area.

(2) The dispute settlement provisions in Parts II, IV and V of this Treaty may be invoked in respect of measures affecting the observance of the Treaty by a Contracting Party which have been taken by regional or local governments or authorities within the Area of the Contracting Party.

ARTICLE 24

EXCEPTIONS

(1) This Article shall not apply to Articles 12, 13 and 29.

(2) The provisions of this Treaty other than

(a) those referred to in paragraph (1); and

(b) with respect to subparagraph (i), Part III of the Treaty

shall not preclude any Contracting Party from adopting or enforcing any measure

(i) necessary to protect human, animal or plant life or health;

(ii) essential to the acquisition or distribution of Energy Materials and Products in conditions of short supply arising from causes outside the control of that Contracting Party, provided that any such measure shall be consistent with the principles that

(A) all other Contracting Parties are entitled to an equitable share of the international supply of such Energy Materials and Products; and

(B) any such measure that is inconsistent with this Treaty shall be discontinued as soon as the conditions giving rise to it have ceased to exist; or

(iii) designed to benefit Investors who are aboriginal people or socially or economically disadvantaged individuals or groups or their Investments and notified to the Secretariat as such, provided that such measure

(A) has no significant impact on that Contracting Party's economy; and

(B) does not discriminate between Investors of any other Contracting Party and Investors of that Contracting Party not included among those for whom the measure is intended,

provided that no such measure shall constitute a disguised restriction on Economic Activity in the Energy Sector, or arbitrary or unjustifiable discrimination between Contracting Parties or between Investors or other interested persons of Contracting Parties. Such measures shall be duly motivated and shall not nullify or impair any benefit one or more other Contracting Parties may reasonably expect under this Treaty to an extent greater than is strictly necessary to the stated end.

(3) The provisions of this Treaty other than those referred to in paragraph (1) shall not be construed to prevent any Contracting Party from taking any measure which it considers necessary:

(a) for the protection of its essential security interests including those

(i) relating to the supply of Energy Materials and Products to a military establishment; or

(ii) taken in time of war, armed conflict or other emergency in international relations;

(b) relating to the implementation of national policies respecting the non-proliferation of nuclear weapons or other nuclear explosive devices or needed to fulfil its obligations under the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, the Nuclear Suppliers Guidelines, and other international nuclear non-proliferation obligations or understandings; or

(c) for the maintenance of public order.

Such measure shall not constitute a disguised restriction on Transit.

(4) The provisions of this Treaty which accord most favoured nation treatment shall not oblige any Contracting Party to extend to the Investors of any other Contracting Party any preferential treatment:

(a) resulting from its membership of a free-trade area or customs union; or

(b) which is accorded by a bilateral or multilateral agreement concerning economic cooperation between states that were constituent parts of the former Union of Soviet Socialist Republics pending the establishment of their mutual economic relations on a definitive basis.

ARTICLE 25

ECONOMIC INTEGRATION AGREEMENTS

(1) The provisions of this Treaty shall not be so construed as to oblige a Contracting Party which is party to an Economic Integration Agreement (hereinafter referred to as "EIA") to extend, by means of most favoured nation treatment, to another Contracting Party which is not a party to that EIA, any preferential treatment applicable between the parties to that EIA as a result of their being parties thereto.

(2) For the purposes of paragraph (1), "EIA" means an agreement substantially liberalizing, inter alia, trade and investment, by providing for the absence or elimination of substantially all discrimination between or among parties thereto through the elimination of existing discriminatory measures and/or the prohibition of new or more discriminatory measures, either at the entry into force of that agreement or on the basis of a reasonable time frame.

(3) This Article shall not affect the application of the GATT and Related Instruments according to Article 29.

PART V

DISPUTE SETTLEMENT

ARTICLE 26

SETTLEMENT OF DISPUTES BETWEEN AN INVESTOR AND A CONTRACTING PARTY

(1) Disputes between a Contracting Party and an Investor of another Contracting Party relating to an Investment of the latter in the Area of the former, which concern an alleged breach of an obligation of the former under Part III shall, if possible, be settled amicably.

(2) If such disputes can not be settled according to the provisions of paragraph (1) within a period of three months from the date on which either party to the dispute requested amicable settlement, the Investor party to the dispute may choose to submit it for resolution:

(a) to the courts or administrative tribunals of the Contracting Party party to the dispute;

(b) in accordance with any applicable, previously agreed dispute settlement procedure; or

(c) in accordance with the following paragraphs of this Article.

(3) (a) Subject only to subparagraphs (b) and (c), each Contracting Party hereby gives its unconditional consent to the submission of a dispute to international arbitration or conciliation in accordance with the provisions of this Article.

(b) (i) The Contracting Parties listed in Annex ID do not give such unconditional consent where the Investor has previously submitted the dispute under subparagraph (2)(a) or (b).

(ii) For the sake of transparency, each Contracting Party that is listed in Annex ID shall provide a written statement of its policies, practices and conditions in this regard to the Secretariat no later than the date of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval in accordance with Article 39 or the deposit of its instrument of accession in accordance with Article 41.

(c) A Contracting Party listed in Annex IA does not give such unconditional consent with respect to a dispute arising under the last sentence of Article 10(1).

(4) In the event that an Investor chooses to submit the dispute for resolution under subparagraph (2)(c), the Investor shall further provide its consent in writing for the dispute to be submitted to:

(a) (i) The International Centre for Settlement of Investment Disputes, established pursuant to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States opened for signature at Washington, 18 March 1965 (hereinafter referred to as the "ICSID Convention"), if the Contracting Party of the Investor and the Contracting Party party to the dispute are both parties to the ICSID Convention; or

(ii) The International Centre for Settlement of Investment Disputes, established pursuant to the Convention referred to in subparagraph (a)(i), under the rules governing the Additional Facility for the Administration of Proceedings by the Secretariat of the Centre (hereinafter referred to as the "Additional Facility Rules"), if the Contracting Party of the Investor or the Contracting Party party to the dispute, but not both, is a party to the ICSID Convention;

(b) a sole arbitrator or ad hoc arbitration tribunal established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (hereinafter referred to as "UNCITRAL"); or

(c) an arbitral proceeding under the Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce.

(5) (a) The consent given in paragraph (3) together with the written consent of the Investor given pursuant to paragraph (4) shall be considered to satisfy the requirement for:

(i) written consent of the parties to a dispute for purposes of Chapter II of the ICSID Convention and for purposes of the Additional Facility Rules;

(ii) an "agreement in writing" for purposes of article II of the United Nations Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, done at New York, 10 June 1958 (hereinafter referred to as the "New York Convention"); and

(iii) "the parties to a contract [to] have agreed in writing" for the purposes of article 1 of the UNCITRAL Arbitration Rules.

(b) Any arbitration under this Article shall at the request of any party to the dispute be held in a state that is a party to the New York Convention. Claims submitted to arbitration hereunder shall be considered to arise out of a commercial relationship or transaction for the purposes of article I of that Convention.

(6) A tribunal established under paragraph (4) shall decide the issues in dispute in accordance with this Treaty and applicable rules and principles of international law.

(7) An Investor other than a natural person which has the nationality of a Contracting Party party to the dispute on the date of the consent in writing referred to in paragraph (4) and which, before a dispute between it and that Contracting Party arises, is controlled by Investors of another Contracting Party, shall for the purpose of article 25(2)(b) of the ICSID Convention be treated as a "national of another Contracting State" and shall for the purpose of article 1(6) of the Additional Facility Rules be treated as a "national of another State".

(8) The awards of arbitration, which may include an award of interest, shall be final and binding upon the parties to the dispute. An award of arbitration concerning a measure of a sub-national government or authority of the disputing Contracting Party shall provide that the Contracting Party may pay monetary damages in lieu of any other remedy granted. Each Contracting Party shall carry out without delay any such award and shall make provision for the effective enforcement in its Area of such awards.

ARTICLE 27

SETTLEMENT OF DISPUTES BETWEEN CONTRACTING PARTIES

(1) Contracting Parties shall endeavour to settle disputes concerning the application or interpretation of this Treaty through diplomatic channels.

(2) If a dispute has not been settled in accordance with paragraph (1) within a reasonable period of time, either party thereto may, except as otherwise provided in this Treaty or agreed in writing by the Contracting Parties, and except as concerns the application or interpretation of Article 6 or Article 19 or, for Contracting Parties listed in Annex IA, the last sentence of Article 10(1), upon written notice to the other party to the dispute submit the matter to an ad hoc tribunal under this Article.

(3) Such an ad hoc arbitral tribunal shall be constituted as follows:

(a) The Contracting Party instituting the proceedings shall appoint one member of the tribunal and inform the other Contracting Party to the dispute of its appointment within 30 days of receipt of the notice referred to in paragraph (2) by the other Contracting Party;

(b) Within 60 days of the receipt of the written notice referred to in paragraph (2), the other Contracting Party party to the dispute shall appoint one member. If the appointment is not made within the time limit prescribed, the Contracting Party having instituted the proceedings may, within 90 days of the receipt of the written notice referred to in paragraph (2), request that the appointment be made in accordance with subparagraph (d);

(c) A third member, who may not be a national or citizen of a Contracting Party party to the dispute, shall be appointed by the Contracting Parties parties to the dispute. That member shall be the President of the tribunal. If, within 150 days of the receipt of the notice referred to in paragraph (2), the Contracting Parties are unable to agree on the appointment of a third member, that appointment shall be made, in accordance with subparagraph (d), at the request of either Contracting Party submitted within 180 days of the receipt of that notice;

(d) Appointments requested to be made in accordance with this paragraph shall be made by the Secretary-General of the Permanent Court of International Arbitration within 30 days of the receipt of a request to do so. If the Secretary-General is prevented from discharging this task, the appointments shall be made by the First Secretary of the Bureau. If the latter, in turn, is prevented from discharging this task, the appointments shall be made by the most senior Deputy;

(e) Appointments made in accordance with subparagraphs (a) to (c) shall be made with regard to the qualifications and experience, particularly in matters covered by this Treaty, of the members to be appointed;

(f) In the absence of an agreement to the contrary between the Contracting Parties, the Arbitration Rules of UNCITRAL shall govern, except to the extent modified by the Contracting Parties parties to the dispute or by the arbitrators. The tribunal shall take its decisions by a majority vote of its members;

(g) The tribunal shall decide the dispute in accordance with this Treaty and applicable rules and principles of international law;

(h) The arbitral award shall be final and binding upon the Contracting Parties parties to the dispute;

(i) Where, in making an award, a tribunal finds that a measure of a regional or local government or authority within the Area of a Contracting Party listed in Part I of Annex P is not in conformity with this Treaty, either party to the dispute may invoke the provisions of Part II of Annex P;

(j) The expenses of the tribunal, including the remuneration of its members, shall be borne in equal shares by the Contracting Parties parties to the dispute. The tribunal may, however, at its discretion direct that a higher proportion of the costs be paid by one of the Contracting Parties parties to the dispute;

(k) Unless the Contracting Parties parties to the dispute agree otherwise, the tribunal shall sit in The Hague, and use the premises and facilities of the Permanent Court of Arbitration;

(l) A copy of the award shall be deposited with the Secretariat which shall make it generally available.

ARTICLE 28

NON-APPLICATION OF ARTICLE 27 TO CERTAIN DISPUTES

A dispute between Contracting Parties with respect to the application or interpretation of Article 5 or 29 shall not be settled under Article 27 unless the Contracting Parties parties to the dispute so agree.

PART VI

TRANSITIONAL PROVISIONS

ARTICLE 29

INTERIM PROVISIONS ON TRADE-RELATED MATTERS

(1) The provisions of this Article shall apply to trade in Energy Materials and Products while any Contracting Party is not a party to the GATT and Related Instruments.

(2) (a) Trade in Energy Materials and Products between Contracting Parties at least one of which is not a party to the GATT or a relevant Related Instrument shall be governed, subject to subparagraphs (b) and (c) and to the exceptions and rules provided for in Annex G, by the provisions of GATT 1947 and Related Instruments, as applied on 1 March 1994 and practised with regard to Energy Materials and Products by parties to GATT 1947 among themselves, as if all Contracting Parties were parties to GATT 1947 and Related Instruments.

(b) Such trade of a Contracting Party which is a state that was a constituent part of the former Union of Soviet Socialist Republics may instead be governed, subject to the provisions of Annex TFU, by an agreement between two or more such states, until 1 December 1999 or the admission of that Contracting Party to the GATT, whichever is the earlier.

(c) As concerns trade between any two parties to the GATT, subparagraph (a) shall not apply if either of those parties is not a party to GATT 1947.

(3) Each signatory to this Treaty, and each state or Regional Economic Integration Organization acceding to this Treaty, shall on the date of its signature or of its deposit of its instrument of accession provide to the Secretariat a list of all tariff rates and other charges levied on Energy Materials and Products at the time of importation or exportation, notifying the level of such rates and charges applied on such date of signature or deposit. Any changes to such rates or other charges shall be notified to the Secretariat, which shall inform the Contracting Parties of such changes.

(4) Each Contracting Party shall endeavour not to increase any tariff rate or other charge levied at the time of importation or exportation:

(a) in the case of the importation of Energy Materials and Products described in Part I of the Schedule relating to the Contracting Party referred to in article II of the GATT, above the level set forth in that Schedule, if the Contracting Party is a party to the GATT;

(b) in the case of the exportation of Energy Materials and Products, and that of their importation if the Contracting Party is not a party to the GATT, above the level most recently notified to the Secretariat, except as permitted by the provisions made applicable by subparagraph (2)(a).

(5) A Contracting Party may increase such tariff rate or other charge above the level referred to in paragraph (4) only if:

(a) in the case of a rate or other charge levied at the time of importation, such action is not inconsistent with the applicable provisions of the GATT other than those provisions of GATT 1947 and Related Instruments listed in Annex G and the corresponding provisions of GATT 1994 and Related Instruments; or

(b) it has, to the fullest extent practicable under its legislative procedures, notified the Secretariat of its proposal for such an increase, given other interested Contracting Parties reasonable opportunity for consultation with respect to its proposal, and accorded consideration to any representations from such Contracting Parties.

(6) Signatories undertake to commence negotiations not later than 1 January 1995 with a view to concluding by 1 January 1998, as appropriate in the light of any developments in the world trading system, a text of an amendment to this Treaty which shall, subject to conditions to be laid down therein, commit each Contracting Party not to increase such tariffs or charges beyond the level prescribed under that amendment.

(7) Annex D shall apply to disputes regarding compliance with provisions applicable to trade under this Article and, unless both Contracting Parties agree otherwise, to disputes regarding compliance with Article 5 between Contracting Parties at least one of which is not a party to the GATT, except that Annex D shall not apply to any dispute between Contracting Parties, the substance of which arises under an agreement that:

(a) has been notified in accordance with and meets the other requirements of subparagraph (2)(b) and Annex TFU; or

(b) establishes a free-trade area or a customs union as described in article XXIV of the GATT.

ARTICLE 30

DEVELOPMENTS IN INTERNATIONAL TRADING ARRANGEMENTS

Contracting Parties undertake that in the light of the results of the Uruguay Round of Multilateral Trade Negotiations embodied principally in the Final Act thereof done at Marrakesh, 15 April 1994, they will commence consideration not later than 1 July 1995 or the entry into force of this Treaty, whichever is the later, of appropriate amendments to this Treaty with a view to the adoption of any such amendments by the Charter Conference.

ARTICLE 31

ENERGY-RELATED EQUIPMENT

The provisional Charter Conference shall at its first meeting commence examination of the inclusion of energy-related equipment in the trade provisions of this Treaty.

ARTICLE 32

TRANSITIONAL ARRANGEMENTS

(1) In recognition of the need for time to adapt to the requirements of a market economy, a Contracting Party listed in Annex T may temporarily suspend full compliance with its obligations under one or more of the following provisions of this Treaty, subject to the conditions in paragraphs (3) to (6):

Article 6(2) and (5)
Article 7(4)
Article 9(1)
Article 10(7) – specific measures
Article 14(1)(d) – related only to transfer of unspent earnings
Article 20(3)
Article 22(1) and (3)

(2) Other Contracting Parties shall assist any Contracting Party which has suspended full compliance under paragraph (1) to achieve the conditions under which such suspension can be terminated. This assistance may be given in whatever form the other Contracting Parties consider most effective to respond to the needs notified under subparagraph (4)(c) including, where appropriate, through bilateral or multilateral arrangements.

(3) The applicable provisions, the stages towards full implementation of each, the measures to be taken and the date or, exceptionally, contingent event, by which each stage shall be completed and measure taken are listed in Annex T for each Contracting Party claiming transitional arrangements. Each such Contracting Party shall take the measure listed by the date indicated for the relevant provision and stage as set out in Annex T. Contracting Parties which have temporarily suspended full compliance under paragraph (1) undertake to comply fully with the relevant obligations by 1 July 2001. Should a Contracting Party find it necessary, due to exceptional circumstances, to request that the period of such temporary suspension be extended or that any further temporary suspension not previously listed in Annex T be introduced, the decision on a request to amend Annex T shall be made by the Charter Conference.

(4) A Contracting Party which has invoked transitional arrangements shall notify the Secretariat no less often than once every 12 months:

(a) of the implementation of any measures listed in its Annex T and of its general progress to full compliance;

(b) of the progress it expects to make during the next 12 months towards full compliance with its obligations, of any problem it foresees and of its proposals for dealing with that problem;

(c) of the need for technical assistance to facilitate completion of the stages set out in Annex T as necessary for the full implementation of this Treaty, or to deal with any problem notified pursuant to subparagraph (b) as well as to promote other necessary market-oriented reforms and modernization of its energy sector;

(d) of any possible need to make a request of the kind referred to in paragraph (3).

(5) The Secretariat shall:

(a) circulate to all Contracting Parties the notifications referred to in paragraph (4);

(b) circulate and actively promote, relying where appropriate on arrangements existing within other international organizations, the matching of needs for and offers of technical assistance referred to in paragraph (2) and subparagraph (4)(c);

(c) circulate to all Contracting Parties at the end of each six month period a summary of any notifications made under subparagraph (4)(a) or (d).

(6) The Charter Conference shall annually review the progress by Contracting Parties towards implementation of the provisions of this Article and the matching of needs and offers of technical assistance referred to in paragraph (2) and subparagraph (4)(c). In the course of that review it may decide to take appropriate action.

PART VII

STRUCTURE AND INSTITUTIONS

ARTICLE 33

ENERGY CHARTER PROTOCOLS AND DECLARATIONS

(1) The Charter Conference may authorize the negotiation of a number of Energy Charter Protocols or Declarations in order to pursue the objectives and principles of the Charter.

(2) Any signatory to the Charter may participate in such negotiation.

(3) A state or Regional Economic Integration Organization shall not become a party to a Protocol or Declaration unless it is, or becomes at the same time, a signatory to the Charter and a Contracting Party to this Treaty.

(4) Subject to paragraph (3) and subparagraph (6)(a), final provisions applying to a Protocol shall be defined in that Protocol.

(5) A Protocol shall apply only to the Contracting Parties which consent to be bound by it, and shall not derogate from the rights and obligations of those Contracting Parties not party to the Protocol.

(6) (a) A Protocol may assign duties to the Charter Conference and functions to the Secretariat, provided that no such assignment may be made by an amendment to a Protocol unless that amendment is approved by the Charter Conference, whose approval shall not be subject to any provisions of the Protocol which are authorized by subparagraph (b).

(b) A Protocol which provides for decisions thereunder to be taken by the Charter Conference may, subject to subparagraph (a), provide with respect to such decisions:

(i) for voting rules other than those contained in Article 36;

(ii) that only parties to the Protocol shall be considered to be Contracting Parties for the purposes of Article 36 or eligible to vote under the rules provided for in the Protocol.

ARTICLE 34

ENERGY CHARTER CONFERENCE

(1) The Contracting Parties shall meet periodically in the Energy Charter Conference (referred to herein as the "Charter Conference") at which each Contracting Party shall be entitled to have one representative. Ordinary meetings shall be held at intervals determined by the Charter Conference.

(2) Extraordinary meetings of the Charter Conference may be held at such times as may be determined by the Charter Conference, or at the written request of any Contracting Party, provided that, within six weeks of the request being communicated to the Contracting Parties by the Secretariat, it is supported by at least one-third of the Contracting Parties.

(3) The functions of the Charter Conference shall be to:

(a) carry out the duties assigned to it by this Treaty and any Protocols;

(b) keep under review and facilitate the implementation of the principles of the Charter and of the provisions of this Treaty and the Protocols;

(c) facilitate in accordance with this Treaty and the Protocols the coordination of appropriate general measures to carry out the principles of the Charter;

(d) consider and adopt programmes of work to be carried out by the Secretariat;

(e) consider and approve the annual accounts and budget of the Secretariat;

(f) consider and approve or adopt the terms of any headquarters or other agreement, including privileges and immunities considered necessary for the Charter Conference and the Secretariat;

(g) encourage cooperative efforts aimed at facilitating and promoting market-oriented reforms and modernization of energy sectors in those countries of Central and Eastern Europe and the former Union of Soviet Socialist Republics undergoing economic transition;

(h) authorize and approve the terms of reference for the negotiation of Protocols, and consider and adopt the texts thereof and of amendments thereto;

(i) authorize the negotiation of Declarations, and approve their issuance;

(j) decide on accessions to this Treaty;

(k) authorize the negotiation of and consider and approve or adopt association agreements;

(l) consider and adopt texts of amendments to this Treaty;

(m) consider and approve modifications of and technical changes to the Annexes to this Treaty;

(n) appoint the Secretary-General and take all decisions necessary for the establishment and functioning of the Secretariat including the structure, staff levels and standard terms of employment of officials and employees.

(4) In the performance of its duties, the Charter Conference, through the Secretariat, shall cooperate with and make as full a use as possible, consistently with economy and efficiency, of the services and programmes of other institutions and organizations with established competence in matters related to the objectives of this Treaty.

(5) The Charter Conference may establish such subsidiary bodies as it considers appropriate for the performance of its duties.

(6) The Charter Conference shall consider and adopt rules of procedure and financial rules.

(7) In 1999 and thereafter at intervals (of not more than five years) to be determined by the Charter Conference, the Charter Conference shall thoroughly review the functions provided for in this Treaty in the light of the extent to which the provisions of the Treaty and Protocols have been implemented. At the conclusion of each review the Charter Conference may amend or abolish the functions specified in paragraph (3) and may discharge the Secretariat.

ARTICLE 35

SECRETARIAT

(1) In carrying out its duties, the Charter Conference shall have a Secretariat which shall be composed of a Secretary-General and such staff as are the minimum consistent with efficient performance.

(2) The Secretary-General shall be appointed by the Charter Conference. The first such appointment shall be for a maximum period of five years.

(3) In the performance of its duties the Secretariat shall be responsible to and report to the Charter Conference.

(4) The Secretariat shall provide the Charter Conference with all necessary assistance for the performance of its duties and shall carry out the functions assigned to it in this Treaty or in any Protocol and any other functions assigned to it by the Charter Conference.

(5) The Secretariat may enter into such administrative and contractual arrangements as may be required for the effective discharge of its functions.

ARTICLE 36

VOTING

(1) Unanimity of the Contracting Parties Present and Voting at the meeting of the Charter Conference where such matters fall to be decided shall be required for decisions by the Charter Conference to:

(a) accept amendments to this Treaty other than amendments to Articles 34 and 35 and Annex T;

(b) approve accessions to this Treaty under Article 41 by states or Regional Economic Integration Organizations which were not signatories to the Charter as of 16 June 1995;

(c) authorize the negotiation of and approve or adopt the text of association agreements;

(d) approve modifications to Annexes EM, NI, G and B;

(e) approve technical changes to the Annexes to this Treaty; and

(f) approve the Secretary-General's nominations of panelists under Annex D, paragraph (7).

The Contracting Parties shall make every effort to reach agreement by consensus on any other matter requiring their decision under this Treaty. If agreement cannot be reached by consensus, paragraphs (2) to (5) shall apply.

(2) Decisions on budgetary matters referred to in Article 34(3)(e) shall be taken by a qualified majority of Contracting Parties whose assessed contributions as specified in Annex B represent, in combination, at least three-fourths of the total assessed contributions specified therein.

(3) Decisions on matters referred to in Article 34(7) shall be taken by a three-fourths majority of the Contracting Parties.

(4) Except in cases specified in subparagraphs (1)(a) to (f), paragraphs (2) and (3), and subject to paragraph (6), decisions provided for in this Treaty shall be taken by a three-fourths majority of the Contracting Parties Present and Voting at the meeting of the Charter Conference at which such matters fall to be decided.

(5) For purposes of this Article, "Contracting Parties Present and Voting" means Contracting Parties present and casting affirmative or negative votes, provided that the Charter Conference may decide upon rules of procedure to enable such decisions to be taken by Contracting Parties by correspondence.

(6) Except as provided in paragraph (2), no decision referred to in this Article shall be valid unless it has the support of a simple majority of the Contracting Parties.

(7) A Regional Economic Integration Organization shall, when voting, have a number of votes equal to the number of its member states which are Contracting Parties to this Treaty; provided that such an Organization shall not exercise its right to vote if its member states exercise theirs, and vice versa.

(8) In the event of persistent arrears in a Contracting Party's discharge of financial obligations under this Treaty, the Charter Conference may suspend that Contracting Party's voting rights in whole or in part.

ARTICLE 37

FUNDING PRINCIPLES

(1) Each Contracting Party shall bear its own costs of representation at meetings of the Charter Conference and any subsidiary bodies.

(2) The cost of meetings of the Charter Conference and any subsidiary bodies shall be regarded as a cost of the Secretariat.

(3) The costs of the Secretariat shall be met by the Contracting Parties assessed according to their capacity to pay, determined as specified in Annex B, the provisions of which may be modified in accordance with Article 36(1)(d).

(4) A Protocol shall contain provisions to assure that any costs of the Secretariat arising from that Protocol are borne by the parties thereto.

(5) The Charter Conference may in addition accept voluntary contributions from one or more Contracting Parties or from other sources. Costs met from such contributions shall not be considered costs of the Secretariat for the purposes of paragraph (3).

PART VIII

FINAL PROVISIONS

ARTICLE 38

SIGNATURE

This Treaty shall be open for signature at Lisbon from 17 December 1994 to 16 June 1995 by the states and Regional Economic Integration Organizations which have signed the Charter.

ARTICLE 39

RATIFICATION, ACCEPTANCE OR APPROVAL

This Treaty shall be subject to ratification, acceptance or approval by signatories. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Depositary.

ARTICLE 40

APPLICATION TO TERRITORIES

(1) Any state or Regional Economic Integration Organization may at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession, by a declaration deposited with the Depositary, declare that the Treaty shall be binding upon it with respect to all the territories for the international relations of which it is responsible, or to one or more of them. Such declaration shall take effect at the time the Treaty enters into force for that Contracting Party.

(2) Any Contracting Party may at a later date, by a declaration deposited with the Depositary, bind itself under this Treaty with respect to other territory specified in the declaration. In respect of such territory the Treaty shall enter into force on the ninetieth day following the receipt by the Depositary of such declaration.

(3) Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification to the Depositary. The withdrawal shall, subject to the applicability of Article 47(3), become effective upon the expiry of one year after the date of receipt of such notification by the Depositary.

(4) The definition of "Area" in Article 1(10) shall be construed having regard to any declaration deposited under this Article.

ARTICLE 41

ACCESSION

This Treaty shall be open for accession, from the date on which the Treaty is closed for signature, by states and Regional Economic Integration Organizations which have signed the Charter, on terms to be approved by the Charter Conference. The instruments of accession shall be deposited with the Depositary.

ARTICLE 42

AMENDMENTS

(1) Any Contracting Party may propose amendments to this Treaty.

(2) The text of any proposed amendment to this Treaty shall be communicated to the Contracting Parties by the Secretariat at least three months before the date on which it is proposed for adoption by the Charter Conference.

(3) Amendments to this Treaty, texts of which have been adopted by the Charter Conference, shall be communicated by the Secretariat to the Depositary which shall submit them to all Contracting Parties for ratification, acceptance or approval.

(4) Instruments of ratification, acceptance or approval of amendments to this Treaty shall be deposited with the Depositary. Amendments shall enter into force between Contracting Parties having ratified, accepted or approved them on the ninetieth day after deposit with the Depositary of instruments of ratification, acceptance or approval by at least three-fourths of the Contracting Parties. Thereafter the amendments shall enter into force for any other Contracting Party on the ninetieth day after that Contracting Party deposits its instrument of ratification, acceptance or approval of the amendments.

ARTICLE 43

ASSOCIATION AGREEMENTS

(1) The Charter Conference may authorize the negotiation of association agreements with states or Regional Economic Integration Organizations, or with international organizations, in order to pursue the objectives and principles of the Charter and the provisions of this Treaty or one or more Protocols.

(2) The relationship established with and the rights enjoyed and obligations incurred by an associating state, Regional Economic Integration Organization, or international organization shall be appropriate to the particular circumstances of the association, and in each case shall be set out in the association agreement.

ARTICLE 44

ENTRY INTO FORCE

(1) This Treaty shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the thirtieth instrument of ratification, acceptance or approval thereof, or of accession thereto, by a state or Regional Economic Integration Organization which is a signatory to the Charter as of 16 June 1995.

(2) For each state or Regional Economic Integration Organization which ratifies, accepts or approves this Treaty or accedes thereto after the deposit of the thirtieth instrument of ratification, acceptance or approval, it shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit by such state or Regional Economic Integration Organization of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

(3) For the purposes of paragraph (1), any instrument deposited by a Regional Economic Integration Organization shall not be counted as additional to those deposited by member states of such Organization.

ARTICLE 45

PROVISIONAL APPLICATION

(1) Each signatory agrees to apply this Treaty provisionally pending its entry into force for such signatory in accordance with Article 44, to the extent that such provisional application is not inconsistent with its constitution, laws or regulations.

(2) (a) Notwithstanding paragraph (1) any signatory may, when signing, deliver to the Depositary a declaration that it is not able to accept provisional application. The obligation contained in paragraph (1) shall not apply to a signatory making such a declaration. Any such signatory may at any time withdraw that declaration by written notification to the Depositary.

(b) Neither a signatory which makes a declaration in accordance with subparagraph (a) nor Investors of that signatory may claim the benefits of provisional application under paragraph (1).

(c) Notwithstanding subparagraph (a), any signatory making a declaration referred to in subparagraph (a) shall apply Part VII provisionally pending the entry into force of the Treaty for such signatory in accordance with Article 44, to the extent that such provisional application is not inconsistent with its laws or regulations.

(3) (a) Any signatory may terminate its provisional application of this Treaty by written notification to the Depositary of its intention not to become a Contracting Party to the Treaty. Termination of provisional application for any signatory shall take effect upon the expiration of 60 days from the date on which such signatory's written notification is received by the Depositary.

(b) In the event that a signatory terminates provisional application under subparagraph (a), the obligation of the signatory under paragraph (1) to apply Parts III and V with respect to any Investments made in its Area during such provisional application by Investors of other signatories shall nevertheless remain in effect with respect to those Investments for twenty years following the effective date of termination, except as otherwise provided in subparagraph (c).

(c) Subparagraph (b) shall not apply to any signatory listed in Annex PA. A signatory shall be removed from the list in Annex PA effective upon delivery to the Depositary of its request therefor.

(4) Pending the entry into force of this Treaty the signatories shall meet periodically in the provisional Charter Conference, the first meeting of which shall be convened by the provisional Secretariat referred to in paragraph (5) not later than 180 days after the opening date for signature of the Treaty as specified in Article 38.

(5) The functions of the Secretariat shall be carried out on an interim basis by a provisional Secretariat until the entry into force of this Treaty pursuant to Article 44 and the establishment of a Secretariat.

(6) The signatories shall, in accordance with and subject to the provisions of paragraph (1) or subparagraph (2)(c) as appropriate, contribute to the costs of the provisional Secretariat as if the signatories were Contracting Parties under Article 37(3). Any modifications made to Annex B by the signatories shall terminate upon the entry into force of this Treaty.

(7) A state or Regional Economic Integration Organization which, prior to this Treaty's entry into force, accedes to the Treaty in accordance with Article 41 shall, pending the Treaty's entry into force, have the rights and assume the obligations of a signatory under this Article.

ARTICLE 46

RESERVATIONS

No reservations may be made to this Treaty.

ARTICLE 47

WITHDRAWAL

(1) At any time after five years from the date on which this Treaty has entered into force for a Contracting Party, that Contracting Party may give written notification to the Depositary of its withdrawal from the Treaty.

(2) Any such withdrawal shall take effect upon the expiry of one year after the date of the receipt of the notification by the Depositary, or on such later date as may be specified in the notification of withdrawal.

(3) The provisions of this Treaty shall continue to apply to Investments made in the Area of a Contracting Party by Investors of other Contracting Parties or in the Area of other Contracting Parties by Investors of that Contracting Party as of the date when that Contracting Party's withdrawal from the Treaty takes effect for a period of 20 years from such date.

(4) All Protocols to which a Contracting Party is party shall cease to be in force for that Contracting Party on the effective date of its withdrawal from this Treaty.

ARTICLE 48

STATUS OF ANNEXES AND DECISIONS

The Annexes to this Treaty and the Decisions set out in Annex 2 to the Final Act of the European Energy Charter Conference signed at Lisbon on 17 December 1994 are integral parts of the Treaty.

ARTICLE 49

DEPOSITARY

The Government of the Portuguese Republic shall be the Depositary of this Treaty.

ARTICLE 50

AUTHENTIC TEXTS

In witness whereof the undersigned, being duly authorized to that effect, have signed this Treaty in English, French, German, Italian, Russian and Spanish, of which every text is equally authentic, in one original, which will be deposited with the Government of the Portuguese Republic.

Done at Lisbon on the seventeenth day of December in the year one thousand nine hundred and ninety-four.

ANNEXES TO THE ENERGY CHARTER TREATY

1. ANNEX EM

ENERGY MATERIALS AND PRODUCTS
(In accordance with Article 1(4))

Nuclear energy	26.12		Uranium or thorium ores and concentrates.
		26.12.10	Uranium ores and concentrates.
		26.12.20	Thorium ores and concentrates.
	28.44		Radioactive chemical elements and radioactive isotopes (including the fissile or fertile chemical elements and isotopes) and their compounds; mixtures and residues containing these products.
		28.44.10	Natural uranium and its compounds.
		28.44.20	Uranium enriched in U235 and its compounds; plutonium and its compounds.
		28.44.30	Uranium depleted in U235 and its compounds; thorium and its compounds.
		28.44.40	Radioactive elements and isotopes and radioactive compounds other than 28.44.10, 28.44.20 or 28.44.30.

	28.44.50	Spent (irradiated) fuel elements (cartridges) of nuclear reactors.
	28.45.10	Heavy water (deuterium oxide).
Coal, Natural Gas, Petroleum and Petroleum Products, Electrical Energy	27.01	Coal, briquettes, ovoids and similar solid fuels manufactured from coal.
	27.02	Lignite, whether or not agglomerated excluding jet.
	27.03	Peat (including peat litter), whether or not agglomerated.
	27.04	Coke and semi-coke of coal, of lignite or of peat, whether or not agglomerated; retort carbon.
	27.05	Coal gas, water gas, producer gas and similar gases, other than petroleum gases and other gaseous hydrocarbons.
	27.06	Tar distilled from coal, from lignite or from peat, and other mineral tars, whether or not dehydrated or partially distilled, including reconstituted tars.

– 27.07 ~~Oils and~~ other products of the distillation of high temperature coal tar; similar products in which the weight of the aromatic constituents exceeds that of the non-aromatic constituents (e.g., benzole, toluole, xylole, naphtalene, other aromatic hydrocarbon mixtures, phenols, creosote oils and others).

27.08 Pitch and pitch coke, obtained from coal tar or from other mineral tars.

27.09 Petroleum oils and oils obtained from bituminous minerals, crude.

27.10 Petroleum oils and oils obtained from bituminous minerals, other than crude.

27.11 Petroleum gases and other gaseous hydrocarbons

Liquified:

- natural gas
- propane
- butanes
- ethylene, propylene, butylene and butadiene (27.11.14)
- other

In gaseous state:

- natural gas
- other

27.13 Petroleum coke, petroleum bitumen and other residues of petroleum oils or of oils obtained from bituminous minerals.

27.14 Bitumen and asphalt, natural; bituminous or oil shale and tar sands; asphaltites and asphaltic rocks.

27.15 Bituminous mixtures based on natural asphalt, on natural bitumen, on petroleum bitumen, on mineral tar or on mineral tar pitch (e.g., bituminous mastics, cut-backs).

27.16 Electrical energy.

Other Energy

44.01.10 Fuel wood, in logs, in billets, in twigs, in faggots or in similar forms.

44.02 Charcoal (including charcoal from shells or nuts), whether or not agglomerated.

2. ANNEX NI

NON-APPLICABLE ENERGY MATERIALS AND PRODUCTS FOR DEFINITION OF "ECONOMIC ACTIVITY IN THE ENERGY SECTOR"

(In accordance with Article 1(5))

27.07 Oils and other products of the distillation of high temperature coal tar; similar products in which the weight of the aromatic constituents exceeds that of the non-aromatic constituents (e.g., benzole, toluole, xylole, naphtalene, other aromatic hydrocarbon mixtures, phenols, creosote oils and others).

44.01.10 Fuel wood, in logs, in billets, in twigs, in faggots or in similar forms.

44.02 Charcoal (including charcoal from shells or nuts), whether or not agglomerated.

3. ANNEX TRM

NOTIFICATION AND PHASE-OUT (TRIMs)

(In accordance with Article 5(4))

(1) Each Contracting Party shall notify to the Secretariat all trade-related investment measures which it applies that are not in conformity with the provisions of Article 5, within:

(a) 90 days after the entry into force of this Treaty if the Contracting Party is a party to the GATT; or

(b) 12 months after the entry into force of this Treaty if the Contracting Party is not a party to the GATT.

Such trade-related investment measures of general or specific application shall be notified along with their principal features.

(2) In the case of trade-related investment measures applied under discretionary authority, each specific application shall be notified. Information that would prejudice the legitimate commercial interests of particular enterprises need not be disclosed.

(3) Each Contracting Party shall eliminate all trade-related investment measures which are notified under paragraph (1) within:

(a) two years from the date of entry into force of this Treaty if the Contracting Party is a party to the GATT; or

(b) three years from the date of entry into force of this Treaty if the Contracting Party is not a party to the GATT.

(4) During the applicable period referred to in paragraph (3) a Contracting Party shall not modify the terms of any trade-related investment measure which it notifies under paragraph (1) from those prevailing at the date of entry into force of this Treaty so as to increase the degree of inconsistency with the provisions of Article 5 of this Treaty.

(5) Notwithstanding the provisions of paragraph (4), a Contracting Party, in order not to disadvantage established enterprises which are subject to a trade-related investment measure notified under paragraph (1), may apply during the phase-out period the same trade-related investment measure to a new Investment where:

(a) the products of such Investment are like products to those of the established enterprises; and

(b) such application is necessary to avoid distorting the conditions of competition between the new Investment and the established enterprises.

Any trade-related investment measure so applied to a new Investment shall be notified to the Secretariat. The terms of such a trade-related investment measure shall be equivalent in their competitive effect to those applicable to the established enterprises, and it shall be terminated at the same time.

(6) Where a state or Regional Economic Integration Organization accedes to this Treaty after the Treaty has entered into force:

(a) the notification referred to in paragraphs (1) and (2) shall be made by the later of the applicable date in paragraph (1) or the date of deposit of the instrument of accession; and

(b) the end of the phase-out period shall be the later of the applicable date in paragraph (3) or the date on which the Treaty enters into force for that state or Regional Economic Integration Organization.

4. ANNEX N

LIST OF CONTRACTING PARTIES REQUIRING AT LEAST 3 SEPARATE AREAS TO BE INVOLVED IN A TRANSIT

(In accordance with Article 7(10)(a))

1. Canada and United States of America

5. ANNEX VC

LIST OF CONTRACTING PARTIES WHICH HAVE MADE VOLUNTARY BINDING COMMITMENTS IN RESPECT OF ARTICLE 10(3)

(In accordance with Article 10(6))

6. ANNEX ID

LIST OF CONTRACTING PARTIES NOT ALLOWING AN INVESTOR TO RESUBMIT THE SAME DISPUTE TO INTERNATIONAL ARBITRATION AT A LATER STAGE UNDER ARTICLE 26

(In accordance with Article 26(3)(b)(i))

1. Australia
2. Azerbaijan
3. Bulgaria
4. Canada
5. Croatia
6. Cyprus
7. The Czech Republic
8. European Communities
9. Finland
10. Greece
11. Hungary
12. Ireland
13. Italy
14. Japan
15. Kazakhstan
16. Norway
17. Poland
18. Portugal

19. Romania

20. The Russian Federation

21. Slovenia

22. Spain

23. Sweden

24. United States of America

7. ANNEX IA

LIST OF CONTRACTING PARTIES NOT ALLOWING AN INVESTOR OR CONTRACTING PARTY TO SUBMIT A DISPUTE CONCERNING THE LAST SENTENCE OF ARTICLE 10(1) TO INTERNATIONAL ARBITRATION

(In accordance with Articles 26(3)(c) and 27(2))

1. Australia
2. Canada
3. Hungary
4. Norway

8. ANNEX P

SPECIAL SUB-NATIONAL DISPUTE PROCEDURE

(In accordance with Article 27(3)(i))

PART I

1. Canada

2. Australia

PART II

(1) Where, in making an award, the tribunal finds that a measure of a regional or local government or authority of a Contracting Party (hereinafter referred to as the "Responsible Party") is not in conformity with a provision of this Treaty, the Responsible Party shall take such reasonable measures as may be available to it to ensure observance of the Treaty in respect of the measure.

(2) The Responsible Party shall, within 30 days from the date the award is made, provide to the Secretariat written notice of its intentions as to ensuring observance of the Treaty in respect of the measure. The Secretariat shall present the notification to the Charter Conference at the earliest practicable opportunity, and no later than the meeting of the Charter Conference following receipt of the notice. If it is impracticable to ensure observance immediately, the Responsible Party shall have a reasonable period of time in which to do so. The reasonable period of time shall be agreed by both parties to the dispute. In the event that such agreement is not reached, the Responsible Party shall propose a reasonable period for approval by the Charter Conference.

(3) Where the Responsible Party fails, within the reasonable period of time, to ensure observance in respect of the measure, it shall at the request of the other Contracting Party party to the dispute (hereinafter referred to as the "Injured Party") endeavour to agree with the Injured Party on appropriate compensation as a mutually satisfactory resolution of the dispute.

(4) If no satisfactory compensation has been agreed within 20 days of the request of the Injured Party, the Injured Party may with the authorization of the Charter Conference suspend such of its obligations to the Responsible Party under the Treaty as it considers equivalent to those denied by the measure in question, until such time as the Contracting Parties have reached agreement on a resolution of their dispute or the non-conforming measure has been brought into conformity with the Treaty.

(5) In considering what obligations to suspend, the Injured Party shall apply the following principles and procedures:

(a) The Injured Party should first seek to suspend obligations with respect to the same Part of the Treaty as that in which the tribunal has found a violation.

(b) If the Injured Party considers that it is not practicable or effective to suspend obligations with respect to the same Part of the Treaty, it may seek to suspend obligations in other Parts of the Treaty. If the Injured Party decides to request authorization to suspend obligations under this subparagraph, it shall state the reasons therefor in its request to the Charter Conference for authorization.

(6) On written request of the Responsible Party, delivered to the Injured Party and to the President of the tribunal that rendered the award, the tribunal shall determine whether the level of obligations suspended by the Injured Party is excessive, and if so, to what extent. If the tribunal cannot be reconstituted, such determination shall be made by one or more arbitrators appointed by the Secretary-General. Determinations pursuant to this paragraph shall be completed within 60 days of the request to the tribunal or the appointment by the Secretary-General. Obligations shall not be suspended pending the determination, which shall be final and binding.

(7) In suspending any obligations to a Responsible Party, an Injured Party shall make every effort not to affect adversely the rights under the Treaty of any other Contracting Party.

9. ANNEX G

EXCEPTIONS AND RULES GOVERNING THE APPLICATION OF THE PROVISIONS OF THE GATT AND RELATED INSTRUMENTS

(In accordance with Article 29(2)(a))

(1) The following provisions of GATT 1947 and Related Instruments shall not be applicable under Article 29(2)(a):

(a) General Agreement on Tariffs and Trade

II	Schedules of Concessions (and the Schedules to the General Agreement on Tariffs and Trade)
IV	Special Provisions relating to Cinematographic Films
XV	Exchange Arrangements
XVIII	Governmental Assistance to Economic Development
XXII	Consultation
XXIII	Nullification or Impairment
XXV	Joint Action by the Contracting Parties
XXVI	Acceptance, Entry into Force and Registration
XXVII	Withholding or Withdrawal of Concessions
XXVIII	Modification of Schedules
XXVIIIbis	Tariff Negotiations
XXIX	The relation of this Agreement to the Havana Charter
XXX	Amendments
XXXI	Withdrawal

Safeguard Action for Development Purposes

Understanding Regarding Notification, Consultation, Dispute Settlement and Surveillance.

(b) Related Instruments

(i) Agreement on Technical Barriers to Trade (Standards Code)

Preamble	(paragraphs 1, 8, 9)
1.3	General provisions
2.6.4	Preparation, adoption and application of technical regulations and standards by central government bodies
10.6	Information about technical regulations, standards and certification systems
11	Technical assistance to other Parties
12	Special and differential treatment of developing countries
13	The Committee on Technical Barriers to Trade
14	Consultation and dispute settlement
15	Final provisions (other than 15.5 and 15.13)
Annex 2	Technical Expert Groups
Annex 3	Panels

(ii) Agreement on Government Procurement

(iii) Agreement on Interpretation and Application of Articles VI, XVI and XXIII (Subsidies and Countervailing Measures)

10	Export subsidies on certain primary products
12	Consultations
13	Conciliation, dispute settlement and authorized counter measures
14	Developing countries
16	Committee on Subsidies and Countervailing Measures
17	Conciliation
18	Dispute settlement
19.2	Acceptance and accession
19.4	Entry into force
19.5(a)	National legislation
19.6	Review
19.7	Amendments
19.8	Withdrawal
19.9	Non-application of this Agreement between particular signatories
19.11	Secretariat
19.12	Deposit
19.13	Registration

(iv) Agreement on Implementation of Article VII (Customs Valuation)

1.2(b)(iv)	Transaction value
11.1	Determination of customs value
14	Application of Annexes (second sentence)
18	Institutions (Committee on Customs Valuation)
19	Consultation
20	Dispute settlement
21	Special and differential treatment of developing countries
22	Acceptance and accession
24	Entry into force
25.1	National legislation
26	Review
27	Amendments
28	Withdrawal
29	Secretariat
30	Deposit
31	Registration
Annex II	Technical Committee on Customs Valuation
Annex III	Ad Hoc Panels

Protocol to the Agreement on Implementation of Article VII (except I.7 and I.8; with necessary conforming introductory language)

(v) Agreement on Import Licensing Procedures

1.4	General provisions (last sentence)
2.2	Automatic import licensing (footnote 2)
4	Institutions, consultation and dispute settlement
5	Final provisions (except paragraph 2)

(vi) Agreement on Implementation of Article VI (Antidumping Code)

13 Developing Countries

14 Committee on Anti-Dumping Practices

15 Consultation, Conciliation and Dispute Settlement

16 Final Provisions (except paragraphs 1 and 3)

(vii) Arrangement Regarding Bovine Meat

(viii) International Dairy Arrangement

(ix) Agreement on Trade in Civil Aircraft

(x) Declaration on Trade Measures Taken for Balance-of-Payments Purposes.

(c) All other provisions in the GATT or Related Instruments which relate to:

(i) governmental assistance to economic development and the treatment of developing countries, except for paragraphs (1) to (4) of the Decision of 28 November 1979 (L/4903) on Differential and more Favourable Treatment, Reciprocity and Fuller Participation of Developing Countries;

(ii) the establishment or operation of specialist committees and other subsidiary institutions;

(iii) signature, accession, entry into force, withdrawal, deposit and registration.

(d) All agreements, arrangements, decisions, understandings or other joint action pursuant to the provisions listed in subparagraphs (a) to (c).

(2) Contracting Parties shall apply the provisions of the "Declaration on Trade Measures Taken for Balance-of-Payments Purposes" to measures taken by those Contracting Parties which are not parties to the GATT, to the extent practicable in the context of the other provisions of this Treaty.

(3) With respect to notifications required by the provisions made applicable by Article 29(2)(a):

(a) Contracting Parties which are not parties to the GATT or a Related Instrument shall make their notifications to the Secretariat. The Secretariat shall circulate copies of the notifications to all Contracting Parties. Notifications to the Secretariat shall be in one of the authentic languages of this Treaty. The accompanying documents may be solely in the language of the Contracting Party;

(b) such requirements shall not apply to Contracting Parties to this Treaty which are also parties to the GATT and Related Instruments, which contain their own notification requirements.

(4) Trade in nuclear materials may be governed by agreements referred to in the Declarations related to this paragraph contained in the Final Act of the European Energy Charter Conference.

10. ANNEX TFU

PROVISIONS REGARDING TRADE AGREEMENTS BETWEEN STATES WHICH WERE CONSTITUENT PARTS OF THE FORMER UNION OF SOVIET SOCIALIST REPUBLICS

(In accordance with Article 29(2)(b))

(1) Any agreement referred to in Article 29(2)(b) shall be notified in writing to the Secretariat by or on behalf of all of the parties to such agreement which sign or accede to this Treaty:

(a) in respect of an agreement in force as of a date three months after the date on which the first of such parties signs or deposits its instrument of accession to the Treaty, no later than six months after such date of signature or deposit; and

(b) in respect of an agreement which enters into force on a date subsequent to the date referred to in subparagraph (a), sufficiently in advance of its entry into force for other states or Regional Economic Integration Organizations which have signed or acceded to the Treaty (hereinafter referred to as the "Interested Parties") to have a reasonable opportunity to review the agreement and make representations concerning it to the parties thereto and to the Charter Conference prior to such entry into force.

(2) The notification shall include:

(a) copies of the original texts of the agreement in all languages in which it has been signed;

(b) a description, by reference to the items included in Annex EM, of the specific Energy Materials and Products to which it applies;

(c) an explanation, separately for each relevant provision of the GATT and Related Instruments made applicable by Article 29(2)(a), of the circumstances which make it impossible or impracticable for the parties to the agreement to conform fully with that provision;

(d) the specific measures to be adopted by each party to the agreement to address the circumstances referred to in subparagraph (c); and

(e) a description of the parties' programmes for achieving a progressive reduction and ultimate elimination of the agreement's non-conforming provisions.

(3) Parties to an agreement notified in accordance with paragraph (1) shall afford to the Interested Parties a reasonable opportunity to consult with them with respect to such agreement, and shall accord consideration to their representations. Upon the request of any of the Interested Parties, the agreement shall be considered by the Charter Conference, which may adopt recommendations with respect thereto.

(4) The Charter Conference shall periodically review the implementation of agreements notified pursuant to paragraph (1) and the progress having been made towards the elimination of provisions thereof that do not conform with provisions of the GATT and Related Instruments made applicable by Article 29(2)(a). Upon the request of any of the Interested Parties, the Charter Conference may adopt recommendations with respect to such an agreement.

(5) An agreement described in Article 29(2)(b) may in case of exceptional urgency be allowed to enter into force without the notification and consultation provided for in subparagraph (1)(b), paragraphs (2) and (3), provided that such notification takes place and the opportunity for such consultation is afforded promptly. In such a case the parties to the agreement shall nevertheless notify its text in accordance with subparagraph (2)(a) promptly upon its entry into force.

(6) Contracting Parties which are or become parties to an agreement described in Article 29(2)(b) undertake to limit the non-conformities thereof with the provisions of the GATT and Related Instruments made applicable by Article 29(2)(a) to those necessary to address the particular circumstances and to implement such an agreement so as least to deviate from those provisions. They shall make every effort to take remedial action in light of representations from the Interested Parties and of any recommendations of the Charter Conference.

11. ANNEX D

INTERIM PROVISIONS FOR TRADE DISPUTE SETTLEMENT

(In accordance with Article 29(7))

(1) (a) In their relations with one another, Contracting Parties shall make every effort through cooperation and consultations to arrive at a mutually satisfactory resolution of any dispute about existing measures that might materially affect compliance with the provisions applicable to trade under Article 5 or 29.

(b) A Contracting Party may make a written request to any other Contracting Party for consultations regarding any existing measure of the other Contracting Party that it considers might affect materially compliance with provisions applicable to trade under Article 5 or 29. A Contracting Party which requests consultations shall to the fullest extent possible indicate the measure complained of and specify the provisions of Article 5 or 29 and of the GATT and Related Instruments that it considers relevant. Requests to consult pursuant to this paragraph shall be notified to the Secretariat, which shall periodically inform the Contracting Parties of pending consultations that have been notified.

(c) A Contracting Party shall treat any confidential or proprietary information identified as such and contained in or received in response to a written request, or received in the course of consultations, in the same manner in which it is treated by the Contracting Party providing the information.

(d) In seeking to resolve matters considered by a Contracting Party to affect compliance with provisions applicable to trade under Article 5 or 29 as between itself and another Contracting Party, the Contracting Parties participating in consultations or other dispute settlement shall make every effort to avoid a resolution that adversely affects the trade of any other Contracting Party.

(2) (a) If, within 60 days from the receipt of the request for consultation referred to in subparagraph (1)(b), the Contracting Parties have not resolved their dispute or agreed to resolve it by conciliation, mediation, arbitration or other method, either Contracting Party may deliver to the Secretariat a written request for the establishment of a panel in accordance with subparagraphs (b) to (f). In its request the requesting Contracting Party shall state the substance of the dispute and indicate which provisions of Article 5 or 29 and of the GATT and Related Instruments are considered relevant. The Secretariat shall promptly deliver copies of the request to all Contracting Parties.

(b) The interests of other Contracting Parties shall be taken into account during the resolution of a dispute. Any other Contracting Party having a substantial interest in a matter shall have the right to be heard by the panel and to make written submissions to it, provided that both the disputing Contracting Parties and the Secretariat have received written notice of its interest no later than the date of establishment of the panel, as determined in accordance with subparagraph (c).

(c) A panel shall be deemed to be established 45 days after the receipt of the written request of a Contracting Party by the Secretariat pursuant to subparagraph (a).

(d) A panel shall be composed of three members who shall be chosen by the Secretary-General from the roster described in paragraph (7). Except where the disputing Contracting Parties agree otherwise, the members of a panel shall not be citizens of Contracting Parties which either are party to the dispute or have notified their interest in accordance with subparagraph (b), or citizens of states members of a Regional Economic Integration Organization which either is party to the dispute or has notified its interest in accordance with subparagraph (b).

(e) The disputing Contracting Parties shall respond within ten working days to the nominations of panel members and shall not oppose nominations except for compelling reasons.

(f) Panel members shall serve in their individual capacities and shall neither seek nor take instruction from any government or other body. Each Contracting Party undertakes to respect these principles and not to seek to influence panel members in the performance of their tasks. Panel members shall be selected with a view to ensuring their independence, and that a sufficient diversity of backgrounds and breadth of experience are reflected in a panel.

(g) The Secretariat shall promptly notify all Contracting Parties that a panel has been constituted.

(3) (a) The Charter Conference shall adopt rules of procedure for panel proceedings consistent with this Annex. Rules of procedure shall be as close as possible to those of the GATT and Related Instruments. A panel shall also have the right to adopt additional rules of procedure not inconsistent with the rules of procedure adopted by the Charter Conference or with this Annex. In a proceeding before a panel each disputing Contracting Party and any other Contracting Party which has notified its interest in accordance with subparagraph (2)(b), shall have the right to at least one hearing before the panel and to provide a written submission. Disputing Contracting Parties shall also have the right to provide a written rebuttal. A panel may grant a request by any other Contracting Party which has notified its interest in accordance with subparagraph (2)(b) for access to any written submission made to the panel, with the consent of the Contracting Party which has made it.

The proceedings of a panel shall be confidential. A panel shall make an objective assessment of the matters before it, including the facts of the dispute and the compliance of measures with the provisions applicable to trade under Article 5 or 29. In exercising its functions, a panel shall consult with the disputing Contracting Parties and give them adequate opportunity to arrive at a mutually satisfactory solution. Unless otherwise agreed by the disputing Contracting Parties, a panel shall base its decision on the arguments and submissions of the disputing Contracting Parties. Panels shall be guided by the interpretations given to the GATT and Related Instruments within the framework of the GATT, and shall not question the compatibility with Article 5 or 29 of practices applied by any Contracting Party which is a party to the GATT to other parties to the GATT to which it applies the GATT and which have not been taken by those other parties to dispute resolution under the GATT.

Unless otherwise agreed by the disputing Contracting Parties, all procedures involving a panel, including the issuance of its final report, should be completed within 180 days of the date of establishment of the panel; however, a failure to complete all procedures within this period shall not affect the validity of a final report.

(b) A panel shall determine its jurisdiction; such determination shall be final and binding. Any objection by a disputing Contracting Party that a dispute is not within the jurisdiction of the panel shall be considered by the panel, which shall decide whether to deal with the objection as a preliminary question or to join it to the merits of the dispute.

(c) In the event of two or more requests for establishment of a panel in relation to disputes that are substantively similar, the Secretary-General may with the consent of all the disputing Contracting Parties appoint a single panel.

(4) (a) After having considered rebuttal arguments, a panel shall submit to the disputing Contracting Parties the descriptive sections of its draft written report, including a statement of the facts and a summary of the arguments made by the disputing Contracting Parties. The disputing Contracting Parties shall be afforded an opportunity to submit written comments on the descriptive sections within a period set by the panel.

Following the date set for receipt of comments from the Contracting Parties, the panel shall issue to the disputing Contracting Parties an interim written report, including both the descriptive sections and the panel's proposed findings and conclusions. Within a period set by the panel a disputing Contracting Party may submit to the panel a written request that the panel review specific aspects of the interim report before issuing a final report. Before issuing a final report the panel may, in its discretion, meet with the disputing Contracting Parties to consider the issues raised in such a request.

The final report shall include descriptive sections (including a statement of the facts and a summary of the arguments made by the disputing Contracting Parties), the panel's findings and conclusions, and a discussion of arguments made on specific aspects of the interim report at the stage of its review. The final report shall deal with every substantial issue raised before the panel and necessary to the resolution of the dispute and shall state the reasons for the panel's conclusions.

A panel shall issue its final report by providing it promptly to the Secretariat and to the disputing Contracting Parties. The Secretariat shall at the earliest practicable opportunity distribute the final report, together with any written views that a disputing Contracting Party desires to have appended, to all Contracting Parties.

(b) Where a panel concludes that a measure introduced or maintained by a Contracting Party does not comply with a provision of Article 5 or 29 or with a provision of the GATT or a Related Instrument that applies under Article 29, the panel may recommend in its final report that the Contracting Party alter or abandon the measure or conduct so as to be in compliance with that provision.

(c) Panel reports shall be adopted by the Charter Conference. In order to provide sufficient time for the Charter Conference to consider panel reports, a report shall not be adopted by the Charter Conference until at least 30 days after it has been provided to all Contracting Parties by the Secretariat. Contracting Parties having objections to a panel report shall give written reasons for their objections to the Secretariat at least 10 days prior to the date on which the report is to be considered for adoption by the Charter Conference, and the Secretariat shall promptly provide them to all Contracting Parties. The disputing Contracting Parties and Contracting Parties which notified their interest in accordance with subparagraph (2)(b) shall have the right to participate fully in the consideration of the panel report on that dispute by the Charter Conference, and their views shall be fully recorded.

(d) In order to ensure effective resolution of disputes to the benefit of all Contracting Parties, prompt compliance with rulings and recommendations of a final panel report that has been adopted by the Charter Conference is essential. A Contracting Party which is subject to a ruling or recommendation of a final panel report that has been adopted by the Charter Conference shall inform the Charter Conference of its intentions regarding compliance with such ruling or recommendation. In the event that immediate compliance is impracticable, the Contracting Party concerned shall explain its reasons for non-compliance to the Charter Conference and, in light of this explanation, shall have a reasonable period of time to effect compliance. The aim of dispute resolution is the modification or removal of inconsistent measures.

(5) (a) Where a Contracting Party has failed within a reasonable period of time to comply with a ruling or recommendation of a final panel report that has been adopted by the Charter Conference, a Contracting Party to the dispute injured by such non-compliance may deliver to the non-complying Contracting Party a written request that the non-complying Contracting Party enter into negotiations with a view to agreeing upon mutually acceptable compensation. If so requested the non-complying Contracting Party shall promptly enter into such negotiations.

(b) If the non-complying Contracting Party refuses to negotiate, or if the Contracting Parties have not reached agreement within 30 days after delivery of the request for negotiations, the injured Contracting Party may make a written request for authorization of the Charter Conference to suspend obligations owed by it to the non-complying Contracting Party under Article 5 or 29.

(c) The Charter Conference may authorize the injured Contracting Party to suspend such of its obligations to the non-complying Contracting Party, under provisions of Article 5 or 29 or under provisions of the GATT or Related Instruments that apply under Article 29, as the injured Contracting Party considers equivalent in the circumstances.

(d) The suspension of obligations shall be temporary and shall be applied only until such time as the measure found to be inconsistent with Article 5 or 29 has been removed, or until a mutually satisfactory solution is reached.

(6) (a) Before suspending such obligations the injured Contracting Party shall inform the non-complying Contracting Party of the nature and level of its proposed suspension. If the non-complying Contracting Party delivers to the Secretary-General a written objection to the level of suspension of obligations proposed by the injured Contracting Party, the objection shall be referred to arbitration as provided below. The proposed suspension of obligations shall be stayed until the arbitration has been completed and the determination of the arbitral panel has become final and binding in accordance with subparagraph (e).

(b) The Secretary-General shall establish an arbitral panel in accordance with subparagraphs (2)(d) to (f), which if practicable shall be the same panel which made the ruling or recommendation referred to in subparagraph (4)(d), to examine the level of obligations that the injured Contracting Party proposes to suspend. Unless the Charter Conference decides otherwise the rules of procedure for panel proceedings shall be adopted in accordance with subparagraph (3)(a).

(c) The arbitral panel shall determine whether the level of obligations proposed to be suspended by the injured Contracting Party is excessive in relation to the injury it experienced, and if so, to what extent. It shall not review the nature of the obligations suspended, except insofar as this is inseparable from the determination of the level of suspended obligations.

(d) The arbitral panel shall deliver its written determination to the injured and the non-complying Contracting Parties and to the Secretariat within 60 days of the establishment of the panel or within such other period as may be agreed by the injured and the non-complying Contracting Parties. The Secretariat shall present the determination to the Charter Conference at the earliest practicable opportunity, and no later than the meeting of the Charter Conference following receipt of the determination.

(e) The determination of the arbitral panel shall become final and binding 30 days after the date of its presentation to the Charter Conference, and any level of suspension of benefits allowed thereby may thereupon be put into effect by the injured Contracting Party in such manner as that Contracting Party considers equivalent in the circumstances, unless prior to the expiration of the 30 days period the Charter Conference decides otherwise.

(f) In suspending any obligations to a non-complying Contracting Party, an injured Contracting Party shall make every effort not to affect adversely the trade of any other Contracting Party.

(7) Each Contracting Party may designate two individuals who shall, in the case of Contracting Parties which are also party to the GATT, if they are willing and able to serve as panellists under this Annex, be panellists currently nominated for the purpose of GATT dispute panels. The Secretary-General may also designate, with the approval of the Charter Conference, not more than ten individuals, who are willing and able to serve as panellists for purposes of dispute resolution in accordance with paragraphs (2) to (4). The Charter Conference may in addition

decide to designate for the same purposes up to 20 individuals, who serve on dispute settlement rosters of other international bodies, who are willing and able to serve as panellists. The names of all of the individuals so designated shall constitute the dispute settlement roster. Individuals shall be designated strictly on the basis of objectivity, reliability and sound judgement and, to the greatest extent possible, shall have expertise in international trade and energy matters, in particular as relates to provisions applicable under Article 29. In fulfilling any function under this Annex, designees shall not be affiliated with or take instructions from any Contracting Party. Designees shall serve for renewable terms of five years and until their successors have been designated. A designee whose term expires shall continue to fulfil any function for which that individual has been chosen under this Annex. In the case of death, resignation or incapacity of a designee, the Contracting Party or the Secretary-General, whichever designated said designee, shall have the right to designate another individual to serve for the remainder of that designee's term, the designation by the Secretary-General being subject to approval of the Charter Conference.

(8) Notwithstanding the provisions contained in this Annex, Contracting Parties are encouraged to consult throughout the dispute resolution proceeding with a view to settling their dispute.

(9) The Charter Conference may appoint or designate other bodies or fora to perform any of the functions delegated in this Annex to the Secretariat and the Secretary-General.

12. ANNEX B

FORMULA FOR ALLOCATING CHARTER COSTS
(In accordance with Article 37(3))

(1) Contributions payable by Contracting Parties shall be determined by the Secretariat annually on the basis of their percentage contributions required under the latest available United Nations Regular Budget Scale of Assessment (supplemented by information on theoretical contributions for any Contracting Parties which are not UN members).

(2) The contributions shall be adjusted as necessary to ensure that the total of all Contracting Parties' contributions is 100%.

13. ANNEX PA

LIST OF SIGNATORIES WHICH DO NOT ACCEPT THE PROVISIONAL APPLICATION OBLIGATION OF ARTICLE 45(3)(b)

(In accordance with Article 45(3)(c))

1. The Czech Republic
2. Germany
3. Hungary
4. Lithuania
5. Poland
6. Slovakia

14. ANNEX T

CONTRACTING PARTIES' TRANSITIONAL MEASURES

(In accordance with Article 32(1))

List of Contracting Parties entitled to transitional arrangements

Albania
Armenia
Azerbaijan
Belarus
Bulgaria
Croatia
The Czech Republic
Estonia
Georgia
Hungary
Kazakhstan
Kyrgyzstan
Latvia
Lithuania
Moldova
Poland
Romania
The Russian Federation
Slovakia
Slovenia
Tajikistan
Turkmenistan
Ukraine
Uzbekistan

List of provisions subject to transitional arrangements

Provision	Provision
Article 6(2)	Article 10(7)
Article 6(5)	Article 14(1)(d)
Article 7(4)	Article 20(3)
Article 9(1)	Article 22(3)

ARTICLE 5(2)

"Each Contracting Party shall ensure that within its jurisdiction it has and enforces such laws as are necessary and appropriate to address unilateral and concerted anti-competitive conduct in Economic Activity in the Energy Sector."

COUNTRY: ALBANIA

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

There is no law on protection of competition in Albania. The law No 7746 of 28 July 1993 on Hydrocarbons and the law No 7796 of 17 February 1994 on Minerals do not include such provisions. There is no law on electricity which is in the stage of preparation. This law is planned to be submitted to the Parliament by the end of 1996. In these laws Albania intends to include provisions on anti-competitive conduct.

PHASE-OUT

1 January 1998.

COUNTRY: ARMENIA

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

At present a state monopoly exists in Armenia in most energy sectors. There is no law on protection of competition, thus the rules of competition are not yet being implemented. There are no laws on energy. The draft laws on energy are planned to be submitted to the Parliament in 1994. The laws are envisaged to include provisions on anti-competitive behaviour, which would be harmonized with the EC legislation on competition.

PHASE-OUT

31 December 1997.

COUNTRY: AZERBAIJAN

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

The anti-monopoly legislation is at the stage of elaboration .

PHASE OUT

1 January 2000.

COUNTRY: BELARUS

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

Anti-monopoly legislation is at the stage of elaboration.

PHASE-OUT

1 January 2000.

COUNTRY: GEORGIA

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

Laws on demonopolization are at present at the stage of elaboration in Georgia and that is why the State has so far the monopoly for practically all energy sources and energy resources, which restricts the possibility of competition in the energy and fuel complex.

PHASE-OUT

1 January 1999.

COUNTRY: KAZAKHSTAN

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

The law on Development of Competition and Restriction of Monopolistic Activities (No 656 of 11 June 1991) has been adopted, but is of a general nature. It is necessary to develop the legislation further, in particular by means of adopting relevant amendments or adopting a new law.

PHASE-OUT

1 January 1998.

COUNTRY: KYRGYZSTAN

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

The law on Anti-monopoly Policies has already been adopted. The transitional period is needed to adapt provisions of this law to the energy sector which is now strictly regulated by the state.

PHASE-OUT

1 July 2001.

COUNTRY: MOLDOVA

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

The law on Restriction of Monopolistic Activities and Development of Competition of 29 January 1992 provides an organizational and legal basis for the development of competition, and of measures to prevent, limit and restrict monopolistic activities; it is oriented towards implementing market economy conditions. This law, however, does not provide for concrete measures of anti-competitive conduct in the energy sector, nor does it cover completely the requirements of Article 6.

In 1995 drafts of a law on Competition and a State Programme of Demonopolization of the Economy will be submitted to the Parliament. The draft law on Energy which will be also submitted to the Parliament in 1995 will cover issues on demonopolization and development of competition in the energy sector.

PHASE-OUT

1 January 1998.

COUNTRY: ROMANIA

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

The rules of competition are not yet implemented in Romania. The draft law on Protection of Competition has been submitted to the Parliament and is scheduled to be adopted during 1994.

The draft contains provisions with respect to anti-competitive behaviour, harmonized with the EC's law on Competition.

PHASE OUT

31 December 1996.

COUNTRY: THE RUSSIAN FEDERATION

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

The Federation.

DESCRIPTION

A comprehensive framework of anti-monopoly legislation has been created in the Russian Federation but other legal and organizational measures to prevent, limit or suppress monopolistic activities and unfair competition will have to be adopted and in particular in the energy sector.

PHASE-OUT

1 July 2001.

COUNTRY: SLOVENIA

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

Law on Protection of Competition accepted in 1993 and published in Official Journal No 18/93 treats anti-competitive conduct generally. The existing law also provides for conditions for the establishment of competition authorities. At present the main competition authority is the Office of Protection of Competition in the Ministry of Economic Relations and Development. With regard to importance of energy sector a separate law in this respect is foreseen and thus more time for full compliance is needed.

PHASE-OUT

1 January 1998.

COUNTRY: TAJIKISTAN

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

In 1993 Tajikistan passed the law on Demonopolization and Competition. However, due to the difficult economic situation in Tajikistan, the jurisdiction of the law has been temporarily suspended.

PHASE-OUT

31 December 1997.

COUNTRY: TURKMENISTAN

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

Under the Ruling of the President of Turkmenistan No 1532 of 21 October 1993 the Committee on Restricting Monopolistic Activities has been etablished and is acting now, the function of which is to protect enterprises and other entities from monopoly conduct and practices and to promote the formation of market principles on the basis of the development of competition and entrepreneurship.

Further development of legislation and regulations is needed which would regulate anti-monopoly conduct of enterprises in the Economic Activity in the Energy Sector.

PHASE-OUT

1 July 2001.

COUNTRY: UZBEKISTAN

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

The law on Restricting Monopoly Activities has been adopted in Uzbekistan and has been in force since July 1992. However, the law (as is specified in article 1, paragraph 3) does not extend to the activities of enterprises in the energy sector.

PHASE-OUT

1 July 2001.

ARTICLE 6(5).

"If a Contracting Party considers that any specified anti-competitive conduct carried out within the Area of another Contracting Party is adversely affecting an important interest relevant to the purposes identified in this Article, the Contracting Party may notify the other Contracting Party and may request that its competition authorities initiate appropriate enforcement action. The notifying Contracting Party shall include in such notification sufficient information to permit the notified Contracting Party to identify the anti-competitive conduct that is the subject of the notification and shall include an offer of such further information and cooperation as that Contracting Party is able to provide. The notified Contracting Party or, as the case may be, the relevant competition authorities may consult with the competition authorities of the notifying Contracting Party and shall accord full consideration to the request of the notifying Contracting Party in deciding whether or not to initiate enforcement action with respect to the alleged anti-competitive conduct identified in the notification. The notified Contracting Party shall inform the notifying Contracting Party of its decision or the decision of the relevant competition authorities and may if it wishes inform the notifying Contracting Party of the grounds for the decision. If enforcement action is initiated, the notified Contracting Party shall advise the notifying Contracting Party of its outcome and, to the extent possible, of any significant interim development."

COUNTRY: ALBANIA

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

In Albania there are no established institutions to enforce the competition rules. Such institutions will be provided for in the law on the Protection of Competition which is planned to be finalized in 1996.

PHASE-OUT

1 January 1999.

COUNTRY: ARMENIA

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

Institutions to enforce the provisions of this paragraph have not been established in Armenia.

The laws on Energy and Protection of Competition are planned to include provisions to establish such institutions.

PHASE-OUT

31 December 1997.

COUNTRY: AZERBAIJAN

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

Anti-monopoly authorities shall be established after the adoption of anti-monopoly legislation.

PHASE-OUT

1 January 2000.

COUNTRY: BELARUS

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

Anti-monopoly authorities shall be established after the adoption of anti-monopoly legislation.

PHASE-OUT

1 January 2000.

COUNTRY: GEORGIA

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

Laws on demonopolization are at present at the stage of elaboration in Georgia and that is why there are no competition authorities established yet.

PHASE-OUT

1 January 1999.

COUNTRY: KAZAKHSTAN

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

An Anti-monopoly Committee has been established in Kazakhstan, but its activity needs improvement, both from legislative and organizational points of view, in order to elaborate an effective mechanism handling the complaints on anti-competitive conduct.

PHASE-OUT

1 January 1998.

COUNTRY: KYRGYZSTAN

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

There is no mechanism in Kyrgyzstan to control the anti-competitive conduct and the relevant legislation. It is necessary to establish relevant anti-monopoly authorities.

PHASE-OUT

1 July 2001.

COUNTRY: MOLDOVA

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

The Ministry of Economy is responsible for the control of competitive conduct in Moldova. Relevant amendments have been made to the law on Breach of Administrative Rules, which envisage some penalties for violating rules of competition by monopoly enterprises.

The draft law on Competition which is now at the stage of elaboration will have provisions on the enforcement of competition rules.

PHASE-OUT

1 January 1998.

COUNTRY: ROMANIA

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

Institutions to enforce the provisions of this paragraph have not been established in Romania.

The Institutions charged with the enforcement of competition rules are provided for in the draft law on Protection of Competition which is scheduled to be adopted during 1994.

The draft also provides a period of nine months for enforcement, starting with the date of its publication.

According to the Europe Agreement establishing an association between Romania and the European Communities, Romania was granted a period of five years to implement competition rules.

PHASE OUT

1 January 1998.

COUNTRY: TAJIKISTAN

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

Tajikistan has adopted laws on Demonopolization and Competition, but institutions to enforce competition rules are in the stage of development.

PHASE-OUT

31 December 1997.

COUNTRY: UZBEKISTAN

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

The law on Restricting Monopoly Activities has been adopted in Uzbekistan and has been in force since July 1992. However, the law (as is specified in article 1, paragraph 3) does not extend to the activities of the enterprises in the energy sector.

PHASE-OUT

1 July 2001.

ARTICLE 7(4)

"In the event that Transit of Energy Materials and Products cannot be achieved on commercial terms by means of Energy Transport Facilities the Contracting Parties shall not place obstacles in the way of new capacity being established, except as may be otherwise provided in applicable legislation which is consistent with paragraph (1)."

COUNTRY: AZERBAIJAN

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

It is necessary to adopt a set of laws on energy, including licensing procedures regulating transit. During a transition period it is envisaged to build and modernize power transmission lines, as well as generating capacities with the aim of bringing their technical level to the world requirements and adjusting to conditions of a market economy.

PHASE OUT

31 December 1999.

COUNTRY: BELARUS

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

Laws on energy, land and other subjects are being worked out at present, and until their final adoption, uncertainty remains as to the conditions for establishing new transport capacities for energy carriers in the territory of Belarus.

PHASE-OUT

31 December 1998.

COUNTRY: BULGARIA

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

Bulgaria has no laws regulating Transit of Energy Materials and Products. An overall restructuring is ongoing in the energy sector, including development of institutional framework, legislation and regulation.

PHASE-OUT

The transitional period of 7 years is necessary to bring the legislation concerning the Transit of Energy Materials and Products in full compliance with this provision.

1 July 2001.

COUNTRY: GEORGIA

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

It is necessary to prepare a set of laws on the matter. At present there are substantially different conditions for the transport and transit of various energy sources in Georgia (electric power, natural gas, oil products, coal).

PHASE-OUT

1 January 1999.

COUNTRY: HUNGARY

SECTOR

Electricity industry.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

According to the current legislation establishment and operation of high-voltage transmission lines is a state monopoly.

The creation of the new legal and regulatory framework for establishment, operation and ownership of high-voltage transmission lines is under preparation.

The Ministry of Industry and Trade has already taken the initiative to put forward a new Act on Electricity Power, that will have its impact also on the Civil Code and on the Act on Concession. Compliance can be achieved after entering in force of the new law on Electricity and related regulatory decrees.

PHASE-OUT

31 December 1998.

COUNTRY: POLAND

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

Polish law on Energy, being in the final stage of coordination, stipulates for creating new legal regulations similar to those applied by free market countries (licenses to generate, transmit, distribute and trade in energy carriers). Until it is adopted by the Parliament a temporary suspension of obligations under this paragraph is required.

PHASE-OUT

31 December 1995.

ARTICLE 9(1)

"The Contracting Parties acknowledge the importance of open capital markets in encouraging the flow of capital to finance trade in Energy Materials and Products and for the making of and assisting with regard to Investments in Economic Activity in the Energy Sector in the Areas of other Contracting Parties, particularly those with economies in transition. Each Contracting Party shall accordingly endeavour to promote conditions for access to its capital market by companies and nationals of other Contracting Parties, for the purpose of financing trade in Energy Materials and Products and for the purpose of Investment in Economic Activity in the Energy Sector in the Areas of those other Contracting Parties, on a basis no less favourable than that which it accords in like circumstances to its own companies and nationals or companies and nationals of any other Contracting Party or any third state, whichever is the most favourable."

COUNTRY: AZERBAIJAN

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

Relevant legislation is at the stage of elaboration.

PHASE-OUT

1 January 2000.

COUNTRY: BELARUS

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

Relevant legislation is at the stage of elaboration.

PHASE-OUT

1 January 2000.

COUNTRY: GEORGIA

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

Relevant legislation is at the stage of preparation.

PHASE-OUT

1 January 1997.

COUNTRY: KAZAKHSTAN

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

The bill on Foreign Investments is at the stage of authorization approval with the aim to adopt it by the Parliament in autumn 1994.

PHASE-OUT

1 July 2001.

COUNTRY: KYRGYZSTAN

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

Relevant legislation is currently under preparation.

PHASE-OUT

1 July 2001.

ARTICLE 10(7) – SPECIFIC MEASURES

"Each Contracting Party shall accord to Investments in its Area of Investors of another Contracting Party, and their related activities including management, maintenance, use, enjoyment or disposal, treatment no less favourable than that which it accords to Investments of its own Investors or of the Investors of any other Contracting Party or any third state and their related activities including management, maintenance, use, enjoyment or disposal, whichever is the most favourable."

COUNTRY: BULGARIA

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

Foreign persons may not acquire property rights over land. A company with more than fifty per cent of foreign person's share may not acquire property right over agricultural land;

Foreigners and foreign legal persons may not aquire property rights over land except by way of inheritance according to the law. In this case they have to make it over;

A foreign person may aquire property rights over buildings, but without property rights over the land;

Foreign persons or companies with foreign controlling participation must obtain a permit before performing the following activities:

- exploration, development and extraction of natural resources from the territorial sea, continental shelf or exclusive economic zone;

- acquisition of real estate in geographic regions designated by the Council of Ministers.

- The permits are issued by the Council of Ministers or by a body authorized by the Council of Ministers.

PHASE-OUT

1 July 2001.

ARTICLE 14(1)(d)

"Each Contracting Party shall with respect to Investments in its Area of Investors of any other Contracting Party guarantee the freedom of transfer into and out of its Area, including the transfer of:

unspent earnings and other remuneration of personnel engaged from abroad in connection with that Investment;"

COUNTRY: BULGARIA

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

Foreign nationals employed by companies with more than 50 per cent of foreign participation, or by a foreign person registered as sole trader or a branch or a representative office of a foreign company in Bulgaria, receiving their salary in Bulgarian leva, may purchase foreign currency not exeeding 70 per cent of their salary, including social security payments.

PHASE-OUT

1 July 2001.

COUNTRY: HUNGARY

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

According to the Act on Investments of Foreigners in Hungary, article 33, foreign top managers, executive managers, members of the Supervisory Board and foreign employees may transfer their income up to 50 per cent of their aftertax earnings derived from the company of their employment through the bank of their company.

PHASE-OUT

The phase out of this particular restriction depends on the progress Hungary is able to make in the implementation of the foreign exchange liberalization programme whose final target is the full convertibility of the Forint. This restriction does not create barriers to foreign investors. Phase-out is based on stipulations of Article 32.

1 July 2001.

ARTICLE 20(3)

"Each Contracting Party shall designate one or more enquiry points to which requests for information about the above mentioned laws, regulations, judicial decisions and administrative rulings may be addressed and shall communicate promptly such designation to the Secretariat which shall make it available on request."

COUNTRY: ARMENIA

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

In Armenia there are no official enquiry points yet to which requests for information about the relevant laws and other regulations could be addressed. There is no information centre either. There is a plan to establish such a centre in 1994-1995. Technical assistance is required.

PHASE-OUT

31 December 1996.

COUNTRY: AZERBAIJAN

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

There are no official enquiry points so far in Azerbaijan to which requests for information about relevant laws and regulations could be addressed. At present such information is concentrated in various organizations.

PHASE OUT

31 December 1997.

COUNTRY: BELARUS

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

Official enquiry offices which could give information on laws, regulations, judicial decisions and administrative rulings do not exist yet in Belarus. As far as the judicial decisions and administrative rulings are concerned there is no practice of their publishing.

PHASE-OUT

31 December 1998.

COUNTRY: KAZAKHSTAN

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

The process of establishing enquiry points has begun. As far as the judicial decisions and administrative rulings are concerned they are not published in Kazakhstan (except for some decisions made by the Supreme Court), because they are not considered to be sources of law. To change the existing practice will require a long transitional period.

PHASE-OUT

1 July 2001.

COUNTRY: MOLDOVA

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

It is necessary to establish enquiry points.

PHASE-OUT

31 December 1995.

COUNTRY: THE RUSSIAN FEDERATION

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

The Federation and the Republics constituting Federation.

DESCRIPTION

No official enquiry points exist in the Russian Federation as of now to which requests for information about relevant laws and other regulation acts could be addressed. As far as the judicial decisions and administrative rulings are concerned they are not considered to be sources of law.

PHASE-OUT

31 December 2000.

COUNTRY: SLOVENIA

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

In Slovenia there are no official enquiry points yet to which requests for information about relevant laws and other regulatory acts could be addressed. At present such information is available in various ministries. The Law on Foreign Investments which is under preparation foresees establishment of such an enquiry point.

PHASE-OUT

1 January 1998.

COUNTRY: TAJIKISTAN

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

There are no enquiry points yet in Tajikistan to which requests for information about relevant laws and other regulations could be addressed. It is only a question of having available funding.

PHASE-OUT

31 December 1997.

COUNTRY: UKRAINE

SECTOR

All energy sectors.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

Improvement of the present transparency of laws up to the level of international practice is required. Ukraine will have to establish enquiry points providing information about laws, regulations, judicial decisions and administrative rulings and standards of general application.

PHASE-OUT

1 January 1998.

ARTICLE 22(3)

"Each Contracting Party shall ensure that if it establishes or maintains a state entity and entrusts the entity with regulatory, administrative or other governmental authority, such entity shall exercise that authority in a manner consistent with the Contracting Party's obligations under this Treaty".

COUNTRY: THE CZECH REPUBLIC

SECTOR

Uranium and nuclear industries.

LEVEL OF GOVERNMENT

National.

DESCRIPTION

In order to deplete uranium ore reserves that are stocked by Administration of State Material Reserves, no imports of uranium ore and concentrates, including uranium fuel bundles containing uranium of non-Czech origin, will be licensed.

PHASE-OUT

1 July 2001.

Për Republikën e Shqipërisë

Հայաստանի Հանրապետության համար

For Australia

Für die Republik Österreich

Азербайдан ачынчан

Pour le Royaume de Belgique
Voor het Koninkrijk België
Für das Königreich Belgien

Cette signature engage également la Communauté française de Belgique, la Communauté flamande, la Communauté germanophone de Belgique, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale

Deze handtekening bindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap van België, de Duitstalige Gemeenschap van België, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Diese Unterschrift bindet ebenso die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft Belgiens, die Deutschsprachige Gemeinschaft Belgiens, die Flämische Region, die Wallonische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt

Ад імя Рэспублікі Беларусь

За Република България

For Canada
Pour le Canada

za Republiku Hrvatsku

For the Republic of Cyprus

Avraam Louca

Za Česku Republiku

For Kongeriget Danmark

Eesti Vabariigi nimel

Por las Comunidades Europeas
For De Europæiske Fællesskaber
Für die Europäischen Gemeinschaften
Για τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες
For the European Communities
Pour les Communautés européennes
Per le Comunità europee
Voor de Europese Gemeenschappen
Pelas Comunidades Europeias

Suomen tasavallan puolesta

Pour la République française

Alain Juppé

საქართველოს რესპუბლიკის სახელით

Für die Bundesrepublik Deutschland

Για την Ελληνική Δημοκρατία

A Magyar Köztársaság nevében

Fyrir hönd Lýðveldisins Íslands

Thar cheann Na hÉireann
For Ireland

Per la Repubblica italiana

日本国のために

Казахстан Республикасынын атынан

Кыргыз Республикасы Учун

Latvijas Republikas varda

Für das Fürstentum Liechtenstein

Lietuvos Respublikos vardu

Pour le Grand-Duché de Luxembourg

For the Republic of Malta

Pentru Republica Moldova

Voor het Koninkrijk der Nederlanden

For Kongeriket Norge

Za Rzeczpospolitą Polską

Pela República Portuguesa

Pentru România

За Российскую Федерацию

Za Slovenskú republiku

Za Republiko Slovenijo

Por el Reino de España

För Konungariket Sverige

Für die Schweizerische Eidgenossenschaft
Pour la Confédération suisse
Per la Confederazione svizzera

Аз номи Тоҷикистон

Türkiye Cumhuriyeti adina

Туркменистан Хекуметинин адындан

За Україну

For the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

For the United States of America

Узбекистон Республикаси Хукумати номидан

DECISIONS WITH RESPECT TO THE ENERGY CHARTER TREATY

The European Energy Charter Conference has adopted the following Decisions:

1. With respect to the Treaty as a whole

In the event of a conflict between the treaty concerning Spitsbergen of 9 February 1920 (the Svalbard Treaty) and the Energy Charter Treaty, the treaty concerning Spitsbergen shall prevail to the extent of the conflict, without prejudice to the positions of the Contracting Parties in respect of the Svalbard Treaty. In the event of such conflict or a dispute as to whether there is such conflict or as to its extent, Article 16 and Part V of the Energy Charter Treaty shall not apply.

2. With respect to Article 10(7)

The Russian Federation may require that companies with foreign participation obtain legislative approval for the leasing of federally-owned property, provided that the Russian Federation shall ensure without exception that this process is not applied in a manner which discriminates among Investments of Investors of other Contracting Parties.

3. With respect to Article 14

(1) The term "freedom of transfer" in Article 14(1) does not preclude a Contracting Party (hereinafter referred to as the "Limiting Party") from applying restrictions on movement of capital by its own Investors, provided that:

(a) such restrictions shall not impair the rights granted under Article 14(1) to Investors of other Contracting Parties with respect to their Investments;

(b) such restrictions do not affect Current Transactions; and

(c) the Contracting Party ensures that Investments in its Area of the Investors of all other Contracting Parties are accorded, with respect to transfers, treatment no less favourable than that which it accords to Investments of Investors of any other Contracting Party or of any third state, whichever is the most favourable.

(2) This Decision shall be subject to examination by the Charter Conference five years after entry into force of the Treaty, but not later than the date envisaged in Article 32(3).

(3) No Contracting Party shall be eligible to apply such restrictions unless it is a Contracting Party which is a state that was a constituent part of the former Union of Soviet Socialist Republics, which has notified the provisional Secretariat in writing no later than 1 July 1995 that it elects to be eligible to apply restrictions in accordance with this Decision.

(4) For the avoidance of doubt, nothing in this Decision shall derogate, as concerns Article 16, from the rights hereunder of a Contracting Party, its Investors or their Investments, or from the obligations of a Contracting Party.

(5) For the purposes of this Decision:

"Current Transactions" are current payments connected with the movement of goods, services or persons that are made in accordance with normal international practice, and do not include arrangements which materially constitute a combination of a current payment and a capital transaction, such as deferrals of payments and advances which is meant to circumvent respective legislation of the Limiting Party in the field.

4. With respect to Article 14(2)

Without prejudice to the requirements of Article 14 and its other international obligations, Romania shall endeavour during the transition to full convertibility of its national currency to take appropriate steps to improve the efficiency of its procedures for the transfers of Investment Returns and shall in any case guarantee such transfers in a Freely Convertible Currency without restriction or a delay exceeding six months. Romania shall ensure that Investments in its Area of the Investors of all other Contracting Parties are accorded, with respect to transfers, treatment no less favourable than that which it accords to Investments of Investors of any other Contracting Party or of any third state, whichever is the most favourable.

5. With respect to Articles 24(4)(a) and 25

An Investment of an Investor referred to in Article 1(7)(a)(ii), of a Contracting Party which is not party to an EIA or a member of a free-trade area or a customs union, shall be entitled to treatment accorded under such EIA, free-trade area or customs union, provided that the Investment:

(a) has its registered office, central administration or principal place of business in the Area of a party to that EIA or member of that free-trade area or customs union; or

(b) in case it only has its registered office in that Area, has an effective and continuous link with the economy of one of the parties to that EIA or member of that free-trade area or customs union.

ENERGY CHARTER PROTOCOL ON ENERGY EFFICIENCY AND RELATED ENVIRONMENTAL ASPECTS

PREAMBLE

THE CONTRACTING PARTIES to this Protocol,

Having regard to the European Energy Charter adopted in the Concluding Document of the Hague Conference on the European Energy Charter, signed at The Hague on 17 December 1991; and in particular to the declarations therein that cooperation is necessary in the field of energy efficiency and related environmental protection;

Having regard also to the Energy Charter Treaty, opened for signature from 17 December 1994 to 16 June 1995;

Mindful of the work undertaken by international organizations and fora in the field of energy efficiency and environmental aspects of the energy cycle;

Aware of the improvements in supply security, and of the significant economic and environmental gains, which result from the implementation of cost-effective energy efficiency measures; and aware of their importance for restructuring economies and improving living standards;

Recognizing that improvements in energy efficiency reduce negative environmental consequences of the energy cycle including global warming and acidification;

Convinced that energy prices should reflect as far as possible a competitive market, ensuring market-oriented price formation, including fuller reflection of environmental costs and benefits, and recognizing that such price formation is vital to progress in energy efficiency and associated environmental protection;

Appreciating the vital role of the private sector including small and medium-sized enterprises in promoting and implementing energy efficiency measures, and intent on ensuring a favourable institutional framework for economically viable investment in energy efficiency;

Recognizing that commercial forms of cooperation may need to be complemented by intergovernmental cooperation, particularly in the area of energy policy formulation and analysis as well as in other areas which are essential to the enhancement of energy efficiency but not suitable for private funding; and

Desiring to undertake cooperative and coordinated action in the field of energy efficiency and related environmental protection and to adopt a Protocol providing a framework for using energy as economically and efficiently as possible:

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

PART I

INTRODUCTION

ARTICLE 1

SCOPE AND OBJECTIVES OF THE PROTOCOL

(1) This Protocol defines policy principles for the promotion of energy efficiency as a considerable source of energy and for consequently reducing adverse Environmental Impacts of energy systems. It furthermore provides guidance on the development of energy efficiency programmes, indicates areas of cooperation and provides a framework for the development of cooperative and coordinated action. Such action may include the prospecting for, exploration, production, conversion, storage, transport, distribution, and consumption of energy, and may relate to any economic sector.

(2) The objectives of this Protocol are:

(a) the promotion of energy efficiency policies consistent with sustainable development;

(b) the creation of framework conditions which induce producers and consumers to use energy as economically, efficiently and environmentally soundly as possible, particularly through the organization of efficient energy markets and a fuller reflection of environmental costs and benefits; and

(c) the fostering of cooperation in the field of energy efficiency.

ARTICLE 2

DEFINITIONS

As used in this Protocol:

(1) "Charter" means the European Energy Charter adopted in the Concluding Document of the Hague Conference on the European Energy Charter signed at The Hague on 17 December 1991; signature of the Concluding Document is considered to be signature of the Charter.

(2) "Contracting Party" means a state or Regional Economic Integration Organization which has consented to be bound by this Protocol and for which the Protocol is in force.

(3) "Regional Economic Integration Organization" means an organization constituted by states to which they have transferred competence over certain matters a number of which are governed by this Protocol, including the authority to take decisions binding on them in respect of those matters.

(4) "Energy Cycle" means the entire energy chain, including activities related to prospecting for, exploration, production, conversion, storage, transport, distribution and consumption of the various forms of energy, and the treatment and disposal of wastes, as well as the decommissioning, cessation or closure of these activities, minimizing harmful Environmental Impacts.

(5) "Cost-Effectiveness" means to achieve a defined objective at the lowest cost or to achieve the greatest benefit at a given cost.

(6) "Improving Energy Efficiency" means acting to maintain the same unit of output (of a good or service) without reducing the quality or performance of the output, while reducing the amount of energy required to produce that output.

(7) "Environmental Impact" means any effect caused by a given activity on the environment, including human health and safety, flora, fauna, soil, air, water, climate, landscape and historical monuments or other physical structures or the interactions among these factors; it also includes effects on cultural heritage or socio-economic conditions resulting from alterations to these factors.

PART II

POLICY PRINCIPLES

ARTICLE 3

BASIC PRINCIPLES

Contracting Parties shall be guided by the following principles:

(1) Contracting Parties shall cooperate and, as appropriate, assist each other in developing and implementing energy efficiency policies, laws and regulations.

(2) Contracting Parties shall establish energy efficiency policies and appropriate legal and regulatory frameworks which promote, inter alia:

(a) efficient functioning of market mechanisms including market-oriented price formation and a fuller reflection of environmental costs and benefits;

(b) reduction of barriers to energy efficiency, thus stimulating investments;

(c) mechanisms for financing energy efficiency initiatives;

(d) education and awareness;

(e) dissemination and transfer of technologies;

(f) transparency of legal and regulatory frameworks.

(3) Contracting Parties shall strive to achieve the full benefit of energy efficiency throughout the Energy Cycle. To this end they shall, to the best of their competence, formulate and implement energy efficiency policies and cooperative or coordinated actions based on Cost-Effectiveness and economic efficiency, taking due account of environmental aspects.

(4) Energy efficiency policies shall include both short-term measures for the adjustment of previous practices and long-term measures to improve energy efficiency throughout the Energy Cycle.

(5) When cooperating to achieve the objectives of this Protocol, Contracting Parties shall take into account the differences in adverse effects and abatement costs between Contracting Parties.

(6) Contracting Parties recognize the vital role of the private sector. They shall encourage action by energy utilities, responsible authorities and specialised agencies, and close cooperation between industry and administrations.

(7) Cooperative or coordinated action shall take into account relevant principles adopted in international agreements, aimed at protection and improvement of the environment, to which Contracting Parties are parties.

(8) Contracting Parties shall take full advantage of the work and expertise of competent international or other bodies and shall take care to avoid duplication.

ARTICLE 4

DIVISION OF RESPONSIBILITY AND COORDINATION

Each Contracting Party shall strive to ensure that energy efficiency policies are coordinated among all of its responsible authorities.

ARTICLE 5

STRATEGIES AND POLICY AIMS

Contracting Parties shall formulate strategies and policy aims for Improving Energy Efficiency and thereby reducing Environmental Impacts of the Energy Cycle as appropriate in relation to their own specific energy conditions. These strategies and policy aims shall be transparent to all interested parties.

ARTICLE 6

FINANCING AND FINANCIAL INCENTIVES

(1) Contracting Parties shall encourage the implementation of new approaches and methods for financing energy efficiency and energy-related environmental protection investments, such as joint venture arrangements between energy users and external investors (hereinafter referred to as "Third Party Financing").

(2) Contracting Parties shall endeavour to take advantage of and promote access to private capital markets and existing international financing institutions in order to facilitate investments in Improving Energy Efficiency and in environmental protection related to energy efficiency.

(3) Contracting Parties may, subject to the provisions of the Energy Charter Treaty and to their other international legal obligations, provide fiscal or financial incentives to energy users in order to facilitate market penetration of energy efficiency technologies, products and services. They shall strive to do so in a manner that both ensures transparency and minimizes the distortion of international markets.

ARTICLE 7

PROMOTION OF ENERGY EFFICIENT TECHNOLOGY

(1) Consistent with the provisions of the Energy Charter Treaty, Contracting Parties shall encourage commercial trade and cooperation in energy efficient and environmentally sound technologies, energy-related services and management practices.

(2) Contracting Parties shall promote the use of these technologies, services and management practices throughout the Energy Cycle.

ARTICLE 8

DOMESTIC PROGRAMMES

(1) In order to achieve the policy aims formulated according to Article 5, each Contracting Party shall develop, implement and regularly update energy efficiency programmes best suited to its circumstances.

(2) These programmes may include activities such as the:

(a) development of long-term energy demand and supply scenarios to guide decision-making;

(b) assessment of the energy, environmental and economic impact of actions taken;

(c) definition of standards designed to improve the efficiency of energy using equipment, and efforts to harmonize these internationally to avoid trade distortions;

(d) development and encouragement of private initiative and industrial cooperation, including joint ventures;

(e) promotion of the use of the most energy efficient technologies that are economically viable and environmentally sound;

(f) encouragement of innovative approaches for investments in energy efficiency improvements, such as Third Party Financing and co-financing;

(g) development of appropriate energy balances and data bases, for example with data on energy demand at a sufficiently detailed level and on technologies for Improving Energy Efficiency;

(h) promotion of the creation of advisory and consultancy services which may be operated by public or private industry or utilities and which provide information about energy efficiency programmes and technologies, and assist consumers and enterprises;

(i) support and promotion of cogeneration and of measures to increase the efficiency of district heat production and distribution systems to buildings and industry;

(j) establishment of specialized energy efficiency bodies at appropriate levels, that are sufficiently funded and staffed to develop and implement policies.

(3) In implementing their energy efficiency programmes, Contracting Parties shall ensure that adequate institutional and legal infrastructures exist.

PART III

INTERNATIONAL COOPERATION

ARTICLE 9

AREAS OF COOPERATION

The cooperation between Contracting Parties may take any appropriate form. Areas of possible cooperation are listed in the Annex.

PART IV

ADMINISTRATIVE AND LEGAL ARRANGEMENTS

ARTICLE 10

ROLE OF THE CHARTER CONFERENCE

(1) All decisions made by the Charter Conference in accordance with this Protocol shall be made by only those Contracting Parties to the Energy Charter Treaty who are Contracting Parties to this Protocol.

(2) The Charter Conference shall endeavour to adopt, within 180 days after the entry into force of this Protocol, procedures for keeping under review and facilitating the implementation of its provisions, including reporting requirements, as well as for identifying areas of cooperation in accordance with Article 9.

ARTICLE 11

SECRETARIAT AND FINANCING

(1) The Secretariat established under Article 35 of the Energy Charter Treaty shall provide the Charter Conference with all necessary assistance for the performance of its duties under this Protocol and provide such other services in support of the Protocol as may be required from time to time, subject to approval by the Charter Conference.

(2) The costs of the Secretariat and Charter Conference arising from this Protocol shall be met by the Contracting Parties to this Protocol according to their capacity to pay, determined according to the formula specified in Annex B to the Energy Charter Treaty.

ARTICLE 12

VOTING

(1) Unanimity of Contracting Parties Present and Voting at the meeting of the Charter Conference where such matters fall to be decided shall be required for decisions to:

(a) adopt amendments to this Protocol; and

(b) approve accessions to this Protocol under Article 16.

Contracting Parties shall make every effort to reach agreement by consensus on any other matter requiring their decision under this Protocol. If agreement cannot be reached by consensus, decisions on non-budgetary matters shall be taken by a three-fourths majority of Contracting Parties Present and Voting at the meeting of the Charter Conference at which such matters fall to be decided.

Decisions on budgetary matters shall be taken by a qualified majority of Contracting Parties whose assessed contributions under Article 11(2) represent, in combination, at least three-fourths of the total assessed contributions.

(2) For purposes of this Article, "Contracting Parties Present and Voting" means Contracting Parties to this Protocol present and casting affirmative or negative votes, provided that the Charter Conference may decide upon rules of procedure to enable such decisions to be taken by Contracting Parties by correspondence.

(3) Except as provided in paragraph (1) in relation to budgetary matters, no decision referred to in this Article shall be valid unless it has the support of a simple majority of Contracting Parties.

(4) A Regional Economic Integration Organization shall, when voting, have a number of votes equal to the number of its member states which are Contracting Parties to this Protocol; provided that such an Organization shall not exercise its right to vote if its member states exercise theirs, and vice versa.

(5) In the event of persistent arrears in a Contracting Party's discharge of financial obligations under this Protocol, the Charter Conference may suspend that Contracting Party's voting rights in whole or in part.

ARTICLE 13

RELATION TO THE ENERGY CHARTER TREATY

(1) In the event of inconsistency between the provisions of this Protocol and the provisions of the Energy Charter Treaty, the provisions of the Energy Charter Treaty shall, to the extent of the inconsistency, prevail.

(2) Article 10(1) and Article 12(1) to (3) shall not apply to votes in the Charter Conference on amendments to this Protocol which assign duties or functions to the Charter Conference or the Secretariat, the establishment of which is provided for in the Energy Charter Treaty.

PART V

FINAL PROVISIONS

ARTICLE 14

SIGNATURE

This Protocol shall be open for signature at Lisbon from 17 December 1994 to 16 June 1995 by the states and Regional Economic Integration Organizations whose representatives have signed the Charter and the Energy Charter Treaty.

ARTICLE 15

RATIFICATION, ACCEPTANCE OR APPROVAL

This Protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval by signatories. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Depositary.

ARTICLE 16

ACCESSION

This Protocol shall be open for accession, from the date on which the Protocol is closed for signature, by states and Regional Economic Integration Organizations which have signed the Charter and are Contracting Parties to the Energy Charter Treaty, on terms to be approved by the Charter Conference. The instruments of accession shall be deposited with the Depositary.

ARTICLE 17

AMENDMENTS

(1) Any Contracting Party may propose amendments to this Protocol.

(2) The text of any proposed amendment to this Protocol shall be communicated to Contracting Parties by the Secretariat at least three months before the date on which it is proposed for adoption by the Charter Conference.

(3) Amendments to this Protocol, texts of which have been adopted by the Charter Conference, shall be communicated by the Secretariat to the Depositary which shall submit them to all Contracting Parties for ratification, acceptance or approval.

(4) Instruments of ratification, acceptance or approval of amendments to this Protocol shall be deposited with the Depositary. Amendments shall enter into force between Contracting Parties having ratified, accepted or approved them on the thirtieth day after deposit with the Depositary of instruments of ratification, acceptance or approval by at least three-fourths of the Contracting Parties. Thereafter the amendments shall enter into force for any other Contracting Party on the thirtieth day after that Contracting Party deposits its instrument of ratification, acceptance or approval of the amendments.

ARTICLE 18

ENTRY INTO FORCE

(1) This Protocol shall enter into force on the thirtieth day after the date of deposit of the fifteenth instrument of ratification, acceptance or approval thereof, or of accession thereto, by a state or Regional Economic Integration Organization which is a signatory to the Charter and a Contracting Party to the Energy Charter Treaty or on the same date as the Energy Charter Treaty enters into force, whichever is later.

(2) For each state or Regional Economic Integration Organization for which the Energy Charter Treaty has entered into force and which ratifies, accepts, or approves this Protocol or accedes thereto after the Protocol has entered into force in accordance with paragraph (1), the Protocol shall enter into force on the thirtieth day after the date of deposit by such state or Regional Economic Integration Organization of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

(3) For the purposes of paragraph (1), any instrument deposited by a Regional Economic Integration Organization shall not be counted as additional to those deposited by member states of such Organization.

ARTICLE 19

RESERVATIONS

No reservations may be made to this Protocol.

ARTICLE 20

WITHDRAWAL

(1) At any time after this Protocol has entered into force for a Contracting Party, that Contracting Party may give written notification to the Depositary of its withdrawal from the Protocol.

(2) Any Contracting Party which withdraws from the Energy Charter Treaty shall be considered as also having withdrawn from this Protocol.

(3) The effective date of withdrawal under paragraph (1) shall be ninety days after receipt of notification by the Depositary. The effective date of withdrawal under paragraph (2) shall be the same as the effective date of withdrawal from the Energy Charter Treaty.

ARTICLE 21

DEPOSITARY

The Government of the Portuguese Republic shall be the Depositary of this Protocol.

ARTICLE 22

AUTHENTIC TEXTS

In witness whereof the undersigned, being duly authorized to that effect, have signed this Protocol in English, French, German, Italian, Russian and Spanish, of which every text is equally authentic, in one original, which will be deposited with the Government of the Portuguese Republic.

Done at Lisbon on the seventeenth day of December in the year one thousand nine hundred and ninety-four.

ANNEX

ILLUSTRATIVE AND NON-EXHAUSTIVE LIST OF POSSIBLE AREAS OF COOPERATION PURSUANT TO ARTICLE 9

Development of energy efficiency programmes, including identifying energy efficiency barriers and potentials, and the development of energy labelling and efficiency standards;

Assessment of the Environmental Impacts of the Energy Cycle;

Development of economic, legislative and regulatory measures;

Technology transfer, technical assistance and industrial joint ventures subject to international property rights regimes and other applicable international agreements;

Research and development;

Education, training, information and statistics;

Identification and assessment of measures such as fiscal or other market-based instruments, including tradeable permits to take account of external, notably environmental, costs and benefits.

Energy analysis and policy formulation:

- assessment of energy efficiency potentials;
- energy demand analysis and statistics;
- development of legislative and regulatory measures;
- integrated resource planning and demand side management;
- Environmental Impact assessment, including major energy projects.

Evaluation of economic instruments for Improving Energy Efficiency and environmental objectives.

Energy efficiency analysis in refining, conversion, transport and distribution of hydro-carbons.

Improving Energy Efficiency in power generation and transmission:

- cogeneration;
- plant component (boilers, turbines, generators, etc);
- network integration.

Improving Energy Efficiency in the building sector:

- thermal insulation standards, passive solar and ventilation;
- space heating and air conditioning systems;
- high efficiency low NOx burners;
- metering technologies and individual metering;
- domestic appliances and lighting.

Municipalities and local community services:

- district heating systems;
- efficient gas distribution systems;
- energy planning technologies;
- twinning of towns or of other relevant territorial entities;
- energy management in cities and in public buildings;
- waste management and energy recovery of waste.

Improving Energy Efficiency in the industrial sector:

- joint ventures;
- energy cascading, cogeneration and waste heat recovery;
- energy audits.

Improving Energy Efficiency in the transport sector:

- motor vehicle performance standards;
- development of efficient transport infrastructures.

Information:

- awareness creation;
- data bases: access, technical specifications, information systems;
- dissemination, collection and collation of technical information;
- behavioural studies.

Training and education:

- exchanges of energy managers, officials, engineers and students;
- organization of international training courses.

Financing:

- development of legal framework;
- Third Party Financing;
- joint ventures;
- co-financing.

Për Republikën e Shqipërisë

Հայաստանի Հանրապետության համար

For Australia

Für die Republik Österreich

Азербайдан ачцнчан

Pour le Royaume de Belgique
Voor het Koninkrijk België
Für das Königreich Belgien

Cette signature engage également la Communauté française de Belgique, la Communauté flamande, la Communauté germanophone de Belgique, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.

Deze handtekening bindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap van België, de Duitstalige Gemeenschap van België, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Diese Unterschrift bindet ebenso die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft Belgiens, die Deutschsprachige Gemeinschaft Belgiens, die Flämische Region, die Wallonische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

Ад імя Рэспублікі Беларусь

За Република България

For Canada
Pour le Canada

za Republiku Hrvatsku

For the Republic of Cyprus

Avraam Louca

Za Českou Republiku

For Kongeriget Danmark

Eesti Vabariigi nimel

Por las Comunidades Europeas
For De Europæiske Fællesskaber
Für die Europäischen Gemeinschaften
Για τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες
For the European Communities
Pour les Communautés européennes
Per le Comunità europee
Voor de Europese Gemeenschappen
Pelas Comunidades Europeias

Suomen tasavallan puolesta

Pour la République française

Alain Grenier

საქართველოს რესპუბლიკის სახელით

Für die Bundesrepublik Deutschland

Für die Bundesrepublik Deutschland

Για την Ελληνική Δημοκρατία

A Magyar Köztársaság nevében

Fyrir hönd Lýðveldisins Íslands

Thar cheann Na hÉireann
For Ireland

Per la Repubblica italiana

日本国のために

Казахстан Республикасинин атинан

Кыргыз Республикасы Учун

Latvijas Republikas varda

Für das Fürstentum Liechtenstein

Lietuvos Respublikos vardu

Pour le Grand-Duché de Luxembourg

For the Republic of Malta

Pentru Republica Moldova

Voor het Koninkrijk der Nederlanden

For Kongeriket Norge

Za Rzeczpospolitą Polską

Pela República Portuguesa

Pentru România

За Российскую Федерацию

Za Slovenskú republiku

Za Republiko Slovenijo

Por el Reino de España

För Konungariket Sverige

Für die Schweizerische Eidgenossenschaft
Pour la Confédération suisse
Per la Confederazione svizzera

Аз номи Таҷикистон

Türkiye Cumhuriyeti adina

Туркменистан Хекуметинин адындан

За Україну

For the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

For the United States of America

Узбекистон Республикаси Хукумати номидан

ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΑΞΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΚΕΨΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΧΑΡΤΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

I. Η τελική σύνοδος ολομέλειας της διάσκεψης του Ευρωπαϊκού Χάρτη Ενέργειας πραγματοποιήθηκε στη Λισσαβώνα, στις 16-17 Δεκεμβρίου 1994. Στη διάσκεψη συμμετείχαν αντιπρόσωποι της Δημοκρατίας της Αλβανίας, της Δημοκρατίας της Αρμενίας, της Αυστραλίας, της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας του Αζερμπαϊτζάν, του Βασιλείου του Βελγίου, της Δημοκρατίας της Λευκορωσίας, της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας, του Καναδά, της Δημοκρατίας της Κροατίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Τσεχικής Δημοκρατίας, του Βασιλείου της Δανίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας, της Γαλλικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Γεωργίας, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Ισλανδίας, της Ιρλανδίας, της Ιταλικής Δημοκρατίας, της Ιαπωνίας, της Δημοκρατίας του Καζακστάν, της Δημοκρατίας της Κιργιζίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, του Πριγκηπάτου του Λιχτενστάιν, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Μολδαβίας, του Βασιλείου των Κάτω Χωρών, του Βασιλείου της Νορβηγίας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, της Ρουμανίας, της Ρωσικής Ομοσπονδίας, της Δημοκρατίας της Σλοβακίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας, του Βασιλείου της Ισπανίας, του Βασιλείου της Σουηδίας, της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, της Δημοκρατίας του Τατζικιστάν, της Τουρκικής Δημοκρατίας, του Τουρκμενιστάν, της Ουκρανίας, του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας, των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και της Δημοκρατίας του Ουζμπεκιστάν (στο εξής αναφερόμενοι ως «οι αντιπρόσωποι»), καθώς και προσκεκλημένοι παρατηρητές από ορισμένες χώρες και διεθνείς οργανισμούς.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

II. Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Δουβλίνο, τον Ιούνιο του 1990, ο πρωθυπουργός των Κάτω Χωρών εισηγήθηκε την άποψη ότι η οικονομική ανάκαμψη στην ανατολική Ευρώπη και στην τότε Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών θα μπορούσε να υποβοηθηθεί και να επιταχυνθεί μέσω συνεργασίας στον ενεργειακό τομέα. Η εισήγηση αυτή έγινε δεκτή από το Συμβούλιο, το οποίο κάλεσε την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων να μελετήσει τους καλύτερους δυνατούς τρόπους για την εφαρμογή τέτοιου είδους συνεργασίας. Τον Φεβρουάριο του 1991, η Επιτροπή πρότεινε την έννοια του Ευρωπαϊκού Χάρτη Ενέργειας.

Μετά από συζήτηση της πρότασης της Επιτροπής στο Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες κάλεσαν τις άλλες χώρες της δυτικής και ανατολικής Ευρώπης, της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών και τα μη ευρωπαϊκά μέλη της Οργάνωσης για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη να παρευρεθούν σε διάσκεψη στις Βρυξέλλες, τον Ιούλιο του 1991, προκειμένου να αρχίσουν διαπραγματεύσεις για τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Ενέργειας. Ορισμένες άλλες χώρες και διεθνείς οργανισμοί εκλήθησαν να παρακολουθήσουν τη διάσκεψη για τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Ενέργειας, ως παρατηρητές.

Οι διαπραγματεύσεις για τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Ενέργειας ολοκληρώθηκαν το 1991 και ο Χάρτης εγκρίθηκε με υπογραφή τελικής πράξης κατά τη διάσκεψη που έλαβε χώρα στη Χάγη στις 16-17 Δεκεμβρίου 1991. Στα υπογράφοντα μέρη του Χάρτη, τότε ή εκ των υστέρων, περιλαμβάνονται όλα εκείνα που απαριθμούνται στο ανωτέρω τμήμα I, εκτός των παρατηρητών.

Τα υπογράφοντα μέρη του Ευρωπαϊκού Χάρτη Ενέργειας ανέλαβαν την υποχρέωση:

— να επιδιώξουν την επίτευξη των στόχων και αρχών του Χάρτη, όπως και να υλοποιήσουν και να διευρύνουν το συντομότερο δυνατό τη συνεργασία τους, διαπραγματευόμενοι με καλή πίστη βασική συμφωνία και πρωτόκολλα.

Σύμφωνα με αυτά, η διάσκεψη του Ευρωπαϊκού Χάρτη Ενέργειας άρχισε διαπραγματεύσεις επί βασικής συμφωνίας — που αργότερα ονομάσθηκε η συνθήκη για το Χάρτη Ενέργειας — η οποία αποσκοπεί στην προώθηση της διευρωπαϊκής συνεργασίας ανατολής-δύσεως, παρέχοντας νομικές διασφαλίσεις σε τομείς όπως οι επενδύσεις, η διαμετακόμιση και το εμπόριο. Η διάσκεψη άρχισε επίσης διαπραγματεύσεις επί πρωτοκόλλων στους τομείς της ενεργειακής απόδοσης, της πυρηνικής ασφάλειας και των υδρογονανθράκων, αν και, στην τελευταία περίπτωση, οι διαπραγματεύσεις διεκόπησαν αργότερα μέχρις ότου ολοκληρωθεί η συνθήκη για το Χάρτη Ενέργειας.

Οι διαπραγματεύσεις για τη συνθήκη για το Χάρτη Ενέργειας και για το πρωτόκολλο του Χάρτη Ενέργειας για την ενεργειακή απόδοση και τα σχετικά περιβαλλοντικά ζητήματα ολοκληρώθηκαν επιτυχώς το 1994.

Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΧΑΡΤΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

III. Ως αποτέλεσμα των συσκέψεών της, η διάσκεψη για τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Ενέργειας ενέκρινε το κείμενο της συνθήκης για το Χάρτη Ενέργειας (στο εξής ανα-

φερόμενη ως «η συνθήκη»), η οποία περιλαμβάνεται στο παράρτημα 1, καθώς και σχετικές αποφάσεις οι οποίες περιλαμβάνονται στο παράρτημα 2, και συμφώνησε ότι η συνθήκη θα είναι ανοικτή προς υπογραφή στη Λισσαβώνα από τις 17 Δεκεμβρίου 1994 έως τις 16 Ιουνίου 1995.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ

IV. Υπογράφοντας την τελική πράξη, οι αντιπρόσωποι αποφάσισαν να εγκρίνουν τις ακόλουθες ερμηνευτικές δηλώσεις όσον αφορά τη συνθήκη:

1. Όσον αφορά τη συνθήκη στο σύνολό της

α) Οι αντιπρόσωποι τονίζουν ότι η συμφωνία επί των διατάξεων της συνθήκης επήλθε, λαμβάνοντας υπόψη την ειδική φύση της συνθήκης, η οποία αποσκοπεί στη διαμόρφωση νομικού πλαισίου για την προώθηση μακροπρόθεσμης συνεργασίας σε συγκεκριμένο τομέα και, κατά συνέπεια, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί προηγούμενο στο πλαίσιο άλλων διεθνών διαπραγματεύσεων.

β) Οι διατάξεις της συνθήκης:

i) δεν υποχρεώνουν κανένα από τα συμβαλλόμενα μέρη να εισαγάγει υποχρεωτική πρόσβαση σε τρίτους ή

ii) δεν εμποδίζουν τη χρήση συστημάτων καθορισμού τιμών, σύμφωνα με τα οποία, στο πλαίσιο συγκεκριμένης κατηγορίας καταναλωτών, εφαρμόζονται ενιαίες τιμές σε πελάτες που βρίσκονται σε διαφορετικές τοποθεσίες.

γ) Παρεκκλίσεις από τη μεταχείριση του μάλλον ευνοούμενου κράτους δεν αποσκοπούν στην κάλυψη μέτρων τα οποία αφορούν ειδικά έναν συγκεκριμένο επενδυτή ή ομάδα επενδυτών, αντί να εφαρμόζονται γενικά.

2. Όσον αφορά το άρθρο 1 σημείο 5

α) Εξυπακούεται ότι η συνθήκη δεν παρέχει δικαιώματα ανάληψης άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων πέραν εκείνων που αφορούν τον ενεργειακό τομέα.

β) Οι ακόλουθες δραστηριότητες είναι χαρακτηριστικές της οικονομικής δραστηριότητας στον ενεργειακό τομέα:

i) αναζήτηση και εξερεύνηση, καθώς και εξόρυξη, π.χ. πετρελαίου, φυσικού αερίου, άνθρακα και ουρανίου·

ii) κατασκευή και λειτουργία εγκαταστάσεων παραγωγής ισχύος, περιλαμβανομένων και εκείνων που κινούνται με αιολική ενέργεια και άλλες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας·

iii) χερσαία μεταφορά, διανομή, αποθήκευση και τροφοδοσία ενεργειακών υλών και προϊόντων, π.χ., μέσω δικτύων και αγωγών μεταφοράς και διανομής ή ειδικών σιδηροδρομικών γραμμών, καθώς και κατασκευή εγκαταστάσεων γι' αυτά, περιλαμβανομένης και της εγκατάστασης αγωγών πετρελαίου, φυσικού αερίου και υλικού εναιωρήματος άνθρακα·

iv) αποκομιδή και διάθεση αποβλήτων από εγκαταστάσεις που έχουν σχέση με την ενέργεια, όπως σταθμούς παραγωγής ισχύος, περιλαμβανομένων και ραδιενεργών αποβλήτων από πυρηνικούς σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής·

v) παροπλισμός εγκαταστάσεων σχετικών με την ενέργεια, περιλαμβανομένων και σταθμών αντλήσεως πετρελαίου, διυλιστηρίων πετρελαίου και εργοστασίων παραγωγής ισχύος·

vi) εμπορία και πώληση, καθώς και εμπόριο ενεργειακών υλών και προϊόντων, π.χ., λιανικές πωλήσεις βενζίνης και

vii) δραστηριότητες έρευνας, παροχής συμβουλών, προγραμματισμού, διαχείρισης και σχεδιασμού που αφορούν τις δραστηριότητες οι οποίες αναφέρονται ανωτέρω, περιλαμβανομένων και εκείνων που αποσκοπούν στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.

3. Όσον αφορά το άρθρο 1 σημείο 6

Για μεγαλύτερη σαφήνεια σχετικά με το κατά πόσον μια επένδυση που γίνεται στην επικράτεια ενός συμβαλλόμενου μέρους ελέγχεται, άμεσα ή έμμεσα, από επενδυτή οποιουδήποτε άλλου συμβαλλόμενου μέρους, ως έλεγχος μιας επένδυσης νοείται έλεγχος στην πράξη, που καθορίζεται μετά από εξέταση των πραγματικών περιστάσεων σε κάθε κατάσταση. Κατά την εξέταση αυτή, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλοι οι σχετικοί παράγοντες, περιλαμβανομένων, όσον αφορά τον επενδυτή, των εξής:

α) οικονομικό συμφέρον, συμπεριλαμβανομένου του συμφέροντος εταιρικών κεφαλαίων στην επένδυση·

β) ικανότητα άσκησης ουσιαστικής επιρροής στη διαχείριση και στη λειτουργία της επένδυσης και

γ) ικανότητα άσκησης ουσιαστικής επιρροής, στην επιλογή των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή οποιουδήποτε άλλου διαχειριστικού οργάνου.

Σε περίπτωση αμφιβολίας σχετικά με το κατά πόσον ένας επενδυτής ελέγχει, άμεσα ή έμμεσα, μια επένδυση, ο επενδυτής που ισχυρίζεται την ύπαρξη τέτοιου ελέγχου αναλαμβάνει ο ίδιος το βάρος της απόδειξης της ύπαρξης του εν λόγω ελέγχου.

4. Όσον αφορά το άρθρο 1 σημείο 8

Σύμφωνα με την πολιτική περί ξένων επενδύσεων της Αυστραλίας, η εγκατάσταση νέου έργου εξόρυξης ή επεξεργασίας πρώτων υλών στην Αυστραλία με συνολική επένδυση της τάξεως των 10 εκατομμυρίων δολαρίων Αυστραλίας ή πλέον από ξένα συμφέροντα, ακόμη και όταν λειτουργεί ήδη παρόμοια επιχείρηση των ξένων αυτών συμφερόντων στην Αυστραλία, θεωρείται ως πραγματοποίηση νέας επένδυσης.

5. Όσον αφορά το άρθρο 1 σημείο 12

Οι αντιπρόσωποι αναγνωρίζουν την ανάγκη επαρκούς και αποτελεσματικής προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, σύμφωνα με τα αυστηρότερα διεθνώς αποδεκτά πρότυπα.

6. Όσον αφορά το άρθρο 5 παράγραφος 1

Η συμφωνία των αντιπροσώπων για το άρθρο 5 δεν πρέπει να ερμηνεύεται ότι συνεπάγεται κάποιου είδους θέση σχετικά με το εάν ή κατά πόσον οι διατάξεις της συμφωνίας για επενδυτικά μέτρα στον τομέα του εμπορίου, η οποία προσαρτάται στην τελική πράξη του Γύρου της Ουρουγουάης των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων, υπεισέρχονται στα άρθρα III και XI της GATT.

7. Όσον αφορά το άρθρο 6

α) Η μονομερής και συντονισμένη αντιανταγωνιστική συμπεριφορά που αναφέρεται στο άρθρο 6 παράγραφος 2 πρέπει να ορίζεται από κάθε συμβαλλόμενο μέρος σύμφωνα με τη νομοθεσία του και είναι δυνατόν να περιλαμβάνει καταχρήσεις εκμετάλλευσης.

β) Οι όροι «επιβολή» και «επιβάλλει» περιλαμβάνουν δράση βάσει της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού ενός συμβαλλόμενου μέρους, μέσω ερευνών, νομικών διαδικασιών ή διοικητικής δράσεως, καθώς και μέσω οποιασδήποτε απόφασης ή περαιτέρω νομοθεσίας σύμφωνα με την οποία χορηγείται ή συνεχίζεται μια εξουσιοδότηση.

8. Όσον αφορά το άρθρο 7 παράγραφος 4

Η εφαρμοζόμενη νομοθεσία θα περιλαμβάνει διατάξεις για την προστασία του περιβάλλοντος, τη χρήση της, την ασφάλεια ή τα τεχνικά πρότυπα.

9. Όσον αφορά τα άρθρα 9, 10 και το μέρος V

Δεδομένου ότι τα προγράμματα ενός συμβαλλόμενου μέρους που προβλέπουν δημόσια δάνεια, επιχορηγήσεις, εγγυήσεις ή ασφάλειες για τη διευκόλυνση του εμπορίου ή των επενδύσεων στο εξωτερικό δεν συνδέονται με επενδυτικές ή σχετικές δραστηριότητες επενδυτών από άλλα συμβαλλόμενα μέρη στην επικράτειά του, τέτοιου είδους προγράμματα μπορεί να υπόκεινται σε περιορισμούς όσον αφορά τη συμμετοχή σε αυτά.

10. Όσον αφορά το άρθρο 10 παράγραφος 4

Η συμπληρωματική συνθήκη θα καθορίσει όρους για την εφαρμογή της μεταχείρισης που περιγράφεται στο άρθρο 10 παράγραφος 3. Οι όροι αυτοί περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, διατάξεις που αφορούν την πώληση ή άλλου είδους εκχώρηση κρατικής περιουσίας (ιδιωτικοποίηση) και την κατάργηση μονοπωλίων (απομονοπωλιοποίηση).

11. Όσον αφορά το άρθρο 10 παράγραφος 4 και το άρθρο 29 παράγραφος 6

Τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να λαμβάνουν υπόψη οποιαδήποτε σύνδεση μεταξύ των διατάξεων του άρθρου 10 παράγραφος 4 και του άρθρου 29 παράγραφος 6.

12. Όσον αφορά το άρθρο 14 παράγραφος 5

Η πρόθεση είναι το συμβαλλόμενο μέρος το οποίο συνάπτει συμφωνία που αναφέρεται στο άρθρο 14 παράγραφος 5 να διασφαλίζει ότι οι όροι της εν λόγω συμφωνίας δεν έρχονται σε αντίθεση με τις υποχρεώσεις του συμβαλλόμενου μέρους βάσει των άρθρων της συμφωνίας του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

13. Όσον αφορά το άρθρο 19 παράγραφος 1 σημείο i)

Επαφίεται σε έκαστο συμβαλλόμενο μέρος να αποφασίζει το βαθμό στον οποίο η εκτίμηση και η παρακολούθηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων θα πρέπει να υπόκειται σε νομικές απαιτήσεις, ποιες αρχές είναι οι αρμόδιες για τη λήψη αποφάσεων σε σχέση με τέτοιου είδους απαιτήσεις και τις κατάλληλες διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται.

14. Όσον αφορά τα άρθρα 22 και 23

Όσον αφορά το εμπόριο ενεργειακών υλών και προϊόντων, που καλύπτεται από το άρθρο 29, το άρθρο αυτό καθορίζει τις διατάξεις για τα ζητήματα που καλύπτονται από τα άρθρα 22 και 23.

15. Όσον αφορά το άρθρο 24

Οι εξαιρέσεις που περιλαμβάνονται στη GATT και τις συναφείς πράξεις εφαρμόζονται μεταξύ επιμέρους συμβαλλομένων μερών τα οποία είναι μέλη της GATT, όπως αναγνωρίζεται στο άρθρο 4. Όσον αφορά το εμπόριο ενεργειακών υλών και

προϊόντων που διέπονται από το άρθρο 29, το άρθρο αυτό καθορίζει τις διατάξεις για τα ζητήματα που καλύπτει το άρθρο 24.

16. **Όσον αφορά το άρθρο 26 παράγραφος 2 στοιχείο α)**

Το άρθρο 26 παράγραφος 2 στοιχείο α) δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο που να απαιτείται τα συμβαλλόμενα μέρη να θέσουν σε εφαρμογή το τμήμα III της συνθήκης στο εσωτερικό τους δίκαιο.

17. **Όσον αφορά τα άρθρα 26 και 27**

Η παραπομπή σε υποχρεώσεις βάσει συνθήκης στην προτελευταία πρόταση του άρθρου 10 παράγραφος 1 δεν περιλαμβάνει αποφάσεις που λαμβάνονται από διεθνείς οργανισμούς, ακόμη και όταν αυτές είναι δεσμευτικές από νομικής πλευράς, ή συνθήκες οι οποίες τέθηκαν σε ισχύ πριν από την 1η Ιανουαρίου 1970.

18. **Όσον αφορά το άρθρο 29 παράγραφος 2 στοιχείο α)**

α) Σε περίπτωση που σε διάταξη της GATT 1947 ή συναφούς πράξης, η οποία αναφέρεται στην παρούσα παράγραφο, προβλέπεται κοινή δράση από μέλη της GATT, επιδιώκεται η δράση αυτή να την αναλαμβάνει η Διάσκεψη του Χάρτη.

β) Ο όρος «έπαψαν να ισχύουν την 1η Μαρτίου 1994 και εφαρμόζονται όσον αφορά τις ενεργειακές ύλες και προϊόντα από τα μέλη της GATT 1947 μεταξύ τους» δεν αποσκοπεί να αναφέρεται σε περιπτώσεις όπου ένα μέλος της GATT έχει επικαλεσθεί το άρθρο XXXV της GATT, μη εφαρμόζοντας κατ' αυτό τον τρόπο την GATT έναντι άλλου μέλους της GATT, αλλά παρόλα αυτά εφαρμόζει μονομερώς και σε βάση de facto ορισμένες διατάξεις της GATT έναντι του εν λόγω άλλου μέλους της GATT.

19. **Όσον αφορά το άρθρο 33**

Η προσωρινή Διάσκεψη του Χάρτη θα πρέπει το συντομότερο δυνατό, να αποφασίσει για τον καλύτερο τρόπο με τον οποίο θα υλοποιήσει το στόχο του τίτλου III του Ευρωπαϊκού Χάρτη Ενέργειας, ότι πρέπει να διεξαχθούν διαπραγματεύσεις για πρωτόκολλα σε τομείς συνεργασίας, όπως εκείνοι που απαριθμούνται στον τίτλο III του Χάρτη.

20. **Όσον αφορά το άρθρο 34**

α) Ο προσωρινός Γενικός Γραμματέας θα πρέπει να έλθει σε άμεση επαφή με άλλους διεθνείς οργανισμούς, προκειμένου να ανακαλύψει τους όρους βάσει των οποίων αυτοί μπορεί να είναι πρόθυμοι να αναλάβουν καθήκοντα που προκύπτουν από τη συνθήκη και το Χάρτη. Ο προσωρινός Γενικός Γραμματέας μπορεί να υποβάλει αναφορά στην προσωρινή Διάσκεψη του Χάρτη κατά τη συνεδρίαση η οποία απαιτείται να συγκληθεί, βάσει του άρθρου 45 παράγραφος 4, το αργότερο 180 ημέρες μετά την εναρκτήρια ημερομηνία για υπογραφή της συνθήκης.

β) Η Διάσκεψη του Χάρτη θα πρέπει να εγκρίνει τον ετήσιο προϋπολογισμό πριν από την έναρξη του οικονομικού έτους.

21. **Όσον αφορά το άρθρο 34 παράγραφος 3 στοιχείο γ)**

Οι τεχνικές αλλαγές στα παραρτήματα είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν, π.χ. τη διαγραφή από τον κατάλογο των μερών που δεν έχουν υπογράψει ή των μερών που έχουν υπογράψει ότι δεν προτίθενται να κυρώσουν ή προσθήκες στα παραρτήματα N και VC. Η πρόθεση είναι να προτείνει η Γραμματεία τις αλλαγές αυτές στη Διάσκεψη του Χάρτη, εφόσον απαιτηθεί.

22. **Όσον αφορά το παράρτημα TFU παράγραφος 1**

α) Εάν ορισμένα από τα συμβαλλόμενα μέρη μιας συμφωνίας που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν έχουν υπογράψει τη συνθήκη ή δεν έχουν προσχωρήσει σε αυτήν κατά τον απαιτούμενο για την κοινοποίηση χρόνο, τα μέρη της συμφωνίας τα οποία έχουν υπογράψει τη συνθήκη ή έχουν προσχωρήσει σε αυτή μπορούν να το κοινοποιήσουν εκ μέρους τους.

β) Η ανάγκη, γενικώς, κοινοποίησης των συμφωνιών καθαρά εμπορικής φύσεως δεν προβλέπεται, δεδομένου ότι τέτοιου είδους συμφωνίες δεν πρέπει να θέτουν ζήτημα συμμόρφωσης προς το άρθρο 29 παράγραφος 2 στοιχείο α), ακόμη και όταν συνάπτονται από κρατικούς οργανισμούς. Η Διάσκεψη του Χάρτη μπορεί, ωστόσο, για τους σκοπούς του παραρτήματος TFU, να διευκρινίσει για ποιούς τύπους συμφωνιών, που αναφέρονται στο άρθρο 29 παράγραφος 2 στοιχείο β), απαιτείται κοινοποίηση βάσει του παραρτήματος και για ποιούς όχι.

ΔΗΛΩΣΕΙΣ

V. Οι αντιπρόσωποι δήλωσαν ότι το άρθρο 18 παράγραφος 2 δεν πρέπει να ερμηνευθεί κατά τρόπο που να συνεπάγεται καταστρατήγηση της εφαρμογής των άλλων διατάξεων της συνθήκης.

VI. Οι αντιπρόσωποι σημείωσαν επίσης τις ακόλουθες δηλώσεις οι οποίες έγιναν όσον αφορά τη συνθήκη:

1. Όσον αφορά το άρθρο 1 παράγραφος 6

Η Ρωσική Ομοσπονδία επιθυμεί να τεθεί υπό επανεξέταση, σε διαπραγματεύσεις όσον αφορά τη συμπληρωματική συνθήκη η οποία αναφέρεται στο άρθρο 10 παράγραφος 4, το ζήτημα της σημασίας της εθνικής νομοθεσίας σε σχέση με το θέμα του ελέγχου, όπως εκφράζεται στην ερμηνευτική δήλωση περί του άρθρου 1 παράγραφος 6.

2. Όσον αφορά το άρθρο 5 και το άρθρο 10 παράγραφος 11

Η Αυστραλία σημειώνει ότι οι διατάξεις του άρθρου 5 και του άρθρου 10 παράγραφος 11 δεν μειώνουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της δυνάμει της GATT, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων όπως διατυπώθηκαν στη συμφωνία του Γύρου της Ουρουγουάης για τα επενδυτικά μέτρα στον τομέα του εμπορίου, ιδίως όσον αφορά τον κατάλογο των εξαιρέσεων του άρθρου 5 παράγραφος 3, τον οποίο θεωρεί ελλιπή.

Η Αυστραλία, περαιτέρω, σημειώνει ότι δεν θα ήταν σκόπιμο για τα όργανα επίλυσης των διαφορών τα οποία ιδρύονται δυνάμει της συνθήκης να ερμηνεύουν τα άρθρα III και XI της GATT στο πλαίσιο διαφωνίας μεταξύ μελών της GATT ή μεταξύ ενός επενδυτή μέλους της GATT και άλλου μέλους της GATT. Θεωρεί ότι, όσον αφορά την ισχύ του άρθρου 10 παράγραφος 11, μεταξύ ενός επενδυτή και ενός μέλους της GATT, το μόνο σημείο το οποίο μπορεί να εξεταστεί βάσει του άρθρου 26 είναι οι διαιτητικές αποφάσεις σε περίπτωση που μια ειδική επιτροπή της GATT ή το όργανο επίλυσης των διαφορών του ΠΟΕ διαπιστώσει για πρώτη φορά ότι ένα επενδυτικό μέτρο στον τομέα του εμπορίου το οποίο διατηρεί συμβαλλόμενο μέρος δεν συμβιβάζεται με τις υποχρεώσεις του δυνάμει της GATT ή της συμφωνίας για τα επενδυτικά μέτρα στον τομέα του εμπορίου.

3. Όσον αφορά το άρθρο 7

Οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες και τα κράτη μέλη τους, καθώς και η Αυστρία, η Νορβηγία, η Σουηδία και η Φινλανδία δηλώνουν ότι οι διατάξεις του άρθρου 7 υπόκεινται στους συμβατικούς κανόνες του διεθνούς δικαίου σχετικά με τη δικαιοδοσία επί των υποβρύχιων καλωδίων και αγωγών ή, εφόσον δεν υπάρχουν σχετικοί κανόνες, στο γενικό διεθνές δίκαιο.

Επίσης, δηλώνουν ότι σκοπός του άρθρου 7 δεν είναι να θίξει την ερμηνεία του ισχύοντος διεθνούς δικαίου σχετικά με τη δικαιοδοσία επί των υποβρυχίων καλωδίων και αγωγών και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι οδηγεί σε τέτοιο αποτέλεσμα.

4. Όσον αφορά το άρθρο 10

Ο Καναδάς και οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής επιβεβαιώνουν εκάστη ότι θα εφαρμόσουν τις διατάξεις του άρθρου 10, σύμφωνα με τις ακόλουθες απόψεις:

Για τους σκοπούς της δυνατότητας εξέτασης της μεταχείρισης της οποίας πρέπει να τυγχάνουν οι επενδυτές από άλλα συμβαλλόμενα μέρη και οι επενδύσεις τους, οι περιστάσεις θα εξετάζονται κατά περίπτωση. Σύγκριση μεταξύ της μεταχείρισης της οποίας τυγχάνουν οι επενδυτές ενός συμβαλλόμενου μέρους ή οι επενδύσεις επενδυτών ενός συμβαλλόμενου μέρους, και οι επενδύσεις ή οι επενδυτές άλλου συμβαλλόμενου μέρους, είναι έγκυρη μόνον εφόσον γίνεται μεταξύ επενδυτών και επενδύσεων υπό παρόμοιες περιστάσεις. Για τον καθορισμό του κατά πόσον η διαφορετική μεταχείριση επενδυτών ή επενδύσεων συμβιβάζεται με το άρθρο 10, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη δύο βασικοί παράγοντες.

Ο πρώτος παράγων είναι οι στόχοι πολιτικής των συμβαλλομένων μερών σε διάφορους τομείς, στο βαθμό που είναι συνεπείς προς τις αρχές της μη διακριτικής μεταχείρισης που εκτίθενται στο άρθρο 10. Θεμιτοί στόχοι πολιτικής μπορεί να δικαιολογούν διαφορετική μεταχείριση ξένων επενδυτών ή των επενδύσεών τους, προκειμένου αυτό να εκφράζει διαφορά των σχετικών περιστάσεων μεταξύ των εν λόγω επενδυτών και των επενδύσεων τους, αφενός, και των ημεδαπών ομολόγων τους, αφετέρου. Παραδείγματος χάριν, ο στόχος της διασφάλισης της ακεραιότητας του οικονομικού συστήματος μιας χώρας θα δικαιολογούσε εύλογα προληπτικά μέτρα όσον αφορά ξένους επενδυτές ή επενδύσεις, ενώ τέτοια μέτρα θα ήταν άχρηστα για τη διασφάλιση της επίτευξης των ιδίων στόχων, στο βαθμό που αυτό αφορά ημεδαπούς επενδυτές ή επενδύσεις. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι εν λόγω ξένοι επενδυτές ή οι επενδύσεις τους δεν θα βρίσκονται «σε παρόμοιες περιστάσεις» με τους ημεδαπούς επενδυτές ή τις επενδύσεις τους. Κατά συνέπεια, ακόμη και αν ένα τέτοιο μέτρο συνεπάγεται διαφορετική μεταχείριση, δεν θα αντέβαινε προς το άρθρο 10.

Ο δεύτερος παράγων είναι ο βαθμός στον οποίο το μέτρο αιτιολογείται από το γεγονός ότι ο εν λόγω επενδυτής ή η εν λόγω επένδυση υπόκειται σε ξένη ιδιοκτησία ή ευρίσκεται υπό ξένο έλεγχο. Ένα μέτρο πού απευθύνεται ειδικά σε επενδυτές λόγω του ότι είναι ξένοι, χωρίς επαρκείς αντισταθμιστικούς λόγους πολιτικής, που να είναι συνεπείς με την προηγούμενη παράγραφο, θα αντέβαινε προς τις αρχές του άρθρου 10. Ο ξένος επενδυτής ή η ξένη επένδυση θα ευρίσκονταν «σε παρόμοιες περιστάσεις» με ημεδαπούς επενδυτές και τις επενδύσεις τους, και το μέτρο θα αντέκειτο προς το άρθρο 10.

5. Όσον αφορά το άρθρο 25

Οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες και τα κράτη μέλη τους υπενθυμίζουν ότι, σύμφωνα με το άρθρο 58 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας:

α) οι εταιρείες που έχουν συσταθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους και οι οποίες έχουν την καταστατική τους έδρα, την κεντρική τους διοίκηση ή την κύρια εγκατάστασή τους εντός της Κοινότητας, εξομοιώνονται, για το δικαίωμα εγκατάστασης βάσει του τρίτου μέρους, τίτλος III κεφάλαιο 2 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, προς τα φυσικά πρόσωπα που είναι υπήκοοι των κρατών μελών· οι εταιρείες οι οποίες έχουν μόνο την καταστατική τους έδρα εντός της Κοινότητας πρέπει, για τον σκοπό αυτό, να έχουν πραγματικό και συνεχή δεσμό με την οικονομία ενός από τα κράτη μέλη·

β) ως «εταιρείες» νοούνται οι εταιρείες αστικού ή εμπορικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των συνεταιρισμών και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, με εξαίρεση εκείνων που δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικό σκοπό.

Οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες και τα κράτη μέλη τους υπενθυμίζουν περαιτέρω ότι:

το κοινοτικό δίκαιο προβλέπει τη δυνατότητα επέκτασης της μεταχείρισης η οποία περιγράφεται ανωτέρω σε πρακτορεία και υποκαταστήματα εταιρειών ή επιχειρήσεων οι οποίες δεν είναι εγκατεστημένες σε ένα από τα κράτη μέλη και ότι η εφαρμογή του άρθρου 25 της συνθήκης για το Χάρτη Ενέργειας επιτρέπει μόνον τις παρεκκλίσεις εκείνες που είναι απαραίτητες για τη διασφάλιση της προτιμησιακής μεταχείρισης η οποία προκύπτει από την ευρύτερη διαδικασία οικονομικής ολοκλήρωσης, η οποία είναι απόρροια των συνθηκών για την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

6. Όσον αφορά το άρθρο 40

Η Δανία υπενθυμίζει ότι ο Ευρωπαϊκός Χάρτης Ενέργειας δεν εφαρμόζεται στη Γροιλανδία και στις Νήσους Φερόες έως ότου παραληφθεί σχετική ειδοποίηση εκ μέρους των τοπικών κυβερνήσεων της Γροιλανδίας και των Νήσων Φερόων.

Η Δανία βεβαιώνει σχετικά ότι το άρθρο 40 της συνθήκης εφαρμόζεται στη Γροιλανδία και στις Νήσους Φερόες.

7. Όσον αφορά το παράρτημα G παράγραφος 4

α) Οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες και η Ρωσική Ομοσπονδία δηλώνουν ότι το εμπόριο πυρηνικών υλικών μεταξύ τους, μέχρις ότου καταλήξουν σε άλλη συμφωνία, διέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 22 της συμφωνίας εταιρικής σχέσης και συνεργασίας, η οποία εγκαθιδρύει εταιρική σχέση μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφενός, και της Ρωσικής Ομοσπονδίας, αφετέρου, που υπογράφηκε στην Κέρκυρα στις 24 Ιουνίου 1994, τη συνημμένη σ' αυτή ανταλλαγή επιστολών και τη σχετική κοινή δήλωση, και ότι οι διαφορές που αφορούν το εμπόριο αυτό θα υπόκεινται στις διαδικασίες της εν λόγω συμφωνίας.

β) Οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες και η Ουκρανία δηλώνουν ότι, σύμφωνα με τη συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας, που υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 14 Ιουνίου 1994 και τη σχετική ενδιάμεση συμφωνία, που μονογράφηκε την ίδια ημέρα, η εμπορία πυρηνικών υλικών μεταξύ τους διέπεται αποκλειστικά από τις διατάξεις ειδικής συμφωνίας που θα συναφθεί μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας και της Ουκρανίας.

Έως ότου αρχίσει να ισχύει αυτή η ειδική συμφωνία, οι διατάξεις της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας και της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών, για το εμπόριο και την οικονομική και εμπορική συνεργασία, που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες, στις 18 Δεκεμβρίου 1989, συνεχίζει να εφαρμόζεται αποκλειστικά για το εμπόριο πυρηνικών υλικών μεταξύ τους.

γ) Οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες και το Καζακστάν δηλώνουν ότι, σύμφωνα με τη συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας, που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες, στις 20 Μαΐου 1994, η εμπορία πυρηνικών υλικών μεταξύ τους διέπεται αποκλειστικά από τις διατάξεις ειδικής συμφωνίας που θα συναφθεί μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας και του Καζακστάν.

Έως ότου αρχίσει να ισχύει αυτή η ειδική συμφωνία, οι διατάξεις της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας και της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών, για το εμπόριο και την οικονομική και εμπορική συνεργασία που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες, στις 18 Δεκεμβρίου 1989.

συνεχίζει να εφαρμόζεται αποκλειστικά για το εμπόριο πυρηνικών υλικών μεταξύ τους.

δ) Οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες και η Κιργιζία δηλώνουν ότι, σύμφωνα με τη συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας, που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες, στις 31 Μαΐου 1994, η εμπορία πυρηνικών υλικών μεταξύ τους διέπεται αποκλειστικά από τις διατάξεις ειδικής συμφωνίας που θα συναφθεί μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας και της Κιργιζίας.

Έως ότου αρχίσει να ισχύει αυτή η ειδική συμφωνία, οι διατάξεις της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας και της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών, για το εμπόριο και την οικονομική και εμπορική συνεργασία, που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες, στις 18 Δεκεμβρίου 1989, συνεχίζει να εφαρμόζεται αποκλειστικά για το εμπόριο πυρηνικών υλικών μεταξύ τους.

ε) Οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες και το Τατζικιστάν δηλώνουν ότι η εμπορία πυρηνικών υλικών μεταξύ τους διέπεται αποκλειστικά από τις διατάξεις ειδικής συμφωνίας που θα συναφθεί μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας και του Τατζικιστάν.

Έως ότου αρχίσει να ισχύει αυτή η ειδική συμφωνία, οι διατάξεις της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας και της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών, για το εμπόριο και την οικονομική και εμπορική συνεργασία, που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες, στις 18 Δεκεμβρίου 1989, συνεχίζει να εφαρμόζεται αποκλειστικά για το εμπόριο πυρηνικών υλικών μεταξύ τους.

στ) Οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες και το Ουζμπεκιστάν δηλώνουν ότι η εμπορία πυρηνικών υλικών μεταξύ τους διέπεται αποκλειστικά από τις διατάξεις ειδικής συμφωνίας που θα συναφθεί μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας και του Ουζμπεκιστάν.

Έως ότου αρχίσει να ισχύει αυτή η ειδική συμφωνία, οι διατάξεις της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας και της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών, για το εμπόριο και την οικονομική και εμπορική συνεργασία, που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες, στις 18 Δεκεμβρίου 1989, συνεχίζει να εφαρμόζεται αποκλειστικά για το εμπόριο πυρηνικών υλικών μεταξύ τους.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

VII. Η Διάσκεψη για τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Ενέργειας ενέκρινε το κείμενο του πρωτοκόλλου του Χάρτη Ενέργειας για την ενεργειακή απόδοση και τα σχετικά περιβαλλοντικά ζητήματα, το οποίο περιλαμβάνεται στο παράρτημα 3.

Ο ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

VIII. Η προσωρινή Διάσκεψη του Χάρτη και η Διάσκεψη του Χάρτη που προβλέπεται στη συνθήκη είναι στο εξής υπεύθυνες για τη λήψη αποφάσεων όσον αφορά αιτήσεις υπογραφής της τελικής πράξης της Διάσκεψης της Χάγης για τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Ενέργειας και του Ευρωπαϊκού Χάρτη Ενέργειας που εγκρίνονται κατ' αυτόν τον τρόπο.

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

IX. Τα πρακτικά των διαπραγματεύσεων της Διάσκεψης για τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Ενέργειας θα κατατεθούν στη Γραμματεία.

Έγινε στη Λισαβόνα, στις δέκα επτά Δεκεμβρίου του έτους χίλια εννιακόσια ενενήντα τέσσερα.

Ακολουθούν οι υπογραφές των συμβαλλομένων μερών.

ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΧΑΡΤΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Προοίμιο

ΤΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ,

Έχοντας υπόψη το Χάρτη των Παρισίων για μια νέα Ευρώπη, που υπεγράφη στις 21 Νοεμβρίου 1990,

Έχοντας υπόψη τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Ενέργειας που εγκρίθηκε με την τελική πράξη της Διάσκεψης της Χάγης για τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Ενέργειας, ο οποίος υπεγραφη στη Χάγη στις 17 Δεκεμβρίου 1991,

Υπενθυμίζοντας ότι οι όλοι οι υπογράφοντες την τελική πράξη της Διάσκεψης της Χάγης ανέλαβαν την υποχρέωση να επιδιώξουν τους στόχους και τις αρχές του Ευρωπαϊκού Χάρτη Ενέργειας και να υλοποιήσουν και να διευρύνουν, το συντομότερο δυνατό, τη συνεργασία τους, διαπραγματευόμενοι με καλή πίστη, συνθήκη για ένα Χάρτη Ενέργειας και πρωτόκολλα, και επιθυμώντας να θέσουν τις υποχρεώσεις που προβλέπει ο Χάρτης αυτός σε μια ασφαλή και δεσμευτική διεθνή νομική βάση,

Επιθυμώντας επίσης να θεσπίσουν το διαδοχικό πλαίσιο που απαιτείται για την εφαρμογή των αρχών οι οποίες διακηρύσσονται στον Ευρωπαϊκό Χάρτη Ενέργειας,

Επιθυμώντας να υλοποιήσουν το κύριο νόημα της πρωτοβουλίας του Ευρωπαϊκού Χάρτη Ενέργειας, που είναι η προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης με μέτρα για την ελευθέρωση των επενδύσεων και των συναλλαγών στον τομέα της ενέργειας,

Επιβεβαιώνοντας ότι τα συμβαλλόμενα μέρη αποδίδουν υψίστη σημασία στην αποτελεσματική εφαρμογή της πλήρους εθνικής μεταχείρισης και της μεταχείρισης του μάλλον ευνοούμενου κράτους, και ότι οι δεσμεύσεις αυτές θα διέπουν τη διενέργεια επενδύσεων βάσει συμπληρωματικής συνθήκης,

Έχοντας υπόψη το στόχο της προοδευτικής ελευθέρωσης του διεθνούς εμπορίου και την αρχή της αποφυγής διακρίσεων στο διεθνές εμπόριο, όπως διακηρύσσεται στη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου και στις συναφείς πράξεις, και όπως προβλέπεται επίσης στην παρούσα συνθήκη,

Έχοντας αποφασίσει να άρουν προοδευτικά τα τεχνικά, διοικητικά και άλλα εμπόδια στο εμπόριο ενεργειακών υλών και προϊόντων και των σχετικών εξοπλισμών, τεχνολογιών και υπηρεσιών,

Προσβλέποντας στην ενδεχόμενη συμμετοχή στη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου των συμβαλλομένων μερών τα οποία δεν είναι ακόμη μέλη της συμφωνίας αυτής και ενδιαφέρονται να συνάψουν ενδιάμεσες εμπορικές συμφωνίες, οι οποίες θα συνδράμουν τα εν λόγω συμβαλλόμενα μέρη και δεν θα εμποδίσουν την προετοιμασία τους για τη συμμετοχή αυτή,

Έχοντας υπόψη τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις ορισμένων συμβαλλομένων μερών που είναι επίσης μέλη της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου και των συναφών πράξεων,

Έχοντας υπόψη τους κανόνες ανταγωνισμού σχετικά με τις συγχωνεύσεις, τα μονοπώλια, τις αντίθετες με τον ανταγωνισμό πρακτικές και την καταχρηση δεσπόζουσας θέσης,

Έχοντας επίσης υπόψη τη συμφωνία για τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων, τις κατευθυντήριες γραμμές για τους προμηθευτές πυρηνικών όπλων και τις άλλες διεθνείς υποχρεώσεις ή αντιληψεις συμφωνίας για τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων,

Αναγνωρίζοντας την ανάγκη για την αποδοτικότερη δυνατή εξερεύνηση, παραγωγή, μετατροπή, αποθήκευση, μεταφορά, διανομή και χρήση της ενέργειας,

Υπενθυμίζοντας τη σύμβαση πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για τις κλιματικές μεταβολές, τη σύμβαση για τη διασυνοριακή ρύπανση της ατμόσφαιρας σε μεγάλη απόσταση και τα πρωτόκολλά της, καθώς και άλλες διεθνείς περιβαλλοντικές συμφωνίες, που αφορούν θέματα σχετικά με την ενέργεια και

Αναγνωρίζοντας την αυξανόμενη επείγουσα ανάγκη να ληφθούν μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένου του παροπλισμού ενεργειακών εγκαταστάσεων και της διάθεσης αποβλήτων και να καθοριστούν διεθνώς συμπεφωνημένοι στόχοι και κριτήρια για τους σκοπούς αυτούς.

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΤΑ ΕΞΗΣ:

ΜΕΡΟΣ Ι

ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ

Άρθρο 1

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας συνθήκης, νοούνται ως:

1. «Χάρτης», ο Ευρωπαϊκός Χάρτης Ενέργειας, ο οποίος εγκρίθηκε με την τελική πράξη της Διάσκεψης της Χάγης για τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Ενέργειας, που υπεγράφη στη Χάγη στις 17 Δεκεμβρίου 1991· η υπογραφή της τελικής πράξης θεωρείται ως υπογραφή του Χάρτη.

2. «Συμβαλλόμενο Μέρος», το κράτος ή ο οργανισμός περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης που έχει αποδεχθεί να δεσμεύεται από την παρούσα συνθήκη και στο οποίο ισχύει η συνθήκη.

3. «Οργανισμός περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης», ο οργανισμός που αποτελείται από κράτη και στον οποίο τα τελευταία έχουν εκχωρήσει αρμοδιότητες για ορισμένα θέματα, μερικά από τα οποία διέπονται από την παρούσα συνθήκη, συμπεριλαμβανόμενης της αρμοδιότητας λήψης δεσμευτικών για τα εν λόγω κράτη αποφάσεων σχετικά με τα θέματα αυτά.

4. «Ενεργειακές ύλες και προϊόντα», βάσει του εναρμονισμένου συστήματος του Συμβουλίου Τελωνειακής Συνεργασίας και της συνδυασμένης ονοματολογίας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, τα είδη που περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΕΜ.

5. «Οικονομική δραστηριότητα στον ενεργειακό τομέα», μια οικονομική δραστηριότητα που αφορά την εξερεύνηση, την εξόρυξη, τη διύλιση, την παραγωγή, την αποθήκευση, τη χερσαία μεταφορά, τη μεταβίβαση, τη διανομή, την εμπορία, το μάρκετινγκ ή την πώληση ενεργειακών υλών και προϊόντων, εκτός από εκείνα που περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΝΙ ή τη διανομή θέρμανσης σε πολλαπλά κτίρια.

6. «Επένδυση», κάθε είδους περιουσιακό στοιχείο που κατέχει ή ελέγχει άμεσα ή έμμεσα ένας επενδυτής και το οποίο περιλαμβάνει:

α) υλική και άυλη, κινητή και ακίνητη ιδιοκτησία, και οποιαδήποτε άλλα περιουσιακά δικαιώματα, όπως, μισθώσεις, υποθήκες, εμπράγματες ασφάλειες και ενέχυρα·

β) εταιρεία ή επιχείρηση ή εταιρικά μερίδια, μετοχές ή άλλες μορφές συμμετοχής στο κεφάλαιο μιας εταιρείας ή επιχείρησης, καθώς και ομόλογα και άλλα χρέη εταιρείας ή επιχείρησης·

γ) χρηματικές απαιτήσεις καθώς και συμβατικές απαιτήσεις για παροχές που έχουν οικονομική αξία και αφορούν μια επένδυση·

δ) πνευματική ιδιοκτησία·

ε) αποδόσεις·

στ) κάθε εκ του νόμου, ή εκ συμβάσεως ή δυνάμει των εκ του νόμου εγκρίσεων και αδειών δικαίωμα αναλήψεως οιασδήποτε οικονομικής δραστηριότητας στον ενεργειακό τομέα.

Ενδεχομένη μεταβολή του τύπου της επένδυσης των περιουσιακών στοιχείων δεν μεταβάλει τον χαρακτήρα τους ως επενδύσεων, ο δε όρος «επένδυση» καλύπτει όλες τις επενδύσεις, είτε τις ήδη υπάρχουσες είτε εκείνες που έχουν διενεργηθεί μετά την τελευταία από τις ημερομηνίες έναρξης ισχύος της παρούσας συνθήκης για το συμβαλλόμενο μέρος του επενδυτή που πραγματοποιεί την επένδυση και για το συμβαλλόμενο μέρος στην επικράτεια του οποίου διενεργείται η επένδυση (στο εξής αναφέρεται ως «ημερομηνία έναρξης της ισχύος»), υπό την προϋπόθεση ότι η συνθήκη θα ισχύει μόνο για θέματα που αφορούν τις επενδύσεις αυτές μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος.

Με τον όρο «επένδυση» νοείται οποιαδήποτε επένδυση αφορά μια οικονομική δραστηριότητα στον ενεργειακό τομέα και επενδύσεις ή κατηγορίες επενδύσεων που χαρακτηρίζονται από ένα συμβαλλόμενο μέρος στην επικράτειά του ως «σχέδια αποδοτικότητας του Χάρτη» και κοινοποιούνται σχετικά στη Γραμματεία.

7. «Επενδυτής»:

α) όσον αφορά ένα συμβαλλόμενο μέρος:

i) φυσικό πρόσωπο που έχει την υπηκοότητα ή την ιθαγένεια ή κατοικεί μόνιμα στην επικράτεια του εν λόγω συμβαλλόμενου μέρους σύμφωνα με το ισχύον δίκαιο·

ii) εταιρεία ή άλλος οργανισμός που διέπεται από το δίκαιο το οποίο ισχύει στο εν λόγω συμβαλλόμενο μέρος·

β) όσον αφορά ένα «τρίτο κράτος», ένα φυσικό πρόσωπο, εταιρεία ή άλλος οργανισμός που πληροί, mutatis mutandis, τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο στοιχείο α) για ένα συμβαλλόμενο μέρος.

8. «Διενεργώ επενδύσεις» ή «διενέργεια επενδύσεων», η πραγματοποίηση νέων επενδύσεων, η απόκτηση του συνόλου ή μέρους υφιστάμενων επενδύσεων ή μεταστροφή σε διαφορετικούς τομείς επενδυτικών δραστηριοτήτων.

9. «Αποδόσεις», τα ποσά που προέρχονται από ή συνδέονται με μια επένδυση, ανεξάρτητα από τη μορφή με την οποία καταβάλλονται, συμπεριλαμβανομένων των κερδών, των μερισμάτων, των τόκων, της υπεραξίας των δικαιωμάτων πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, της διαχείρισης, της τεχνικής συνδρομής ή άλλων αμοιβών ή επιστροφών σε είδος.

10. Όσον αφορά ένα κράτος που είναι συμβαλλόμενο μέρος, ως «επικράτεια» νοείται:

α) το έδαφος που τελεί υπό την κυριαρχία του, συμπεριλαμβανομένης της ξηράς, των εσωτερικών υδάτων και των χωρικών υδάτων και

β) υπό την επιφύλαξη και σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο της θάλασσας: η θάλασσα, ο βυθός και το υπέδαφός του, στα οποία το εν λόγω συμβαλλόμενο μέρος ασκεί κυριαρχικά δικαιώματα και έχει δικαιοδοσία.

Όσον αφορά έναν οργανισμό περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης που είναι συμβαλλόμενο μέρος, ως «Επικράτεια» νοείται η επικράτεια των κρατών μελών του εν λόγω οργανισμού, βάσει των διατάξεων της συμφωνίας για την ίδρυση του οργανισμού.

11. α) «GATT», η GATT 1947 ή GATT 1994 ή αμφότερα, εφόσον εφαρμόζονται και τα δύο.

β) «GATT 1947», η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου που υπεγράφη στις 30 Οκτωβρίου 1947, και η οποία προσαρτάται στην τελική πράξη που εγκρίθηκε κατά τη λήξη της δεύτερης συνεδρίασης της προπαρασκευαστικής επιτροπής της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το εμπόριο και την απασχόληση, όπως αυτή αναθεωρήθηκε και τροποποιήθηκε αργότερα.

γ) «GATT 1994», η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου, όπως ορίζεται στο παράρτημα 1Α της συμφωνίας για την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, όπως αυτή αναθεωρήθηκε και τροποποιήθηκε αργότερα.

Ένα μέλος της συμφωνίας για την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου θεωρείται μέλος της GATT 1994.

δ) «Συναφείς πράξεις», ανάλογα με την περίπτωση:

i) συμφωνίες, διακανονισμοί ή άλλες νομικές πράξεις, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων, των διακηρύξεων και των δηλώσεων κοινών προθέσεων, που έχουν συναφθεί στο πλαίσιο της GATT 1947, όπως αναθεωρήθηκαν και τροποποιήθηκαν αργότερα ή

ii) η συμφωνία για την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, συμπεριλαμβανομένων των παραρτημάτων της 1 (εκτός της GATT 1994), 2, 3, και 4, και οι σχετικές αποφάσεις, διακηρύξεις και μνημόνια συμφωνίας, όπως αναθεωρήθηκαν και τροποποιήθηκαν αργότερα.

12. Ο όρος «πνευματική ιδιοκτησία» καλύπτει το δικαίωμα δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα, τα εμπορικά σήματα, τις γεωγραφικές ενδείξεις, τα βιομηχανικά σχέδια, τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα σχέδια ολοκληρωμένων κυκλωμάτων και την προστασία απορρήτων πληροφοριών.

13. α) «Πρωτόκολλο του Χάρτη Ενέργειας» και «Πρωτόκολλο», συνθήκη η διαπραγμάτευση της οποίας επιτρέπεται και το κείμενο εγκρίνεται από τη Διάσκεψη του Χάρτη, και που συνάπτεται από δύο ή περισσότερα συμβαλλόμενα μέρη με σκοπό τη συμπλήρωση, την αύξηση, την επέκταση ή τη διεύρυνση των διατάξεων της παρούσας συνθήκης σε συγκεκριμένους τομείς ή κατηγορίες δραστηριότητας που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της συνθήκης, ή σε τομείς συνεργασίας που αναφέρονται στον τίτλο III του Χάρτη.

β) «Διακήρυξη για το Χάρτη Ενέργειας» ή «διακήρυξη», μια νομικά μη δεσμευτική συμφωνία, της οποίας η διαπραγμάτευση και η έκδοση εγκρίνεται από τη Διάσκεψη του Χάρτη, και η οποία συνάπτεται από δύο ή περισσότερα συμβαλλόμενα μέρη με σκοπό τη συμπλήρωση ή την επέκταση των διατάξεων της παρούσας συνθήκης.

14. «Ελευθέρως μετατρέψιμο νόμισμα», νόμισμα που ανταλλάσσεται ευρέως σε διεθνείς αγορές συναλλάγματος και χρησιμοποιείται ευρέως σε διεθνείς συναλλαγές.

Άρθρο 2

Στόχος της συνθήκης

Η παρούσα συνθήκη θεσπίζει ένα νομικό πλαίσιο για την προώθηση της μακροπρόθεσμης συνεργασίας στον τομέα της ενέργειας, με βάση συμπληρωματικές ενέργειες και αμοιβαία οφέλη, σύμφωνα με τους στόχους και τις αρχές του Χάρτη.

ΜΕΡΟΣ II

ΕΜΠΟΡΙΟ

Άρθρο 3

Διεθνείς αγορές

Τα συμβαλλόμενα μέρη καταβάλλουν προσπάθειες για να προωθήσουν την πρόσβαση στις διεθνείς αγορές, βάσει εμπορικών κριτηρίων, και γενικότερα για την ανάπτυξη μιας ανοιχτής και ανταγωνιστικής αγοράς των ενεργειακών υλών και προϊόντων.

Άρθρο 4

Μη παρέκκλιση από τη GATT και τις συναφείς πράξεις

Η παρούσα συνθήκη δεν προβλέπει, όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ συγκεκριμένων συμβαλλομένων μερών που είναι μέλη της GATT, καμία παρέκκλιση από τις διατάξεις της GATT και των συναφών πράξεων, όπως αυτές εφαρμόζονται μεταξύ των εν λόγω συμβαλλομένων μερών.

Άρθρο 5

Επενδυτικά μέτρα στον τομέα του εμπορίου

1. Ένα συμβαλλόμενο μέρος δεν εφαρμόζει κανένα επενδυτικό μέτρο στον τομέα του εμπορίου που δεν συμβιβάζεται με τις διατάξεις του άρθρου III ή του άρθρου XI της GATT, υπό την επιφύλαξη των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων του συμβαλλομένου μέρους στο πλαίσιο της GATT και των συναφών πράξεων, καθώς και του άρθρου 29.

2. Τα μέτρα αυτά καλύπτουν οποιοδήποτε επενδυτικό μέτρο είναι υποχρεωτικό ή εκτελεστό βάσει της εσωτερικής νομοθεσίας ή βάσει οποιασδήποτε διοικητικής απόφασης ή η συμμόρφωση προς το οποίο είναι αναγκαία για την απόληψη οφέλους, και που απαιτεί:

α) την αγορά ή τη χρησιμοποίηση από μια επιχείρηση προϊόντων εγχώριας προέλευσης ή από οποιαδήποτε εγχώρια πηγή, είτε πρόκειται για συγκεκριμένο προϊόν, όγκο ή αξία προϊόντων, είτε για αναλογία όγκου ή αξίας της τοπικής παραγωγής της ή

β) η αγορά ή η χρησιμοποίηση εισαγόμενων προϊόντων από μια επιχείρηση να περιορίζεται σε ποσό που έχει σχέση με τον όγκο ή την αξία των τοπικών προϊόντων τα οποία εξάγει,

ή το οποίο περιορίζει:

γ) την εισαγωγή από μια επιχείρηση προϊόντων που χρησιμοποιούνται ή έχουν σχέση με την τοπική της παραγωγή γενικά ή σε ποσό που έχει σχέση με τον όγκο ή την αξία της τοπικής παραγωγής την οποία εξάγει·

δ) την εισαγωγή από μια επιχείρηση προϊόντων που χρησιμοποιούνται ή έχουν σχέση με την τοπική της παραγωγή, περιορίζοντας την πρόσβασή της στο ξένο συνάλλαγμα σε ποσό που έχει σχέση με την εισροή ξένου συναλλάγματος η οποία μπορεί να αποδοθεί στην επιχείρηση ή

ε) την εξαγωγή ή την πώληση προϊόντων για εξαγωγή από μια επιχείρηση, είτε πρόκειται για συγκεκριμένο προϊόν, όγκο ή αξία προϊόντων, είτε για αναλογία όγκου ή αξίας της τοπικής της παραγωγής.

3. Καμία διάταξη της παραγράφου 1 δεν ερμηνεύεται με τρόπο ώστε να παρεμποδίζεται η εφαρμογή από πλευράς ενός συμβαλλομένου μέρους των επενδυτικών μέτρων στον τομέα του εμπορίου που περιγράφονται στην παράγραφο 2 στοιχεία α) και γ) ως προϋπόθεση επιλεξιμότητας για προγράμματα προώθησης των εξαγωγών, ξένης βοήθειας, δημοσίων συμβάσεων προμηθειών ή προτιμησιακών δασμών ή ποσοστώσεων.

4. Παρά την παράγραφο 1, ένα συμβαλλόμενο μέρος μπορεί προσωρινά να συνεχίσει να εφαρμόζει επενδυτικά μέτρα στον τομέα του εμπορίου τα οποία ίσχυαν περισσότερο από 180 ημέρες πριν από την υπογραφή της παρούσας συνθήκης, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων περί κοινοποίησης και σταδιακής κατάργησης που παρατίθενται στο παράρτημα TRM.

Άρθρο 6

Ανταγωνισμός

1. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος καταβάλλει προσπάθειες για την αμβλυνση των στρεβλώσεων της αγοράς και των εμποδίων του ανταγωνισμού στις οικονομικές δραστηριότητες στον ενεργειακό τομέα.

2. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος εξασφαλίζει ότι στο πλαίσιο της δικαιοδοσίας του διαθέτει και επιβάλλει τους νόμους που απαιτούνται και ενδείκνυνται ώστε να αντιμετωπίζονται οι μορφές μονομερούς και συντονισμένης αντιανταγωνιστικής συμπεριφοράς στις οικονομικές δραστηριότητες στον ενεργειακό τομέα.

3. Τα συμβαλλόμενα μέρη που έχουν πείρα στην εφαρμογή κανόνων ανταγωνισμού εξετάζουν με κάθε προσοχή, εάν τους ζητηθεί και στο πλαίσιο των διαθέσιμων πόρων, τη δυνατότητα παροχής τεχνικής βοήθειας για την εκπόνηση και την εφαρμογή κανόνων ανταγωνισμού σε άλλα συμβαλλόμενα μέρη.

4. Τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να συνεργάζονται για την επιβολή των κανόνων ανταγωνισμού, διεξάγοντας διαβουλεύσεις και ανταλλάσσοντας πληροφορίες.

5. Εάν ένα συμβαλλόμενο μέρος κρίνει ότι κάποια συγκεκριμένη μορφή αντιανταγωνιστικής συμπεριφοράς ασκούμενη στην επικράτεια άλλου συμβαλλομένου μέρους επηρεάζει αρνητικά κάποιο σημαντικό συμφέρον σχετικό με τους στόχους που αναφέρονται στο παρόν άρθρο, μπορεί να το κοινοποιήσει στο άλλο συμβαλλόμενο μέρος και να ζητήσει να λάβουν οι αρμόδιες αρχές του άλλου συμβαλλομένου μέρους τα δέοντα αναγκαστικά μέτρα. Το συμβαλλόμενο μέρος που κοινοποιεί συμπεριλαμβάνει στην κοινοποίηση επαρκείς πληροφορίες για να μπορέσει το συμβαλλόμενο μέρος στο οποίο απευθύνθηκε η κοινοποίηση να εντοπίσει την αντιανταγωνιστική συμπεριφορά που αποτελεί αντικείμενο της κοινοποίησης, και περιλαμβάνει επίσης την προσφορά παροχής περαιτέρω πληροφοριών και συνεργασίας, τις οποίες το συμβαλλόμενο μέρος που κοινοποιεί είναι σε θέση να παράσχει. Το συμβαλλόμενο μέρος στο οποίο απευθύνεται η κοινοποίηση ή, ανάλογα με την περίπτωση, οι αρμόδιες για τον ανταγωνισμό αρχές, μπορούν να συνεννοούνται με το συμβαλλόμενο μέρος που κοινοποιεί και εξετάζει με μεγάλη προσοχή το αίτημά του, προκειμένου να αποφασίσει εάν θα λάβει ή όχι αναγκαστικά μέτρα όσον αφορά την επικαλούμενη αντιανταγωνιστική συμπεριφορά που αναφέρει η κοινοποίηση. Το συμβαλλόμενο μέρος στο οποίο απευθύνεται η κοινοποίηση, ενημερώνει το συμβαλλόμενο μέρος που κοινοποιεί για την απόφασή του ή για την απόφαση των αρμοδίων για τον ανταγωνισμό αρχών, και μπορεί, εάν το επιθυμεί, να ενημερώσει το συμβαλλόμενο μέρος που κοινοποιεί για τους λόγους της απόφασης. Εάν έχει αρχίσει η εφαρμογή αναγκαστικών μέτρων, το συμβαλλόμενο μέρος στο οποίο απευθύνεται η κοινοποίηση πληροφορεί το συμβαλλόμενο μέρος που κοινοποιεί σχετικά με την έκβασή τους και, ει δυνατόν, σχετικά με τις σημαντικές εξελίξεις που μεσολάβησαν.

6. Καμία διάταξη του παρόντος άρθρου δεν απαιτεί την παροχή πληροφοριών από ένα συμβαλλόμενο μέρος που να αντίκειται στην νομοθεσία του σχετικά με την κοινοποίηση πληροφοριών, την εμπιστευτικότητα ή το επαγγελματικό απόρρητο.

7. Οι διαδικασίες που ορίζονται στην παράγραφο 5 και στο άρθρο 27 παράγραφος 1 είναι ο μόνος τρόπος επίλυσης, στο πλαίσιο της παρούσας συνθήκης, τυχόν διαφορών που μπορεί να ανακύψουν σχετικά με την εφαρμογή ή την ερμηνεία του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 7

Διαμετακόμιση

1. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε να διευκολύνει τη διαμετακόμιση ενεργειακών υλών και προϊόντων σύμφωνα με την αρχή της ελευθερίας της διαμετακόμισης, άνευ διακρίσεων λόγω καταγωγής, προορισμού ή κυριότητας των εν λόγω ενεργειακών υλών και προϊόντων και άνευ διακρίσεων ως προς τον καθορισμό των τιμών βάσει των παραπάνω κριτηρίων, και χωρίς να επιβάλλει παράλογες καθυστερήσεις, περιορισμούς ή επιβαρύνσεις.

2. Τα συμβαλλόμενα μέρη ενθαρρύνουν τους σχετικούς φορείς να συνεργάζονται για:

α) τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων μεταφοράς ενέργειας που απαιτούνται για τη διαμετακόμιση ενεργειακών υλών και προϊόντων·

β) την ανάπτυξη και τη λειτουργία εγκαταστάσεων μεταφοράς ενέργειας που να εξυπηρετούν την επικράτεια περισσοτέρων του ενός συμβαλλομένων μερών·

γ) τη λήψη μέτρων για τον μετριασμό των επιπτώσεων των διακοπών του εφοδιασμού σε ενεργειακές ύλες και προϊόντα·

δ) τη διευκόλυνση της διασύνδεσης με εγκαταστάσεις μεταφοράς ενέργειας.

3. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος αναλαμβάνει την υποχρέωση ότι οι διατάξεις του όσον αφορά τη μεταφορά ενεργειακών υλών και προϊόντων και τη χρήση εγκαταστάσεων μεταφοράς ενέργειας δεν θα είναι λιγότερο ευνοϊκές για τα υπό διαμετακόμιση ενεργειακές ύλες και προϊόντα από ό,τι για τις ενεργειακές ύλες και προϊόντα που κατάγονται από ή προορίζονται για τη δική του επικράτεια, εκτός και εάν άλλη ισχύουσα διεθνής συμφωνία ορίζει διαφορετικά.

4. Σε περίπτωση που η διαμετακόμιση ενεργειακών υλών και προϊόντων είναι αδύνατον, από εμπορική άποψη, να πραγματοποιηθεί μέσω εγκαταστάσεων μεταφοράς ενέργειας, τα συμβαλλόμενα μέρη δεν παρεμποδίζουν την εγκατάσταση νέου δυναμικού, εκτός και εάν ορίζεται διαφορετικά σε ισχύουσα νομοθεσία που συμφωνεί με την παράγραφο 1.

5. Ένα συμβαλλόμενο μέρος, διαμέσου της επικράτειας του οποίου διαμετακομίζονται ενεργειακές ύλες και προϊόντα, δεν είναι υποχρεωμένο:

α) να επιτρέπει την κατασκευή ή την τροποποίηση εγκαταστάσεων μεταφοράς ενέργειας ή

β) να επιτρέπει νέα ή συμπληρωματική διαμετακόμιση μέσω υφισταμένων εγκαταστάσεων μεταφοράς ενέργειας,

όταν αποδεικνύει στα άλλα ενδιαφερόμενα συμβαλλόμενα μέρη ότι αυτό ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο την ασφάλεια ή την αποδοτικότητα των ενεργειακών συστημάτων του, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας του εφοδιασμού.

Τα συμβαλλόμενα μέρη εξασφαλίζουν, σύμφωνα με τις παραγράφους 6 και 7, τις καθιερωμένες ροές ενεργειακών υλών και προϊόντων προς, από ή μεταξύ των επικρατειών άλλων συμβαλλομένων μερών.

6. Ένα συμβαλλόμενο μέρος, διαμέσου της επικράτειας του οποίου διαμετακομίζονται ενεργειακές ύλες και προϊ-

όντα, σε περίπτωση διαφοράς για οποιοδήποτε θέμα προκύπτει από την εν λόγω διαμετακόμιση, δεν διακόπτει, ούτε μειώνει, ούτε επιτρέπει σε φορέα που υπόκειται στον έλεγχό του να διακόψει ή να μειώσει, ούτε απαιτεί από φορέα που υπάγεται στη δικαιοδοσία του να διακόψει ή να μειώσει την υφιστάμενη ροή ενεργειακών υλών και προϊόντων, πριν από την ολοκλήρωση των καθοριζόμενων στην παράγραφο 7 διαδικασιών επίλυσης διαφορών, εκτός και αν αυτό προβλέπεται ρητά σε σύμβαση ή άλλη συμφωνία που διέπει την εν λόγω διαμετακόμιση ή επιτρέπεται βάσει απόφασης του μεσολαβητή.

7. Οι ακόλουθες διατάξεις ισχύουν για τη διαφορά που περιγράφεται στην παράγραφο 6, αλλά μόνον αφού εξαντληθούν όλα τα σχετικά συμβατικά ή άλλα μέσα επίλυσης διαφορών που έχουν συμφωνηθεί προηγουμένως μεταξύ των διαφωνούντων συμβαλλομένων μερών ή μεταξύ οποιουδήποτε φορέως αναφέρεται στην παράγραφο 6 και φορέως ενός άλλου διαφωνούντος συμβαλλομένου μέρους:

α) ένα διαφωνούν συμβαλλόμενο μέρος δύναται να παραπέμψει τη διαφορά στον Γενικό Γραμματέα με κοινοποίηση στην οποία συνοψίζεται το αντικείμενο της διαφοράς. Ο Γενικός Γραμματέας κοινοποιεί σε όλα τα συμβαλλόμενα μέρη οποιαδήποτε παρόμοια προσφυγή·

β) εντός 30 ημερών από την παραλαβή της κοινοποίησης αυτής, ο Γενικός Γραμματέας, αφού ζητήσει τη γνώμη των διαφωνούντων μερών και των άλλων ενδιαφερομένων συμβαλλομένων μερών, διορίζει μεσολαβητή. Ο εν λόγω μεσολαβητής πρέπει να έχει πείρα στα θέματα που αποτελούν αντικείμενο της διαφοράς και να μην είναι υπήκοος ή πολίτης ή μόνιμος κάτοικος στην επικράτεια ενός διαφωνούντος μέρους ή ενός των άλλων ενδιαφερομένων συμβαλλομένων μερών·

γ) ο μεσολαβητής επιδιώκει τη συμφωνία των διαφωνούντων μερών για την επίλυση της διαφοράς ή επί μιας διαδικασίας επίλυσής της. Εάν, εντός 90 ημερών από το διορισμό του, αποτύχει να εξασφαλίσει την εν λόγω συμφωνία, εισηγείται επίλυση της διαφοράς ή διαδικασία επίλυσής της και αποφασίζει τα προσωρινά τιμολόγια και τους άλλους όρους και προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται για τη διαμετακόμιση, αρχής γενομένης από μια ημερομηνία που προσδιορίζει μέχρι την επίλυση της διαφοράς αυτής·

δ) τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να παρακολουθούν και να εξασφαλίζουν ότι οι φορείς που τελούν υπό τον έλεγχο ή τη δικαιοδοσία τους τηρούν οποιαδήποτε προσωρινή απόφαση βάσει του στοιχείου γ) σχετικά με τα τιμολόγια, τους όρους και τις προϋποθέσεις για χρονικό διάστημα 12 μηνών μετά την απόφαση του μεσολαβητή ή μέχρι την επίλυση της διαφοράς, αναλόγως του ποιό από αυτά είναι προγενέστερη·

ε) παρά το στοιχείο β), ο Γενικός Γραμματέας μπορεί να μη διορίσει μεσολαβητή εάν κρίνει ότι η διαφορά αφορά διαμετακόμιση που αποτελεί ή έχει αποτελέσει αντικείμενο των καθοριζόμενων στα στοιχεία α) έως δ) διαδικασιών επίλυσης διαφορών και ότι οι διαδικασίες αυτές δεν θα οδηγήσουν σε επίλυση της διαφοράς·

στ) η διάσκεψη του Χάρτη εγκρίνει τις συνήθεις διατάξεις σχετικά με τη διεξαγωγή της μεσολάβησης και την αποζημίωση των μεσολαβητών.

8. Καμία διάταξη του παρόντος άρθρου δεν συνιστά παρέκκλιση από τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις ενός συμβαλλομένου μέρους βάσει του διεθνούς δικαίου, συμπεριλαμβανομένου του εθιμικού διεθνούς δικαίου και των ισχυουσών διμερών ή πολυμερών συμφωνιών, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων σχετικά με τα υποβρύχια καλώδια και τους πετρελαιαγωγούς.

9. Το παρόν άρθρο δεν πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο που να υποχρεώνει οποιοδήποτε συμβαλλόμενο μέρος το οποίο δεν διαθέτει ένα ορισμένο είδος εγκαταστάσεων μεταφοράς ενέργειας για τη διαμετακόμιση, να λαμβάνει οποιαδήποτε μέτρα σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου όσον αφορά το εν λόγω είδος εγκαταστάσεων μεταφοράς ενέργειας. Ωστόσο, ένα συμβαλλόμενο μέρος είναι υποχρεωμένο να συμμορφώνεται με τις διατάξεις της παραγράφου 4.

10. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου:

α) Με τον όρο «διαμετακόμιση» νοείται:

i) η μεταφορά, διαμέσου της επικράτειας ενός συμβαλλομένου μέρους, προς ή από λιμενικές εγκαταστάσεις που βρίσκονται στην επικράτειά του για τη φόρτωση ή την εκφόρτωση ενεργειακών υλών και προϊόντων, που κατάγονται από την επικράτεια άλλου κράτους, και προορίζονται για την επικράτεια τρίτου κράτους εφόσον το άλλο κράτος ή το τρίτο κράτος είναι συμβαλλόμενο μέρος ή

ii) η μεταφορά μέσω της επικράτειας ενός συμβαλλομένου μέρους ενεργειακών υλών και προϊόντων που κατάγονται από την επικράτεια άλλου συμβαλλομένου μέρους και προορίζονται για την επικράτεια του εν λόγω άλλου συμβαλλομένου μέρους, εκτός και αν τα δύο ενδιαφερόμενα συμβαλλόμενα μέρη αποφασίσουν διαφορετικά και καταχωρίσουν την απόφασή τους με κοινή εγγραφή στο παράρτημα Ν. Τα δύο συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να διαγραφούν από τον κατάλογο του παραρτήματος Ν, προβαίνοντας σε κοινή έγγραφη κοινοποίηση των προθέσεών τους στη Γραμματεία, η οποία διαβιβάζει την κοινοποίηση αυτή σε όλα τα άλλα συμβαλλόμενα μέρη. Η διαγραφή αρχίζει να ισχύει τέσσερις εβδομάδες μετά την εν λόγω προηγουμένη κοινοποίηση·

β) οι «εγκαταστάσεις μεταφοράς ενέργειας» συνίστανται σε αγωγούς μεταφοράς αερίων υψηλής πίεσης, δίκτυα και γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας υψηλής τάσεως, αγωγούς μεταφοράς αργού πετρελαίου, αγωγούς υδαρούς άνθρακος, αγωγούς μεταφοράς πετρελαϊκών προϊόντων και άλλες μόνιμες εγκαταστάσεις που προορίζονται αποκλειστικά για τη διακίνηση ενεργειακών υλών και προϊόντων.

Άρθρο 8

Μεταφορά τεχνολογίας

1. Τα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνούν για την προώθηση της πρόσβασης στην ενεργειακή τεχνολογία και τη μεταφορά της, σε εμπορική βάση και χωρίς διακρίσεις, για την ενίσχυση του αποτελεσματικού εμπορίου ενεργειακών υλών και προϊόντων και των επενδύσεων, όπως και για την υλοποίηση των στόχων του Χάρτη, σύμφωνα με τη νομοθεσία και τους κανόνες τους, καθώς επίσης και για την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

2. Προς τούτο, στο βαθμό που απαιτείται για την εφαρμογή της παραγράφου 1, τα συμβαλλόμενα μέρη εξαλείφουν τα υπάρχοντα και δεν δημιουργούν νέα εμπόδια στη μεταφορά τεχνολογίας στον τομέα των ενεργειακών υλών και προϊόντων και του σχετικού εξοπλισμού και υπηρεσιών, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων για τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων και των λοιπών διεθνών υποχρεώσεων.

Άρθρο 9

Πρόσβαση σε κεφάλαια

1. Τα συμβαλλόμενα μέρη αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα που έχουν οι ανοικτές κεφαλαιαγορές όσον αφορά την ενθάρρυνση της ροής κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση του εμπορίου ενεργειακών υλών και προϊόντων, καθώς και για τη διενέργεια και την ενίσχυση των επενδύσεων σε οικονομικές δραστηριότητες στον ενεργειακό τομέα στην επικράτεια άλλων συμβαλλομένων μερών, ιδίως εκείνων των οποίων οι οικονομίες βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο. Συνεπώς, κάθε συμβαλλόμενο μέρος προσπαθεί να προωθήσει προϋποθέσεις πρόσβασης εταιρειών και υπηκόων άλλων συμβαλλομένων μερών στην κεφαλαιαγορά του, με στόχο τη χρηματοδότηση του εμπορίου ενεργειακών υλών και προϊόντων και τη διενέργεια επενδύσεων σε οικονομικές δραστηριότητες στον ενεργειακό τομέα στην επικράτεια των εν λόγω άλλων συμβαλλομένων μερών, σε βάση όχι λιγότερο ευνοϊκή από εκείνη που παρέχει σε παρόμοιες περιπτώσεις στις δικές του εταιρείες και υπηκόους ή στις εταιρείες και υπηκόους οποιουδήποτε άλλου συμβαλλόμενου μέρους ή τρίτου κράτους, αναλόγως του ποια είναι η πιο ευνοϊκή.

2. Ένα συμβαλλόμενο μέρος μπορεί να εγκρίνει και να διατηρήσει προγράμματα που προβλέπουν την πρόσβαση σε κρατικές πιστώσεις, επιχορηγήσεις, εγγυήσεις και ασφάλειες για τη διευκόλυνση του εμπορίου ή των επενδύσεων στο εξωτερικό. Καθιστά προσιτές παρόμοιες διευκολύνσεις, σύμφωνα με τους στόχους, τους περιορισμούς και τα κριτήρια των εν λόγω προγραμμάτων (που συμπεριλαμβάνουν, για οποιουσδήποτε στόχους, περιορισμούς ή κριτήρια που έχουν σχέση με την εγκατάσταση ενός αιτούντος για παροχή οποιασδήποτε παρόμοιας διευκόλυνσης ή τον τόπο παράδοσης των αγαθών ή παροχής των υπηρεσιών μέσω μιας παρόμοιας διευκόλυνσης) για επενδύσεις σε οικονομικές δραστηριότητες στον ενεργειακό τομέα άλλων συμβαλλομένων μερών ή για χρηματοδότηση του εμπορίου ενεργειακών υλών και προϊόντων με άλλα συμβαλλόμενα μέρη.

3. Κατά την εφαρμογή προγραμμάτων οικονομικών δραστηριοτήτων στον ενεργειακό τομέα, τα συμβαλλόμενα μέρη βελτιώνουν την οικονομική σταθερότητα και το επενδυτικό κλίμα των συμβαλλομένων μερών, επιδιώκουν δε να ενθαρρύνουν, κατά τον ενδεδειγμένο τρόπο, τις σχετικές δραστηριότητες και αξιοποιούν την εμπειρογνωμοσύνη των σχετικών διεθνών χρηματοπιστωτικών οργανισμών.

4. Καμία διάταξη του παρόντος άρθρου δεν εμποδίζει:

α) τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς να εφαρμόζουν τις δικές τους πρακτικές δανειοδότησης και ασφάλισης, με βάση τις αρχές της αγοράς και για προληπτικούς λόγους ή

β) ένα συμβαλλόμενο μέρος να λαμβάνει:

i) προληπτικά μέτρα, συμπεριλαμβανόμενης της προστασίας των επενδυτών, των καταναλωτών, των καταθετών, των κατόχων ασφαλιστηρίων συμβολαίων ή των προσώπων στα οποία ανήκει μια καταπιστευματική οφειλή, από έναν προσφέροντα χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες ή

ii) να εξασφαλίζει την ακεραιότητα και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού του συστήματος και κεφαλαιαγορών.

ΜΕΡΟΣ III

ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Άρθρο 10

Προώθηση, προστασία και μεταχείριση των επενδύσεων

1. Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας συνθήκης, κάθε συμβαλλόμενο μέρος ενθαρρύνει και δημιουργεί σταθερές, δίκαιες, ευνοϊκές και διαφανείς συνθήκες για τη διενέργεια επενδύσεων στην επικράτειά του από επενδυτές των άλλων συμβαλλομένων μερών. Οι όροι αυτοί περιλαμβάνουν την υποχρέωση να παρέχει πάντοτε ίση και δίκαιη μεταχείριση στις επενδύσεις των επενδυτών άλλων συμβαλλομένων μερών. Οι επενδύσεις αυτές απολαύουν επίσης απολύτως σταθερής προστασίας και ασφάλειας και κανένα συμβαλλόμενο μέρος δεν θίγει κατά κανένα τρόπο με παράλογα ή άνισα μέτρα τη διαχείριση, συντήρηση, χρήση, εκμετάλλευση ή διάθεσή τους. Ουδέποτε επιφυλάσσεται σε τέτοιες επενδύσεις μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από εκείνη που

απαιτείται βάσει του διεθνούς δικαίου, συμπεριλαμβανόμενων των υποχρεώσεων βάσει συνθήκης. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος τηρεί οποιεσδήποτε υποχρεώσεις έχει αναλάβει έναντι ενός επενδυτή ή μιας επένδυσης ενός επενδυτού οποιουδήποτε άλλου συμβαλλομένου μέρους.

2. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος προσπαθεί να παρέσχει σε επενδυτές άλλων συμβαλλομένων μερών, όσον αφορά τη διενέργεια επενδύσεων στην επικράτειά του, τη μεταχείριση που περιγράφεται στην παράγραφο 3.

3. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, με τον όρο «μεταχείριση» νοείται η μεταχείριση που παρέχεται από ένα συμβαλλόμενο μέρος και η οποία δεν είναι λιγότερο ευνοϊκή από εκείνη που το εν λόγω συμβαλλόμενο μέρος παρέχει στους δικούς του επενδυτές ή στους επενδυτές οποιουδήποτε άλλου συμβαλλομένου μέρος ή τρίτου κράτους, αναλόγως του ποια είναι η πιο ευνοϊκή.

4. Μια συμπληρωματική συνθήκη θα υποχρεώνει κάθε μέρος της, υπό την επιφύλαξη των προϋποθέσεων που θα θεσπιστούν σε αυτή, να παραχωρεί στους επενδυτές των άλλων μερών, όσον αφορά τη διενέργεια επενδύσεων στην επικράτειά του, τη μεταχείριση που περιγράφεται στην παράγραφο 3. Η συνθήκη αυτή θα είναι ανοικτή για υπογραφή από τα κράτη και τους οργανισμούς περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης που έχουν υπογράψει ή προσχωρήσει στην παρούσα συνθήκη. Οι διαπραγματεύσεις για τη σύναψη της συμπληρωματικής συνθήκης θα αρχίσουν το αργότερο την 1η Ιανουαρίου 1995, με σκοπό να ολοκληρωθούν πριν από την 1η Ιανουαρίου 1998.

5. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος επιδιώκει, όσον αφορά τη διενέργεια επενδύσεων στην επικράτειά του, τα εξής:

α) να περιορίζει στο ελάχιστο τις εξαιρέσεις όσον αφορά την μεταχείριση που περιγράφεται στην παράγραφο 3·

β) να άρει προοδευτικά τους υφιστάμενους περιορισμούς που θίγουν τους επενδυτές άλλων συμβαλλομένων μερών.

6. α) Ένα συμβαλλόμενο μέρος μπορεί, όσον αφορά τη διενέργεια επενδύσεων στην επικράτειά του, να δηλώνει ανά πάσα στιγμή εθελουσίως στη διάσκεψη του Χάρτη, μέσω της Γραμματείας, την πρόθεσή του να μην παρέχει νέες εξαιρέσεις από τη μεταχείριση που περιγράφεται στην παράγραφο 3.

β) Ένα συμβαλλόμενο μέρος μπορεί επίσης, ανά πάσα στιγμή, να αναλάβει εθελοντικά την υποχρέωση να παρέχει στους επενδυτές άλλων συμβαλλομένων μερών, όσον αφορά τη διενέργεια επενδύσεων για ορισμένες ή όλες τις οικονομικές δραστηριότητες στον ενεργειακό τομέα στην επικράτειά του, τη μεταχείριση η οποία περιγράφεται στην παράγραφο 3. Οι υποχρεώσεις αυτές κοινοποιούνται στη Γραμματεία, απαριθμούνται στο παράρτημα VC και είναι δεσμευτικές βάσει της παρούσας συνθήκης.

7. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος παρέχει στις επενδύσεις που διενεργούν στην επικράτειά του επενδυτές από άλλα συμβαλλόμενα μέρη, και στις σχετικές δραστηριότητές τους, συμπεριλαμβανόμενης της διαχείρισης, συντήρησης, χρήσης, εκμετάλλευσης ή διάθεσής τους, μεταχείριση όχι λιγότερο ευνοϊκή από εκείνη που χορηγεί στις επενδύσεις των δικών του επενδυτών ή των επενδυτών οποιουδήποτε άλλου συμβαλλομένου μέρους ή τρίτου κράτους και στις σχετικές δραστηριότητές τους, συμπεριλαμβανόμενης της διαχείρισης, συντήρησης, χρήσης, εκμετάλλευσης ή διάθεσής τους, αναλόγως του ποια είναι η πιο ευνοϊκή.

8. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής της παραγράφου 7 όσον αφορά προγράμματα, βάσει των οποίων ένα συμβαλλόμενο μέρος παρέχει επιχορηγήσεις ή άλλη οικονομική βοήθεια ή συνάπτει συμβάσεις έρευνας και ανάπτυξης στον τομέα της ενεργειακής τεχνολογίας, θεσπίζονται αποκλειστικά στη συμπληρωματική συνθήκη που περιγράφεται στην παράγραφο 4. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος τηρεί ενήμερη τη Διάσκεψη του Χάρτη, μέσω της Γραμματείας, για τις λεπτομέρειες που ισχύουν όσον αφορά τα προγράμματα τα οποία περιγράφονται στην παράγραφο αυτή.

9. Κάθε κράτος ή οργανισμός περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης που υπογράφει ή προσχωρεί στην παρούσα συνθήκη, υποβάλλει στη Γραμματεία, κατά την ημερομηνία υπογραφής της συνθήκης ή κατάθεσης της πράξης προσχώρησής του, έκθεση στην οποία συνοψίζονται όλοι οι νόμοι, κανονισμοί ή άλλα μέτρα σχετικά με:

α) τις εξαιρέσεις από την παράγραφο 2 ή

β) τα προγράμματα που αναφέρονται στην παράγραφο 8.

Ένα συμβαλλόμενο μέρος ενημερώνει την έκθεσή του, υποβάλλοντας αμέσως τροπολογίες στη Γραμματεία. Η Διάσκεψη του Χάρτη αναθεωρεί τις εκθέσεις αυτές σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Όσον αφορά το στοιχείο α), στην έκθεση μπορεί να υποδεικνύονται κλάδοι του ενεργειακού τομέα στους οποίους ένα συμβαλλόμενο μέρος παρέχει στους επενδυτές άλλων συμβαλλομένων μερών τη μεταχείριση που περιγράφεται στην παράγραφο 3.

Όσον αφορά το στοιχείο β), στην εξέταση από τη Διάσκεψη του Χάρτη μπορεί να λαμβάνονται υπόψη οι επιπτώσεις τέτοιων προγραμμάτων στον ανταγωνισμό και τις επενδύσεις.

10. Παρά οποιαδήποτε άλλη διάταξη του παρόντος άρθρου, η μεταχείριση που περιγράφεται στις παραγράφους 3 και 7 δεν ισχύουν για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας· αντίθετα, η μεταχείριση θα είναι εκείνη που ορίζεται στις αντίστοιχες διατάξεις των εφαρμοστέων διεθνών συμφωνιών που διέπουν την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και στις οποίες τα οικεία συμβαλλόμενα μέρη είναι μέλη.

11. Για τους σκοπούς του άρθρου 26, η εφαρμογή από ένα συμβαλλόμενο μέρος ενός επενδυτικού μέτρου στον τομέα

του εμπορίου, όπως αναφέρεται στο άρθρο 5 παράγραφοι 1 και 2, σε μια επένδυση ενός επενδυτού άλλου συμβαλλόμένου μέρους, η οποία υπάρχει κατά τη στιγμή της εφαρμογής αυτής, θεωρείται, με την επιφύλαξη του άρθρο 5 παράγραφοι 3 και 4, ως παράβαση μιας υποχρέωσης του προηγούμενου συμβαλλομένου μέρους βάσει του παρόντος μέρους.

12. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος εξασφαλίζει ότι η εσωτερική του νομοθεσία προβλέπει αποτελεσματικά μέσα για την προβολή απαιτήσεων και την επιβολή των δικαιωμάτων όσον αφορά τις επενδύσεις, τις συμφωνίες επενδύσεων και τις άδειες πραγματοποίησης επενδύσεων.

Άρθρο 11

Στελέχη

1. Ένα συμβαλλόμενο μέρος, με την επιφύλαξη των νόμων και κανονισμών του όσον αφορά την είσοδο, την παραμονή και την εργασία ενός φυσικού προσώπου, εξετάζει με καλή πίστη τις αιτήσεις επενδυτών από άλλα συμβαλλόμενη μέρη και στελεχών που απασχολούνται από τους εν λόγω επενδυτές ή κατά τις επενδύσεις των επενδυτών αυτών, για είσοδο και προσωρινή παραμονή στην επικράτειά του προκειμένου να αναλάβουν δραστηριότητες που ευνοούνται με την πραγματοποίηση ή την ανάπτυξη, διαχείριση, συντήρηση, χρήση, απόλαυση ή διάθεση των σχετικών επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένης της παροχής συμβουλών ή βασικών τεχνικών υπηρεσιών.

2. Ένα συμβαλλόμενο μέρος επιτρέπει στους επενδυτές άλλων συμβαλλομένων μερών που έχουν πραγματοποιήσει επενδύσεις στην επικράτειά του, και για τις επενδύσεις των επενδυτών αυτών, να απασχολούν οποιοδήποτε στέλεχος της επιλογής του επενδυτή ή της επένδυσης, άσχετα από την ιθαγένεια και την υπηκοότητά του, υπό τον όρο ότι το εν λόγω στέλεχος έχει άδεια εισόδου, παραμονής και εργασίας στην επικράτεια του πρώτου συμβαλλομένου μέρους, και ότι η σχετική θέση εργασίας πληροί τις προϋποθέσεις, τους όρους και τις προθεσμίες της άδειας που χορηγείται στο εν λόγω στέλεχος.

Άρθρο 12

Αποζημιώσεις

1. Εκτός από τις περιπτώσεις όπου εφαρμόζεται το άρθρο 13, σε έναν επενδυτή οποιουδήποτε συμβαλλομένου μέρους ο οποίος υφίσταται ζημία όσον αφορά οποιαδήποτε επένδυση στην επικράτεια ενός άλλου συμβαλλομένου μέρους λόγω πολέμου ή άλλης ένοπλης σύγκρουσης, κατάστασης εθνικής ανάγκης, πολιτικών αναταραχών ή άλλων παρόμοιων γεγονότων στην εν λόγω επικράτεια, παραχωρείται από το δεύτερο συμβαλλόμενο μέρος, όσον αφορά την αποκατάσταση, αποζημίωση, αντισταθμιστική παροχή ή άλλη διευθέτηση, η πλέον ευνοϊκή μεταχείριση την οποία το δεύτερο αυτό συμβαλλόμενο μέρος παρέχει σε οποιονδήποτε άλλο επενδυτή, είτε πρόκειται για δικό του επενδυτή, επενδυτή οποιουδήποτε άλλου συμβαλλομένου μέρους ή επενδυτή από οποιοδήποτε τρίτο κράτος.

2. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 1, ένας επενδυτής συμβαλλομένου μέρους ο οποίος, σε οποιαδήποτε από τις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο αυτή υφίσταται ζημία στην επικράτεια άλλου συμβαλλομένου μέρους λόγω:

α) επίταξης της επένδυσής του ή μέρους αυτής από τις δυνάμεις ή τις αρχές του εν λόγω άλλου συμβαλλομένου μέρους ή

β) καταστροφής της επένδυσής του ή μέρους αυτής από τις δυνάμεις ή τις αρχές του εν λόγω άλλου συμβαλλομένου μέρους, η οποία δεν επιβάλλεται από τις ανάγκες των περιστάσεων,

δικαιούνται αποκατάστασης ή αποζημίωσης, που και στις δύο περιπτώσεις θα είναι άμεση, επαρκής και αποτελεσματική.

Άρθρο 13

Απαλλοτρίωση

1. Οι επενδύσεις των επενδυτών ενός συμβαλλομένου μέρους στην επικράτεια άλλου συμβαλλομένου μέρους δεν εθνικοποιούνται, δεν απαλλοτριώνονται, ούτε υπόκεινται σε μέτρο ή μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος με την εθνικοποίηση ή την απαλλοτρίωση (στο εξής αναφέρονται ως «απαλλοτρίωση»), εκτός εάν η απαλλοτρίωση:

α) πραγματοποιείται για λόγους δημοσίου συμφέροντος·

β) γίνεται άνευ διακρίσεων·

γ) τηρεί όλες τις νόμιμες διατυπώσεις και

δ) συνοδεύεται από την καταβολή άμεσης επαρκούς και αποτελεσματικής αποζημίωσης.

Η αποζημίωση αυτή ισούται προς τη δίκαιη αγοραία αξία την οποία είχε η απαλλοτριωμένη επένδυση αμέσως πριν γίνει γνωστή η απαλλοτρίωση ή η επικείμενη απαλλοτρίωση κατά τρόπο ώστε να επηρεαστεί η αξία της επένδυσης (στο εξής αναφέρεται ως «ημερομηνία αποτίμησης»).

Η εν λόγω δίκαιη αγοραία αξία υπολογίζεται, κατόπιν αιτήματος του επενδυτή, σε ελευθέρως μετατρέψιμο νόμισμα βάσει της αγοραίας τιμής συναλλάγματος που ισχύει για το νόμισμα αυτό κατά την ημερομηνία αποτίμησης. Η αποζημίωση αυτή περιλαμβάνει επίσης τόκους υπολογιζόμενους με εμπορικό επιτόκιο, καθοριζόμενο βάσει της αγοράς από την ημερομηνία απαλλοτρίωσης έως την ημερομηνία καταβολής.

2. Ο θιγόμενος επενδυτής δικαιούται να ζητήσει από δικαστική ή άλλη αρμόδια και ανεξάρτητη αρχή του εν λόγω συμβαλλομένου μέρους να εξετάσει αμέσως, και στα πλαίσια του δικαίου του συμβαλλομένου μέρους που προβαίνει στην απαλλοτρίωση, την περίπτωσή του, την αποτίμηση της επένδυσης του και την καταβολή της αποζημίωσης, σύμφωνα με τις αρχές που καθορίζονται στην παράγραφο 1.

3. Προς αποφυγήν αμφισβητήσεων, η απαλλοτρίωση περιλαμβάνει καταστάσεις κατά τις οποίες ένα συμβαλλόμενο μέρος απαλλοτριώνει τα περιουσιακά στοιχεία μιας εταιρείας ή επιχείρησης στην επικράτειά του, στην οποία ένας επενδυτής οποιουδήποτε άλλου συμβαλλομένου μέρους έχει επένδυση, συμπεριλαμβανόμενης της κυριότητας μετοχών.

Άρθρο 14

Μεταφορά ποσών που αφορούν επενδύσεις

1. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος εγγυάται, όσον αφορά τις επενδύσεις που διενεργούνται στην επικράτειά του από επενδυτές οποιουδήποτε άλλου συμβαλλομένου μέρους, την ελευθερία μεταφορών ποσών προς και από την επικράτειά του. Οι μεταφορές αυτές περιλαμβάνουν:

α) το αρχικό κεφάλαιο και κάθε συμπληρωματικό κεφάλαιο για τη συντήρηση και την ανάπτυξη μιας επένδυσης·

β) τις αποδόσεις·

γ) τις πληρωμές που καταβάλλονται βάσει συμβάσεως, συμπεριλαμβανόμενου του ποσού που καταβάλλεται για την απόσβεση του κεφαλαίου και την εξυπηρέτηση των δεδουλευμένων τόκων δυνάμει συμβάσεως δανείου·

δ) το αδαπάνητο μέρος των αποδοχών και άλλων αμοιβών προσωπικού που έχει προσληφθεί στο εξωτερικό στο πλαίσιο της επένδυσης αυτής·

ε) το προϊόν της πώλησης ή της ρευστοποίησης της επένδυσης ή τμήματος αυτής·

στ) τις πληρωμές που προέρχονται από τη διευθέτηση διαφορών·

ζ) τις καταβολές αποζημιώσεων σύμφωνα με τα άρθρα 12 και 13.

2. Οι μεταφορές σύμφωνα με την παράγραφο 1 εκτελούνται αμελλητί και, εκτός από την περίπτωση της απόδοσης σε είδος, σε ελευθέρως μετατρέψιμο νόμισμα.

3. Οι μεταφορές εκτελούνται με την τιμή συναλλάγματος «spot» που επικρατεί στην αγορά για το συγκεκριμένο νόμισμα κατά την ημερομηνία μεταφοράς. Ελλείψει αγοράς συναλλάγματος, χρησιμοποιείται η πιο πρόσφατη τιμή που έχει εφαρμοσθεί για τις ξένες επενδύσεις ή η πιο πρόσφατη συναλλαγματική ισοτιμία για τη μετατροπή νομισμάτων σε ειδικά τραβηκτικά δικαιώματα, ανάλογα με το ποια τιμή είναι η πιο συμφέρουσα για τον επενδυτή.

4. Παρά τις παραγράφους 1 έως 3, ένα συμβαλλόμενο μέρος μπορεί να προστατεύει τα δικαιώματα των πιστωτών ή να εξασφαλίζει την τήρηση των νόμων για την έκδοση, την αγοραπωλησία και τη διαχείριση τίτλων και την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, εκδιδομένων σε αστικές, διοικητικές και ποινικές υποθέσεις, μέσω της αντικειμενικής, αμερόληπτης και καλόπιστης εφαρμογής των νόμων του και των κανονισμών του.

5. Παρά την παράγραφο 2, τα συμβαλλόμενα μέρη τα οποία είναι κράτη που αποτελούσαν τμήμα της πρώην Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών μπορούν να προβλέπουν στις συμφωνίες που συνάπτουν μεταξύ τους ότι οι μεταφορές πληρωμών λαμβάνουν χώρα στα νομίσματα των εν λόγω συμβαλλομένων μερών, υπό τον όρο ότι οι συμφωνίες αυτές δεν παρέχουν στις επενδύσεις που διενεργούνται στην επικράτειά τους από επενδυτές άλλων συμβαλλομένων μερών λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση από εκείνη που παρέχεται είτε για τις επενδύσεις επενδυτών των συμβαλλομένων μερών που έχουν συνάψει τις εν λόγω συμφωνίες είτε για τις επενδύσεις επενδυτών οποιουδήποτε τρίτου κράτους.

6. Παρά την παράγραφο 1 στοιχείο β), ένα συμβαλλόμενο μέρος μπορεί να περιορίσει τη μεταφορά της απόδοσης σε είδος, όταν συντρέχουν περιστάσεις κατά τις οποίες το συμβαλλόμενο μέρος έχει το δικαίωμα, βάσει του άρθρου 29 παράγραφος 2 στοιχείο α) ή της GATT και των συναφών πράξεων, να περιορίσει ή να απαγορεύσει την εξαγωγή ή την πώληση για εξαγωγή του προϊόντος που αποτελεί την απόδοση σε είδος, υπό τον όρο ότι ένα συμβαλλόμενο μέρος επιτρέπει να γίνεται η μεταφορά της απόδοσης σε είδος δυνάμει ή βάσει μιας συμφωνίας επενδύσεων, άδειας πραγματοποίησης επενδύσεων ή άλλης γραπτής συμφωνίας μεταξύ του συμβαλλομένου μέρους και είτε ενός επενδυτή άλλου συμβαλλομένου μέρους είτε της επένδυσής του.

Άρθρο 15

Υποκατάσταση

1. Εάν συμβαλλόμενο μέρος ή ο αρμόδιος οργανισμός του (στο εξής αναφέρεται ως «μέρος που κατέβαλε αποζημίωση») καταβάλει ποσό ως αποζημίωση ή εγγύηση που δίδεται για επένδυση ενός επενδυτή (στο εξής αναφέρεται ως το «μέρος που εισέπραξε αποζημίωση») στην επικράτεια ενός άλλου συμβαλλομένου μέρους (στη συνέχεια αναφέρεται ως το «μέρος υποδοχής»), το μέρος υποδοχής αναγνωρίζει:

α) τη μεταβίβαση στο μέρος που κατέβαλε αποζημίωση όλων των δικαιωμάτων και απαιτήσεων που προκύπτουν από την εν λόγω επένδυση και

β) το δικαίωμα του μέρους που κατέβαλε αποζημίωση να ασκεί όλα τα εν λόγω δικαιώματα και να προβάλει τις απαιτήσεις αυτές δυνάμει υποκατάστασης.

2. Το μέρος που κατέβαλε αποζημίωση δικαιούται πάντοτε:

α) της ίδιας μεταχείρισης όσον αφορά τα δικαιώματα και τις απαιτήσεις που αποκτά δυνάμει της μεταβίβασης η οποία προβλέπεται στην παράγραφο 1 και

β) των ιδίων πληρωμών που απορρέουν από τα εν λόγω δικαιώματα και απαιτήσεις,

με εκείνες τις οποίες το μέρος που εισέπραξε αποζημίωση εδικαιούτο να λάβει δυνάμει της παρούσας συνθήκης στο πλαίσιο της σχετικής επένδυσης.

3. Σε οποιαδήποτε διαδικασία βάσει του άρθρου 26, ένα συμβαλλόμενο μέρος δεν υποστηρίζει, ως υπεράσπιση, ανταπαίτηση, δικαίωμα αποκατάστασης ή για οποιοδήποτε άλλο λόγο, ότι έχει εισπράξει ή πρόκειται να εισπράξει, βάσει σύμβασης ασφάλισης ή εγγύησης, αποζημίωση ή άλλη αντιστάθμιση για όλες ή ορισμένες από τις εικαζόμενες ζημίες.

Άρθρο 16

Σχέση με άλλες συμφωνίες

Εάν δύο ή περισσότερα συμβαλλόμενα μέρη έχουν συνάψει προηγουμένως ή συνάψουν αργότερα διεθνή συμφωνία για θέματα που αφορούν τα μέρη III ή V της παρούσας συνθήκης:

1. καμία διάταξη του μέρους III ή V της παρούσας συνθήκης δεν ερμηνεύεται ως παρέκκλιση από οποιαδήποτε σχετική διάταξη της άλλης συμφωνίας ή από οποιοδήποτε δικαίωμα αμφισβήτησης σχετικής αποφάσεως βάσει της συμφωνίας αυτής και

2. καμία σχετική διάταξη της άλλης συμφωνίας δεν ερμηνεύεται ως παρέκκλιση από οποιαδήποτε διάταξη του μέρους III ή V της παρούσας συνθήκης ή από οποιοδήποτε δικαίωμα αμφισβήτησης σχετικής αποφάσεως βάσει της παρούσας συνθήκης,

όταν οποιαδήποτε παρόμοια διάταξη είναι πιο ευνοϊκή για τον επενδυτή ή την επένδυση.

Άρθρο 17

Μη εφαρμογή του μέρους III σε ορισμένες περιπτώσεις

Κάθε συμβαλλόμενο μέρος επιφυλάσσεται του δικαιώματος να εξαιρεί από τα ευεργετήματα του μέρους αυτού:

1. ένα νομικό φορέα, εάν αυτός ανήκει σε ή ελέγχεται από πολίτες ή υπηκόους τρίτου κράτους και εάν δεν αναπτύσσει σημαντικές επιχειρηματικές δραστηριότητες στην επικράτεια του συμβαλλομένου μέρους στο οποίο είναι οργανωμένος ή

2. μια επένδυση, εάν το συμβαλλόμενο μέρος που προβαίνει στην εξαίρεση αποδείξει ότι η επένδυση αυτή έχει διενεργηθεί από επενδυτή τρίτου κράτους με ή ως προς την οποία το συμβαλλόμενο μέρος που προβαίνει στην εξαίρεση

α) δεν διατηρεί διπλωματικές σχέσεις ή

β) θεσπίζει ή διατηρεί μέτρα τα οποία:

i) απαγορεύουν την πραγματοποίηση συναλλαγών με τον επενδυτή του εν λόγω κράτους ή

ii) θα παραβιάζονταν ή θα παρακάμπτονταν εάν τα πλεονεκτήματα του παρόντος μέρους παρέχονταν στους επενδυτές του εν λόγω κράτους ή στις επενδύσεις τους.

ΜΕΡΟΣ IV

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 18

Κυριαρχία επί των ενεργειακών πόρων

1. Τα συμβαλλόμενα μέρη αναγνωρίζουν την κρατική κυριαρχία και τα κυριαρχικά δικαιώματα επί των ενεργειακών πόρων. Επιβεβαιώνουν ότι τα δικαιώματα αυτά πρέπει να ασκούνται σύμφωνα και με την επιφύλαξη των κανόνων του διεθνούς δικαίου.

2. Με την επιφύλαξη των στόχων της προώθησης της πρόσβασης στους ενεργειακούς πόρους καθώς και της εξερεύνησης και ανάπτυξής τους σε εμπορική βάση, η συνθήκη δεν θίγει σε καμία περίπτωση τους κανόνες των συμβαλλομένων μερών που διέπουν το σύστημα ιδιοκτησίας των ενεργειακών πόρων.

3. Κάθε κράτος διατηρεί ειδικότερα το δικαίωμα να καθορίζει τις γεωγραφικές περιοχές στην επικράτειά του στις οποίες θα επιτραπεί η εξερεύνηση και η ανάπτυξη των ενεργειακών του πόρων, η βελτιστοποίηση της ανάκτησής τους, καθώς και ο ρυθμός εξάντλησης ή εκμετάλλευσής τους, να προσδιορίζει και να εισπράττει οποιουσδήποτε φόρους, δικαιώματα πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας ή άλλα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται στο πλαίσιο μιας τέτοιας εξερεύνησης και εκμετάλλευσης, όπως και να ρυθμίζει τα περιβαλλοντικά θέματα και τα θέματα ασφάλειας της εν λόγω εξερεύνησης, ανάπτυξης και αξιοποίησης στην επικράτειά του, καθώς επίσης και να συμμετέχει στην εν λόγω εξερεύνηση και εκμετάλλευση, μεταξύ άλλων, με την άμεση συμμετοχή του δημοσίου ή μέσω κρατικών επιχειρήσεων.

4. Τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να διευκολύνουν την πρόσβαση στους ενεργειακούς πόρους, μεταξύ άλλων, με τη χορήγηση, χωρίς την εισαγωγή διακρίσεων και σύμφωνα με γνωστοποιηθέντα κριτήρια, εγκρίσεων, αδειών, παραχωρήσεων και συμβάσεων για την αναζήτηση και την εξερεύνηση ενεργειακών πόρων, με στόχο την εκμετάλλευση ή την εξόρυξή τους.

Άρθρο 19

Περιβαλλοντικές πτυχές

1. Για την επίτευξη αειφόρου ανάπτυξης και λαμβάνοντας υπόψη τις υποχρεώσεις του βάσει των διεθνών περιβαλλοντικών συμφωνιών στις οποίες συμμετέχει, κάθε συμβαλλόμενο μέρος προσπαθεί να μειώσει στο ελάχιστο, κατά οικονομικώς αποδοτικό τρόπο, τις δυσμενείς επιπτώσεις που έχουν στο περιβάλλον, τόσο εντός, όσο και εκτός της επικράτειάς του, όλες οι δραστηριότητες οι οποίες αναπτύσσονται εντός της επικράτειάς του και στο πλαίσιο του ενεργειακού κύκλου, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την ασφάλεια. Στην προσπάθειά του αυτή, κάθε συμβαλλόμενο μέρος ενεργεί κατά αποδοτικό ως προς το κόστος τρόπο. Στις πολιτικές και τις δράσεις του, κάθε συμβαλλόμενο μέρος μεριμνά για τη λήψη προληπτικών μέτρων ώστε να προλαμβάνεται ή να ελαχιστοποιείται η υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Τα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνούν ότι ο ρυπαίνων στις επικράτειες των συμβαλλομένων μερών πρέπει, κατ' αρχήν, να βαρύνεται με το κόστος της ρύπανσης, συμπεριλαμβανομένης της διασυνοριακής ρύπανσης, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη το δημόσιο συμφέρον και χωρίς στρέβλωση των επενδύσεων στον ενεργειακό κύκλο ή το διεθνές εμπόριο. Συνεπώς, τα συμβαλλόμενα μέρη:

α) λαμβάνουν υπόψη τα περιβαλλοντικά ζητήματα κατά τη χάραξη και την εφαρμογή των ενεργειακών τους πολιτικών·

β) προωθούν στο πλαίσιο του ενεργειακού κύκλου τη διαμόρφωση τιμών προσανατολισμένων στην αγορά και φροντίζουν ώστε οι τιμές αυτές να απηχούν πληρέστερα το περιβαλλοντικό κόστος και όφελος·

γ) έχοντας υπόψη το άρθρο 34 παράγραφος 4, ενθαρρύνουν τη συνεργασία για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων του Χάρτη και τη συνεργασία στον τομέα των διεθνών περιβαλλοντικών προτύπων για τον ενεργειακό κύκλο, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές μεταξύ των συμβαλλομένων μερών όσον αφορά τις δυσμενείς επιπτώσεις και το κόστος ελάττωσης·

δ) μεριμνούν ιδιαίτερα για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, για την ανάπτυξη και τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, για την προώθηση και τη χρήση καθαρότερων καυσίμων και για τη χρησιμοποίηση τεχνολογιών και τεχνολογικών μέσων που περιορίζουν τη ρύπανση·

ε) προωθούν τη συλλογή και τη διάδοση πληροφοριών μεταξύ συμβαλλομένων μερών σχετικά με περιβαλλοντικώς ορθές και οικονομικώς αποδοτικές ενεργειακές πολιτικές και αποδοτικές ως προς το κόστος πρακτικές και τεχνολογίες·

στ) προωθούν την επίγνωση του κοινού όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των ενεργειακών συστημάτων, την εμβέλεια της πρόληψης ή της ελάττωσης των δυσμενών επιπτώσεών τους και το κόστος που συνδέεται με διάφορα μέτρα πρόληψης ή ελάττωσης των επιπτώσεων·

ζ) προωθούν και συνεργάζονται για την έρευνα, την ανάπτυξη και την εφαρμογή ενεργειακώς αποτελεσματικών και περιβαλλοντικώς ορθών τεχνολογιών, πρακτικών και μεθόδων που ελαχιστοποιούν τις δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε όλο το φάσμα του ενεργειακού κύκλου κατά οικονομικώς αποδοτικό τρόπο·

η) ενθαρρύνουν τη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για τη μεταφορά και τη διάδοση των εν λόγω τεχνολογιών, παράλληλα με την κατάλληλη και αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας·

θ) προωθούν τη διαφανή εκτίμηση, σε πρώιμο στάδιο και πριν από τη λήψη αποφάσεων, και την εκ των υστέρων παρακολούθηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από σημαντικά για το περιβάλλον έργα ενεργειακών επενδύσεων·

ι) προωθούν τη διεθνή ενημέρωση και την ανταλλαγή πληροφοριών για τα σχετικά περιβαλλοντικά προγράμματα και πρότυπα των συμβαλλομένων μερών και για την εφαρμογή των εν λόγω προγραμμάτων και προτύπων·

ια) συμμετέχουν, εάν τους ζητηθεί και στο πλαίσιο των διαθέσιμων πόρων τους, στην ανάπτυξη και την εφαρμογή κατάλληλων περιβαλλοντικών προγραμμάτων στα συμβαλλόμενα μέρη.

2. Κατόπιν αιτήματος ενός ή περισσότερων συμβαλλομένων μερών, οι διαφορές όσον αφορά την εφαρμογή ή την ερμηνεία των διατάξεων του παρόντος άρθρου εξετάζονται από τη Διάσκεψη του Χάρτη με σκοπό την εξεύρεση λύσεως, εφόσον δεν υφίστανται σε άλλα σχετικά διεθνή όργανα διακανονισμοί για την εξέταση των εν λόγω διαφορών.

3. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου νοείται ως:

α) «ενεργειακός κύκλος», το σύνολο της ενεργειακής αλυσίδας, συμπεριλαμβανομένων δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την αναζήτηση, εξερεύνηση, παραγωγή, μετατροπή, αποθήκευση, μεταφορά, διανομή και κατανάλωση των διαφόρων μορφών ενέργειας και την επεξεργασία και διάθεση αποβλήτων, καθώς και τον παροπλισμό, διακοπή ή τερματισμό των εν λόγω δραστηριοτήτων, ελαχιστοποιώντας τις επιβλαβείς επιπτώσεις στο περιβάλλον·

β) «περιβαλλοντικές επιπτώσεις», οποιοδήποτε αποτέλεσμα που προκαλείται από δεδομένη δραστηριότητα στο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων της ανθρώπινης υγείας και ασφάλειας, της πανίδας, της χλωρίδας, του εδάφους, του αέρα, των υδάτων, του κλίματος, του τοπίου και των ιστορικών μνημείων ή άλλων φυσικών δομών ή των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των παραγόντων αυτών· επίσης, περιλαμβάνονται επιπτώσεις επί της πολιτιστικής κληρονομιάς ή των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών που προκύπτουν από αλλαγές στους παράγοντες αυτούς·

γ) «βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης», δράση για τη διατήρηση της ίδιας ποσότητας τελικού αποτελέσματος (ενός εμπορεύματος ή υπηρεσίας), χωρίς να μειωθεί η ποιότητα ή οι επιδόσεις του τελικού αποτελέσματος, μειώνοντας παράλληλα την ποσότητα ενέργειας που απαιτείται για την παραγωγή του εν λόγω τελικού αποτελέσματος·

δ) «αποδοτικός ως προς το κόστος», η επίτευξη συγκεκριμένου στόχου με το χαμηλότερο κόστος ή η επίτευξη του μεγίστου οφέλους για δεδομένο κόστος.

Άρθρο 20

Διαφάνεια

1. Οι νόμοι, οι κανονισμοί και οι δικαστικές και διοικητικές αποφάσεις γενικής ισχύος που αφορούν το εμπόριο ενεργειακών υλών και προϊόντων συγκαταλέγονται, σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 στοιχείο α), στα μέτρα που υπόκεινται στους κανόνες διαφάνειας της GATT και των σχετικών συναφών πράξεων.

2. Οι νόμοι, οι κανονισμοί και οι δικαστικές και διοικητικές αποφάσεις γενικής ισχύος που θέτει σε εφαρμογή ένα συμβαλλόμενο μέρος, καθώς και οι συμφωνίες που ισχύουν μεταξύ συμβαλλομένων μερών και συνδέονται με άλλα θέματα που καλύπτει η παρούσα συνθήκη, δημοσιεύονται επίσης αμέσως, ούτως ώστε τα άλλα συμβαλλόμενα μέρη και επενδυτές να είναι σε θέση να λάβουν γνώση αυτών. Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου δεν υποχρεώνουν τα συμβαλλόμενα μέρη να γνωστοποιούν εμπιστευτικές πληροφορίες, οι οποίες θα παρεμπόδιζαν την εφαρμογή του νόμου ή άλλως θα ήταν αντίθετες προς το δημόσιο συμφέρον ή θα παρέβλαπταν τα νόμιμα εμπορικά συμφέροντα οποιουδήποτε επενδυτή.

3. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος ορίζει ένα ή περισσότερα γραφεία πληροφόρησης, όπου μπορούν να υποβάλλονται οι αιτήσεις παροχής πληροφοριών όσον αφορά τους προαναφερόμενους νόμους, κανονισμούς, δικαστικές και διοικητικές αποφάσεις, και ανακοινώνει αμέσως τους ορισμούς αυτούς στη Γραμματεία, η οποία τα γνωστοποιεί εάν της ζητηθεί.

Άρθρο 21

Φορολογία

1. Εκτός αν άλλως ορίζεται στο παρόν άρθρο, καμία διάταξη της παρούσας συνθήκης δεν δημιουργεί δικαιώματα ούτε επιβάλλει υποχρεώσεις όσον αφορά τα φορολογικά μέτρα των συμβαλλομένων μερών. Σε περίπτωση οποιασδήποτε ανακολουθίας μεταξύ του παρόντος άρθρου και άλλων τυχόν διατάξεων της συνθήκης, το παρόν άρθρο υπερισχύει στο βαθμό που υπάρχει ανακολουθία.

2. Το άρθρο 7 παράγραφος 3 ισχύει για τα φορολογικά μέτρα, εκτός από εκείνα που αφορούν τη φορολογία εισοδήματος ή κεφαλαίου, ενώ η εν λόγω διάταξη δεν ισχύει στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) για πλεονέκτημα που παραχωρείται από συμβαλλόμενο μέρος δυνάμει των φορολογικών διατάξεων οποιασδήποτε σύμβασης, συμφωνίας ή διακανονισμού που περιγράφεται στην παράγραφο 7 στοιχείο α) σημείο ii) ή

β) για οποιοδήποτε φορολογικό μέτρο με το οποίο επιδιώκεται η αποτελεσματική είσπραξη των φόρων, εκτός εάν το μέτρο ενός συμβαλλόμενου μέρους εισάγει αυθαίρετη διάκριση έναντι των ενεργειακών υλών και προϊόντων που κατάγονται από ή προορίζονται για την επικράτεια άλλου συμβαλλομένου μέρους ή περιορίζει αυθαίρετα τα ευεργετήματα που παρέχονται δυνάμει του άρθρου 7 παράγραφος 3.

3. Το άρθρο 10 παράγραφοι 2 και 7 ισχύει για τα φορολογικά μέτρα των συμβαλλομένων μερών, εκτός από εκείνα που αφορούν τη φορολόγηση εισοδήματος ή κεφαλαίου, ενώ οι διατάξεις αυτές δεν ισχύουν στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) για την επιβολή υποχρεώσεων μεταχείρισης ως μάλλον ευνοούμενου κράτους όσον αφορά πλεονεκτήματα που παραχωρούνται από συμβαλλόμενο μέρος δυνάμει των φορολογικών διατάξεων οποιασδήποτε σύμβασης, συμφωνίας ή διακανονισμού που περιγράφεται στην παράγραφο 7 στοιχείο α) σημείο ii) ή προκύπτει από τη συμμετοχή σε οποιοδήποτε οργανισμό περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης ή

β) για οποιοδήποτε φορολογικό μέτρο το οποίο επιδιώκει να εξασφαλίσει την αποτελεσματική είσπραξη φόρων, εκτός εάν το μέτρο αυτό εισάγει αυθαίρετη διάκριση έναντι επενδυτή άλλου συμβαλλομένου μέρους ή περιορίζει αυθαίρετα τα ευεργετήματα που παρέχονται δυνάμει των επενδυτικών διατάξεων της παρούσας συνθήκης.

4. Το άρθρο 29 παράγραφοι 2 έως 6 ισχύει για τα φορολογικά μέτρα, εκτός από εκείνα που αφορούν τη φορολόγηση εισοδήματος ή κεφαλαίου.

5. α) Το άρθρο 13 ισχύει για τη φορολογία.

β) Οποτεδήποτε ανακύπτει θέμα δυνάμει του άρθρου 13, και εφόσον αυτό αφορά το κατά πόσον ένας φόρος συνιστά απαλλοτρίωση ή το κατά πόσον ένας φόρος ο οποίος εικάζεται ότι συνιστά απαλλοτρίωση εισάγει διακρίσεις, ισχύουν οι ακόλουθες διατάξεις:

i) ο επενδυτής ή το συμβαλλόμενο μέρος που διατείνεται ότι πρόκειται για απαλλοτρίωση, παραπέμπει το θέμα του κατά πόσον το μέτρο αυτό συνιστά ή όχι απαλλοτρίωση ή εισάγει διακρίσεις στις αρμόδιες φορολογικές αρχές. Σε περίπτωση που ο επενδυτής ή το συμβαλλόμενο μέρος δεν προβούν στην εν λόγω παραπομπή, τα όργανα που είναι αρμόδια για την επίλυση διαφορών, σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφος 2 στοιχείο γ) ή το άρθρο 27 παράγραφος 2, παραπέμπουν το θέμα στις σχετικές αρμόδιες φορολογικές αρχές·

ii) οι αρμόδιες φορολογικές αρχές προσπαθούν να επιλύσουν τα παραπεμφθέντα ζητήματα εντός χρονικής περιόδου έξι μηνών από την παραπομπή. Όταν πρόκειται για θέματα μη εισαγωγής διακρίσεων, οι αρμόδιες φορολογικές αρχές εφαρμόζουν τις διατάξεις περί μη διακρίσεων της οικείας φορολογικής σύμβασης ή, εάν η εν λόγω σύμβαση δεν περιέχει τέτοιες διατάξεις που να είναι δυνατό να εφαρμοσθούν για το φόρο αυτό ή εάν δεν ισχύει καμία τέτοια φορολογική σύμβαση μεταξύ των ενδιαφερόμενων συμβαλλομένων μερών, εφαρμόζουν τις αρχές περί μη διακρίσεων βάσει της πρότυπης φορολογικής σύμβασης του Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη για το εισόδημα και το κεφάλαιο·

iii) τα όργανα που είναι αρμόδια για την επίλυση διαφορών δυνάμει του άρθρου 26 παράγραφος 2 στοιχείο γ) ή του άρθρου 27 στοιχείο α) μπορούν να λαμβάνουν υπόψη τυχόν πορίσματα στα οποία έχουν καταλήξει οι αρμόδιες φορολογικές αρχές ως προς το εάν το μέτρο συνιστά ή όχι απαλλοτρίωση. Τα όργανα αυτά οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τυχόν πορίσματα στα οποία έχουν καταλήξει οι αρμόδιες φορολογικές αρχές στην εξάμηνη περίοδο που αναφέρεται στο στοιχείο β) σημείο ii) όσον αφορά το κατά πόσον ο φόρος εισάγει διακρίσεις. Τα εν λόγω όργανα πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τυχόν πορίσματα στα οποία έχουν καταλήξει οι αρμόδιες φορολογικές αρχές μετά την παρέλευση της εξάμηνης περιόδου·

iv) η παρέμβαση των αρμόδιων φορολογικών αρχών μετά την παρέλευση της εξάμηνης περιόδου που αναφέρεται στο στοιχείο β) σημείο ii), δεν πρέπει να έχει σε καμία περίπτωση ως αποτέλεσμα την καθυστέρηση των διαδικασιών βάσει των άρθρων 26 και 27.

6. Προς αποφυγήν αμφιβολιών, το άρθρο 14 δεν περιορίζει το δικαίωμα συμβαλλομένου μέρους να επιβάλλει ή να εισπράττει φόρους μέσω παρακράτησης ή άλλων μέσων.

7. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου:

α) ο όρος «φορολογικό μέτρο» περιλαμβάνει:

i) τις φορολογικές διατάξεις του εθνικού δικαίου του συμβαλλομένου μέρους ή, μιας πολιτικής του υποδιαίρεσης ή ενός οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης και

ii) τις φορολογικές διατάξεις κάθε σύμβασης για την αποφυγή της διπλής φορολογίας ή κάθε διεθνούς συμφωνίας ή διακανονισμού που δεσμεύει το συμβαλλόμενο μέρος·

β) ως φόροι εισοδήματος ή κεφαλαίου θεωρούνται όλοι οι φόροι που επιβάλλονται επί του συνολικού εισοδήματος ή του συνολικού κεφαλαίου ή επί στοιχείων αυτών, συμπεριλαμβανομένων των φόρων επί προϊόντων εκποίησης ακινήτων, των φόρων ακινήτου περιουσίας, των φόρων κληρονομίας και δωρεών ή των κατ' ουσίαν παρομοίων φόρων, των φόρων επί του συνολικού ποσού μισθών ή ημερομισθίων καταβαλλομένων από τις επιχειρήσεις, καθώς και των φόρων υπεραξίας κεφαλαίου·

γ) ως «αρμόδια φορολογική αρχή» νοείται η αρχή που είναι αρμόδια, δυνάμει συμφωνίας αποφυγής της διπλής φορολογίας μεταξύ συμβαλλομένων μερών ή, εφόσον δεν ισχύει τέτοια συμφωνία, ο υπουργός ή το υπουργείο οικονομικών ή οι εξουσιοδοτημένοι εκπρόσωποί τους·

δ) προς αποφυγήν αμφιβολιών, οι όροι «φορολογικές διατάξεις» και «φόροι» δεν περιλαμβάνουν τους τελωνειακούς δασμούς.

Άρθρο 22

Κρατικές επιχειρήσεις και επιχειρήσεις με ειδικά προνόμια

1. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος διασφαλίζει ότι οποιαδήποτε κρατική επιχείρηση, την οποία διατηρεί ή ιδρύει, ασκεί τις δραστηριότητές της όσον αφορά την πώληση αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών στην επικράτειά του κατά τρόπο σύμφωνο προς τις υποχρεώσεις του συμβαλλομένου μέρους βάσει του μέρους III της παρούσας συνθήκης.

2. Κανένα συμβαλλόμενο μέρος δεν ενθαρρύνει ούτε απαιτεί από μια κρατική επιχείρηση να ασκεί τις δραστηριότητες της στην επικράτειά του κατά τρόπο που δεν συμβιβάζεται με τις υποχρεώσεις του συμβαλλομένου μέρους βάσει άλλων διατάξεων της παρούσας συνθήκης.

3. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος μεριμνά ώστε, εάν ιδρύει ή διατηρεί φορέα και αναθέτει στον φορέα αυτό κανονιστικές, διοικητικές ή άλλες κυβερνητικές εξουσίες, να ασκεί ο φορέας αυτός τις εν λόγω εξουσίες κατά τρόπο σύμφωνο προς τις υποχρεώσεις του συμβαλλομένου μέρους βάσει της παρούσας συνθήκης.

4. Κανένα συμβαλλόμενο μέρος δεν ενθαρρύνει ούτε απαιτεί από οποιοδήποτε φορέα στον οποίο παραχωρεί αποκλειστικά ή ειδικά δικαιώματα, να ασκεί τις δραστηριότητές του στην επικράτεια του με τρόπο που δεν συμβιβάζεται με τις υποχρεώσεις του συμβαλλομένου μέρους βάσει της παρούσας συνθήκης.

5. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ο όρος «φορέας» καλύπτει οποιαδήποτε επιχείρηση, υπηρεσία ή άλλον οργανισμό ή πρόσωπο.

Άρθρο 23

Τήρηση των διατάξεων από αρχές κατώτερες των εθνικών

1. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος είναι πλήρως υπεύθυνο, βάσει της παρούσας συνθήκης, για την τήρηση όλων των διατάξεων της συνθήκης και λαμβάνει τα εύλογα μέτρα που έχει στην διάθεσή του για να εξασφαλίσει την τήρηση στην επικράτειά του των εν λόγω διατάξεων από τις περιφερειακές και τοπικές κυβερνήσεις και αρχές.

2. Η επίκληση των διατάξεων για την επίλυση των διαφορών, που αναφέρονται στα μέρη II, IV και V της συνθήκης, είναι δυνατή για μέτρα που αφορούν την τήρηση της παρούσας συνθήκης από ένα συμβαλλόμενο μέρος και τα οποία έχουν ληφθεί από περιφερειακές και τοπικές κυβερνήσεις και αρχές στην επικράτεια του συμβαλλομένου μέρους.

Άρθρο 24

Εξαιρέσεις

1. Το παρόν άρθρο δεν ισχύει για τα άρθρα 12, 13 και 29.

2. Οι διατάξεις της παρούσας συνθήκης πλην:

α) εκείνων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 και

β) του σημείου i), του μέρους III της συνθήκης

δεν εμποδίζουν τα συμβαλλόμενα μέρη να λαμβάνουν ή να επιβάλλουν μέτρα:

i) που είναι απαραίτητα για την προστασία της ζωής ή της υγείας των ανθρώπων, των ζώων ή των φυτών·

ii) που απαιτούνται για την απόκτηση ή τη διανομή ενεργειακών υλών και προϊόντων σε περίπτωση ελλιπούς εφοδιασμού, ο οποίος οφείλεται σε λόγους που διαφεύγουν του ελέγχου του συμβαλλομένου αυτού μέρους, εφόσον τα μέτρα αυτά είναι συνεπή προς τις ακόλουθες αρχές:

Α. ότι όλα τα λοιπά συμβαλλόμενα μέρη δικαιούνται ισότιμου μεριδίου από τη διεθνή προσφορά των ενεργειακών αυτών υλών και προϊόντων και

Β. ότι τυχόν μέτρα που αντίκεινται προς τη παρούσα συνθήκη θα παύσουν να εφαρμόζονται μόλις εκλείψουν οι λόγοι που προκάλεσαν τη λήψη τους ή

iii) που έχουν ως στόχο να ωφελήσουν επενδυτές ή επενδύσεις, οι οποίοι είναι αυτόχθονες ή κοινωνικώς και οικονομικώς μειονεκτούντα άτομα ή ομάδες και τα οποία κοινοποιούνται σχετικά στη Γραμματεία, υπό την προϋπόθεση ότι τα μέτρα αυτά:

Α. δεν έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην οικονομία του συμβαλλομένου μέρους και

Β. δεν εισάγουν διακρίσεις μεταξύ επενδυτών οποιουδήποτε άλλου συμβαλλομένου μέρους και επενδυτών του εν λόγω συμβαλλομένου μέρους που δεν συγκαταλέγονται σε εκείνους για τους οποίους προορίζονται τα εν λόγω μέτρα,

υπό τον όρο ότι τα μέτρα αυτά δεν αποτελούν συγκεκαλυμμένους περιορισμούς των οικονομικών δραστηριοτήτων στον ενεργειακό τομέα, ούτε εισάγουν αυθαίρετη ή αδικαιολόγητη διάκριση μεταξύ συμβαλλομένων μερών ή μεταξύ επενδυτών ή άλλων ενδιαφερόμενων προσώπων συμβαλλομένων μερών. Τα μέτρα αυτά είναι δεόντως αιτιολογημένα και δεν εξουδετερώνουν ούτε θίγουν τα ευεργετήματα τα οποία ευλόγως ένα ή περισσότερα από τα λοιπά συμβαλλόμενα μέρη ενδέχεται να προσδοκούν δυνάμει της παρούσας συνθήκης, πέραν του βαθμού που είναι αυστηρώς απαραίτητος για την επίτευξη του δηλωθέντος σκοπού.

3. Οι διατάξεις της παρούσας συνθήκης, πλην των αναφερόμενων στην παράγραφο 1, δεν ερμηνεύονται κατά τρόπο ώστε να παρεμποδίζεται οποιοδήποτε συμβαλλόμενο μέρος από το να λάβει τα μέτρα που θεωρεί αναγκαία:

α) για την προστασία των βασικών συμφερόντων του στον τομέα της ασφάλειας, περιλαμβανόμενων και εκείνων:

i) σχετικά με την προμήθεια ενεργειακών υλών και προϊόντων σε μια στρατιωτική μονάδα ή

ii) που έχουν ληφθεί σε περίοδο πολέμου, ένοπλης σύγκρουσης ή άλλης κατάστασης έκτακτης ανάγκης στις διεθνείς σχέσεις·

β) για την εφαρμογή εθνικών πολιτικών όσον αφορά τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων ή άλλων πυρηνικών εκρηκτικών μηχανισμών ή απαραίτητων για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους στο πλαίσιο της συμφωνίας για τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων, των κατευθυντηρίων γραμμών για τους προμηθευτές πυρηνικών όπλων και άλλων διεθνών υποχρεώσεων ή ερμηνευτικών δηλώσεων για τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων ή

γ) για τη διατήρηση της δημοσίας τάξεως.

Τα μέτρα αυτά δεν συνιστούν συγκεκαλυμμένο περιορισμό της διαμετακόμισης.

4. Οι διατάξεις της παρούσας συνθήκης βάσει των οποίων παραχωρείται μεταχείριση μάλλον ευνοούμενου κράτους

δεν υποχρεώνουν κανένα συμβαλλόμενο μέρος να επεκτείνει στους επενδυτές άλλου συμβαλλομένου μέρους οποιαδήποτε προτιμησιακή μεταχείριση:

α) που προκύπτει από τη συμμετοχή τους σε μια ζώνη ελεύθερου εμπορίου ή τελωνειακή ένωση ή

β) που παραχωρείται από διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες οικονομικής συνεργασίας μεταξύ κρατών που αποτελούσαν τμήμα της πρώην Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών, εφόσον εκκρεμεί η σύναψη των αμοιβαίων οικονομικών σχέσεων μεταξύ τους σε οριστική βάση.

Άρθρο 25

Συμφωνίες οικονομικής ολοκλήρωσης

1. Οι διατάξεις της παρούσας συνθήκης δεν συνεπάγονται υποχρέωση για ένα συμβαλλόμενο μέρος που συμμετέχει σε Συμφωνία Οικονομικής Ολοκλήρωσης (στο εξής αναφέρεται ως «ΣΟΟ» να επεκτείνει, μέσω της μεταχείρισης του μάλλον ευνοούμενου κράτους, σε άλλο συμβαλλόμενο μέρος που δε συμμετέχει στην ΣΟΟ, οποιαδήποτε προτιμησιακή μεταχείριση που εφαρμόζεται μεταξύ των μερών της εν λόγω ΣΟΟ επειδή συμμετέχουν σε αυτήν.

2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, με τον όρο «ΣΟΟ» νοείται μια συμφωνία που ελευθερώνει σημαντικά, μεταξύ άλλων, το εμπόριο και τις επενδύσεις, προβλέποντας διατάξεις περί μη εισαγωγής ή κατάργησης κατ' ουσία όλων των διακρίσεων μεταξύ των μερών της, μέσω της κατάργησης των υφισταμένων μέτρων που δημιουργούν διακρίσεις ή/και της απαγόρευσης νέων ή περαιτέρω μέτρων που δημιουργούν διακρίσεις, είτε κατά την έναρξη ισχύος της συμφωνίας αυτής, είτε βάσει εύλογου χρονοδιαγράμματος.

3. Το παρόν άρθρο δεν επηρεάζει την εφαρμογή της GATT και των συναφών πράξεων σύμφωνα με το άρθρο 29.

ΜΕΡΟΣ V

ΕΠΙΛΥΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Άρθρο 26

Επίλυση διαφορών μεταξύ επενδυτού και συμβαλλόμενου μέρους

1. Διαφορές μεταξύ ενός συμβαλλομένου μέρους και επενδυτού άλλου συμβαλλομένου μέρους όσον αφορά μια επένδυση του τελευταίου στην επικράτεια του πρώτου, οι οποίες αφορούν μια εικαζόμενη αθέτηση υποχρέωσης του πρώτου, βάσει του μέρους III, επιλύονται, εί δυνατόν, φιλικά.

2. Εάν οι διαφορές αυτές δεν μπορέσουν να επιλυθούν σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1, εντός χρονικής περιόδου τριών μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία ένα από τα διαφωνούντα μέρη ζήτησε φιλική διευθέτηση, ο επενδυτής δύναται να επιλέξει την παραπομπή της διαφοράς για επίλυση:

α) στα δικαστήρια ή στα διοικητικά δικαστήρια του διαφωνούντος συμβαλλομένου μέρους·

β) σύμφωνα με κάθε εφαρμοστέα, προηγουμένως συμφωνηθείσα διαδικασία επίλυσης διαφορών ή

γ) σύμφωνα με τις ακόλουθες παραγράφους του παρόντος άρθρου.

3. α) Με την επιφύλαξη μόνον των στοιχείων β) και γ), κάθε συμβαλλόμενο μέρος συναινεί διά της παρούσης ανεπιφύλακτα στην παραπομπή μιας διαφοράς σε διεθνή διαιτησία ή συνδιαλλαγή, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.

β) i) Τα συμβαλλόμενα μέρη που αναφέρονται στο παράρτημα ID δεν συναινούν ανεπιφύλακτα για την παραπομπή της εν λόγω διαφοράς, όταν ο επενδυτής έχει προηγουμένως παραπέμψει τη διαφορά βάσει της παραγράφου 2 στοιχείο α) ή β).

ii) Για λόγους διαφάνειας, κάθε συμβαλλόμενο μέρος που αναφέρεται στο παράρτημα ID προβαίνει σε γραπτή δήλωση στη Γραμματεία όσον αφορά τις σχετικές πολιτικές, πρακτικές και όρους του, όχι αργότερα από την ημερομηνία κατάθεσης της πράξης κύρωσης, αποδοχής ή έγκρισής του, σύμφωνα με το άρθρο 39, ή την ημερομηνία κατάθεσης της πράξης προσχώρησής του, σύμφωνα με το άρθρο 41.

γ) Ένα συμβαλλόμενο μέρος που αναφέρεται στο παράρτημα ΙΑ δεν συναινεί ανεπιφύλακτα για την παραπομπή μιας διαφοράς, όταν αυτή βασίζεται στην τελευταία φράση του άρθρου 10 παράγραφος 1.

4. Σε περίπτωση που ένας επενδυτής επιλέξει να παραπέμψει τη διαφορά για επίλυση βάσει της παραγράφου 2 στοιχείο γ), ο επενδυτής δηλώνει επίσης εγγράφως ότι συναινεί να υποβληθεί η διαφορά:

α) i) στο διεθνές κέντρο για το διακανονισμό των διαφορών εξ επενδύσεων, που έχει ιδρυθεί με τη σύμβαση για τη ρύθμιση των σχετιζομένων προς τις επενδύσεις διαφορών μεταξύ κρατών και υπηκόων άλλων κρατών, που ανοίχτηκε προς υπογραφή στην Ουάσιγκτον, στις 18 Μαρτίου 1965 («Σύμβαση ICSID»),

εφόσον το συμβαλλόμενο μέρος του επενδυτού και το διαφωνούν συμβαλλόμενο μέρος έχουν αμφότερα προσχωρήσει στη σύμβαση ICSID ή

ii) Στο διεθνές κέντρο για το διακανονισμό των διαφορών εξ επενδύσεων, που έχει ιδρυθεί με τη σύμβαση που αναφέρεται στο στοιχείο α) σημείο i), κατ' εφαρμογή των κανόνων που διέπουν την πρόσθετη διευκόλυνση για τη διεκπεραίωση προσφυγών από τη γραμματεία του κέντρου (στο εξής «κανόνες πρόσθετης διευκόλυνσης»), εφόσον το συμβαλλόμενο μέρος του επενδυτού ή το διαφωνούν συμβαλλόμενο μέρος, όχι όμως αμφότερα, έχει προσχωρήσει στη σύμβαση ICSID·

β) σε ένα μοναδικό διαιτητή ή ad hoc διαιτητικό δικαστήριο, που συνιστάται σύμφωνα με τους κανόνες περί διαιτησίας της επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για το διεθνές εμπορικό δίκαιο (στο εξής «UNCITRAL») ή

γ) σε διαιτησία ενώπιον του ινστιτούτου διαιτησίας του Εμπορικού Επιμελητηρίου της Στοκχόλμης.

5. α) Η συναίνεση που προβλέπεται στην παράγραφο 3, καθώς επίσης και η γραπτή συναίνεση του επενδυτή που παρέχεται σύμφωνα με την παράγραφο 4, θεωρείται ότι πληροί τις απαιτήσεις όσον αφορά:

i) τη γραπτή συναίνεση των διαφωνούντων μερών, για τους σκοπούς του κεφαλαίου II της σύμβασης ISCID και για τους σκοπούς των κανόνων πρόσθετης διευκόλυνσης·

ii) τη γραπτή συμφωνία για τους σκοπούς του άρθρου II της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την αναγνώριση και την εκτέλεση διαιτητικών αποφάσεων, η οποία έγινε στη Νέα Υόρκη στις 10 Ιουνίου 1958 (στο εξής «σύμβαση της Νέας Υόρκης» και

iii) «τα μέρη μιας σύμβασης (που) συμφώνησαν εγγράφως» για τους σκοπούς του άρθρου 1 των κανόνων διαιτησίας της UNCITRAL.

β) Κάθε διαιτησία δυνάμει του παρόντος άρθρου πραγματοποιείται, κατόπιν αιτήματος οποιουδήποτε διαφωνούντος μέρους, σε κράτος που είναι μέρος της σύμβασης της Νέας Υόρκης. Οι αιτήσεις που υποβάλλονται σε διαιτησία βάσει των ανωτέρω θεωρείται ότι προκύπτουν από εμπορική σχέση ή συναλλαγή, για τους σκοπούς του άρθρου I της εν λόγω σύμβασης.

6. Το δικαστήριο που συνιστάται δυνάμει της παραγράφου 4 αποφαίνεται επί της διαφοράς βάσει της παρούσας συνθήκης και των εφαρμοστέων κανόνων και αρχών του διεθνούς δικαίου.

7. Ένας επενδυτής, εκτός των φυσικών προσώπων τα οποία έχουν την ιθαγένεια ενός διαφωνούντος συμβαλλομένου μέρους κατά την ημερομηνία της γραπτής συναίνεσης, που αναφέρεται στην παράγραφο 4, και ο οποίος, πριν από την μεταξύ αυτού και του εν λόγω συμβαλλομένου μέρους γένεση της διαφοράς, ελέγχεται από επενδυτές άλλου συμβαλλομένου μέρους, θεωρείται, για τους σκοπούς του άρθρου 25 παράγραφος 2 στοιχείο β) της σύμβασης ICSID, ως «υπήκοος άλλου συμβαλλομένου κράτους» και, για τους σκοπούς του άρθρου 1 παράγραφος 6 των κανόνων πρόσθετης διευκόλυνσης, υφίσταται μεταχείριση «υπηκόου άλλου κράτους».

8. Οι διαιτητικές αποφάσεις, οι οποίες μπορεί να προβλέπουν και την καταβολή τόκων, είναι τελικές και δεσμευτικές για τα διαφωνούντα μέρη. Μια διαιτητική απόφαση σχετικά με μέτρο κυβέρνησης ή αρχής κατώτερης της εθνικής του διαφωνούντος συμβαλλομένου μέρους προβλέπει ότι το συμβαλλόμενο μέρος μπορεί να καταβάλει χρηματική αποζημίωση αντί οποιασδήποτε άλλης επανόρθωσης. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος εκτελεί αμελλητί τις αποφάσεις αυτές και φροντίζει για την αποτελεσματική επιβολή τους στην επικράτειά του.

Άρθρο 27

Επίλυση διαφορών μεταξύ συμβαλλομένων μερών

1. Τα συμβαλλόμενα μέρη επιδιώκουν να επιλύουν τις διαφορές σχετικά με την εφαρμογή ή την ερμηνεία της παρούσας συνθήκης διά της διπλωματικής οδού.

2. Εάν η διαφορά δεν έχει επιλυθεί σύμφωνα με την παράγραφο 1 εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος, και εκτός εάν η παρούσα συνθήκη προβλέπει άλλως ή υπάρχει άλλη γραπτή συμφωνία μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, ή το θέμα αφορά την εφαρμογή ή ερμηνεία του άρθρου 6 ή του άρθρου 19 ή, για τα συμβαλλόμενα μέρη που απαριθμούνται στο παράρτημα Α, την τελευταία πρόταση του άρθρου 10 παράγραφος 1, κάθε συμβαλλόμενο μέρος δύναται, μετά από γραπτή προειδοποίηση προς το άλλο διαφωνούν μέρος, να παραπέμψει το θέμα σε ad hoc διαιτητικό δικαστήριο δυνάμει του παρόντος άρθρου.

3. Αυτό το ad hoc διαιτητικό δικαστήριο συνιστάται ως ακολούθως:

α) το συμβαλλόμενο μέρος που κινεί τη διαδικασία διορίζει ένα μέλος του δικαστηρίου και ενημερώνει το άλλο διάδικο συμβαλλόμενο μέρος σχετικά με το διορισμό αυτό, εντός 30 ημερών από την παραλαβή της προειδοποίησης, που αναφέρεται στην παράγραφο 2 από το άλλο συμβαλλόμενο μέρος·

β) εντός 60 ημερών από την παραλαβή της γραπτής προειδοποίησης που αναφέρεται στην παράγραφο 2, το άλλο

διάδικο συμβαλλόμενο μέρος διορίζει ένα μέλος. Εάν ο διορισμός δεν πραγματοποιηθεί εντός της προβλεπομένης προθεσμίας, το συμβαλλόμενο μέρος που κίνησε τη διαδικασία μπορεί, εντός 90 ημερών από την παραλαβή της γραπτής προειδοποίησης που αναφέρεται στην παράγραφο 2, να ζητήσει να πραγματοποιηθεί ο διορισμός σύμφωνα με το στοιχείο δ)·

γ) τότε, ένα τρίτο μέλος, που πρέπει να είναι υπήκοος ή πολίτης διαδίκου συμβαλλομένου μέρους, διορίζεται μεταξύ των διαφωνούντων συμβαλλομένων μερών. Το εν λόγω μέλος προεδρεύει του δικαστηρίου. Εάν, εντός 150 ημερών από την παραλαβή της προβλεπόμενης στην παράγραφο 2 προειδοποίησης, τα συμβαλλόμενα μέρη δεν καταλήξουν σε συμφωνία για το διορισμό ενός τρίτου μέλους, ο διορισμός αυτός διενεργείται, σύμφωνα με το στοιχείο δ), μετά από αίτηση οποιουδήποτε εκ των συμβαλλομένων μερών, υποβαλλόμενη εντός 180 ημερών από την παραλαβή της εν λόγω προειδοποίησης·

δ) οι διορισμοί που ζητείται να πραγματοποιηθούν σύμφωνα με την παράγραφο αυτή διενεργούνται από τον Γενικό Γραμματέα του Διαρκούς Δικαστηρίου Διεθνούς Διαιτησίας, εντός 30 ημερών από την παραλαβή της σχετικής αίτησης. Εάν ο γενικός γραμματέας κωλύεται να ασκήσει το εν λόγω καθήκον, οι διορισμοί γίνονται από τον πρώτο γραμματέα του Προεδρείου, και εάν ο τελευταίος κωλύεται να ασκήσει το εν λόγω καθήκον, οι διορισμοί γίνονται από τον αρχαιότερο αναπληρωτή·

ε) κατά τους διορισμούς που διενεργούνται σύμφωνα με τα στοιχεία α) έως δ), λαμβάνονται υπόψη τα προσόντα και η εμπειρία των υποψηφίων μελών, ιδίως επί θεμάτων της παρούσας συνθήκης·

στ) πλην αντιθέτου συμφωνίας μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, εφαρμόζονται οι περί διαιτησίας κανόνες της UNCITRAL τροποποιημένοι, ενδεχομένως, από τα διάδικα συμβαλλόμενα μέρη ή τους διαιτητές. Το δικαστήριο αποφασίζει με πλειοψηφία των μελών του·

ζ) το δικαστήριο εκδικάζει τη διαφορά βάσει της παρούσας συνθήκης και των εφαρμοστέων κανόνων και αρχών του διεθνούς δικαίου·

η) η διαιτητική απόφαση είναι τελική και δεσμευτική για τα διάδικα συμβαλλόμενα μέρη·

θ) όταν, σύμφωνα με την απόφαση του δικαστηρίου, ένα μέτρο μιας περιφερειακής ή τοπικής κυβέρνησης ή αρχής εντός της επικράτειας ενός συμβαλλομένου μέρους που αναφέρεται στο μέρος Ι του παραρτήματος Ρ, αντίκειται προς την παρούσα συνθήκη, οποιοσδήποτε εκ των δύο διαδίκων δύναται να επικαλεσθεί τις διατάξεις του μέρους ΙΙ του παραρτήματος Ρ·

ι) τα έξοδα του δικαστηρίου, περιλαμβανομένης και της αμοιβής των μελών του, βαρύνουν κατ' ισομοιρία τα διάδικα συμβαλλόμενα μέρη. Εντούτοις, το δικαστήριο είναι ελεύθερο να διατάξει ότι ένα από τα διάδικα συμβαλλόμενα μέρη θα καταβάλει μεγαλύτερο τμήμα των εξόδων·

ια) πλην αντιθέτου συμφωνίας μεταξύ των διαδίκων συμβαλλομένων μερών, το δικαστήριο εδρεύει στη Χάγη και χρησιμοποιεί τα κτίρια και τις εγκαταστάσεις του Διαρκούς Διαιτητικού Δικαστηρίου·

ιβ) αντίγραφο της απόφασης κατατίθεται στη Γραμματεία, η οποία και την καθιστά ευρέως διαθέσιμη.

Άρθρο 28

Μη εφαρμογή του άρθρου 27 σε ορισμένες διαφορές

Διαφορά μεταξύ συμβαλλομένων μερών όσον αφορά την εφαρμογή ή την ερμηνεία του άρθρου 5 ή του άρθρου 29 δεν επιλύεται δυνάμει του άρθρου 27, πλην αντιθέτου συμφωνίας μεταξύ των διαδίκων συμβαλλομένων μερών.

ΜΕΡΟΣ VI

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 29

Προσωρινές διατάξεις σχετικά με θέματα που αφορούν το εμπόριο

1. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου ισχύουν για το εμπόριο ενεργειακών υλών και προϊόντων, εφόσον οποιοδήποτε συμβαλλόμενο μέρος δεν είναι μέλος της GATT και των συναφών πράξεων.

2. α) Το εμπόριο ενεργειακών υλών και προϊόντων μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, ένα τουλάχιστον εκ των οποίων δεν είναι μέλος της GATT ή σχετικής συναφούς πράξης, διέπεται, υπό την επιφύλαξη των στοιχείων β) και γ) και των εξαιρέσεων και κανόνων που προβλέπονται στο παράρτημα Γ, από τις διατάξεις της GATT 1947 και των συναφών πράξεων, οι οποίες άρχισαν να ισχύουν την 1η Μαρτίου 1994 και εφαρμόζονται μεταξύ τους, όσον αφορά τις ενεργειακές

ύλες και προϊόντα. από τα μέλη της GATT 1994, ως εάν όλα τα συμβαλλόμενα μέρη να ήταν μέλη της GATT 1994 και των συναφών πράξεων.

β) Αντιθέτως, το εν λόγω εμπόριο ενός συμβαλλομένου μέρους που είναι κράτος το οποίο αποτελούσε τμήμα της πρώην Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών μπορεί να διέπεται, με την επιφύλαξη των διατάξεων του παραρτήματος TFU, από συμφωνία μεταξύ δύο ή περισσοτέρων εκ των εν λόγω κρατών, έως την 1η Δεκεμβρίου 1999 ή την ημερομηνία ένταξης αυτού του συμβαλλόμενου μέρους στη GATT, αναλόγως του ποια από αυτές είναι προγενέστερη.

γ) Όσον αφορά το εμπόριο μεταξύ δύο οποιωνδήποτε μελών της GATT, το στοιχείο α) δεν ισχύει εάν οποιοδήποτε εκ των δύο μερών δεν είναι μέλος της GATT 1947.

3. Κάθε υπογράφων την παρούσα συνθήκη, καθώς και κάθε κράτος ή οργανισμός περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης που προσχωρεί σε αυτή, καταθέτει στη Γραμματεία, κατά την ημερομηνία υπογραφής ή κατάθεσης της πράξης προσχώρησής του, κατάλογο όλων των δασμών και άλλων επιβαρύνσεων που επιβάλλονται στις ενεργειακές ύλες και προϊόντα κατά την εισαγωγή ή εξαγωγή, γνωστοποιώντας το επίπεδο των εν λόγω δασμών και επιβαρύνσεων κατά την εν λόγω ημερομηνία υπογραφής ή κατάθεσης. Τυχόν μεταβολές των εν λόγω δασμών ή άλλων επιβαρύνσεων κοινοποιούνται στη Γραμματεία, η οποία ενημερώνει τα συμβαλλόμενα μέρη σχετικά.

4. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος επιδιώκει να μην αυξήσει τους δασμούς ή τις λοιπές επιβαρύνσεις που επιβάλλονται κατά την εισαγωγή ή εξαγωγή:

α) στην περίπτωση εισαγωγής ενεργειακών υλών και προϊόντων, τα οποία περιγράφονται στο μέρος Ι του πίνακα που αφορά το συμβαλλόμενο μέρος που αναφέρεται στο άρθρο ΙΙ της GATT, πέραν του επιπέδου που αναφέρεται στον εν λόγω πίνακα, εάν το συμβαλλόμενο μέρος είναι μέλος της GATT·

β) στην περίπτωση εξαγωγής ενεργειακών υλών και προϊόντων, καθώς και στην περίπτωση εισαγωγής τους, εάν το συμβαλλόμενο μέρος δεν είναι μέλος της GATT, πέραν του επιπέδου που κοινοποιήθηκε πλέον πρόσφατα στη Γραμματεία, εκτός εάν αυτό επιτρέπεται από τις διατάξεις που εφαρμόζονται βάσει της παραγράφου 2 στοιχείο α).

5. Ένα συμβαλλόμενο μέρος δύναται να αυξήσει τους εν λόγω δασμούς ή λοιπές επιβαρύνσεις πέραν του επιπέδου που αναφέρεται στην παράγραφο 4, μόνον εάν:

α) στην περίπτωση δασμών ή άλλων επιβαρύνσεων που εισπράττονται κατά την εισαγωγή, η ενέργεια αυτή δεν είναι ασυμβίβαστη με τις ισχύουσες διατάξεις της GATT, εκτός από εκείνες τις διατάξεις της GATT 1947 και των συναφών πράξεων που απαριθμούνται στο παράρτημα G, καθώς και τις αντίστοιχες διατάξεις της GATT 1994 και των συναφών πράξεων ή

β) έχει κοινοποιήσει στη Γραμματεία, στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό που επιτρέπουν οι νομοθετικές του διαδικασίες, την πρότασή του για την εν λόγω αύξηση, έχει δώσει σε άλλα ενδιαφερόμενα συμβαλλόμενα μέρη λογικές δυνατότητες διαβουλεύσεων όσον αφορά την πρότασή του και έχει λάβει υπόψη ενδεχόμενες παρατηρήσεις που έχουν διατυπώσει τα εν λόγω συμβαλλόμενα μέρη.

6. Οι υπογράφοντες αναλαμβάνουν την υποχρέωση να αρχίσουν διαπραγματεύσεις πριν από την 1η Ιανουαρίου 1995, με σκοπό να καταλήξουν πριν από την 1η Ιανουαρίου 1998, ανάλογα με τις διάφορες εξελίξεις του παγκόσμιου εμπορικού συστήματος, σε ένα κείμενο για την τροποποίηση της παρούσας συνθήκης, το οποίο, με την επιφύλαξη των διατάξεων που θα ορίζονται σε αυτή, θα δεσμεύει κάθε συμβαλλόμενο μέρος να μην αυξήσει τους εν λόγω δασμούς ή επιβαρύνσεις πέραν του επιπέδου που θα ορίζει η εν λόγω τροποποίηση.

7. Το παράρτημα D ισχύει για τις διαφορές σχετικά με την τήρηση των διατάξεων που εφαρμόζονται στις εμπορικές συναλλαγές βάσει του παρόντος άρθρου και, εκτός εάν αμφότερα τα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνήσουν διαφορετικά, για τις διαφορές σχετικά με την τήρηση του άρθρου 5 μεταξύ συμβαλλομένων μερών από τα οποία ένα τουλάχιστον δεν είναι μέλος της GATT, πλην της περιπτώσεως που το παράρτημα D δεν ισχύει για τυχόν διαφορά μεταξύ συμβαλλομένων μερών, που προκύπτει κυρίως από συμφωνία η οποία:

α) έχει κοινοποιηθεί σύμφωνα με τις λοιπές απαιτήσεις της παραγράφου 2 στοιχείο β) και του παραρτήματος TFU και πληροί τις απαιτήσεις αυτές ή

β) εγκαθιδρύει ζώνη ελεύθερων συναλλαγών ή τελωνειακή ένωση, όπως περιγράφεται στο άρθρο XXIV της GATT.

Άρθρο 30

Εξελίξεις στις διεθνείς εμπορικές ρυθμίσεις

Τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση, υπό το φως των αποτελεσμάτων των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης, που περιλαμβάνονται κυρίως στη σχετική τελική πράξη, η οποία έγινε στο Μαρακές, στις 15 Απριλίου 1994, να αρχίσουν να εξετάζουν, το αργότερο έως την 1η Ιουλίου 1995 ή τη θέση σε ισχύ της παρούσας συνθήκης, οποιαδήποτε από αυτές είναι μεταγενέστερη, κατάλληλες τροποποιήσεις της παρούσας συνθήκης, με σκοπό την έγκριση των τροποποιήσεων αυτών από τη Διάσκεψη του Χάρτη.

Άρθρο 31

Εξοπλισμός σχετικός με την ενέργεια

Κατά την πρώτη συνεδρίασή της, η προσωρινή Διάσκεψη του Χάρτη θα αρχίσει να εξετάζει τη συμπερίληψη σχετικού με την ενέργεια εξοπλισμού στις εμπορικές διατάξεις της παρούσας συνθήκης.

Άρθρο 32

Μεταβατικές διατάξεις

1. Δεδομένου ότι απαιτείται χρόνος για την προσαρμογή στις απαιτήσεις της οικονομίας της αγοράς, τα συμβαλλόμενα μέρη που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Τ μπορούν να αναστέλλουν προσωρινά την πλήρη τήρηση των υποχρεώσεών τους, οι οποίες απορρέουν από μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες διατάξεις της παρούσας συνθήκης, με την επιφύλαξη των όρων των παραγράφων 3 έως 6:

Άρθρο 6 παράγραφοι 2 και 5

Άρθρο 7 παράγραφος 4

Άρθρο 9 παράγραφος 1

Άρθρο 10 παράγραφος 7 — ειδικά μέτρα

Άρθρο 14 παράγραφος 1 στοιχείο δ) — αφορά μόνον τη μεταφορά αδαπάνητων αποδοχών

Άρθρο 20 παράγραφος 3

Άρθρο 22 παράγραφοι 1 και 3

2. Άλλα συμβαλλόμενα μέρη βοηθούν ένα συμβαλλόμενο μέρος, το οποίο έχει αναστείλει την πλήρη τήρηση των υποχρεώσεών του δυνάμει της παραγράφου 1, να επιτύχει τους όρους υπό τους οποίους μπορεί να δοθεί τέλος στην αναστολή αυτή. Η εν λόγω βοήθεια μπορεί να δίδεται σε οποιαδήποτε μορφή· τα άλλα συμβαλλόμενα μέρη θεωρούν αποτελεσματικότερη για την ανταπόκριση στις ανάγκες που κοινοποιούνται δυνάμει της παράγραφος 4 στοιχείο γ), συμπεριλαμβανομένης, όπου ενδείκνυται, της προσφυγής σε διμερείς ή πολυμερείς διακανονισμούς.

3. Οι εφαρμοστέες διατάξεις, τα στάδια έως την πλήρη εφαρμογή κάθε διάταξης, τα ληπτέα μέτρα και η ημερομηνία ή, κατ' εξαίρεση, η συγκυρία κατά την οποία ολοκληρώνεται κάθε στάδιο και λαμβάνεται κάθε μέτρο, παρατίθενται, για κάθε συμβαλλόμενο μέρος, το οποίο επικαλείται μεταβατικές διατάξεις, στο παράρτημα Τ. Κάθε ένα από αυτά τα συμβαλλόμενα μέρη λαμβάνει το αναφερόμενο μέτρο έως την ημερομηνία που προβλέπεται στο παράρτημα Τ για τη σχετική διάταξη και στάδιο. Τα συμβαλλόμενα μέρη, τα οποία έχουν αναστείλει προσωρινά την πλήρη τήρηση των υποχρεώσεών τους, δυνάμει της παραγράφου 1, αναλαμβάνουν τη δέσμευση να συμμορφωθούν πλήρως προς τις σχετικές υποχρεώσεις τους έως την 1η Ιουλίου 2001. Σ περίπτωση που ένα συμβαλλόμενο μέρος θεωρήσει αναγκαίο, λόγω εξαιρετικών περιστάσεων, να ζητήσει είτ την παράταση της περιόδου της εν λόγω προσωρινής ανα στολής, είτε την καθιέρωση οποιασδήποτε περαιτέρω προσωρινής αναστολής που δεν προβλεπόταν προηγουμένως στο παράρτημα Τ, η απόφαση για το αίτημα τροποποίησης του παραρτήματος Τ λαμβάνεται από τη Διάσκεψη του Χάρτη.

4. Ένα συμβαλλόμενο μέρος το οποίο έχει επικαλεσθεί μεταβατικές διατάξεις κοινοποιεί στη Γραμματεία τουλάχιστον μία φορά κάθε 12 μήνες:

α) την εφαρμογή τυχόν μέτρων που παρατίθενται στο παράρτημα Τ και τη γενική πρόοδο ως προς την πλήρη τήρηση των υποχρεώσεών του·

β) την πρόοδο που προβλέπει ότι θα πραγματοποιήσει κατά τους επόμενους 12 μήνες ως προς την πλήρη τήρηση των υποχρεώσεών του, τυχόν προβλήματα τα οποία προβλέπει και τις προτάσεις του για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών·

γ) την ανάγκη τεχνικής βοήθειας για τη διευκόλυνση της ολοκλήρωσης των σταδίων που εκτίθενται στο παράρτημα Τ, η οποία είναι απαραίτητη για την πλήρη εφαρμογή της παρούσας συνθήκης, ή την αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων που κοινοποιούνται σύμφωνα με το στοιχείο β), καθώς και για την προώθηση άλλων απαραίτητων μεταρρυθμίσεων προς την κατεύθυνση της αγοράς και του εκσυγχρονισμού του ενεργειακού του τομέα·

δ) οποιαδήποτε ενδεχόμενη ανάγκη υποβολής αιτήματος του είδους που αναφέρεται στην παράγραφο 3.

5. Η Γραμματεία:

α) διανέμει σε όλα τα συμβαλλόμενα μέρη τις κοινοποιήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 4·

β) διανέμει και προωθεί ενεργά, βάσει, όπου ενδείκνυται, ρυθμίσεων άλλων διεθνών οργανισμών, την αντιστοιχία των αναγκών και των προσφορών τεχνικής βοήθειας που αναφέρεται στην παράγραφο 2 και στην παράγραφο 4 στοιχείο γ)·

γ) διανέμει σε όλα τα συμβαλλόμενα μέρη, κατά το τέλος κάθε εξαμήνου, σύνοψη όλων των κοινοποιήσεων που έγιναν βάσει της παραγράφου 4 στοιχείο α) ή δ).

6. Η Διάσκεψη του Χάρτη εξετάζει σε ετήσια βάση την πρόοδο που έχουν σημειώσει τα συμβαλλόμενα μέρη όσον αφορά την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου και την αντιστοιχία των αναγκών και των προσφορών τεχνικής βοήθειας που αναφέρεται στην παράγραφο 2 και στην παράγραφο 4 στοιχείο γ). Κατά την εξέταση αυτή, μπορεί να αποφασίσει να αναλάβει κατάλληλη δράση.

ΜΕΡΟΣ VII

ΔΙΑΡΘΩΤΙΚΑ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Άρθρο 33

Πρωτόκολλα και δηλώσεις του Χάρτη Ενέργειας

1. Η Διάσκεψη του Χάρτη μπορεί να επιτρέπει τη διαπραγμάτευση ορισμένων πρωτοκόλλων ή δηλώσεων του Χάρτη Ενέργειας, προκειμένου να επιδιωχθεί η επίτευξη των στόχων και των αρχών του Χάρτη.

2. Κάθε υπογράφον μέρος του Χάρτη μπορεί να συμμετάσχει στις εν λόγω διαπραγματεύσεις.

3. Ένα κράτος ή ένας οργανισμός περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης δεν μπορεί να καταστεί συμβαλλόμενο μέρος ενός πρωτοκόλλου ή δήλωσης, εκτός εάν είναι, ή καταστεί ταυτόχρονα, υπογράφον μέρος του Χάρτη και συμβαλλόμενο μέρος της παρούσας συνθήκης.

4. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 3 και της παραγράφου 6 στοιχείο α), οι τελικές διατάξεις που ισχύουν για ένα πρωτόκολλο ορίζονται στο πρωτόκολλο αυτό.

5. Ένα πρωτόκολλο εφαρμόζεται μόνον για τα συμβαλλόμενα μέρη τα οποία συμφωνούν να δεσμεύονται από αυτό και δεν παρεκκλίνει από τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων μερών που δεν είναι μέρη του πρωτοκόλλου αυτού.

6. α) Ένα πρωτόκολλο μπορεί να αναθέτει καθήκοντα στη Διάσκεψη του Χάρτη και στη Γραμματεία, υπό τον όρο ότι η εν λόγω ανάθεση δεν μπορεί να γίνει με τροποποίηση ενός πρωτοκόλλου, εκτός εάν η τροποποίηση αυτή εγκρίνεται από τη Διάσκεψη του Χάρτη, έγκριση που δεν υπόκειται σε διατάξεις του πρωτοκόλλου θεσπιζόμενες βάσει του στοιχείου β).

β) Ένα πρωτόκολλο, στο οποίο προβλέπεται η λήψη αποφάσεων από τη Διάσκεψη του Χάρτη, μπορεί, με την επιφύλαξη του στοιχείου α), να προβλέπει όσον αφορά τις αποφάσεις αυτές:

i) κανόνες ψηφοφορίας διαφορετικούς από εκείνους που ορίζονται στο άρθρο 36·

ii) ότι μόνον τα μέρη του πρωτοκόλλου θεωρούνται συμβαλλόμενα μέρη για τους σκοπούς του άρθρου 36 ή έχουν δικαίωμα ψήφου βάσει των κανόνων που προβλέπονται στο πρωτόκολλο.

Άρθρο 34

Διάσκεψη του Χάρτη Ενέργειας

1. Τα συμβαλλόμενα μέρη συνεδριάζουν σε τακτά χρονικά διαστήματα στο πλαίσιο της Διάσκεψης του Χάρτη Ενέργειας (στο εξής καλείται «Διάσκεψη του Χάρτη», στην οποία κάθε συμβαλλόμενο μέρος δικαιούται να έχει έναν εκπρόσωπο. Οι τακτικές συνεδριάσεις διεξάγονται κατά διαστήματα που καθορίζονται από τη Διάσκεψη του Χάρτη.

2. Η Διάσκεψη του Χάρτη μπορεί να συνέρχεται εκτάκτως σε ημερομηνίες που μπορεί να καθορίζει η ίδια ή κατόπιν γραπτού αιτήματος ενός συμβαλλομένου μέρους, υπό την προϋπόθεση ότι εντός έξι εβδομάδων από τη διαβίβαση του αιτήματος στα συμβαλλόμενα μέρη από τη Γραμματεία την υποστηρίζει το ένα τρίτο τουλάχιστον των συμβαλλομένων μερών.

3. Τα καθήκοντα της Διάσκεψης του Χάρτη είναι τα εξής:

α) ασκεί τα καθήκοντα που της έχουν ανατεθεί με την παρούσα συνθήκη και τα πρωτόκολλα·

β) παρακολουθεί και διευκολύνει την εφαρμογή των αρχών του Χάρτη και των διατάξεων της παρούσας συνθήκης και των πρωτοκόλλων·

γ) διευκολύνει, σύμφωνα με την παρούσα συνθήκη και τα πρωτόκολλα, το συντονισμό των κατάλληλων γενικών μέτρων για την εφαρμογή των αρχών του Χάρτη·

δ) εξετάζει και εγκρίνει προγράμματα εργασίας που εκτελεί η Γραμματεία·

ε) εξετάζει και εγκρίνει τους ετήσιους λογαριασμούς και τον προϋπολογισμό της Γραμματείας·

στ) εξετάζει και εγκρίνει ή θεσπίζει τους όρους κάθε συμφωνίας περί έδρας ή άλλης συμφωνίας, συμπεριλαμβανομένων των προνομίων και ασυλιών που θεωρούνται απαραίτητα για τη Διάσκεψη του Χάρτη και τη Γραμματεία·

ζ) ενθαρρύνει προσπάθειες συνεργασίας με σκοπό τη διευκόλυνση και την προώθηση μεταρρυθμίσεων προς την κατεύθυνση της αγοράς και του εκσυγχρονισμού των ενεργειακών τομέων στις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης και στην πρώην Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών, η οικονομία των οποίων βρίσκεται σε μεταβατικό στάδιο·

η) επιτρέπει και εγκρίνει τα όρια αρμοδιοτήτων για τη διαπραγμάτευση των πρωτοκόλλων, όπως και εξετάζει και εγκρίνει τα σχετικά κείμενα και τροποποιήσεις·

θ) επιτρέπει τη διαπραγμάτευση των δηλώσεων και εγκρίνει την έκδοσή τους·

ι) αποφασίζει για προσχωρήσεις στην παρούσα συνθήκη·

ια) επιτρέπει τη διαπραγμάτευση συμφωνιών σύνδεσης και εξετάζει και εγκρίνει ή θεσπίζει τις συμφωνίες αυτές·

ιβ) εξετάζει και εγκρίνει κείμενα τροποποιήσεων της παρούσας συνθήκης·

ιγ) εξετάζει και εγκρίνει τροποποιήσεις και τεχνικές αλλαγές των παραρτημάτων της παρούσας συνθήκης·

ιδ) διορίζει τον Γενικό Γραμματέα και λαμβάνει οποιαδήποτε απόφαση απαιτείται για τη σύσταση και τη λειτουργία της Γραμματείας, συμπεριλαμβανομένης της διάρθρωσης, των βαθμίδων ιεραρχίας του προσωπικού και των όρων απασχόλησης των υπαλλήλων και του λοιπού προσωπικού.

4. Κατά την άσκηση των καθηκόντων της, η Διάσκεψη του Χάρτη, μέσω της Γραμματείας, συνεργάζεται και χρησιμοποιεί, κατά το δυνατόν πληρέστερα, με οικονομικό και αποτελεσματικό τρόπο, τις υπηρεσίες και τα προγράμματα άλλων ιδρυμάτων και οργανισμών με καθιερωμένη αρμοδιότητα σε θέματα σχετικά με τους στόχους της παρούσας συνθήκης.

5. Η Διάσκεψη του Χάρτη μπορεί να συγκροτεί επικουρικά όργανα που κρίνει απαραίτητα για την εκτέλεση των καθηκόντων της.

6. Η Διάσκεψη του Χάρτη εξετάζει και θεσπίζει διαδικαστικούς και δημοσιονομικούς κανόνες.

7. Το 1999 και, στη συνέχεια, κατά διαστήματα (όχι μεγαλύτερα των πέντε ετών) τα οποία καθορίζει η Διάσκεψη του Χάρτη, η Διάσκεψη του Χάρτη προβαίνει σε διεξοδική εξέταση των καθηκόντων που προβλέπονται στην παρούσα συνθήκη, ανάλογα με το βαθμό στο οποίο θα έχουν υλοποιηθεί οι διατάξεις της συνθήκης και των πρωτοκόλλων. Στο τέλος κάθε εξέτασης, η Διάσκεψη του Χάρτη μπορεί να τροποποιεί ή να καταργεί τα καθήκοντα που ορίζονται στην παράγραφο 3 και να απαλλάσσει τη Γραμματεία.

Άρθρο 35

Γραμματεία

1. Για την εκτέλεση των καθηκόντων της, η Διάσκεψη του Χάρτη διαθέτει Γραμματεία, αποτελούμενη από έναν Γενικό Γραμματέα και το απολύτως αναγκαίο για την αποτελεσματική λειτουργία της προσωπικό.

2. Ο Γενικός Γραμματέας διορίζεται από τη Διάσκεψη του Χάρτη. Ο πρώτος αυτός διορισμός ισχύει για περίοδο το πολύ πέντε ετών.

3. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της, η Γραμματεία είναι υπεύθυνη έναντι της Διάσκεψης του Χάρτη και της υποβάλλει σχετικές εκθέσεις.

4. Η Γραμματεία παρέχει στη Διάσκεψη του Χάρτη κάθε αναγκαία συνδρομή για την εκτέλεση των καθηκόντων της και διεκπεραιώνει τα καθήκοντα που της ανατίθενται βάσει της παρούσας συνθήκης ή οποιουδήποτε πρωτοκόλλου, καθώς και κάθε άλλο καθήκον το οποίο της αναθέτει η Διάσκεψη του Χάρτη.

5. Η Γραμματεία μπορεί να προβεί στις διοικητικές και συμβατικές ρυθμίσεις που απαιτούνται για την ουσιαστική εκτέλεση των καθηκόντων της.

Άρθρο 36

Ψηφοφορία

1. Απαιτείται ομοφωνία των συμβαλλομένων μερών που παρίστανται και λαμβάνουν μέρος στην ψηφοφορία κατά τη συνεδρίαση της Διάσκεψης του Χάρτη, όταν οι αποφάσεις της Διάσκεψης του Χάρτη αφορούν τα ακόλουθα θέματα:

α) την έγκριση τροποποιήσεων της παρούσας συνθήκης, εκτός των τροποποιήσεων των άρθρων 34 και 35 και του παραρτήματος Τ·

β) την έγκριση της προσχώρησης στην παρούσα συνθήκη, βάσει του άρθρου 41, κρατών ή οργανισμών περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης που δεν ήταν υπογράφοντα μέρη του Χάρτη στις 16 Ιουνίου 1995·

γ) την εντολή διαπραγμάτευσης και την έγκριση ή έκδοση των κειμένων των συμφωνιών σύνδεσης·

δ) την έγκριση τροποποιήσεων των παραρτημάτων EM, NS, G και B·

ε) την έγκριση τεχνικών αλλαγών των παραρτημάτων της παρούσας συνθήκης και

στ) την έγκριση του διορισμού μελών των ειδικών επιτροπών από τον Γενικό Γραμματέα, βάσει του παραρτήματος D παράγραφος 7.

Τα συμβαλλόμενα μέρη καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να καταλήγουν σε συμφωνία με συναίνεση για κάθε άλλο ζήτημα που απαιτεί να λάβουν απόφαση βάσει της παρούσας συνθήκης. Εάν δεν μπορεί να επιτευχθεί συμφωνία με συναίνεση, εφαρμόζονται οι παράγραφοι 2 έως 5.

2. Οι αποφάσεις σχετικά με θέματα προϋπολογισμού που αναφέρονται στο άρθρο 34 παράγραφος 3 στοιχείο ε) λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία των συμβαλλομένων μερών των οποίων οι εκτιμώμενες συνεισφορές, που υπολογίζονται βάσει του παραρτήματος Β, αντιπροσωπεύουν, σε συνδυασμό, τουλάχιστον τα τρία τέταρτα των συνολικών εκτιμώμενων συνεισφορών οι οποίες υπολογίζονται σε αυτό.

3. Οι αποφάσεις σχετικά με τα θέματα που αναφέρονται στο άρθρο 34 παράγραφος 7 λαμβάνονται με πλειοψηφία τριών τετάρτων των συμβαλλομένων μερών.

4. Εκτός των περιπτώσεων που διευκρινίζονται στην παράγραφο 1 στοιχεία α) έως στ), στις παραγράφους 2 και 3, και υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 6, οι αποφάσεις που προβλέπονται στην παρούσα συνθήκη λαμβάνονται με πλειοψηφία τριών τετάρτων των συμβαλλομένων μερών που παρίστανται και λαμβάνουν μέρος στην ψηφοφορία κατά τη

συνεδρίαση της Διάσκεψης του Χάρτη, στην οποία αποφασίζονται τα εν λόγω θέματα.

5. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ως «συμβαλλόμενα μέρη που παρίστανται και λαμβάνουν μέρος στην ψηφοφορία» νοούνται τα συμβαλλόμενα μέρη που παρίστανται και δίνουν θετική ή αρνητική ψήφο, με την προϋπόθεση ότι η Διάσκεψη του Χάρτη μπορεί να θεσπίσει διαδικαστικούς κανόνες ώστε τα συμβαλλόμενα μέρη να μπορούν να λαμβάνουν τέτοιες αποφάσεις δι' αλληλογραφίας.

6. Με εξαίρεση τις διατάξεις της παραγράφου 2, καμία απόφαση που αναφέρεται στο παρόν άρθρο δεν είναι έγκυρη χωρίς την υποστήριξη της απλής πλειοψηφίας των συμβαλλομένων μερών.

7. Ένας οργανισμός περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης, όταν ψηφίζει, διαθέτει αριθμό ψήφων ίσο προς τον αριθμό των κρατών μελών του που είναι συμβαλλόμενα μέρη της παρούσας συνθήκης, με την προϋπόθεση ότι ο εν λόγω οργανισμός δεν ασκεί το δικαίωμα ψήφου του εάν τα κράτη μέλη του ασκήσουν το δικό τους, και αντιστρόφως.

8. Σε περίπτωση συνεχών καθυστερήσεων όσον αφορά την εκπλήρωση των οικονομικών υποχρεώσεων ενός συμβαλλομένου μέρους στο πλαίσιο της παρούσας συνθήκης, η Διάσκεψη του Χάρτη δύναται να αναστείλει εξ ολοκλήρου ή εν μέρει τα δικαιώματα ψήφου του εν λόγω συμβαλλομένου μέρους.

Άρθρο 37

Αρχές χρηματοδότησης

1. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος αναλαμβάνει τις δαπάν εκπροσώπησής του στις συνεδριάσεις της Διάσκεψης τ Χάρτη και των επικουρικών οργάνων.

2. Οι δαπάνες των συνεδριάσεων της Διάσκεψης τ Χάρτη και των επικουρικών οργάνων θεωρούνται δαπάν της Γραμματείας.

3. Οι δαπάνες της Γραμματείας καλύπτονται από τα συμ βαλλόμενα μέρη, ανάλογα με τις οικονομικές τους δυνατ τητες, όπως προσδιορίζεται στο παράρτημα Β, οι διατάξ του οποίου μπορούν να τροποποιούνται σύμφωνα με τ άρθρο 36 παράγραφος 1 στοιχείο δ).

4. Ένα πρωτόκολλο μπορεί να περιέχει διατάξεις σύμ φωνα με τις οποίες οι οποιεσδήποτε δαπάνες της Γραμμα τείας που απορρέουν από ένα πρωτόκολλο βαρύνουν τ συμβαλλόμενα μέρη του.

5. Η Διάσκεψη του Χάρτη μπορεί να δέχεται πρόσθετε εθελοντικές συνεισφορές από ένα ή περισσότερα συμβαλλόμενα μέρη ή από άλλες πηγές. Οι δαπάνες που θα καλύπτονται με τις συνεισφορές αυτές δεν θεωρούνται, για τους σκοπούς της παραγράφου 3, δαπάνες της Γραμματείας.

ΜΕΡΟΣ VIII

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 38

Υπογραφή

Η παρούσα συνθήκη είναι ανοικτή στη Λισαβόνα από τις 17 Δεκεμβρίου 1994 έως τις 16 Ιουνίου 1995 προς υπογραφή από τα κράτη και τους οργανισμούς περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης που έχουν υπογράψει τον Χάρτη.

Άρθρο 39

Κύρωση, αποδοχή ή έγκριση

Η παρούσα συνθήκη υπόκειται στην κύρωση, αποδοχή ή έγκριση των υπογραφόντων. Οι πράξεις κύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης κατατίθενται στο θεματοφύλακα.

Άρθρο 40

Εφαρμογή σε άλλα εδάφη

1. Οποιοδήποτε κράτος ή οργανισμός περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης μπορεί, κατά τη στιγμή της υπογραφής, κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, να προβεί σε δήλωση, που κατατίθεται στο θεματοφύλακα, ότι η δεσμευτική ισχύς της συνθήκης θα εκτείνεται σε όλα τα εδάφη για τις διεθνείς σχέσεις των οποίων είναι υπεύθυνο, σε ένα ή σε περισσότερα από αυτά. Οι δηλώσεις αυτές τίθενται σε εφαρμογή κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της συνθήκης για το εν λόγω συμβαλλόμενο μέρος.

2. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος έχει τη δυνατότητα, σε μεταγενέστερη ημερομηνία, με δήλωση που κατατίθεται στο θεματοφύλακα, να επεκτείνει τη δεσμευτική ισχύ της παρούσας συνθήκης σε άλλα εδάφη που καθορίζονται στη δήλωση. Όσον αφορά τα εδάφη αυτά, η συνθήκη τίθεται σε ισχύ κατά την ενενηκοστή ημέρα μετά την παραλαβή της εν λόγω δήλωσης από το θεματοφύλακα.

3. Οποιαδήποτε δήλωση γίνεται βάσει των δύο προηγούμενων παραγράφων μπορεί, όσον αφορά τα εδάφη που καθορίζονται στη δήλωση αυτή, να ανακαλείται με κοινοποίηση προς το θεματοφύλακα. Η ανάκληση, με την επιφύλαξη της δυνατότητας εφαρμογής του άρθρου 47 παράγραφος 3, ενεργοποιείται κατά τη λήξη ενός έτους από την ημερομηνία παραλαβής της κοινοποίησης αυτής από το θεματοφύλακα.

4. Ο ορισμός της «περιοχής» στο άρθρο 1 παράγραφος 10, ερμηνεύεται ως αφορών οποιαδήποτε δήλωση κατατεθεί σύμφωνα με το παρόν άρθρο.

Άρθρο 41

Προσχώρηση

Η παρούσα συνθήκη είναι ανοικτή για προσχώρηση από την ημερομηνία κατά την οποία η συνθήκη παύει να είναι ανοικτή προς υπογραφή, από κράτη και οργανισμούς περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης που έχουν υπογράψει το Χάρτη, υπό τους όρους που θα εγκριθούν από τη Διάσκεψη του Χάρτη. Οι πράξεις προσχώρησης κατατίθενται στο θεματοφύλακα.

Άρθρο 42

Τροποποιήσεις

1. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος δύναται να προτείνει τροποποιήσεις της παρούσας συνθήκης.

2. Το κείμενο κάθε προτεινόμενης τροποποίησης της παρούσας συνθήκης ανακοινώνεται στα συμβαλλόμενα μέρη μέσω της Γραμματείας τουλάχιστον τρεις μήνες πριν από την ημερομηνία κατά την οποία προτείνεται προς έγκριση από τη Διάσκεψη του Χάρτη.

3. Οι τροποποιήσεις της παρούσας συνθήκης, τα κείμενα των οποίων έχουν εγκριθεί από τη Διάσκεψη του Χάρτη, ανακοινώνονται από τη Γραμματεία στο θεματοφύλακα ο οποίος τις υποβάλλει σε όλα τα συμβαλλόμενα μέρη προς κύρωση, αποδοχή ή έγκριση.

4. Οι πράξεις κύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης τροποποιήσεων της παρούσας συνθήκης κατατίθενται στο θεματοφύλακα. Οι τροποποιήσεις τίθενται σε ισχύ μεταξύ των συμβαλλομένων μερών που τις έχουν κυρώσει, αποδεχθεί ή εγκρίνει την ενενηκοστή ημέρα από την κατάθεση στο θεματοφύλακα των πράξεων κύρωσης, αποδοχής ή έγκρισής τους από τα τρία τέταρτα τουλάχιστον των συμβαλλομένων μερών. Στη συνέχεια, οι τροποποιήσεις τίθενται σε ισχύ για οποιοδήποτε άλλο συμβαλλόμενο μέρος την ενενηκοστή ημέρα μετά την υπό του εν λόγω συμβαλλομένου μέρους κατάθεση της πράξης κύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης των τροποποιήσεων.

Άρθρο 43

Συμφωνίες σύνδεσης

1. Η Διάσκεψη του Χάρτη μπορεί να επιτρέψει τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων για συμφωνίες σύνδεσης με κράτη ή οργανισμούς περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης ή με διεθνείς οργανισμούς, για την προώθηση των στόχων και αρχών του Χάρτη και των διατάξεων της παρούσας συνθήκης ή ενός ή περισσοτέρων πρωτοκόλλων.

2. Η σχέση που καθιερώνεται, καθώς και τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν για ένα συνδεδεμένο κράτος, οργανισμό περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης ή διεθνή οργανισμό, προσδιορίζουν στις ιδιαίτερες περιστάσεις της σύνδεσης, και σε κάθε περίπτωση, καθορίζονται στη συμφωνία σύνδεσης.

Άρθρο 44

Έναρξη ισχύος

1. Η παρούσα συνθήκη τίθεται σε ισχύ την ενενηκοστή ημέρα από την ημερομηνία κατάθεσης της τριακοστής πράξης κύρωσης, αποδοχής ή έγκρισής της ή προσχώρησης σε αυτή, ενός κράτους ή οργανισμού περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης, που ήταν υπογράφον μέρος του Χάρτη στις 16 Ιουνίου 1995.

2. Για κάθε κράτος ή οργανισμό περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης που κυρώνει, αποδέχεται ή εγκρίνει την παρούσα συνθήκη ή προσχωρεί σε αυτή μετά την κατάθεση της τριακοστής πράξης κύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης, η συνθήκη τίθεται σε ισχύ την ενενηκοστή ημέρα από την ημερομηνία κατάθεσης από το οικείο κράτος ή οργανισμό περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης της πράξης κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησής του.

3. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, οι πράξεις που κατατίθενται από τους οργανισμούς περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης δεν συνυπολογίζονται επιπλέον εκείνων που έχουν κατατεθεί από τα κράτη μέλη των οργανισμών αυτών.

Άρθρο 45

Προσωρινή εφαρμογή

1. Κάθε υπογράφον μέρος συμφωνεί να εφαρμόζει προσωρινά την παρούσα συνθήκη, έως ότου τεθεί σε ισχύ για το εν λόγω υπογράφον μέρος, σύμφωνα με το άρθρο 44, εφόσον αυτή η προσωρινή εφαρμογή δεν αντίκειται στο σύνταγμα, τους νόμους ή τους κανονισμούς του.

2. α) Παρά την παράγραφο 1, οποιοδήποτε υπογράφον μέρος δύναται, κατά την υπογραφή, να υποβάλει στο θεματοφύλακα δήλωση ότι δεν είναι σε θέση να αποδεχθεί προσωρινή εφαρμογή. Η υποχρέωση της παραγράφου 1 δεν ισχύει για υπογράφοντα που προβαίνει στην εν λόγω δήλωση. Ο υπογράφων αυτός μπορεί ανά πάσα στιγμή να αποσύρει τη δήλωση αυτή, με γραπτή κοινοποίηση προς το θεματοφύλακα.

   β) Ούτε ο υπογράφων που προβαίνει σε δήλωση σύμφωνα με το στοιχείο α), ούτε οι επενδυτές του εν λόγω υπογράφοντος μπορούν να διεκδικήσουν τα οφέλη από την προσωρινή εφαρμογή βάσει της παραγράφου 1.

   γ) Παρά το στοιχείο α), οποιοδήποτε υπογράφον μέρος προβεί στη δήλωση που αναφέρεται στο στοιχείο α), εφαρμόζει προσωρινά το μέρος VII έως ότου τεθεί σε ισχύ η συνθήκη έναντι του εν λόγω υπογράφοντος

βάσει του άρθρου 44, στο βαθμό που η προσωρινή αυτή εφαρμογή δεν αντίκειται στους νόμους ή τους κανονισμούς του.

3. α) Οποιοδήποτε υπογράφον μέρος μπορεί να καταγγείλει την προσωρινή εφαρμογή της συνθήκης, με γραπτή κοινοποίηση στο θεματοφύλακα της πρόθεσής του να μην καταστεί συμβαλλόμενο μέρος της συνθήκης. Η λήξη της προσωρινής εφαρμογής για οποιονδήποτε υπογράφοντα ισχύει μετά την παρέλευση 60 ημερών από την ημερομηνία κατά την οποία ο θεματοφύλακας παρέλαβε τη γραπτή κοινοποίηση του υπογράφοντος.

β) Στην περίπτωση κατά την οποία ένας υπογράφων καταγγείλει την προσωρινή εφαρμογή βάσει του στοιχεία α), η υποχρέωση του υπογράφοντος βάσει της παραγράφου 1 να εφαρμόζει τα μέρη III και V, όσον αφορά οποιεσδήποτε επενδύσεις διενεργούνται στην επικράτειά του κατά τη διάρκεια της εν λόγω προσωρινής εφαρμογής από επενδυτές άλλων υπογραφόντων μερών, εξακολουθεί να ισχύει όσον αφορά τις επενδύσεις αυτές για χρονικό διάστημα 20 ετών μετά την ημερομηνία κατά την οποία αρχίζει να ισχύει η καταγγελία, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στο στοιχείο γ).

γ) Το στοιχείο β) δεν εφαρμόζεται για τους υπογράφοντες που απαριθμούνται στο παράρτημα PA. Ένας υπογράφων μπορεί να διαγραφεί από τον κατάλογο του παραρτήματος PA, η δε διαγραφή αυτή αρχίζει να ισχύει από την ημερομηνία διαβίβασης σχετικού αιτήματος στο θεματοφύλακα.

4. Έως ότου τεθεί σε ισχύ η παρούσα συνθήκη, οι υπογράφοντες συνεδριάζουν κατά τακτά διαστήματα στο πλαίσιο της προσωρινής Διάσκεψης του Χάρτη, η πρώτη συνεδρίαση της οποίας συγκαλείται από την προσωρινή Γραμματεία που αναφέρεται στην παράγραφο 5 το αργότερο 180 ημέρες μετά την ημερομηνία ανοίγματος της συνθήκης προς υπογραφή, όπως ορίζεται στο άρθρο 38.

5. Τα καθήκοντα της Γραμματείας εκτελούνται σε προσωρινή βάση από μια προσωρινή Γραμματεία, έως ότου τεθεί σε ισχύ η παρούσα συνθήκη βάσει του άρθρου 44 και ιδρυθεί Γραμματεία.

6. Τα υπογράφοντα μέρη, σύμφωνα με και υπό την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 1 ή της παραγράφου 2 στοιχείο γ), ανάλογα με την περίπτωση, συμβάλλουν στα έξοδα της προσωρινής Γραμματείας ως εάν οι υπογράφοντες να ήταν συμβαλλόμενα μέρη βάσει του άρθρου 37 παράγραφος 3. Τυχόν τροποποιήσεις στο παράρτημα Β από τα υπογράφοντα μέρη παύουν να ισχύουν κατά την έναρξη ισχύος της παρούσας συνθήκης.

7. Ένα κράτος ή οργανισμός περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης που, πριν από την έναρξη ισχύος της παρούσας συνθήκης, προσχωρεί στη συνθήκη βάσει του άρθρου 41, έχει τα δικαιώματα και αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις ενός υπογράφοντος μέρους βάσει του παρόντος άρθρου έως ότου τεθεί σε ισχύ η συνθήκη.

Άρθρο 46

Επιφυλάξεις

Δεν προβλέπεται η δυνατότητα διατύπωσης επιφυλάξεων ως προς την παρούσα συνθήκη.

Άρθρο 47

Αποχώρηση

1. Μετά την παρέλευση πενταετίας από την ημερομηνία κατά την οποία η παρούσα συνθήκη άρχισε να ισχύει για ένα συμβαλλόμενο μέρος, το εν λόγω συμβαλλόμενο μέρος μπορεί, ανά πάσα στιγμή, να κοινοποιήσει εγγράφως στο θεματοφύλακα την αποχώρησή του από τη συνθήκη.

2. Η αποχώρηση αυτή αρχίζει να ισχύει από τη λήξη ενός έτους μετά την ημερομηνία παραλαβής της κοινοποίησης από το θεματοφύλακα ή σε μεταγενέστερη ημερομηνία που προσδιορίζεται στην κοινοποίηση αποχώρησης.

3. Οι διατάξεις της παρούσας συνθήκης εξακολουθούν να ισχύουν για τις επενδύσεις που έχουν διενεργηθεί στην επικράτεια ενός συμβαλλομένου μέρους από επενδυτές άλλων συμβαλλομένων μερών ή στο έδαφος άλλων συμβαλλομένων μερών από επενδυτές του εν λόγω συμβαλλομένου μέρους κατά την ημερομηνία κατά την οποία αρχίζει να ισχύει η αποχώρησή του από τη συνθήκη και για χρονική περίοδο 20 ετών από την ημερομηνία αυτή.

4. Όλα τα πρωτόκολλα στα οποία συμμετέχει ένα συμβαλλόμενο μέρος παύουν να ισχύουν για το εν λόγω συμβαλλόμενο μέρος από την ημερομηνία κατά την οποία αρχίζει να ισχύει η αποχώρησή του από την παρούσα συνθήκη.

Άρθρο 48

Καθεστώς των παραρτημάτων και των αποφάσεων

Τα παραρτήματα της παρούσας συνθήκης και οι αποφάσεις που τίθενται στο παράρτημα 2 της τελικής πράξης της Διάσκεψης για τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Ενέργειας, που υπεγράφησαν στη Λισαβόνα στις 17 Δεκεμβρίου 1994, αποτελούν αναπόσπαστα μέρη της συνθήκης.

Άρθρο 49

Θεματοφύλακας

Θεματοφύλακας της παρούσας συνθήκης είναι η κυβέρνηση της Πορτογαλικής Δημοκρατίας.

Άρθρο 50

Αυθεντικά κείμενα

Σε μαρτυρία των ανωτέρω, οι κάτωθι υπογεγραμμένοι, δεόντως εξουσιοδοτημένοι προς τούτο, υπέγραψαν την παρούσα συνθήκη στα αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ιταλικά, ρωσικά και ισπανικά, τα οποία είναι εξίσου αυθεντικά, σε ένα μοναδικό πρωτότυπο, το οποίο θα κατατεθεί στην κυβέρνηση της Πορτογαλικής Δημοκρατίας.

Έγινε στη Λισαβόνα, στις δέκα επτά Δεκεμβρίου του έτους χίλια εννιακόσια ενενήντα τέσσερα.

Ακολουθούν οι υπογραφές των συμβαλλομένων μερών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ
ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΧΑΡΤΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

I. *Παράρτημα ΣΜ*

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

(σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 4)

Πυρηνική ενέργεια

2612 Μεταλλεύματα ουρανίου ή θορίου και τα εμπλουτισμένα από αυτά:

2612 10 Μεταλλεύματα ουρανίου και τα εμπλουτισμένα από αυτά

2612 20 Μεταλλεύματα θορίου και τα εμπλουτισμένα από αυτά

2844 Ραδιενεργά χημικά στοιχεία και ραδιενεργά ισότοπα (στα οποία συμπεριλαμβάνονται τα σχάσιμα ή γόνιμα χημικά στοιχεία και ισότοπα) και ενώσεις τους· μείγματα και κατάλοιπα που περιέχουν τα προϊόντα αυτά·

2844 10 Φυσικό ουράνιο και ενώσεις του

2844 20 Ουράνιο εμπλουτισμένο σε U 235 και ενώσεις του· πλουτώνιο και ενώσεις του

2844 30 Ουράνιο φτωχό σε U 235 και ενώσεις του· θόριο και ενώσεις του

2844 40 Ραδιενεργά στοιχεία και ισότοπα και ραδιενεργές ενώσεις εκτός των 2844 10, 2844 20 ή 2844 30

2844 50 Χρησιμοποιημένα (ακτινοβολημένα) καύσιμα στοιχεία (ράβδοι) πυρηνικών αντιδραστήρων

2845 10 Βαρύ ύδωρ (οξείδιο του δευτερίου)

Λιθάνθρακας, φυσικό αέριο, πετρέλαιο και προϊόντα πετρελαίου, ηλεκτρική ενέργεια

2701 Λιθάνθρακας, πλίνθοι, σφαίρες και παρόμοια στερεά καύσιμα που παρασκευάζονται από λιθάνθρακα

2702 Λιγνίτης, συσσωματωμένος ή μη, εκτός του γαγάτη

2703 Τύρφη (στην οποία περιλαμβάνεται και η τύρφη για επίστρωση σταύλων), συσσωματωμένη ή μη

2704 Οπτάνθρακας (κοκ) και ημιοπτάνθρακας από λιθάνθρακα, από λιγνίτη ή από τύρφη, συσσωματωμένος ή μη· άνθρακας αποστακτικού κέρατος

2705 Αέριο από λιθάνθρακα, υδραέριο, φτωχό αέριο και παρόμοια αέρια, με εξαίρεση τα αέρια πετρελαίου και άλλους αεριώδεις υδρογονάνθρακες

2706 Πίσσες από λιθάνθρακα, λιγνίτη ή τύρφη και άλλες ορυκτές πίσσες, έστω και αφυδατωμένες ή μερικώς αποσταγμένες, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι πίσσες που έχουν ανασυσταθεί

2707 Λάδια και άλλα προϊόντα που προέρχονται από την απόσταξη σε υψηλή θερμοκρασία πίσσας από λιθάνθρακα· παρόμοια προϊόντα στα οποία τα αρωματικά συστατικά υπερισχύουν κατά βάρος των μη αρωματικών συστατικών (π.χ. βενζόλη, τολουόλη, ξυλόλη, ναφθαλίνη, άλλα μείγματα αρωματικών υδρογονανθράκων, φαινόλες, λάδια κρεοσώτου και άλλα)

2708 Πίσσα στερεή και οπτάνθρακας (κοκ) πίσσας, που λαμβάνονται από πίσσα λιθανθράκων ή από άλλες ορυκτές πίσσες

2709 Λάδια ακατέργαστα, από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά

2710 Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά, εκτός από τα ακατέργαστα λάδια

2711 Αέρια πετρελαίου και άλλοι αέριοι υδρογονάνθρακες

Υγροποιημένοι:

— φυσικό αέριο

— προπάνιο

— βουτάνια

— αιθυλένιο, προπυλένιο, βουτυλένιο και βουταδιένιο (2711 14)

— άλλα

Σε αέρια κατάσταση:

— φυσικό αέριο

— άλλα

2713 Οπτάνθρακας (κοκ) από πετρέλαιο, άσφαλτος από πετρέλαιο και άλλα κατάλοιπα λαδιών πετρελαίου ή λαδιών από ασφαλτούχα ορυκτά

2714 Άσφαλτοι εν γένει, φυσικές· σχίστες και άμμος, ασφαλτούχα· ασφαλτίτες και πετρώματα ασφαλτούχα

2715 Μείγματα ασφαλτικά με βάση τη φυσική άσφαλτο εν γένει, την πίσσα του πετρελαίου, την ορυκτή πίσσα ή το υπόλειμμα αυτής (π.χ. μαστίχες ασφαλτούχες, cut-backs)

2716 Ηλεκτρική ενέργεια

Άλλες μορφές ενέργειας

4401 10 Καυσόξυλα σε κυλίνδρους, κούτσουρα, μικρά κλαδιά, σε δεμάτια ή με παρόμοιες μορφές

4402 Ξυλοκάρβουνα (στα οποία περιλαμβάνονται και τα κάρβουνα από κελύφη ή καρύδια), έστω και συσσωματωμένα

---

2. *Παράρτημα ΝΙ*

ΜΗ ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΡΙΣΜΟ ΤΗΣ «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ ΤΟΜΕΑ»

(σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 5)

2707 Λάδια και άλλα προϊόντα που προέρχονται από την απόσταξη σε υψηλή θερμοκρασία πίσσας από λιθάνθρακα· παρόμοια προϊόντα στα οποία τα αρωματικά συστατικά υπερισχύουν κατά βάρος των μη αρωματικών συστατικών (π.χ., βενζόλη, τολουόλη, ξυλόλη, ναφθαλίνη, άλλα μείγματα αρωματικών υδρογονανθράκων, φαινόλες, λάδια κρεοσώτου κ.ά.)

4401 10 Καυσόξυλα σε κυλίνδρους, κούτσουρα, μικρά κλαδιά, σε δεμάτια ή με παρόμοιες μορφές

4402 Ξυλοκάρβουνα (στα οποία περιλαμβάνονται και τα κάρβουνα από κελύφη ή καρύδια), έστω και συσσωματωμένα

---

3. *Παράρτημα TRM*

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΑΔΙΑΚΗ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ (TRIM)

(σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 4)

1. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος κοινοποιεί στη Γραμματεία κάθε επενδυτικό μέτρο που εφαρμόζει στον τομέα του εμπορίου, το οποίο δεν είναι σύμφωνο με τις διατάξεις του άρθρου 5, εντός:

α) 90 ημερών από την έναρξη ισχύος της παρούσας συνθήκης, εάν το συμβαλλόμενο μέρος είναι μέλος της GATT ή

β) 12 μηνών από την έναρξη ισχύος της παρούσας συνθήκης, εάν το συμβαλλόμενο μέρος δεν είναι μέλος της GATT.

Τα εν λόγω επενδυτικά μέτρα στον τομέα του εμπορίου, γενικής ή ειδικής εφαρμογής, κοινοποιούνται ταυτοχρόνως με τα κυριότερα χαρακτηριστικά τους.

2. Στην περίπτωση επενδυτικών μέτρων στον τομέα του εμπορίου, που εφαρμόζονται βάσει διακριτικής ευχέρειας, κοινοποιείται κάθε ειδική εφαρμογή. Δεν χρειάζεται να αποκαλύπτονται πληροφορίες που θα έβλαπταν τα θεμιτά εμπορικά συμφέροντα συγκεκριμένων επιχειρήσεων.

3. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος καταργεί κάθε επενδυτικό μέτρο στον τομέα του εμπορίου, το οποίο κοινοποιείται σύμφωνα με το σημείο 1, εντός:

α) διετίας από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας συνθήκης, εάν το συμβαλλόμενο μέρος είναι μέλος της GATT ή

β) τριετίας από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας συνθήκης, εάν το συμβαλλόμενο μέρος δεν είναι μέλος της GATT.

4. Κατά την περίοδο εφαρμογής που αναφέρεται στο σημείο 3, το συμβαλλόμενο μέρος δεν τροποποιεί τους όρους οποιουδήποτε επενδυτικού μέτρου στον τομέα του εμπορίου, το οποίο κοινοποιεί σύμφωνα με το σημείο 1, από εκείνα που ισχύουν κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας συνθήκης, κατά τρόπο ώστε να αυξηθεί ο βαθμός ασυνέπειάς του προς τις διατάξεις του άρθρου 5 της παρούσας συνθήκης.

5. Παρά τις διατάξεις του σημείου 4, το συμβαλλόμενο μέρος, προκειμένου να μην μεταχειρισθεί δυσμενώς τις υφιστάμενες επιχειρήσεις οι οποίες υπόκεινται σε ένα επενδυτικό μέτρο στον τομέα του εμπορίου που κοινοποιείται σύμφωνα με το σημείο 1, δύναται να εφαρμόσει, κατά τη διάρκεια της περιόδου σταδιακής κατάργησης, το ίδιο επενδυτικό μέτρο στον τομέα του εμπορίου για μια νέα επένδυση, εφόσον:

α) τα προϊόντα της εν λόγω επένδυσης είναι παρόμοια προϊόντα με εκείνα των υφισταμένων επιχειρήσεων και

β) η εν λόγω εφαρμογή είναι αναγκαία ώστε να αποφευχθεί η στρέβλωση των όρων ανταγωνισμού μεταξύ της νέας επένδυσης και των υφισταμένων επιχειρήσεων.

Οποιοδήποτε επενδυτικό μέτρο στον τομέα του εμπορίου, το οποίο εφαρμόζεται σε μια νέα επένδυση, κοινοποιείται στη Γραμματεία. Οι όροι ενός τέτοιου επενδυτικού μέτρου στον τομέα του εμπορίου είναι ισοδύναμοι, ως προς τις επιπτώσεις τους στον ανταγωνισμό, με εκείνους που ισχύουν για τις υφιστάμενες επιχειρήσεις, λήγουν δε ταυτόχρονα.

6. Σε περίπτωση που ένα κράτος ή οργανισμός περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης προσχωρεί στην παρούσα συνθήκη, κατόπιν της έναρξης ισχύος της συνθήκης:

α) η κοινοποίηση που αναφέρεται στα σημεία 1 και 2 λαμβάνει χώρα το αργότερο έως την ισχύουσα για την περίπτωση ημερομηνία του σημείου 1 ή κατά την ημερομηνία κατάθεσης της πράξης προσχώρησης και

β) η περίοδος σταδιακής κατάργησης λήγει τη μεταγενέστερη από τις δύο ακόλουθες ημερομηνίες: την ισχύουσα για την περίπτωση ημερομηνία του σημείου 3 ή την ημερομηνία κατά την οποία τίθεται σε ισχύ η συνθήκη για το εν λόγω κράτος ή οργανισμό περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης.

---

4. *Παράρτημα N*

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΝ Η ΔΙΑΜΕΤΑΚΟΜΙΣΗ ΝΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΜΕΣΩ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ ΤΡΙΩΝ ΧΩΡΙΣΤΩΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΩΝ

[σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 10 στοιχείο α)]

1. Καναδάς και Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής

---

5. *Παράρτημα VC*

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΑΝΑΛΑΒΕΙ ΑΥΤΟΔΕΣΜΕΥΤΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 10 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 3

(σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 6)

---

6. *Παράρτημα ID*

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΠΙΤΡΕΠΟΥΝ ΣΕ ΕΠΕΝΔΥΤΗ ΝΑ ΕΠΑΝΥΠΟΒΑΛΕΙ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΕ ΔΙΕΘΝΗ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑ ΣΕ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΟ ΣΤΑΔΙΟ, ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 26

[σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφος 3 στοιχείο β) σημείο i)]

1. Αζερμπαϊτζάν
2. Αυστραλία
3. Βουλγαρία
4. Ελλάδα
5. Ευρωπαϊκές Κοινότητες
6. Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής
7. Ιαπωνία
8. Ιρλανδία
9. Ισπανία
10. Ιταλία
11. Καζακστάν
12. Καναδάς
13. Κροατία
14. Κύπρος
15. Νορβηγία
16. Ουγγαρία
17. Πολωνία
18. Πορτογαλία
19. Ρουμανία
20. Ρωσική Ομοσπονδία
21. Σλοβενία
22. Σουηδία
23. Τσεχική Δημοκρατία
24. Φινλανδία

---

7. *Παράρτημα IA*

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΠΙΤΡΕΠΟΥΝ ΣΕ ΕΠΕΝΔΥΤΗ Η ΣΕ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΟ ΜΕΡΟΣ ΝΑ ΥΠΟΒΑΛΕΙ ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 10 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1 ΣΕ ΔΙΕΘΝΗ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑ

[σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφος 3 στοιχείο γ) και το άρθρο 27 παράγραφος 2]

1. Αυστραλία
2. Καναδάς
3. Νορβηγία
4. Ουγγαρία

---

8. *Παράρτημα P*

ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΚΑΤΩΤΕΡΟ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ

[σύμφωνα με το άρθρο 27 παράγραφος 3 στοιχείο θ)]

ΜΕΡΟΣ Ι.

1. Καναδάς
2. Αυστραλία

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

1. Όταν, σύμφωνα με την απόφαση του δικαστηρίου, ένα μέτρο μιας περιφερειακής ή τοπικής κυβέρνησης ή αρχής ενός συμβαλλόμενου μέρους (στο εξής καλούμενο «το υπεύθυνο συμβαλλόμενο μέρος») αντίκειται προς μια διάταξη της παρούσας συνθήκης, το υπεύθυνο συμβαλλόμενο μέρος λαμβάνει εύλογα μέτρα που έχει στη διάθεσή του, προκειμένου να εξασφαλίσει την τήρηση της συνθήκης όσον αφορά το συγκεκριμένο μέτρο.

2. Το υπεύθυνο συμβαλλόμενο μέρος, εντός 30 ημερών από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης, γνωστοποιεί εγγράφως στη Γραμματεία τις προθέσεις του προκειμένου να εξασφαλίσει τήρηση της συνθήκης όσον αφορά το συγκεκριμένο μέτρο. Η Γραμματεία υποβάλλει την κοινοποίηση στη Διάσκεψη του Χάρτη το συντομότερο δυνατόν και όχι αργότερα από τη συνεδρίαση της Διάσκεψης του Χάρτη που ακολουθεί την παραλαβή της γνωστοποίησης. Εάν είναι ανέφικτο να εξασφαλίσει άμεση τήρηση, το υπεύθυνο συμβαλλόμενο μέρος διαθέτει εύλογο χρονικό διάστημα για να το πράξει. Το εύλογο χρονικό διάστημα καθορίζεται κατόπιν συμφωνίας των δύο διαδίκων μερών. Σε περίπτωση που δεν επιτευχθεί συμφωνία, το υπεύθυνο συμβαλλόμενο μέρος προτείνει εύλογο χρονικό διάστημα προς έγκριση από τη Διάσκεψη του Χάρτη.

3. Σε περίπτωση που το υπεύθυνο συμβαλλόμενο μέρος δεν κατορθώσει, εντός του ευλόγου χρονικού διαστήματος, να εξασφαλίσει τήρηση όσον αφορά το μέτρο, καταβάλλει προσπάθεια, κατόπιν αιτήματος του αντιδίκου συμβαλλόμενου μέρους (στο εξής καλούμενο «το ζημιωθέν συμβαλλόμενο μέρος») να συμφωνήσει με το ζημιωθέν συμβαλλόμενο μέρος για την καταβολή ανάλογης αποζημίωσης ως αμοιβαίως ικανοποιητικής επίλυσης της διαφοράς.

4. Εάν δεν υπάρξει συμφωνία για ικανοποιητική αποζημίωση, εντός 20 ημερών κατόπιν του αιτήματος του ζημιωθέντος συμβαλλόμενου μέρους, το ζημιωθέν συμβαλλόμενο μέρος δύναται, με την άδεια της Διάσκεψης του Χάρτη, να αναστείλει εκείνες από τις υποχρεώσεις του προς το υπεύθυνο συμβαλλόμενο μέρος, σύμφωνα με τη συνθήκη, τις οποίες κρίνει ισοδύναμες προς εκείνες που αναιρεί το επίμαχο μέτρο, έως ότου τα συμβαλλόμενα μέρη καταλήξουν σε συμφωνία για επίλυση της διαφοράς τους ή το μέτρο που δεν συμβιβάζεται με τη συνθήκη καταστεί σύμφωνο με αυτή.

5. Όταν εξετάζει ποιες υποχρεώσεις θα αναστείλει, το ζημιωθέν συμβαλλόμενο μέρος εφαρμόζει τις ακόλουθες αρχές και διαδικασίες:

α) το ζημιωθέν συμβαλλόμενο μέρος πρέπει κατά πρώτον, να επιδιώξει να αναστείλει υποχρεώσεις που αφορούν το ίδιο μέρος της συνθήκης, όπως εκείνες για τις οποίες το δικαστήριο διαπίστωσε παράβαση·

β) εάν το ζημιωθέν συμβαλλόμενο μέρος θεωρήσει ότι δεν είναι εφικτό ή αποτελεσματικό να αναστείλει υποχρεώσεις που αφορούν το ίδιο μέρος της συνθήκης, μπορεί να επιδιώξει να αναστείλει υποχρεώσεις που αφορούν άλλα μέρη της συνθήκης. Εάν το ζημιωθέν συμβαλλόμενο μέρος αποφασίσει να ζητήσει άδεια για την αναστολή υποχρεώσεων σύμφωνα με το παρόν εδάφιο, αναφέρει τους σχετικούς λόγους, όταν υποβάλλει αίτημα στη Διάσκεψη του Χάρτη για παροχή αδείας.

6. Κατόπιν γραπτού αιτήματος του υπεύθυνου συμβαλλόμενου μέρους, που παραδίδεται στο ζημιωθέν συμβαλλόμενο μέρος και στον πρόεδρο του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση, το δικαστήριο αποφασίζει εάν το επίπεδο των υποχρεώσεων που ανέστειλε το ζημιωθέν συμβαλλόμενο μέρος είναι υπέρμετρο και εάν ναι, σε ποιο βαθμό. Εάν το δικαστήριο δεν είναι δυνατόν να ανασυσταθεί, επί του θέματος αποφαίνονται ένας ή περισσότεροι διαιτητές, που διορίζει ο Γενικός Γραμματέας. Οι διαδικασίες έκδοσης αποφάσεων σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο ολοκληρώνονται εντός 60 ημερών από την υποβολή του αιτήματος στο Δικαστήριο ή από το διορισμό στον οποίο προέβη ο Γενικός Γραμματέας. Οι υποχρεώσεις δεν αναστέλλονται εφόσον εκκρεμούν οι διαδικασίες έκδοσης της απόφασης, η οποία είναι τελική και δεσμευτική.

7. Κατά την αναστολή οποιωνδήποτε υποχρεώσεων προς ένα υπεύθυνο συμβαλλόμενο μέρος, ένα ζημιωθέν συμβαλλόμενο μέρος καταβάλλει κάθε προσπάθεια ώστε να μην θιγούν τα δικαιώματα που έχει από την παρούσα συνθήκη οποιοδήποτε άλλο συμβαλλόμενο μέρος.

---

9. *Παράρτημα G*

ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΟΥΝ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ GATT ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΑΦΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

[σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 στοιχείο α)]

1. Οι ακόλουθες διατάξεις της GATT 1947 και των συναφών πράξεων δεν εφαρμόζονται σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 στοιχείο α):

α) Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου

II	Πίνακες παραχωρήσεων (και οι πίνακες της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου)
IV	Ειδικές διατάξεις σχετικά με τις κινηματογραφικές ταινίες
XV	Συναλλαγματικές ρυθμίσεις
XVIII	Κρατική βοήθεια για την οικονομική ανάπτυξη
XXII	Διαβουλεύσεις
XXIII	Ολική ή μερική εξουδετέρωση οφέλους
XXV	Κοινές ενέργειες των συμβαλλομένων μερών
XXVI	Αποδοχή, έναρξη ισχύος και καταχώριση
XXVII	Αναστολή ή ανάκληση παραχωρήσεων
XXVIII	Τροποποίηση των πινάκων
XXVIIIδις	Δασμολογικές διαπραγματεύσεις
XXIX	Η σχέση της παρούσης συμφωνίας με το Χάρτη της Αβάνας
XXX	Τροπολογίες
XXXI	Ανάκληση
XXXII	Συμβαλλόμενα μέρη
XXXIII	Προσχώρηση
XXXV	Μη εφαρμογή της συμφωνίας μεταξύ των συγκεκριμένων συμβαλλομένων μερών
XXXVI	Αρχές και στόχοι
XXXVII	Αναλήψεις υποχρεώσεων
XXXVIII	Κοινή δράση

Παράρτημα Η Σχετικά με το άρθρο XXVI

Παράρτημα Θ Σημειώσεις και συμπληρωματικές διατάξεις (ως προς τα ανωτέρω άρθρα της GATT)

Μέτρα διασφάλισης για αναπτυξιακούς σκοπούς

Μνημόνιο συμφωνίας για την κοινοποίηση, τις διαβουλεύσεις, την επίλυση των διαφορών και την επιτήρηση.

δ) **Συναφείς πράξεις**

i) *Συμφωνία για τα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο (κώδικας προτύπων)*

Προοίμιο	(παράγραφοι 1, 8, 9)
1.3.	Γενικές διατάξεις
2.6.4.	Εκπόνηση, έκδοση και εφαρμογή τεχνικών κανονισμών από όργανα της κεντρικής κυβέρνησης
10.6.	Πληροφορίες επί των τεχνικών κανονισμών, των προτύπων και των μεθόδων διαπιστώσεως της συμμόρφωσης
11.	Τεχνική βοήθεια στα λοιπά μέλη
12.	Ειδική και διαφορετική μεταχείριση των αναπτυσσομένων χωρών
13.	Επιτροπή τεχνικών εμποδίων στο εμπόριο
14.	Διαβουλεύσεις και επίλυση διαφορών
15.	Τελικές διατάξεις (πλην των 15.5 και 15.13)
Παράρτημα 2	Ομάδες τεχνικών εμπειρογνωμόνων
Παράρτημα 3	Ειδικές ομάδες (Panels)

ii) *Συμφωνία για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών*

iii) *Συμφωνία για την ερμηνεία και την εφαρμογή των άρθρων XI, XVI και XXIII (επιδοτήσεις και αντισταθμιστικά μέτρα)*

10.	Επιδοτήσεις κατά την εξαγωγή ορισμένων πρωτογενών προϊόντων
12.	Διαβουλεύσεις
13.	Συμβιβασμός, επίλυση διαφορών και εγκεκριμένα αντίμετρα
14.	Αναπτυσσόμενες χώρες
16.	Επιτροπή επιδοτήσεων και αντισταθμιστικών μέτρων
17.	Συμβιβασμός
18.	Επίλυση διαφορών
19.2.	Αποδοχή και προσχώρηση
19.4.	Έναρξη ισχύος
19.5.α)	Εθνική νομοθεσία
19.6.	Επανεξέταση
19.7.	Τροπολογίες
19.8.	Ανάκληση
19.9.	Μη εφαρμογή της παρούσας συμφωνίας μεταξύ συγκεκριμένων υπογραφόντων
19.11.	Γραμματεία
19.12.	Κατάθεση
19.13.	Καταχώριση

iv) *Συμφωνία για την εφαρμογή του άρθρου VII (καθορισμός δασμολογητέας αξίας)*

1.2.β), iv)	Συναλλακτική αξία
11.1.	Καθορισμός δασμολογητέας αξίας
14.	Εφαρμογή των παραρτημάτων (δεύτερη φράση)
18.	Όργανα (επιτροπή δασμολογητέας αξίας)

19. Διαβουλεύσεις

20. Επίλυση διαφορών

21. Ειδική και διακριτική μεταχείριση των αναπτυσσομένων χωρών

22. Αποδοχή και προσχώρηση

24. Έναρξη ισχύος

25.1. Εθνική νομοθεσία

26. Επανεξέταση

27. Τροπολογίες

28. Ανάκληση

29. Γραμματεία

30. Κατάθεση

31. Καταχώριση

Παράρτημα II Τεχνική επιτροπή δασμολογητέας αξίας

Παράρτημα III Ειδικές ομάδες ad hoc

Πρωτόκολλο της συμφωνίας για την εφαρμογή του άρθρου VII (πλην των 1.7 και 1.8 — συνοδευόμενα από το αναγκαίο εισαγωγικό κείμενο)

v) *Συμφωνία για τις διαδικασίες έκδοσης αδειών εισαγωγής*

1.4. Γενικές διατάξεις (τελευταία φράση)

2.2 Αυτόματη έκδοση αδειών εισαγωγής (υποσημείωση 2)

4. Όργανα, διαβουλεύσεις και επίλυση των διαφορών

5. Τελικές διατάξεις (πλην της παραγράφου 2)

vi) *Συμφωνία για την εφαρμογή του άρθρου VI (κώδικας αντιντάμπινγκ)*

13. Αναπτυσσόμενες χώρες

14. Επιτροπή πρακτικών αντιντάμπινγκ

15. Διαβουλεύσεις, συμβιβασμός και επίλυση διαφορών

16. Τελικές διατάξεις (πλην των παραγράφων 1 και 3)

vii) *Διακανονισμός για το βόειο κρέας*

viii) *Διεθνής διακανονισμός για τα γαλακτοκομικά προϊόντα*

ix) *Συμφωνία για το εμπόριο αεροσκαφών πολιτικής αεροπορίας*

x) *Δήλωση για τα εμπορικά μέτρα που λαμβάνονται σε σχέση με το ισοζύγιο πληρωμών*

γ) Όλες οι άλλες διατάξεις της GATT ή των συναφών πράξεων οι οποίες αφορούν

i) κρατική βοήθεια για την οικονομική ανάπτυξη και τη μεταχείριση αναπτυσσομένων χωρών, πλην των παραγράφων 1 έως 4 της απόφασης της 28ης Νοεμβρίου 1979 (L/4903) για τη διακριτική και ευνοϊκότερη μεταχείριση, την αμοιβαιότητα και την πληρέστερη συμμετοχή των αναπτυσσομένων χωρών·

ii) τη σύσταση ή τη λειτουργία ειδικευμένων επιτροπών και άλλων επικουρικών οργάνων·

iii) υπογραφή, προσχώρηση, έναρξη ισχύος, ανάκληση και καταχώριση.

δ) Όλες οι συμφωνίες, διακανονισμοί, αποφάσεις, μνημόνια συμφωνίας, ή άλλη κοινή δράση σύμφωνα με τις διατάξεις που απαριθμούνται στα στοιχεία α) έως γ).

2. Τα συμβαλλόμενα μέρη εφαρμόζουν τις διατάξεις της «Δήλωσης για τα εμπορικά μέτρα που λαμβάνονται σε σχέση με το ισοζύγιο πληρωμών» για μέτρα που λαμβάνονται από εκείνα τα συμβαλλόμενα μέρη τα οποία δεν είναι μέλη της GATT, εν τω μέτρω του εφικτού στο πλαίσιο των άλλων διατάξεων της παρούσας συνθήκης.

3. Όσον αφορά τις απαιτούμενες κοινοποιήσεις δυνάμει των διατάξεων που εφαρμόζονται βάσει του άρθρου 29 παράγραφος 2 στοιχείο α):

α) τα συμβαλλόμενα μέρη τα οποία δεν είναι μέλη της GATT ή συναφούς πράξεως υποβάλλουν τις κοινοποιήσεις τους στη Γραμματεία. Η Γραμματεία διαβιβάζει αντίγραφα των κοινοποιήσεων σε όλα τα συμβαλλόμενα μέρη. Οι κοινοποιήσεις προς τη Γραμματεία υποβάλλονται σε μία από τις επίσημες γλώσσες της παρούσας συνθήκης. Τα συνοδευτικά έγγραφα μπορούν να υποβάλλονται μόνο στη γλώσσα του συμβαλλόμενου μέρους·

β) οι εν λόγω απαιτήσεις δεν ισχύουν για τα συμβαλλόμενα μέρη της παρούσας συνθήκης τα οποία είναι επίσης μέλη της GATT και των συναφών πράξεων, οι οποίες περιέχουν τις οικείες απαιτήσεις κοινοποίησης.

4. Το εμπόριο πυρηνικών υλικών είναι δυνατόν να διέπεται από συμφωνίες αναφερόμενες στις σχετικές με την παράγραφο αυτή δηλώσεις που περιέχονται στη τελική πράξη της Διάσκεψης του Ευρωπαϊκού Χάρτη Ενέργειας.

---

10. *Παράρτημα TFU*

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΚΡΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΤΕΛΟΥΣΑΝ ΤΗΝ ΠΡΩΗΝ ΕΝΩΣΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΩΝ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΩΝ

[σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 στοιχείο β)]

1. Κάθε συμφωνία που περιγράφεται στο άρθρο 29 παράγραφος 2 στοιχείο β) κοινοποιείται εγγράφως στη Γραμματεία από όλα τα μέρη της εν λόγω συμφωνίας, τα οποία υπογράφουν ή προσχωρούν στην παρούσα συνθήκη, ή εκ μέρους αυτών:

α) σε περίπτωση συμφωνίας που είναι σε ισχύ σε ημερομηνία που ακολουθεί κατά τρεις μήνες την ημερομηνία κατά την οποία το πρώτο από τα εν λόγω μέρη υπογράφει ή καταθέτει την πράξη προσχώρησης στην συνθήκη, το αργότερο εντός έξι μηνών από την εν λόγω ημερομηνία υπογραφής ή κατάθεσης και

β) σε περίπτωση συμφωνίας η οποία τίθεται σε ισχύ σε μεταγενέστερη ημερομηνία από την ημερομηνία που αναφέρεται στο στοιχείο α), αρκετά εγκαίρως πριν από την έναρξη ισχύος της, ώστε άλλα κράτη ή οργανισμοί περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης, που έχουν υπογράψει ή προσχωρήσει στη συνθήκη (στο εξής καλούμενα τα «ενδιαφερόμενα μέρη»), να διαθέτουν εύλογη ευκαιρία να εξετάσουν τη συμφωνία και να διατυπώσουν απόψεις και παρατηρήσεις επ' αυτής στα μέρη της συμφωνίας και στη Διάσκεψη του Χάρτη πριν από την έναρξη ισχύος της.

2. Η κοινοποίηση περιλαμβάνει:

α) αντίγραφα του πρωτοτύπου των κειμένων της συμφωνίας σε όλες τις γλώσσες στις οποίες έχει υπογραφεί·

β) περιγραφή, με αναφορά στα σημεία που περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΕΜ, των ειδικών ενεργειακών υλών και προϊόντων για τα οποία εφαρμόζεται·

γ) επεξήγηση, χωριστά για κάθε σχετική διάταξη της GATT και των συναφών πράξεων που εφαρμόζονται βάσει του άρθρου 29 παράγραφος 2 στοιχείο α), των περιστάσεων που καθιστούν αδύνατη ή ανέφικτη την πλήρη συμμόρφωση των μερών της συμφωνίας προς τη διάταξη αυτή·

δ) τα ειδικά μέτρα που πρέπει να θεσπίσει κάθε μέρος της συμφωνίας, προκειμένου να αντιμετωπίσει τις περιστάσεις που αναφέρονται στο στοιχείο γ) και

ε) περιγραφή των προγραμμάτων των μερών για την επίτευξη προοδευτικού περιορισμού και τελικής εξάλειψης των μη συμβατών διατάξεων της συμφωνίας.

3. Τα μέρη μιας συμφωνίας που κοινοποιείται σύμφωνα με την παράγραφο 1 προσφέρουν στα ενδιαφερόμενα μέρη εύλογη ευκαιρία για διαβουλεύσεις με αυτά σχετικά με την εν λόγω συμφωνία και λαμβάνουν υπόψη τις απόψεις και παρατηρήσεις τους. Κατόπιν αιτήματος οποιουδήποτε ενδιαφερομένου μέρους, η συμφωνία υποβάλλεται σε εξέταση από τη Διάσκεψη του Χάρτη, η οποία δύναται να εγκρίνει συστάσεις επ'αυτής.

4. Η Διάσκεψη του Χάρτη, σε τακτά χρονικά διαστήματα, εξετάζει την εφαρμογή συμφωνιών που κοινοποιούνται σύμφωνα με την παράγραφο 1, καθώς και την πρόοδο που έχει επιτευχθεί σχετικά με την εξάλειψη των διατάξεών τους οι οποίες δεν συμβιβάζονται με τις διατάξεις της GATT και των συναφών πράξεων, που εφαρμόζονται βάσει του άρθρου 29 παράγραφος 2 στοιχείο α). Κατόπιν αιτήματος οποιουδήποτε ενδιαφερομένου μέρους, η Διάσκεψη του Χάρτη δύναται να εγκρίνει συστάσεις σχετικά με μια συμφωνία.

5. Συμφωνία που περιγράφεται στο άρθρο 29 παράγραφος 2 στοιχείο β) είναι δυνατόν, σε περίπτωση εξαιρετικής επείγουσας ανάγκης, να επιτραπεί να τεθεί σε ισχύ, χωρίς την κοινοποίηση και τις διαβουλεύσεις που προβλέπονται στο σημείο 1 στοιχείο β) και στα σημεία 2 και 3, υπό τον όρο ότι λαμβάνει χώρα η εν λόγω κοινοποίηση και προσφέρεται αμέσως η ευκαιρία για τις διαβουλεύσεις αυτές. Στην περίπτωση αυτή, τα μέρη της συμφωνίας, παρόλα ταύτα, κοινοποιούν το κείμενό της, σύμφωνα με το σημείο 1 στοιχείο α), αμέσως μετά την έναρξη ισχύος της.

6. Συμβαλλόμενα μέρη τα οποία είναι ή καθίστανται μέρη μιας συμφωνίας που περιγράφεται στο άρθρο 29 παράγραφος 2 στοιχείο β) αναλαμβάνουν να περιορίσουν το ασυμβίβαστο της συμφωνίας προς τις διατάξεις της GATT και των συναφών πράξεων που ισχύουν βάσει του άρθρου 29 παράγραφος 2 στοιχείο α), στο μέτρο που είναι αναγκαίο για ν'αντιμετωπιστούν οι ειδικές περιστάσεις και να εφαρμόσουν τη συμφωνία αυτή κατά τρόπο ώστε να αποκλίνουν το ελάχιστο δυνατόν από τις εν λόγω διατάξεις. Καταβάλουν κάθε προσπάθεια για να προβούν σε επανορθωτικές ενέργειες, υπό το φως των παρατηρήσεων των ενδιαφερομένων μερών και οποιωνδήποτε συστάσεων της Διάσκεψης του Χάρτη.

---

11. *Παράρτημα D*

ΠΡΟΣΩΡΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΥΣΗ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

[σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 7)]

1. α) Στις σχέσεις μεταξύ τους, τα συμβαλλόμενα μέρη καταβάλλουν κάθε προσπάθεια, μέσω συνεργασίας και διαβουλεύσεων, να καταλήξουν σε αμοιβαίως ικανοποιητική επίλυση οποιασδήποτε διαφοράς σχετικά με υφιστάμενα μέτρα, τα οποία θα μπορούσαν να επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό τη συμμόρφωση προς τις διατάξεις που ισχύουν για το εμπόριο βάσει του άρθρου 5 ή του άρθρου 29.

β) Ένα συμβαλλόμενο μέρος δύναται να υποβάλει γραπτό αίτημα σε οποιοδήποτε άλλο συμβαλλόμενο μέρος για διεξαγωγή διαβουλεύσεων όσον αφορά οποιοδήποτε υφιστάμενο μέτρο του άλλου συμβαλλομένου μέρους που κρίνει ότι θα μπορούσε να επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τη συμμόρφωση προς τις διατάξεις που ισχύουν για το εμπόριο βάσει του άρθρου 5 ή του άρθρου 29. Ένα συμβαλλόμενο μέρος το οποίο ζητά διαβουλεύσεις αναφέρει, κατά το δυνατόν πληρέστερα, το καταγγελλόμενο μέτρο και προσδιορίζει τις διατάξεις του άρθρου 5 ή του άρθρου 29, καθώς και της GATT και των συναφών πράξεων, τις οποίες θεωρεί σχετικές. Αιτήματα για διεξαγωγή διαβουλεύσεων δυνάμει της παρούσας παραγράφου κοινοποιούνται στη Γραμματεία, η οποία, σε τακτά χρονικά διαστήματα, ενημερώνει τα συμβαλλόμενα μέρη για τις εκκρεμούσες διαβουλεύσεις που έχουν κοινοποιηθεί.

γ) Ένα συμβαλλόμενο μέρος μεταχειρίζεται κάθε πληροφορία που δηλώνεται ότι είναι εμπιστευτική ή ότι αποτελεί επαγγελματικό απόρρητο, η οποία περιέχεται ή λαμβάνεται ως απάντηση σε γραπτό αίτημα ή λαμβάνεται κατά τη διάρκεια των διαβουλεύσεων, κατά τον ίδιο τρόπο με τον οποίο τη μεταχειρίζεται το συμβαλλόμενο μέρος που παρέχει την πληροφορία.

δ) Κατά την επιδίωξη επίλυσης θεμάτων τα οποία ένα συμβαλλόμενο μέρος θεωρεί ότι επηρεάζουν τη συμμόρφωση προς τις διατάξεις που ισχύουν για το εμπόριο, βάσει του άρθρου 5 ή του άρθρου 29, μεταξύ αυτού και ετέρου συμβαλλομένου μέρους, τα συμβαλλόμενα μέρη που συμμετέχουν σε διαβουλεύσεις ή άλλη διευθέτηση διαφοράς καταβάλλουν κάθε προσπάθεια να αποφύγουν επίλυση η οποία επηρεάζει αρνητικά τις συναλλαγές οποιουδήποτε άλλου συμβαλλόμενου μέρους.

2. α) Εάν εντός 60 ημερών από την παραλαβή του αιτήματος για διεξαγωγή διαβουλεύσεων, που αναφέρεται στην παράγραφο 1 στοιχείο δ), τα συμβαλλόμενα μέρη δεν έχουν επιλύσει τη διαφορά τους ή συμφωνήσει να την επιλύσουν με συνδιαλλαγή, μεσολάβηση, διαιτησία ή άλλη μέθοδο, οποιοδήποτε εκ των δύο συμβαλλομένων μερών δύναται να επιδώσει στη Γραμματεία γραπτό αίτημα για τη συγκρότηση ειδικής επιτροπής (panel), σύμφωνα με τα στοιχεία β) έως στ). Στο αίτημά του, το αιτούμενο συμβαλλόμενο μέρος αναπτύσσει την ουσία της διαφοράς και αναφέρει ποιές διατάξεις του άρθρου 5 ή του άρθρου 29, καθώς και της GATT και των συναφών πράξεων, θεωρούνται σχετικές. Η Γραμματεία παραδίδει αμέσως αντίγραφα του αιτήματος σε όλα τα συμβαλλόμενα μέρη.

β) Κατά την επίλυση μιας διαφοράς λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντα άλλων συμβαλλομένων μερών. Οποιοδήποτε άλλο συμβαλλόμενο μέρος έχει ουσιώδες συμφέρον επί ενός θέματος δικαιούται να γίνει δεκτό σε ακρόαση από την ειδική επιτροπή και να υποβάλει εγγράφως στην Επιτροπή τις παρατηρήσεις του, υπό τον όρο ότι και τα δύο διαφωνούντα συμβαλλόμενα μέρη και η Γραμματεία έχουν λάβει γραπτή γνωστοποίηση του ενδιαφέροντός του, το αργότερο έως την ημερομηνία συγκρότησης της ειδικής επιτροπής, όπως καθορίζεται σύμφωνα με το στοιχείο γ).

γ) Η ειδική επιτροπή θεωρείται ότι συγκροτείται 45 ημέρες μετά την παραλαβή του γραπτού αιτήματος του συμβαλλόμενου μέρους από τη Γραμματεία, σύμφωνα με το στοιχείο α).

δ) Η ειδική επιτροπή αποτελείται από τρία μέλη, τα οποία επιλέγει ο Γενικός Γραμματέας από τον κατάλογο που περιγράφεται στην παράγραφο 7. Εκτός εάν τα διαφωνούντα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνήσουν άλλως, τα μέλη της ειδικής επιτροπής δεν είναι πολίτες των συμβαλλομένων μερών τα οποία είναι είτε διαφωνούντα μέρη, είτε έχουν κοινοποιήσει το ενδιαφέρον τους σύμφωνα με το στοιχείο β), ούτε πολίτες κρατών μελών ενός οργανισμού περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης ο οποίος είναι είτε διαφωνούν μέρος, είτε έχει κοινοποιήσει το ενδιαφέρον του σύμφωνα με το στοιχείο β).

ε) Τα διαφωνούντα συμβαλλόμενα μέρη αποκρίνονται εντός δέκα εργασίμων ημερών, στους διορισμούς των μελών της ειδικής επιτροπής και δεν προβάλλουν αντιρρήσεις για τους διορισμούς εκτός για επιτακτικούς λόγους.

στ) Τα μέλη της ειδικής επιτροπής υπηρετούν υπό την προσωπική τους ιδιότητα και δεν ζητούν, ούτε λαμβάνουν εντολές από οποιαδήποτε κυβέρνηση ή άλλο φορέα. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος αναλαμβάνει την υποχρέωση να τηρεί τις εν λόγω αρχές και να μην επιδιώκει να επηρεάσει τα μέλη της ειδικής επιτροπής κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Τα μέλη της ειδικής επιτροπής επιλέγονται, φροντίζοντας να εξασφαλίζεται η ανεξαρτησία τους και να εκπροσωπείται στην ειδική επιτροπή επαρκής ποικιλία γνώσεων και πολύπλευρη εμπειρία.

ζ) Η Γραμματεία κοινοποιεί αμέσως σε όλα τα συμβαλλόμενα μέρη ότι έχει συγκροτηθεί ειδική επιτροπή.

3. α) Η Διάσκεψη του Χάρτη εγκρίνει διαδικαστικούς κανόνες για τις εργασίες των ειδικών επιτροπών, οι οποίοι έχουν λογική συνέπεια με το παρόν παράρτημα. Οι διαδικαστικοί κανόνες ακολουθούν όσο το δυνατόν περισσότερο εκείνους της GATT και των συναφών πράξεων. Η ειδική επιτροπή διαθέτει επίσης το δικαίωμα να θεσπίζει επιπλέον διαδικαστικούς κανόνες, οι οποίοι αντίκεινται προς τους διαδικαστικούς κανόνες που θεσπίζει η Διάσκεψη του Χάρτη ή προς το παρόν παράρτημα. Κατά τις διαδικασίες ενώπιον της επιτροπής, κάθε διαφωνούν συμβαλλόμενο μέρος και οποιοδήποτε άλλο συμβαλλόμενο μέρος, το οποίο έχει κοινοποιήσει το ενδιαφέρον του σύμφωνα με την παράγραφο 2 στοιχείο β), δικαιούται να γίνει δεκτό για τουλάχιστον μία ακρόαση ενώπιον της επιτροπής και να υποβάλει εγγράφως τις παρατηρήσεις τους. Τα διαφωνούντα συμβαλλόμενα μέρη δικαιούνται επίσης να προβάλουν επιχειρήματα γραπτώς. Η ειδική επιτροπή μπορεί να κάνει δεκτό το αίτημα οποιουδήποτε άλλου συμβαλλομένου μέρους, το οποίο έχει κοινοποιήσει το ενδιαφέρον του σύμφωνα με την παράγραφο 2 στοιχείο β), να έχει πρόσβαση σε οποιοδήποτε έγγραφο υποβάλλεται στην ειδική επιτροπή, με τη συγκατάθεση του συμβαλλομένου μέρους που το έχει υποβάλει.

Οι εργασίες της ειδικής επιτροπής είναι εμπιστευτικές. Η ειδική επιτροπή προβαίνει σε αντικειμενική αξιολόγηση των ζητημάτων που της έχουν υποβληθεί, συμπεριλαμβανομένων των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς και της συμμόρφωσης των μέτρων προς τις διατάξεις που ισχύουν για το εμπόριο βάσει του άρθρου 5 ή του άρθρου 29. Κατά την άσκηση των καθηκόντων της, η ειδική επιτροπή συνεννοείται με τα διαφωνούντα συμβαλλόμενα μέρη και τους δίδει επαρκείς ευκαιρίες να καταλήξουν σε αμοιβαία ικανοποιητική λύση. Εκτός εάν τα διαφωνούντα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνήσουν άλλως, η ειδική επιτροπή στηρίζει την απόφασή της στα επιχειρήματα και τις παρατηρήσεις των διαφωνούντων συμβαλλομένων μερών. Οι ειδικές επιτροπές λαμβάνουν ως γνώμονα τις ερμηνείες που έχουν δοθεί στη GATT και τις συναφείς πράξεις εντός του πλαισίου της GATT και δεν αμφισβητούν κατά πόσον συμβιβάζονται με το άρθρο 5 ή το άρθρο 29 οι πρακτικές που εφαρμόζει οποιοδήποτε συμβαλλόμενο μέρος που είναι μέλος της GATT έναντι άλλων μελών της GATT, για τα οποία εφαρμόζει τη GATT, και οι οποίες δεν έχουν εφαρμοσθεί από εκείνα τα άλλα μέλη για την επίλυση διαφορών σύμφωνα με τη GATT.

Εκτός εάν τα διαφωνούντα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνήσουν άλλως, όλες οι διαδικασίες που συνεπάγονται την προσφυγή σε ειδική επιτροπή, συμπεριλαμβανομένης της έκδοσης της τελικής της εκθέσεως, πρέπει να ολοκληρωθούν εντός 180 ημερών από την ημερομηνία συγκρότησης της ειδικής επιτροπής· εντούτοις, εάν δεν ολοκληρωθούν όλες οι διαδικασίες εντός αυτού του χρονικού διαστήματος, δεν θίγεται η εγκυρότητα της τελικής έκθεσης.

β) Η ειδική επιτροπή προσδιορίζει τη δικαιοδοσία της· ο προσδιορισμός αυτός είναι οριστικός και δεσμευτικός. Εάν ένα διαφωνούν συμβαλλόμενο μέρος προβάλει ένσταση ότι η διαφορά δεν υπάγεται στη δικαιοδοσία της ειδικής επιτροπής, η ένσταση εξετάζεται από την ειδική επιτροπή, η οποία αποφαίνεται εάν θα ασχοληθεί με την ένσταση ως προδικαστικό ζήτημα ή εάν θα την συνεξετάσει στο πλαίσιο της απόφασής της επί της ουσίας της διαφοράς.

γ) Σε περίπτωση που υποβληθούν δύο ή περισσότερα αιτήματα για συγκρότηση ειδικής επιτροπής σχετικά με διαφορές που είναι κατ' ουσία παρόμοιες, ο Γενικός Γραμματέας δύναται, με τη συγκατάθεση όλων των διαφωνούντων συμβαλλόμενων μερών, να διορίσει μία και μόνη ειδική επιτροπή.

4. α) Αφού εξετάσει τα αντεπιχειρήματα, η ειδική επιτροπή υποβάλλει στα διαφωνούντα συμβαλλόμενα μέρη τα περιγραφικά μέρη του σχεδίου της γραπτής έκθεσής της, τα οποία περιέχουν παρουσίαση των πραγματικών περιστατικών και σύνοψη των επιχειρημάτων που προέβαλαν τα διαφωνούντα συμβαλλόμενα μέρη. Στα διαφωνούντα συμβαλλόμενα μέρη προσφέρεται η ευκαιρία να υποβάλουν γραπτές παρατηρήσεις για τα περιγραφικά μέρη εντός χρονικού διαστήματος που καθορίζει η ειδική επιτροπή.

Μετά την καθορισθείσα ημερομηνία για την παραλαβή των παρατηρήσεων των συμβαλλομένων μερών, η ειδική επιτροπή εκδίδει για τα διαφωνούντα συμβαλλόμενα μέρη προσωρινή γραπτή έκθεση, η οποία περιέχει τόσο τα περιγραφικά μέρη, όσο και τα προτεινόμενα πορίσματα και συμπεράσματα της ειδικής επιτροπής. Εντός χρονικού διαστήματος που καθορίζει η ειδική επιτροπή, ένα διαφωνούν συμβαλλόμενο μέρος δύναται να υποβάλει στην ειδική επιτροπή γραπτό αίτημα, προκειμένου η ειδική επιτροπή να επανεξετάσει ειδικές πλευρές της προσωρινής έκθεσης πριν εκδώσει τελική έκθεση. Προ της έκδοσης της τελικής έκθεσης, η ειδική επιτροπή δύναται, κατά τη διακριτική της ευχέρεια, να συναντηθεί με τα διαφωνούντα συμβαλλόμενα μέρη για να εξετάσει τα θέματα που προβάλλονται στο εν λόγω αίτημα.

Η τελική έκθεση περιέχει περιγραφικά μέρη (περιλαμβανομένης και της παρουσίασης των πραγματικών περιστατικών και της σύνοψης των επιχειρημάτων που προέβαλαν τα διαφωνούντα συμβαλλόμενα μέρη), τα πορίσματα και συμπεράσματα της ειδικής επιτροπής και ανάπτυξη των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν για ειδικές πλευρές της προσωρινής έκθεσης, κατά το στάδιο της επανεξέτασής της. Στην τελική έκθεση αναπτύσσεται κάθε ουσιώδες θέμα το οποίο προβλήθηκε ενώπιον της ειδικής επιτροπής και είναι αναγκαίο για την επίλυση της διαφοράς και αιτιολογούνται τα συμπεράσματα της ειδικής επιτροπής.

Η ειδική επιτροπή εκδίδει την τελική της έκθεση, υποβάλλοντάς την αμέσως στη Γραμματεία και στα διαφωνούντα συμβαλλόμενα μέρη. Η Γραμματεία, το συντομότερο δυνατόν, διαβιβάζει την τελική έκθεση, συνοδευόμενη από οποιεσδήποτε γραπτές απόψεις τις οποίες επιθυμεί να επισυνάψει ένα διαφωνούν συμβαλλόμενο μέρος, σε όλα τα συμβαλλόμενα μέρη.

β) Σε περίπτωση που η ειδική επιτροπή αποφανθεί ότι ένα μέτρο το οποίο ελήφθη ή διατηρείται από ένα συμβαλλόμενο μέρος δεν συμβιβάζεται με διάταξη του άρθρου 5 ή του άρθρου 29 ή με διάταξη της GATT ή των συναφών πράξεων, που εφαρμόζεται σύμφωνα με το άρθρο 29, η ειδική επιτροπή δύναται να συστήσει, στην τελική της έκθεση, στο συμβαλλόμενο μέρος να αλλάξει ή να εγκαταλείψει το μέτρο ή να συμπεριφερθεί κατά τρόπο σύμφωνο προς τη διάταξη αυτή.

γ) Οι εκθέσεις των ειδικών επιτροπών εγκρίνονται από τη Διάσκεψη του Χάρτη. Για να παρέχεται επαρκής χρόνος στη Διάσκεψη του Χάρτη, προκειμένου να εξετάζει τις εκθέσεις των ειδικών επιτροπών, μια έκθεση δεν εγκρίνεται από τη Διάσκεψη του Χάρτη πριν παρέλθουν τουλάχιστον 30 ημέρες αφού διανεμηθεί σε όλα τα συμβαλλόμενα μέρη από τη Γραμματεία. Τα συμβαλλόμενα μέρη που έχουν αντιρρήσεις για έκθεση μιας ειδικής επιτροπής αναφέρουν γραπτώς τους λόγους των αντιρρήσεών τους στη Γραμματεία τουλάχιστον 10 ημέρες πριν από την ημερομηνία κατά την οποία η έκθεση πρόκειται να εξετασθεί για να εγκριθεί από τη Διάσκεψη του Χάρτη και η Γραμματεία διαβιβάζει αμέσως τους λόγους αυτούς σε όλα τα συμβαλλόμενα μέρη. Τα διαφωνούντα συμβαλλόμενα μέρη και τα συμβαλλόμενα μέρη που έχουν κοινοποιήσει το ενδιαφέρον τους σύμφωνα με την παράγραφο 2 στοιχείο β) δικαιούνται να συμμετάσχουν πλήρως στην εξέταση της έκθεσης της ειδικής επιτροπής επί της διαφοράς αυτής από τη Διάσκεψη του Χάρτη και οι απόψεις τους καταγράφονται πλήρως.

δ) Προκειμένου να εξασφαλίζεται αποτελεσματική επίλυση των διαφορών προς όφελος όλων των συμβαλλόμενων μερών, είναι ουσιώδης η άμεση συμμόρφωση προς τις αποφάσεις και συστάσεις της τελικής έκθεσης μιας ειδικής επιτροπής, η οποία έχει εγκριθεί από τη Διάσκεψη του Χάρτη. Το συμβαλλόμενο μέρος στο οποίο απευθύνεται μια απόφαση ή σύσταση της τελικής έκθεσης μιας ειδικής επιτροπής, που έχει εγκριθεί από τη Διάσκεψη του Χάρτη, ενημερώνει τη Διάσκεψη του Χάρτη για τις προθέσεις του όσον αφορά τη συμμόρφωση προς την εν λόγω απόφαση ή σύσταση. Σε περίπτωση που η άμεση συμμόρφωση είναι ανέφικτη, το οικείο συμβαλλόμενο μέρος εξηγεί στη Διάσκεψη του Χάρτη τους λόγους του για τη μη συμμόρφωση και, υπό το φως της εξήγησης αυτής, έχει στη διάθεσή του εύλογο χρονικό διάστημα για να επιτύχει συμμόρφωση. Ο σκοπός της επίλυσης της διαφοράς είναι η τροποποίηση ή άρση των ασυμβίβαστων μέτρων.

5. α) Σε περίπτωση που ένα συμβαλλόμενο μέρος δεν συμμορφωθεί, εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος, προς μια απόφαση ή σύσταση της τελικής έκθεσης μιας ειδικής επιτροπής, που έχει εγκριθεί από τη Διάσκεψη του Χάρτη, ένα διαφωνούν συμβαλλόμενο μέρος, το οποίο υφίσταται ζημία λόγω της μη συμμόρφωσης, δύναται να επιδώσει στο μη συμμορφούμενο συμβαλλόμενο μέρος γραπτό αίτημα και να ζητά από το μη συμμορφούμενο συμβαλλόμενο μέρος να αρχίσουν διαπραγματεύσεις, με σκοπό να συμφωνήσουν επί μιας αμοιβαίως αποδεκτής αποζημίωσης. Εάν ζητηθεί αυτό, το μη συμμορφούμενο συμβαλλόμενο μέρος αρχίζει αμέσως τις εν λόγω διαπραγματεύσεις.

β) Εάν το μη συμμορφούμενο συμβαλλόμενο μέρος αρνηθεί να διαπραγματευθεί ή εάν τα συμβαλλόμενα μέρη δεν έχουν καταλήξει σε συμφωνία εντός 30 ημερών μετά την επίδοση του αιτήματος για διεξαγωγή διαπραγματεύσεων, το ζημιωθέν συμβαλλόμενο μέρος δύναται να υποβάλει γραπτό αίτημα στη Διάσκεψη του Χάρτη για να του επιτρέψει να αναστείλει τις υποχρεώσεις που υπέχει έναντι του μη συμμορφούμενου συμβαλλόμενου μέρους σύμφωνα με το άρθρο 5 ή το άρθρο 29.

γ) Η Διάσκεψη του Χάρτη δύναται να επιτρέψει στο ζημιωθέν συμβαλλόμενο μέρος να αναστείλει εκείνες από τις υποχρεώσεις του έναντι του μη συμμορφούμενου συμβαλλόμενου μέρους, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 ή του άρθρου 29 ή σύμφωνα με τις διατάξεις της GATT ή των συναφών πράξεων, που εφαρμόζονται βάσει του άρθρου 29, τις οποίες το ζημιωθέν συμβαλλόμενο μέρος θεωρεί ισοδύναμες προς τις περιστάσεις.

δ) Η αναστολή υποχρεώσεων είναι προσωρινή και εφαρμόζεται μόνον έως ότου αρθεί το μέτρο που διαπιστώθηκε ότι δεν συμβιβάζεται με το άρθρο 5 ή το άρθρο 29 ή έως ότου ευρεθεί αμοιβαίως ικανοποιητική λύση.

6. α) Πριν αναστείλει τις εν λόγω υποχρεώσεις, το ζημιωθέν συμβαλλόμενο μέρος ενημερώνει το μη συμμορφούμενο συμβαλλόμενο μέρος για τη φύση και το επίπεδο της προτιθέμενης αναστολής. Εάν το μη συμμορφούμενο συμβαλλόμενο μέρος επιδώσει στον Γενικό Γραμματέα γραπτή ένσταση για το επίπεδο της αναστολής των υποχρεώσεων, στην οποία προτίθεται να προβεί το ζημιωθέν συμβαλλόμενο μέρος, η ένσταση παραπέμπεται σε διαιτησία, όπως προβλέπεται κατωτέρω. Η εφαρμογή της προτεινόμενης αναστολής υποχρεώσεων αναβάλλεται έως ότου ολοκληρωθεί η διαιτησία και η απόφαση της ειδικής επιτροπής διαιτησίας καταστεί τελική και δεσμευτική, σύμφωνα με το στοιχείο ε).

β) Ο Γενικός Γραμματέας συγκροτεί ειδική επιτροπή διαιτησίας, σύμφωνα με την παράγραφο 2 στοιχεία δ) έως στ), η οποία, εάν είναι εφικτό, είναι η ίδια ειδική επιτροπή η οποία εξέδωσε την απόφαση ή τη σύσταση που αναφέρεται στην παράγραφο 4 στοιχείο δ), προκειμένου να εξετάσει το επίπεδο υποχρεώσεων που προτίθεται να αναστείλει το ζημιωθέν συμβαλλόμενο μέρος. Εκτός εάν η Διάσκεψη του Χάρτη λάβει διαφορετική απόφαση, οι διαδικαστικοί κανόνες για τις εργασίες της ειδικής επιτροπής εγκρίνονται σύμφωνα με την παράγραφο 3 στοιχείο α).

γ) Η ειδική επιτροπή διαιτησίας αποφαίνεται εάν το επίπεδο υποχρεώσεων, που προτίθεται να αναστείλει το ζημιωθέν συμβαλλόμενο μέρος, είναι υπερβολικό ως προς τη ζημία που έχει υποστεί και, εάν ναι, σε ποιο βαθμό. Δεν εξετάζει τη φύση των υποχρεώσεων που αναστέλλονται, πέραν του βαθμού που αυτό είναι αδιαχώριστο από τον προσδιορισμό του επιπέδου των υποχρεώσεων που αναστέλλονται.

δ) Η ειδική επιτροπή διαιτησίας παραδίδει το έγγραφο της απόφασης στο ζημιωθέν και στο μη συμμορφούμενο συμβαλλόμενο μέρος, καθώς και στη Γραμματεία, εντός 60 ημερών από τη συγκρότηση της ειδικής επιτροπής ή εντός άλλου χρονικού διαστήματος το οποίο μπορεί να καθορισθεί με συμφωνία μεταξύ του ζημιωθέντος και του μη συμμορφούμενου συμβαλλόμενου μέρους. Η Γραμματεία υποβάλλει την απόφαση στη Διάσκεψη του Χάρτη το συντομότερο δυνατόν και το αργότερο κατά τη συνεδρίαση της Διάσκεψης του Χάρτη που ακολουθεί την παραλαβή της απόφασης.

ε) Η απόφαση της ειδικής επιτροπής διαιτησίας καθίσταται τελική και δεσμευτική 30 ημέρες μετά την ημερομηνία της υποβολής της στη Διάσκεψη του Χάρτη και η οποιουδήποτε επιπέδου αναστολή των ωφελειών, που επιτρέπεται βάσει αυτής, είναι δυνατόν να τεθεί σε εφαρμογή από το ζημιωθέν συμβαλλόμενο μέρος, κατά τρόπο που το εν λόγω συμβαλλόμενο μέρος θεωρεί ισοδύναμο προς τις περιστάσεις, εκτός εάν, πριν από την παρέλευση χρονικού διαστήματος 30 ημερών, η Διάσκεψη του Χάρτη αποφασίσει διαφορετικά.

στ) Κατά την αναστολή οποιωνδήποτε υποχρεώσεων έναντι ενός μη συμμορφούμενου συμβαλλόμενου μέρους, ένα ζημιωθέν συμβαλλόμενο μέρος καταβάλλει κάθε προσπάθεια να μην αλλοιώσει τους όρους των συναλλαγών οποιουδήποτε άλλου συμβαλλόμενου μέρους.

7. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος δύναται να υποδείξει δύο άτομα, τα οποία, εάν πρόκειται για συμβαλλόμενα μέρη που είναι επίσης μέλη της GATT και εάν το επιθυμούν και είναι σε θέση να υπηρετήσουν ως μέλη ειδικής επιτροπής σύμφωνα με το παρόν παράρτημα, είναι μέλη ειδικών επιτροπών, που διορίζονται στο πλαίσιο των ειδικών επιτροπών της GATT για επίλυση διαφορών. Ο Γενικός Γραμματέας δύναται επίσης να υποδείξει, με την έγκριση της Διάσκεψης του Χάρτη, το πολύ 10 άτομα, τα οποία είναι διατεθειμένα και σε θέση να υπηρετήσουν ως μέλη ειδικών επιτροπών για σκοπούς επίλυσης των διαφορών, σύμφωνα με τις παραγράφους 2 έως 4. Η Διάσκεψη του Χάρτη δύναται επιπλέον να αποφασίσει να υποδείξει, για τους ίδιους σκοπούς, το πολύ 20 άτομα, τα οποία είναι εγγεγραμμένα σε καταλόγους διαιτητών διαφορών άλλων διεθνών οργανισμών και τα οποία είναι διατεθειμένα και σε θέση να υπηρετήσουν ως μέλη ειδικών επιτροπών. Τα ονόματα όλων των υποδειχθέντων ατόμων αποτελούν τον κατάλογο διαιτητών διαφορών. Τα άτομα υποδεικνύονται αυστηρά

και μόνον βάσει της αντικειμενικότητας, αξιοπιστίας και ορθής κρίσης τους και, κατά το δυνατόν περισσότερο, διαθέτουν εμπειρία σε διεθνή ζητήματα εμπορίου και ενέργειας, ιδιαίτερα όσον αφορά διατάξεις που εφαρμόζονται σύμφωνα με το άρθρο 29. Κατά την εκτέλεση οποιουδήποτε καθήκοντος στο πλαίσιο του παρόντος παραρτήματος, οι υποδειχθέντες δεν συνδέονται, ούτε λαμβάνουν εντολές από οποιοδήποτε συμβαλλόμενο μέρος. Οι υποδειχθέντες υπηρετούν πενταετή ανανεώσιμη θητεία και έως ότου υποδειχθούν οι διάδοχοί τους. Υποδειχθείς, του οποίου λήγει η θητεία, συνεχίζει να ασκεί τα καθήκοντα για τα οποία έχει επιλεγεί σύμφωνα με το παρόν παράρτημα. Σε περίπτωση θανάτου, παραίτησης ή ανικανότητας ενός υποδειχθέντος, το συμβαλλόμενο μέρος ή ο Γενικός Γραμματέας, αναλόγως του ποιος υπέδειξε το άτομο, έχει το δικαίωμα να υποδείξει άλλο άτομο για να υπηρετήσει κατά το υπόλοιπο της θητείας του υποδειχθέντος, η δε υπόδειξη από τον Γενικό Γραμματέα υποβάλλεται προς έγκριση στη Διάσκεψη του Χάρτη.

8. Παρά τις διατάξεις του παρόντος παραρτήματος, υποδεικνύεται στα συμβαλλόμενα μέρη να προβαίνουν σε διαβουλεύσεις, καθόλη τη διάρκεια της διαδικασίας επίλυσης της διαφοράς, με σκοπό τη διευθέτηση της διαφοράς τους.

9. Η Διάσκεψη του Χάρτη δύναται να διορίσει ή να υποδείξει άλλους φορείς ή fora για την εκτέλεση οποιουδήποτε από τα καθήκοντα ανατίθενται βάσει του παρόντος παραρτήματος στη Γραμματεία και το Γενικό Γραμματέα.

---

12. *Παράρτημα Β*

ΤΥΠΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΤΑΜΕΡΙΣΜΟ ΤΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ

(σύμφωνα με το άρθρο 37 παράγραφος 3)

1. Οι συνεισφορές που καταβάλλονται από τα συμβαλλόμενα μέρη καθορίζονται από τη Γραμματεία ετησίως, βάσει των ποσοστιαίων συνεισφορών τους που απαιτούνται σύμφωνα με την τελευταία διαθέσιμη κλίμακα εκτίμησης των Ηνωμένων Εθνών, βάσει του τακτικού προϋπολογισμού τους (συμπληρωμένη από πληροφορίες επί των θεωρητικών συνεισφορών για οποιαδήποτε συμβαλλόμενα μέρη δεν είναι μέλη των Ηνωμένων Εθνών).

2. Οι συνεισφορές προσαρμόζονται, εν ανάγκη, ώστε να εξασφαλίζεται ότι το σύνολο των συνεισφορών όλων των συμβαλλομένων μερών ανέρχεται σε 100 %.

---

13. *Παράρτημα ΡΑ*

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΥΠΟΓΡΑΦΟΝΤΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΠΟΔΕΧΟΝΤΑΙ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 45 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 3 ΣΤΟΙΧΕΙΟ β)

[σύμφωνα με το άρθρο 45 παράγραφος 3 στοιχείο γ)]

1. Γερμανία
2. Λιθουανία
3. Ουγγαρία
4. Πολωνία
5. Τσεχική Δημοκρατία
6. Σλοβακική Δημοκρατία

14. *Παράρτημα T*

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΤΩΝ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ

(σύμφωνα με το άρθρο 32 παράγραφος 1)

Κατάλογος συμβαλλομένων μερών που δικαιούνται μεταβατικών ρυθμίσεων

Αζερμπαϊτζάν
Αλβανία
Αρμενία
Βουλγαρία
Γεωργία
Εσθονία
Καζακστάν
Κιργισία
Κροατία
Λετονία
Λευκορωσία
Λιθουανία
Μολδαβία
Ουγγαρία
Ουζμπεκιστάν
Ουκρανία
Πολωνία
Ρουμανία
Ρωσική Ομοσπονδία
Σλοβακία
Σλοβενία
Τατζικιστάν
Τουρκμενιστάν
Τσεχική Δημοκρατία

Πίνακας περιεχομένων που υπόκεινται σε μεταβατικές ρυθμίσεις

Διάταξη

Άρθρο 6 παράγραφος 2
Άρθρο 6 παράγραφος 5
Άρθρο 7 παράγραφος 4
Άρθρο 9 παράγραφος 1
Άρθρο 10 παράγραφος 7
Άρθρο 14 παράγραφος 1 στοιχείο δ)
Άρθρο 20 παράγραφος 3
Άρθρο 22 παράγραφος 3

Άρθρο 6 παράγραφος 2

«Κάθε συμβαλλόμενο μέρος εξασφαλίζει ότι στο πλαίσιο της δικαιοδοσίας του διαθέτει και επιβάλλει τους νόμους που απαιτούνται και ενδείκνυνται ώστε να αντιμετωπίζονται οι μορφές μονομερούς και συντονισμένης αντιανταγωνιστικής συμπεριφοράς στις οικονομικές δραστηριότητες στον ενεργειακό τομέα.»

ΧΩΡΑ: ΑΛΒΑΝΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Δεν υπάρχει νόμος για την προστασία του ανταγωνισμού στην Αλβανία. Ο νόμος αριθ. 7746 της 28ης Ιουλίου 1983 για τους υδρογονάνθρακες και ο νόμος αριθ. 7796 της 17ης Φεβρουαρίου 1994 για τα μεταλλεύματα δεν περιλαμβάνουν τέτοιες διατάξεις. Δεν υπάρχει νόμος για την ηλεκτρική ενέργεια, βρίσκεται όμως στο στάδιο της κατάρτισης. Ο νόμος αυτός έχει προγραμματισθεί να υποβληθεί στο Κοινοβούλιο έως το τέλος του 1996. Στους νόμους αυτούς, η Αλβανία προτίθεται να συμπεριλάβει διατάξεις για αντιανταγωνιστική συμπεριφορά.

Κατάργηση

1η Ιανουαρίου 1998.

ΧΩΡΑ: ΑΡΜΕΝΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Επί του παρόντος, στην Αρμενία υφίσταται κρατικό μονοπώλιο στους περισσότερους ενεργειακούς τομείς. Δεν υπάρχει νόμος για την προστασία του ανταγωνισμού, επομένως, δεν εφαρμόζονται οι κανόνες ανταγωνισμού. Δεν υπάρχουν νόμοι για την ενέργεια. Τα σχέδια νόμων για την ενέργεια υπολογίζεται να υποβληθούν στο Κοινοβούλιο το 1994. Οι νόμοι προβλέπεται να συμπεριλαμβάνουν διατάξεις για αντιανταγωνιστική συμπεριφορά, θα εναρμονισθούν δε με την κοινοτική νομοθεσία περί ανταγωνισμού.

Κατάργηση

31 Δεκεμβρίου 1997.

ΧΩΡΑ: ΑΖΕΡΜΠΑΪΤΖΑΝ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Η αντιμονοπωλιακή νομοθεσία βρίσκεται στο στάδιο της κατάρτισης.

Κατάργηση

1η Ιανουαρίου 2000.

ΧΩΡΑ: ΛΕΥΚΟΡΩΣΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Η αντιμονοπωλιακή νομοθεσία βρίσκεται στο στάδιο της κατάρτισης.

Κατάργηση

1η Ιανουαρίου 2000.

ΧΩΡΑ: ΓΕΩΡΓΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Νόμοι για την κατάργηση των μονοπωλίων βρίσκονται, επί του παρόντος, στο στάδιο της κατάρτισης στη Γεωργία και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το κράτος έως τώρα κατέχει το μονοπώλιο για σχεδόν όλες τις ενεργειακές πηγές και τους ενεργειακούς πόρους, γεγονός το οποίο περιορίζει τη δυνατότητα ανταγωνισμού στο κύκλωμα ενέργειας και καυσίμων.

Κατάργηση

1η Ιανουαρίου 1999.

ΧΩΡΑ: ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Έχει θεσπισθεί ο νόμος για την ανάπτυξη του ανταγωνισμού και τον περιορισμό των μονοπωλιακών δραστηριοτήτων (αριθ. 656 της 11ης Ιουνίου 1991), αλλά είναι γενικού χαρακτήρα. Χρειάζεται περαιτέρω ανάπτυξη της νομοθεσίας, ιδιαίτερα με την έγκριση σχετικών τροποποιήσεων ή τη θέσπιση νέου νόμου.

Κατάργηση

1η Ιανουαρίου 1998.

ΧΩΡΑ: ΚΙΡΓΙΖΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Έχει ήδη θεσπισθεί ο νόμος για τις αντιμονοπωλιακές πολιτικές. Η μεταβατική περίοδος χρειάζεται ώστε να προσαρμοστούν οι διατάξεις του νόμου αυτού στον ενεργειακό τομέα, ο οποίος σήμερα ελέγχεται αυστηρά από το κράτος.

Κατάργηση

1η Ιουλίου 2001.

ΧΩΡΑ: ΜΟΛΔΑΒΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Ο νόμος για τον περιορισμό των μονοπωλιακών δραστηριοτήτων και την ανάπτυξη του ανταγωνισμού, της 29ης Ιανουαρίου 1992, παρέχει μια οργανωτική και νομική βάση για την ανάπτυξη μέτρων ανταγωνισμού, ώστε να αποφεύγονται, να περιορισθούν και να περικοπούν οι μονοπωλιακές δραστηριότητες· προσανατολίζεται προς την εφαρμογή όρων οικονομίας της αγοράς. Ωστόσο, ο νόμος αυτός δεν περιέχει συγκεκριμένα μέτρα για αντιανταγωνιστική συμπεριφορά στον ενεργειακό τομέα, ούτε καλύπτει πλήρως τις απαιτήσεις του άρθρου 6.

Το 1995, θα υποβληθούν στο Κοινοβούλιο νομοσχέδιο για τον ανταγωνισμό και ένα κρατικό πρόγραμμα για την κατάργηση των μονοπωλίων στην οικονομία. Επίσης, το 1995 θα υποβληθεί στο Κοινοβούλιο νομοσχέδιο για την ενέργεια το οποίο θα καλύπτει θέματα σχετικά με την κατάργηση των μονοπωλίων και την ανάπτυξη του ανταγωνισμού στον τομέα της ενέργειας.

Κατάργηση

1η Ιανουαρίου 1998.

ΧΩΡΑ: ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Οι κανόνες ανταγωνισμού δεν έχουν ακόμη εφαρμοσθεί στη Ρουμανία. Το σχέδιο νόμου για την προστασία του ανταγωνισμού έχει υποβληθεί στο Κοινοβούλιο και έχει προγραμματισθεί να εγκριθεί κατά τη διάρκεια του 1994.

Το σχέδιο περιέχει διατάξεις σχετικά με την αντιανταγωνιστική συμπεριφορά, εναρμονισμένες με το κοινοτικό δίκαιο περί ανταγωνισμού.

Κατάργηση

31 Δεκεμβρίου 1996.

ΧΩΡΑ: ΡΩΣΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Η Ομοσπονδία.

Περιγραφή

Στη Ρωσική Ομοσπονδία έχει διαμορφωθεί ένα εκτεταμένο πλαίσιο αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας, αλλά θα πρέπει να θεσπισθούν και άλλα νομικά και οργανωτικά μέτρα για την αποφυγή, τον περιορισμό ή την καταστολή των μονοπωλιακών δραστηριοτήτων και του αθέμιτου ανταγωνισμού, ιδιαίτερα στον ενεργειακό τομέα.

Κατάργηση

1η Ιουλίου 2001.

ΧΩΡΑ: ΣΛΟΒΕΝΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Ο νόμος για την προστασία του ανταγωνισμού, που θεσπίστηκε το 1993 και δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα αριθ. 18/93, ρυθμίζει τα θέματα αντιανταγωνιστικής συμπεριφοράς εν γένει. Το υφιστάμενο δίκαιο προβλέπει επίσης προϋποθέσεις για την εγκαθίδρυση αρμόδιων αρχών για τον ανταγωνισμό. Επί του παρόντος, η κυριότερη αρμόδια αρχή για τον ανταγωνισμό είναι το γραφείο προστασίας του ανταγωνισμού του Υπουργείου Οικονομικών Σχέσεων και Ανάπτυξης. Λόγω της σπουδαιότητας του ενεργειακού τομέα, προβλέπεται χωριστός νόμος επ' αυτού και επομένως χρειάζεται περισσότερος χρόνος για την πλήρη συμμόρφωση.

Κατάργηση

1η Ιανουαρίου 1998.

ΧΩΡΑ: ΤΑΤΖΙΚΙΣΤΑΝ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Το 1993, το Τατζικιστάν θέσπισε το νόμο για την κατάργηση των μονοπωλίων και τον ανταγωνισμό. Εντούτοις, λόγω της δυσχερούς οικονομικής κατάστασης στο Τατζικιστάν, έχει προσωρινά ανασταλεί η δικαιοδοσία βάσει του νόμου.

Κατάργηση

31 Δεκεμβρίου 1997.

ΧΩΡΑ: ΤΟΥΡΚΜΕΝΙΣΤΑΝ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Βάσει της απόφασης αριθ. 1532 του Προέδρου του Τουρκμενιστάν της 21ης Οκτωβρίου 1993, συγκροτήθηκε επιτροπή για τον περιορισμό των μονοπωλιακών δραστηριοτήτων η οποία άρχισε ήδη τις δραστηριότητές της. Σκοπός της επιτροπής είναι να προστατεύσει τις επιχειρήσεις και άλλους φορείς από τη μονοπωλιακή συμπεριφορά και πρακτική και να προωθήσει τη διαμόρφωση αρχών της αγοράς με βάση την ανάπτυξη του ανταγωνισμού και του επιχειρηματικού πνεύματος.

Απαιτείται περαιτέρω ανάπτυξη νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων που θα διέπουν την αντιμονοπωλιακή συμπεριφορά των επιχειρήσεων στις οικονομικές δραστηριότητες του ενεργειακού τομέα.

Κατάργηση

1η Ιουλίου 2001.

ΧΩΡΑ: ΟΥΖΜΠΕΚΙΣΤΑΝ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Στο Ουζμπεκιστάν έχει θεσπιστεί ο νόμος για τον περιορισμό των μονοπωλιακών δραστηριοτήτων και ισχύει από τον Ιούλιο του 1992. Παρόλα ταύτα, ο νόμος (όπως διευκρινίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 3) δεν επεκτείνεται στις δραστηριότητες επιχειρήσεων στον ενεργειακό τομέα.

Κατάργηση

1η Ιουλίου 2001.

Άρθρο 6 παράγραφος 5

«Εάν ένα συμβαλλόμενο μέρος κρίνει ότι κάποια συγκεκριμένη μορφή αντιανταγωνιστικής συμπεριφοράς ασκούμενη στην επικράτεια άλλου συμβαλλομένου μέρους επηρεάζει αρνητικά κάποιο σημαντικό συμφέρον σχετικό με τους στόχους που αναφέρονται στο παρόν άρθρο, μπορεί να το κοινοποιήσει στο άλλο συμβαλλόμενο μέρος και να ζητήσει να λάβουν οι αρμόδιες για τον ανταγωνισμό αρχές του άλλου συμβαλλομένου μέρους τα δέοντα αναγκαστικά μέτρα. Το συμβαλλόμενο μέρος που κοινοποιεί μεριμνά ώστε η κοινοποίηση να περιλαμβάνει επαρκείς πληροφορίες για να μπορεί το άλλο συμβαλλόμενο μέρος να εντοπίσει την αντιανταγωνιστική συμπεριφορά που αποτελεί αντικείμενο της κοινοποίησης και να περιλαμβάνει επίσης την προσφορά παροχής περαιτέρω πληροφοριών και συνεργασίας, τις οποίες είναι σε θέση να παράσχει το συμβαλλόμενο μέρος που κοινοποιεί. Το συμβαλλόμενο μέρος στο οποίο απευθύνεται η κοινοποίηση ή, ανάλογα με την περίπτωση, οι αρμόδιες για τον ανταγωνισμό αρχές, συνεννοείται με το συμβαλλόμενο μέρος που κοινοποιεί και εξετάζει με μεγάλη προσοχή το αίτημά του, προκειμένου να αποφασίσει εάν θα λάβει ή όχι αναγκαστικά μέτρα όσον αφορά την εικαζόμενη αντιανταγωνιστική συμπεριφορά που αναφέρει η κοινοποίηση. Το συμβαλλόμενο μέρος στο οποίο απευθύνεται η κοινοποίηση ενημερώνει το άλλο για την απόφασή του ή για την απόφαση των αρμοδίων για τον ανταγωνισμό αρχών και μπορεί, εάν το επιθυμεί, να ενημερώσει το συμβαλλόμενο μέρος που κοινοποιεί για τους λόγους της απόφασης. Εάν έχει αρχίσει η εφαρμογή αναγκαστικών μέτρων, το συμβαλλόμενο μέρος στο οποίο απευθύνεται η κοινοποίηση πληροφορεί το συμβαλλόμενο μέρος που κοινοποιεί σχετικά με την έκβασή τους και, ει δυνατόν, σχετικά με τις σημαντικές εξελίξεις που μεσολάβησαν.»

ΧΩΡΑ: ΑΛΒΑΝΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Στην Αλβανία δεν υπάρχουν καθιερωμένα όργανα για την επιβολή των κανόνων ανταγωνισμού. Τα εν λόγω όργανα θα προβλέπονται στο νόμο για την προστασία του ανταγωνισμού, ο οποίος αναμένεται να ολοκληρωθεί το 1996.

Κατάργηση

1η Ιανουαρίου 1999.

ΧΩΡΑ: ΑΡΜΕΝΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Στην Αρμενία δεν έχουν ιδρυθεί όργανα για την επιβολή των διατάξεων της παρούσας παραγράφου.

Οι νόμοι για την ενέργεια και την προστασία του ανταγωνισμού προβλέπεται να περιλαμβάνουν διατάξεις για την εγκαθίδρυση των εν λόγω οργάνων.

Κατάργηση

31 Δεκεμβρίου 1997.

ΧΩΡΑ: ΑΖΕΡΜΠΑΪΤΖΑΝ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Θα ορισθούν αντιμονοπωλιακές αρχές μετά τη θέσπιση αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας.

Κατάργηση

1η Ιανουαρίου 2000.

ΧΩΡΑ: ΛΕΥΚΟΡΩΣΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Θα ορισθούν αντιμονοπωλιακές αρχές μετά τη θέσπιση αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας.

Κατάργηση

1η Ιανουαρίου 2000.

ΧΩΡΑ: ΓΕΩΡΓΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Στη Γεωργία, οι νόμοι για την κατάργηση των μονοπωλίων βρίσκονται επί του παρόντος στο στάδιο της κατάρτισης και, για το λόγο αυτό, δεν έχουν ορισθεί ακόμα αρχές για τον ανταγωνισμό.

Κατάργηση

1η Ιανουαρίου 1999.

ΧΩΡΑ: ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Στο Καζακστάν έχει συγκροτηθεί μια αντιμονοπωλιακή επιτροπή, αλλά χρειάζεται να βελτιωθούν οι δραστηριότητές της, και από νομοθετική και από οργανωτική άποψη, ώστε να διαμορφωθεί ένας αποτελεσματικός μηχανισμός ο οποίος θα ασχολείται με τις καταγγελίες για αντιμονοπωλιακή συμπεριφορά.

Κατάργηση

1η Ιανουαρίου 1998.

ΧΩΡΑ: ΚΙΡΓΙΖΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Στην Κιργιζία δεν υπάρχει μηχανισμός για τον έλεγχο της αντιανταγωνιστικής συμπεριφοράς και της σχετικής νομοθεσίας. Χρειάζεται να συγκροτηθούν σχετικές αντιμονοπωλιακές αρχές.

Κατάργηση

1η Ιουλίου 2001.

ΧΩΡΑ: ΜΟΛΔΑΒΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Αρμόδιο για τον έλεγχο της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς στη Μολδαβία είναι το Υπουργείο Οικονομικών. Ο νόμος περί παραβάσεως των διοικητικών κανόνων υπέστη τροποποιήσεις που προβλέπουν την επιβολή κυρώσεων σε περίπτωση παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού από τις μονοπωλιακές επιχειρήσεις.

Το νομοσχέδιο περί ανταγωνισμού, το οποίο βρίσκεται στο στάδιο της κατάρτισης, θα περιέχει διατάξεις για την επιβολή των κανόνων του ανταγωνισμού.

Κατάργηση

1η Ιανουαρίου 1998.

ΧΩΡΑ: ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Στη Ρουμανία δεν έχουν ιδρυθεί όργανα για την επιβολή των διατάξεων της παρούσας παραγράφου.

Στο νομοσχέδιο για την προστασία του ανταγωνισμού, το οποίο έχει προγραμματισθεί να εγκριθεί κατά τη διάρκεια του 1994, προβλέπονται τα όργανα που θα αναλάβουν την επιβολή των κανόνων ανταγωνισμού.

Στο σχέδιο επίσης προβλέπεται εννεάμηνη περίοδος για την εφαρμογή, η οποία αρχίζει από την ημερομηνία δημοσίευσης του.

Σύμφωνα με την ευρωπαϊκή συμφωνία σύνδεσης μεταξύ της Ρουμανίας και των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, παραχωρήθηκε στη Ρουμανία πενταετής περίοδος για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού.

Κατάργηση

1η Ιανουαρίου 1998.

ΧΩΡΑ: ΤΑΤΖΙΚΙΣΤΑΝ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Το Τατζικιστάν έχει θεσπίσει νόμους για την κατάργηση των μονοπωλίων και τον ανταγωνισμό, αλλά τα όργανα για την επιβολή των κανόνων ανταγωνισμού βρίσκονται στο στάδιο της ανάπτυξης.

Κατάργηση

31 Δεκεμβρίου 1997.

ΧΩΡΑ: ΟΥΖΜΠΕΚΙΣΤΑΝ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Στο Ουζμπεκιστάν έχει θεσπιστεί ο νόμος για τον περιορισμό των μονοπωλιακών δραστηριοτήτων και ισχύει από τον Ιούλιο του 1992. Παρόλα ταύτα, ο νόμος (όπως διευκρινίζεται στο άρθρο 2, παράγραφος 3) δεν επεκτείνεται στις δραστηριότητες των επιχειρήσεων στον ενεργειακό τομέα.

Κατάργηση

1η Ιουλίου 2001.

Άρθρο 7 παράγραφος 4

«Σε περίπτωση που η διαμετακόμιση ενεργειακών υλών και προϊόντων είναι αδύνατον, από εμπορική άποψη, να πραγματοποιηθεί μέσω εγκαταστάσεων μεταφοράς ενέργειας, τα συμβαλλόμενα μέρη δεν παρεμποδίζουν την εγκατάσταση νέου δυναμικού, εκτός και εάν ορίζεται διαφορετικά σε ισχύουσα νομοθεσία που συμφωνεί με την παράγραφο 1.»

ΧΩΡΑ: ΑΖΕΡΜΠΑΪΤΖΑΝ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Χρειάζεται να θεσπιστεί μια σειρά νόμων για την ενέργεια, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών χορήγησης αδειών για τη διαμετακόμιση. Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, προβλέπεται να κατασκευαστούν και να εκσυγχρονιστούν οι γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και η δυναμικότητα παραγωγής ισχύος, με σκοπό να προσαρμοστεί το τεχνικό τους επίπεδο στις διεθνείς απαιτήσεις και στους όρους της οικονομίας της αγοράς.

Κατάργηση

31 Δεκεμβρίου 1999.

ΧΩΡΑ: ΛΕΥΚΟΡΩΣΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Επί του παρόντος καταρτίζονται νόμοι για την ενέργεια, τη γη και άλλα θέματα και, έως την τελική τους έγκριση, επικρατεί αβεβαιότητα όσον αφορά τους όρους για την εγκατάσταση νέου δυναμικού για τους μεταφορείς ενέργειας στην επικράτεια της Λευκορωσίας.

Κατάργηση

31 Δεκεμβρίου 1998.

ΧΩΡΑ: ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Η Βουλγαρία δεν διαθέτει νόμους που ρυθμίζουν τη διαμετακόμιση ενεργειακών υλών και προϊόντων. Στον ενεργειακό τομέα λαμβάνει χώρα συνολική αναδιάρθρωση, στην οποία περιλαμβάνεται η ανάπτυξη θεσμικού πλαισίου, νομοθεσίας και κανονιστικών ρυθμίσεων.

Κατάργηση

Χρειάζεται επαρκής μεταβατική περίοδος, ώστε η νομοθεσία που αφορά τη διαμετακόμιση ενεργειακών υλών και προϊόντων να είναι απολύτως σύμφωνη με την παρούσα διάταξη.

1η Ιουλίου 2001.

ΧΩΡΑ: ΓΕΩΡΓΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Χρειάζεται να προετοιμασθεί μια σειρά νόμων επί του θέματος. Επί του παρόντος, υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές προϋποθέσεων για τη μεταφορά και τη διαμετακόμιση διαφόρων ενεργειακών πηγών στη Γεωργία (ηλεκτρική ενέργεια, φυσικό αέριο, πετρελαϊκά προϊόντα, άνθρακας).

Κατάργηση

1η Ιανουαρίου 1999.

ΧΩΡΑ: ΟΥΓΓΑΡΙΑ

Τομέας

Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Σύμφωνα με την παρούσα νομοθεσία, η εγκατάσταση και η λειτουργία γραμμών υψηλής τάσεως αποτελεί κρατικό μονοπώλιο.

Προετοιμάζεται το νέο νομικό και κανονιστικό πλαίσιο για την εγκατάσταση, τη λειτουργία και την ιδιοκτησία γραμμών υψηλής τάσεως.

Το Υπουργείο Βιομηχανίας και Εμπορίου έχει ήδη αναλάβει την πρωτοβουλία να προωθήσει ένα νέο νόμο για την ηλεκτρική ενέργεια, ο οποίος θα έχει επιπτώσεις και στον αστικό κώδικα και στο νόμο για την εκχώρηση. Η συμμόρφωση μπορεί να επιτευχθεί μετά την έναρξη ισχύος του νέου νόμου για την ηλεκτρική ενέργεια και των συναφών κανονιστικών διαταγμάτων.

Κατάργηση

31 Δεκεμβρίου 1996.

ΧΩΡΑ: ΠΟΛΩΝΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Στο πολωνικό δίκαιο για την ενέργεια, που βρίσκεται στο τελικό στάδιο συντονισμού, προβλέπεται η θέσπιση νέων κανονισμών νομοθετικού περιεχομένου, παρόμοιων με εκείνους που εφαρμόζονται στις χώρες με ελεύθερη αγορά (άδειες παραγωγής, διαμετακόμισης, διανομής και εμπορίου για τους μεταφορείς ενέργειας). Έως ότου εγκριθεί από το Κοινοβούλιο, απαιτείται προσωρινή αναστολή των υποχρεώσεων σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο.

Κατάργηση

31 Δεκεμβρίου 1995.

Άρθρο 9 παράγραφος 1

«Τα συμβαλλόμενα μέρη αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα που έχουν οι ανοικτές κεφαλαιαγορές όσον αφορά την ενθάρρυνση της ροής κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση του εμπορίου ενεργειακών υλών και προϊόντων, καθώς και για τη διενέργεια και την ενίσχυση των επενδύσεων σε οικονομικές δραστηριότητες στον ενεργειακό τομέα στην επικράτεια άλλων συμβαλλομένων μερών, ιδίως εκείνων των οποίων οι οικονομίες βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο. Συνεπώς, κάθε συμβαλλόμενο μέρος προσπαθεί να προωθήσει προϋποθέσεις πρόσβασης επιχειρήσεων και υπηκόων άλλων συμβαλλομένων μερών στην κεφαλαιαγορά του, με στόχο τη χρηματοδότηση του εμπορίου ενεργειακών υλών και προϊόντων και τη διενέργεια επενδύσεων σε οικονομικές δραστηριότητες στον ενεργειακό τομέα στην επικράτεια των εν λόγω άλλων συμβαλλομένων μερών, σε βάση όχι λιγότερο ευνοϊκή από εκείνη που παρέχει σε παρόμοιες περιπτώσεις στις δικές του εταιρείες και υπηκόους και στις εταιρείες και υπηκόους οποιουδήποτε άλλου συμβαλλόμενου μέρους ή τρίτου κράτους, ανάλογα του ποια είναι η πιο ευνοϊκή.»

ΧΩΡΑ: ΑΖΕΡΜΠΑΪΤΖΑΝ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Η σχετική νομοθεσία βρίσκεται στο στάδιο της κατάρτισης.

Κατάργηση

1η Ιανουαρίου 2000.

ΧΩΡΑ: ΛΕΥΚΟΡΩΣΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Η σχετική νομοθεσία βρίσκεται στο στάδιο της κατάρτισης.

Κατάργηση

1η Ιανουαρίου 2000.

ΧΩΡΑ: ΓΕΩΡΓΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Η σχετική νομοθεσία βρίσκεται στο στάδιο της προπαρασκευής.

Κατάργηση

1η Ιανουαρίου 1997.

ΧΩΡΑ: ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Το νομοσχέδιο για τις ξένες επενδύσεις βρίσκεται στο στάδιο της έγκρισης και αναμένεται να υιοθετηθεί από το Κοινοβούλιο το φθινόπωρο του 1994.

Κατάργηση

1η Ιουλίου 2001.

ΧΩΡΑ: ΚΙΡΓΙΖΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Η σχετική νομοθεσία επί του παρόντος βρίσκεται υπό προπαρασκευή.

Κατάργηση

1η Ιουλίου 2001.

Άρθρο 10 παράγραφος 7 — Ειδικά μέτρα

«Κάθε συμβαλλόμενο μέρος παρέχει στις επενδύσεις που διενεργούν στην επικράτειά του επενδυτές από άλλο συμβαλλόμενο μέρος, και στις σχετικές δραστηριότητες τους, συμπεριλαμβανόμενης της διαχείρισης, συντήρησης, χρήσης, εκμετάλλευσης ή διάθεσης τους, μεταχείριση όχι λιγότερο ευνοϊκή από εκείνη που χορηγεί στις επενδύσεις των δικών του επενδυτών ή των επενδυτών οποιουδήποτε άλλου συμβαλλομένου μέρους ή τρίτου κράτους και στις σχετικές δραστηριότητες τους, συμπεριλαμβανόμενης της διαχείρισης, συντήρησης, χρήσης, εκμετάλλευσης ή διάθεσής τους, αναλόγως του ποια είναι η πιο ευνοϊκή.»

ΧΩΡΑ: ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Οι αλλοδαποί δεν δύνανται να αποκτήσουν δικαιώματα ιδιοκτησίας επί της γης. Εταιρεία με συμμετοχή αλλοδαπού μεγαλύτερη από 50 % δεν δύναται να αποκτήσει δικαιώματα ιδιοκτησίας σε γεωργική γη.

Οι αλλοδαποί και τα ξένα νομικά πρόσωπα δεν δύνανται να αποκτήσουν δικαιώματα ιδιοκτησίας σε γη, πλην της περιπτώσεως κληρονομίας, σύμφωνα με το δίκαιο. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει να την μεταβιβάσουν.

Αλλοδαπός δύναται να αποκτήσει δικαιώματα ιδιοκτησίας σε κτίρια, αλλά χωρίς να διαθέτει δικαιώματα ιδιοκτησίας επί της γης.

Αλλοδαποί ή εταιρείες υπό τον έλεγχο ξένης συμμετοχής πρέπει να λάβουν άδεια πριν αναπτύξουν τις ακόλουθες δραστηριότητες:

— εξερεύνηση, αξιοποίηση και εξόρυξη φυσικών πόρων από τα χωρικά ύδατα, την υφαλοκρηπίδα ή τη ζώνη αποκλειστικής οικονομικής εκμετάλλευσης,

— απόκτηση κτηματικής περιουσίας σε γεωγραφικές περιοχές που καθορίζονται από το Υπουργικό Συμβούλιο,

— οι άδειες εκδίδονται από το Υπουργικό Συμβούλιο ή από φορέα εξουσιοδοτημένο από τό Υπουργικό Συμβούλιο.

Κατάργηση

1η Ιουλίου 2001.

Άρθρο 14 παράγραφος 1 στοιχείο δ)

«Κάθε συμβαλλόμενο μέρος εγγυάται, όσον αφορά τις επενδύσεις που διενεργούνται στην επικράτειά του από επενδυτές οποιουδήποτε άλλου συμβαλλόμενου μέρους, την ελευθερία των σχετικών μεταφορών χρηματικών ποσών προς και από την επικράτειά του. Οι μεταφορές αυτές περιλαμβάνουν:

το αδαπάνητο μέρος των αποδοχών και άλλων αμοιβών προσωπικού που έχει προσληφθεί στο εξωτερικό στο πλαίσιο της επένδυσης αυτής.»

ΧΩΡΑ: ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Οι αλλοδαποί που απασχολούνται από εταιρείες με ξένη συμμετοχή που υπερβαίνει το 50 % ή από αλλοδαπό που έχει καταχωρηθεί ως μεμονωμένος επιχειρηματίας ή από υποκατάστημα ή αντιπροσωπευτικό γραφείο ξένης εταιρείας στη Βουλγαρία, οι οποίοι λαμβάνουν το μισθό τους σε βουλγαρικά λέβα, δύνανται να αγοράσουν συνάλλαγμα μέχρι ποσού που δεν υπερβαίνει το 70 % του μισθού τους, συμπεριλαμβανομένων των πληρωμών για κοινωνική ασφάλιση.

Κατάργηση

1η Ιουλίου 2001.

ΧΩΡΑ: ΟΥΓΓΑΡΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Σύμφωνα με το νόμο για τις επενδύσεις αλλοδαπών στην Ουγγαρία, άρθρο 33, οι αλλοδαποί που είναι ανώτερα στελέχη, εκτελεστικοί διευθυντές, μέλη του ελεγκτικού συμβουλίου και αλλοδαποί εργαζόμενοι δύνανται να μεταφέρουν το εισόδημά τους, μέχρι ύψους 50% των αποδοχών μετά το φόρο που κατεβλήθησαν από την επιχείρηση που τους απασχολεί, μέσω της τράπεζας της επιχείρησης τους.

Κατάργηση

Η κατάργηση αυτού του συγκεκριμένου περιορισμού εξαρτάται από την πρόοδο που είναι σε θέση να επιτελέσει η Ουγγαρία όσον αφορά την εφαρμογή του προγράμματος ελευθέρωσης του ξένου συναλλάγματος, τελικός στόχος του οποίου είναι η πλήρης μετατρεψιμότητα του Forint. Ο περιορισμός αυτός δεν προβάλλει εμπόδια για τους ξένους επενδυτές. Η κατάργηση βασίζεται στις διατάξεις του άρθρου 32.

1η Ιουλίου 2001.

Άρθρο 20 παράγραφος 3

«Κάθε συμβαλλόμενο μέρος ορίζει ένα ή περισσότερα γραφεία πληροφόρησης, όπου μπορούν να υποβάλλονται οι αιτήσεις παροχής πληροφοριών όσον αφορά τους προαναφερόμενους νόμους, κανονισμούς, δικαστικές και διοικητικές αποφάσεις, και ανακοινώνει αμέσως τα στοιχεία των γραφείων αυτών στη Γραμματεία, η οποία τα γνωστοποιεί εάν της ζητηθεί.»

ΧΩΡΑ: ΑΡΜΕΝΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Στην Αρμενία δεν υπάρχουν ακόμη επίσημα γραφεία πληροφόρησης όπου μπορούν να υποβάλλονται οι αιτήσεις πληροφοριών όσον αφορά τους σχετικούς νόμους και άλλους κανονισμούς, ούτε υπάρχει κέντρο πληροφόρησης. Το εν λόγω κέντρο προγραμματίζεται να ιδρυθεί κατά το 1994/95. Χρειάζεται τεχνική βοήθεια.

Κατάργηση

31 Δεκεμβρίου 1996.

ΧΩΡΑ: ΑΖΕΡΜΠΑΪΤΖΑΝ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Μέχρι στιγμής, στο Αζερμπαϊτζάν δεν υπάρχουν επίσημα γραφεία πληροφόρησης όπου μπορούν να υποβάλλονται οι αιτήσεις πληροφοριών όσον αφορά τους σχετικούς νόμους και κανονισμούς. Επί του παρόντος, οι πληροφορίες αυτές συγκεντρώνονται σε διάφορους οργανισμούς.

Κατάργηση

31 Δεκεμβρίου 1997.

ΧΩΡΑ: ΛΕΥΚΟΡΩΣΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Στη Λευκορωσία δεν υπάρχουν ακόμα επίσημα γραφεία πληροφόρησης, που θα μπορούσαν να δίδουν πληροφορίες σχετικά με νόμους, κανονισμούς, δικαστικές και διοικητικές αποφάσεις. Όσον αφορά τις δικαστικές και διοικητικές αποφάσεις, δεν συνηθίζεται να δημοσιεύονται.

Κατάργηση

31 Δεκεμβρίου 1998.

ΧΩΡΑ: ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Έχει αρχίσει η διαδικασία ίδρυσης γραφείων πληροφόρησης. Όσον αφορά τις δικαστικές και διοικητικές αποφάσεις, δεν δημοσιεύονται στο Καζακστάν (πλην ορισμένων αποφάσεων που λαμβάνει το ανώτατο δικαστήριο) διότι δεν θεωρείται ότι αποτελούν πηγή δικαίου. Για να αλλάξει η υφιστάμενη πρακτική θα απαιτηθεί μακρά μεταβατική περίοδος.

Κατάργηση

1η Ιουλίου 2001.

ΧΩΡΑ: ΜΟΛΔΑΒΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή.

Χρειάζεται να ιδρυθούν γραφεία πληροφόρησης.

Κατάργηση

31 Δεκεμβρίου 1995.

ΧΩΡΑ: ΡΩΣΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Η Ομοσπονδία και οι δημοκρατίες που αποτελούν την Ομοσπονδία.

Περιγραφή

Μέχρι στιγμής, δεν υπάρχουν στη Ρωσική Ομοσπονδία επίσημα γραφεία πληροφόρησης όπου μπορούν να υποβάλλονται οι αιτήσεις πληροφοριών όσον αφορά τους σχετικούς νόμους και άλλες κανονιστικές πράξεις. Όσον αφορά τις δικαστικές και διοικητικές αποφάσεις, δεν θεωρείται ότι αποτελούν πηγή δικαίου.

Κατάργηση

31 Δεκεμβρίου 2000.

ΧΩΡΑ: ΣΛΟΒΕΝΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Στη Σλοβενία, δεν υπάρχουν ακόμη επίσημα γραφεία πληροφόρησης, όπου μπορούν να υποβάλλονται οι αιτήσεις πληροφοριών όσον αφορά τους σχετικούς νόμους και άλλες κανονιστικές πράξεις. Επί του παρόντος, οι πληροφορίες αυτές διατίθενται από τα διάφορα υπουργεία. Στο νόμο για τις ξένες επενδύσεις, ο οποίος καταρτίζεται, προβλέπεται η ίδρυση του εν λόγω γραφείου πληροφόρησης.

Κατάργηση

1η Ιανουαρίου 1998.

ΧΩΡΑ: ΤΑΤΖΙΚΙΣΤΑΝ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Ακόμη δεν υπάρχουν στο Τατζικιστάν γραφεία πληροφόρησης όπου μπορούν να υποβάλλονται οι αιτήσεις πληροφοριών όσον αφορά τους σχετικούς νόμους και άλλους κανονισμούς. Είναι μόνον θέμα διαθέσιμης χρηματοδότησης.

Κατάργηση

31 Δεκεμβρίου 1997.

ΧΩΡΑ: ΟΥΚΡΑΝΙΑ

Τομέας

Όλοι οι ενεργειακοί τομείς.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Απαιτείται βελτίωση της παρούσας διαφάνειας των νόμων, ώστε να προσαρμοστεί στο επίπεδο της διεθνούς πρακτικής. Η Ουκρανία θα πρέπει να ιδρύσει γραφεία πληροφόρησης, τα οποία να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με νόμους, κανονισμούς, δικαστικές και διοικητικές αποφάσεις, καθώς και πρότυπα γενικής εφαρμογής.

Κατάργηση

1η Ιανουαρίου 1998.

Άρθρο 22 παράγραφος 3

«Κάθε συμβαλλόμενο μέρος μεριμνά ώστε εάν ιδρύει ή διατηρεί κρατικό φορέα και αναθέτει στο φορέα αυτό κανονιστικές, διοικητικές ή άλλες κυβερνητικές εξουσίες, να ασκεί ο φορέας αυτός τις εν λόγω εξουσίες κατά τρόπο σύμφωνο προς τις υποχρεώσεις του συμβαλλόμενου μέρους βάσει της παρούσας συνθήκης.»

ΧΩΡΑ: ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Τομέας

Βιομηχανίες ουρανίου και πυρηνικών.

Επίπεδο κυβέρνησης

Εθνικό.

Περιγραφή

Προκειμένου να εξαντληθούν τα αποθέματα μεταλλευμάτων ουρανίου που είναι αποθεματοποιημένα από την υπηρεσία αποθεμάτων κρατικών υλικών, δεν πρόκειται να δοθούν άδειες για εισαγωγές μεταλλευμάτων ουρανίου και εμπλουτισμένων από αυτά, στα οποία περιλαμβάνονται θέσμες καυσίμου ουρανίου που περιέχουν ουράνιο μη τσεχικής κατηγορίας.

Κατάργηση

1η Ιουλίου 2001.

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΧΑΡΤΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Η Διάσκεψη για τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Ενέργειας ενέκρινε τις ακόλουθες αποφάσεις:

1. Όσον αφορά τη συνθήκη στο σύνολό της

Σε περίπτωση που υπάρχει ανακολουθία μεταξύ της συνθήκης Spitsbergen της 9ης Φεβρουαρίου 1920 (συνθήκη του Svalbard) και της συνθήκης για το Χάρτη Ενέργειας, η συνθήκη Spitsbergen υπερισχύει στο βαθμό που υπάρχει ανακολουθία, υπό την επιφύλαξη των θέσεων των συμβαλλομένων μερών όσον αφορά τη συνθήκη του Svalbard. Σε περίπτωση τέτοιας ανακολουθίας ή διαφωνίας ως προς το εάν υπάρχει ανακολουθία, ή σε ποιο βαθμό, το άρθρο 16 και το τμήμα V της συνθήκης για το Χάρτη Ενέργειας δεν εφαρμόζονται.

2. Όσον αφορά το άρθρο 10 παράγραφος 7

Η Ρωσική Ομοσπονδία μπορεί να ζητήσει από εταιρείες με ξένη συμμετοχή να λαμβάνουν νομοθετική έγκριση για τη χρηματοδοτική μίσθωση (leasing) περιουσίας της Ομοσπονδίας, υπό τον όρο ότι η Ρωσική Ομοσπονδία θα διασφαλίσει χωρίς εξαίρεση ότι η ρύθμιση αυτή δεν θα εφαρμόζεται κατά τρόπο που να δημιουργεί διακρίσεις μεταξύ επενδύσεων επενδυτών άλλων συμβαλλομένων μερών.

3. Όσον αφορά το άρθρο 14 (*)

1. Ο όρος «ελευθερία μεταφορών» στο άρθρο 14 παράγραφος 1 δεν εμποδίζει ένα συμβαλλόμενο μέρος (το οποίο στο εξής αναφέρεται ως «περιορίζον μέρος») να εφαρμόζει περιορισμούς στην κυκλοφορία κεφαλαίου από τους επενδυτές του, υπό τον όρο ότι:

   α) οι περιορισμοί αυτοί δεν θίγουν τα παρεχόμενα δυνάμει του άρθρου 14 παράγραφος 1 δικαιώματα σε επενδυτές άλλων συμβαλλομένων μερών όσον αφορά τις επενδύσεις τους·

   β) οι περιορισμοί αυτοί δεν θίγουν τρέχουσες συναλλαγές και

   γ) το συμβαλλόμενο μέρος εξασφαλίζει ότι για τις μεταφορές σχετικά με επενδύσεις που διενεργούνται στην επικράτειά του από επενδυτές όλων των άλλων συμβαλλόμενων μερών, χορηγείται μεταχείριση όχι λιγότερο ευνοϊκή από εκείνη που παραχωρεί στις επενδύσεις επενδυτών οποιουδήποτε άλλου συμβαλλόμενου μέρους ή οποιουδήποτε τρίτου κράτους, αναλόγως του ποια είναι η ευνοϊκότερη.

2. Η παρούσα απόφαση πρέπει να εξεταστεί από τη Διάσκεψη του Χάρτη πέντε έτη μετά την έναρξη της ισχύος της συνθήκης, αλλά όχι αργότερα από την ημερομηνία που προβλέπεται στο άρθρο 32 παράγραφος 3.

3. Ένα συμβαλλόμενο μέρος μπορεί να ζητήσει την εφαρμογή τέτοιων περιορισμών μόνον αν είναι συμβαλλόμενο μέρος κράτος, που αποτελούσε τμήμα της πρώην Ενώσεως Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών και έχει κοινοποιήσει εγγράφως στην προσωρινή Γραμματεία, όχι αργότερα από την 1η Ιουλίου 1995, ότι επιθυμεί να είναι επιλέξιμο για την εφαρμογή περιορισμών σύμφωνα με την παρούσα απόφαση.

4. Για την αποφυγή αμφιβολιών, η παρούσα απόφαση δεν εισάγει, σε καμία περίπτωση, παρεκκλίσεις από τα δικαιώματα που θεσπίζονται δυνάμει του άρθρου 16, υπέρ ενός συμβαλλομένου μέρους, των επενδυτών του ή των επενδύσεών τους ή από τις υποχρεώσεις ενός συμβαλλομένου μέρους.

5. Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης:

   Ως «τρέχουσες συναλλαγές» νοούνται οι τρέχουσες πληρωμές που συνδέονται με την κυκλοφορία εμπορευμάτων, υπηρεσιών ή προσώπων, οι οποίες διεξάγονται σύμφωνα με τη συνήθη διεθνή πρακτική, και δεν περιλαμβάνουν διευθετήσεις οι οποίες συνιστούν ουσιαστικά συνδυασμό τρέχουσας πληρωμής και κεφαλαιακής συναλλαγής, όπως πληρωμές που αφορούν μελλοντικές υποχρεώσεις και προκαταβολές, με σκοπό την καταστρατήγηση της σχετικής νομοθεσίας του περιορίζοντος μέρους στον τομέα αυτό.

4. Όσον αφορά το άρθρο 14 παράγραφος 2

Με την επιφύλαξη των απαιτήσεων του άρθρου 14 και των άλλων διεθνών υποχρεώσεών της, κατά τη διάρκεια της περιόδου μετάβασης σε πλήρη μετατρεψιμότητα του εθνικού της νομίσματος, η Ρουμανία πρέπει να καταβάλει κάθε προσπάθεια για τη λήψη κατάλληλων μέτρων με σκοπό τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών της για τις μεταφορές των αποδόσεων από τις επενδύσεις και να εξασφαλίσει, εν πάση περιπτώσει, τη διενέργεια των μεταφορών αυτών σε ελευθέρως μετατρέψιμο νόμισμα χωρίς περιορισμούς ή καθυστέρηση που υπερβαίνει τους έξι μήνες. Η Ρουμανία πρέπει να εξασφαλίσει ότι, για τις μεταφορές σχετικά με επενδύσεις

Υποσημείωση στην απόφαση αριθ. 3

(*) Η παρούσα απόφαση έχει συνταχθεί υπό την έννοια ότι τα συμβαλλόμενα μέρη που προτίθενται να την εφαρμόσουν και που έχουν επίσης συνάψει με τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες και τα κράτη μέλη τους συμφωνίες εταιρικής σχέσης και συνεργασίας που περιέχουν άρθρο το οποίο καταργεί την εφαρμογή των συμφωνιών αυτών υπερισχύουσης της συνθήκης, ανταλλάσσουν επιστολές κοινών προθέσεων οι οποίες έχουν ως έννοιά συνέπεια τη μεταξύ αυτών εφαρμογή του άρθρου 16 της συνθήκης σε συνεστηση με την παρούσα απόφαση. Η ανταλλαγή επιστολών πρέπει να ολοκληρωθεί εν ευθέτω χρόνω πριν από την υπογραφή.

που διενεργούνται στην επικράτειά της από επενδυτές όλων των άλλων συμβαλλομένων μερών, χορηγείται μεταχείριση όχι ολιγότερο ευνοϊκή από εκείνη που παραχωρεί στις επενδύσεις επενδυτών οποιουδήποτε άλλου συμβαλλομένου μέρους ή οποιουδήποτε τρίτου κράτους, αναλόγως του ποια είναι η ευνοϊκότερη.

5. Όσον αφορά το άρθρο 24 παράγραφος 4 στοιχείο α) και το άρθρο 25

Μια επένδυση ενός επενδυτή που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 7 στοιχείο α) σημείο ii) από συμβαλλόμενο μέρος που δεν είναι μέρος Συμφωνίας Οικονομικής Ολοκλήρωσης (ΣΟΟ) ή μέλος ζώνης ελεύθερων συναλλαγών ή τελωνειακής ενώσεως, δικαιούται μεταχείρισης βάσει μιας τέτοιας ΣΟΟ, ζώνης ελεύθερων συναλλαγών ή τελωνειακής ενώσεως, υπό τον όρο ότι η επένδυση:

α) έχει την καταστατική της έδρα, την κεντρική της διοίκηση ή την κύρια εγκατάστασή της στην επικράτεια συμβαλλομένου μέρους της εν λόγω ΣΟΟ ή μέλους της εν λόγω ζώνης ελεύθερων συναλλαγών ή τελωνειακής ενώσεως ή

β) σε περίπτωση που μόνο η καταστατική της έδρα βρίσκεται στην επικράτεια αυτή, έχει πραγματικό και συνεχή δεσμό με την οικονομία ενός από τα μέρη της εν λόγω ΣΟΟ ή τα μέλη της εν λόγω ζώνης ελεύθερων συναλλαγών ή τελωνειακής ενώσεως.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

για την ενεργειακή απόδοση και τα σχετικά περιβαλλοντικά ζητήματα

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

ΤΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ του παρόντος πρωτοκόλλου,

Έχοντας υπόψη τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Ενέργειας, που εγκρίθηκε με την τελική πράξη της Διάσκεψης της Χάγης για τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Ενέργειας, ο οποίος υπεγράφη στη Χάγη στις 17 Δεκεμβρίου 1991, και ιδίως τις εκεί περιλαμβανόμενες δηλώσεις, σύμφωνα με τις οποίες είναι απαραίτητη η συνεργασία στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης και της σχετικής προς αυτήν προστασίας του περιβάλλοντος,

Έχοντας υπόψη επίσης τη συνθήκη για το Χάρτη Ενέργειας, η οποία είναι ανοικτή προς υπογραφή από τις 17 Δεκεμβρίου 1994 έως τις 16 Ιουνίου 1995,

Γνωρίζοντας το έργο που έχει αναληφθεί από διεθνείς οργανισμούς και fora στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης και των περιβαλλοντικών ζητημάτων του ενεργειακού κύκλου,

Έχοντας επίγνωση των βελτιώσεων όσον αφορά την ασφάλεια εφοδιασμού και των σημαντικών οικονομικών και περιβαλλοντικών απολαβών, που προκύπτουν από την εφαρμογή αποδοτικών ως προς το κόστος μέτρων ενεργειακής απόδοσης και έχοντας επίγνωση της σημασίας τους για την αναδιάρθρωση των οικονομιών και τη βελτίωση του επιπέδου ζωής,

Αναγνωρίζοντας ότι οι βελτιώσεις στην ενεργειακή απόδοση μειώνουν τις αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις του ενεργειακού κύκλου, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της θερμοκρασίας και της οξύτητας του πλανήτη,

Πεπεισμένα ότι οι ενεργειακές τιμές θα πρέπει να εκφράζουν όσο το δυνατόν περισσότερο μια ανταγωνιστική αγορά, διασφαλίζοντας διαμόρφωση τιμών βάσει κριτηρίων αγοράς, συμπεριλαμβανομένης πληρέστερης έκφρασης του περιβαλλοντικού κόστους και των περιβαλλοντικών κερδών, και αναγνωρίζοντας ότι τέτοιου είδους διαμόρφωση τιμών είναι ζωτικής σημασίας για την πρόοδο στην ενεργειακή απόδοση και στη συνδεόμενη προς αυτή προστασία του περιβάλλοντος,

Εκτιμώντας το ζωτικό ρόλο του ιδιωτικού τομέα, συμπεριλαμβανομένων των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, στην προώθηση και την εφαρμογή μέτρων ενεργειακής απόδοσης, και με πρόθεση να διασφαλισθεί ευνοϊκό θεσμικό πλαίσιο για βιώσιμες οικονομικά επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση,

Αναγνωρίζοντας ότι εμπορικές μορφές συνεργασίας ενδέχεται να χρειασθεί να συμπληρωθούν από διακυβερνητική συνεργασία, ιδίως στο χώρο της διαμόρφωσης της ενεργειακής πολιτικής και της αναλύσεως, καθώς και σε άλλους χώρους, οι οποίοι είναι απαραίτητοι για την ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης, αλλά όχι κατάλληλοι για ιδιωτική χρηματοδότηση και

Επιθυμώντας να αναλάβουν συλλογική και συντονισμένη δράση στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης και της σχετικής περιβαλλοντικής προστασίας και να εγκρίνουν πρωτόκολλο το οποίο προβλέπει πλαίσιο για τη χρήση της ενέργειας κατά τρόπο όσο το δυνατόν περισσότερο οικονομικό και αποδοτικό,

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΤΑ ΕΞΗΣ:

ΜΕΡΟΣ Ι

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής και στόχοι του πρωτοκόλλου

1. Το παρόν πρωτόκολλο ορίζει τις αρχές πολιτικής για την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης, ως σημαντικής πηγής ενέργειας και για την κατά συνέπεια μείωση δυσμενών περιβαλλοντικών επιπτώσεων των ενεργειακών συστημάτων. Επιπλέον, παρέχει καθοδήγηση για την ανάπτυξη προγραμμάτων ενεργειακής απόδοσης, υποδεικνύει περιοχές συνεργασίας και παρέχει πλαίσιο για την ανάπτυξη συλλογικής και συντονισμένης δράσης. Τέτοιου είδους δράση μπορεί να περιλαμβάνει την αναζήτηση, εξερεύνηση, παραγωγή, μετατροπή, αποθήκευση, μεταφορά, διανομή και κατανάλωση ενέργειας και μπορεί να συνδέεται με οποιονδήποτε οικονομικό τομέα.

2. Οι στόχοι του παρόντος πρωτοκόλλου είναι οι εξής:

α) η προώθηση πολιτικών ενεργειακής απόδοσης, που συμβαδίζουν με την αειφόρο ανάπτυξη·

β) η δημιουργία προϋποθέσεων-πλαισίων, οι οποίες ωθούν παραγωγούς και καταναλωτές να χρησιμοποιούν την ενέργεια όσο το δυνατόν πιο οικονομικά, αποδοτικά και υγιώς από περιβαλλοντικής πλευράς, ιδίως μέσω της οργάνωσης αποδοτικών ενεργειακών αγορών και πληρέστερης έκφρασης των περιβαλλοντικών ζημιών και κερδών·

γ) προώθηση συνεργασίας στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος πρωτοκόλλου, νοούνται ως:

1. «Χάρτης», ο Ευρωπαϊκός Χάρτης Ενέργειας, που εγκρίθηκε με την τελική πράξη της Διάσκεψης της Χάγης για τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Ενέργειας, ο οποίος υπεγράφη στη Χάγη στις 17 Δεκεμβρίου 1991· η υπογραφή της τελικής πράξης θεωρείται ότι αποτελεί υπογραφή του Χάρτη.

2. «Συμβαλλόμενο μέρος», κράτος ή οργανισμός περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης που έχει αποδεχθεί να δεσμευθεί από το παρόν πρωτόκολλο και στο οποίο ισχύει το πρωτόκολλο.

3. «Οργανισμός περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης», οργανισμός αποτελούμενος από κράτη, στον οποίο αυτά έχουν εκχωρήσει αρμοδιότητες για ορισμένα θέματα, μερικά εκ των οποίων διέπονται από το παρόν πρωτόκολλο, συμπεριλαμβανομένης της αρμοδιότητας λήψεως αποφάσεων που δεσμεύουν τα εν λόγω κράτη όσον αφορά τα θέματα αυτά.

4. «Ενεργειακός κύκλος», το σύνολο της ενεργειακής αλυσίδας, συμπεριλαμβανομένων δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την αναζήτηση, εξερεύνηση, παραγωγή, μετατροπή, αποθήκευση, μεταφορά, διανομή και κατανάλωση των διαφόρων μορφών ενέργειας και την επεξεργασία και διάθεση αποβλήτων, καθώς και τον παροπλισμό, διακοπή ή τερματισμό των εν λόγω δραστηριοτήτων, ελαχιστοποιώντας τις επιβλαβείς επιπτώσεις στο περιβάλλον.

5. «Αποδοτικότητα ως προς το κόστος», η επίτευξη συγκεκριμένου στόχου με το χαμηλότερο κόστος ή η επίτευξη του μέγιστου οφέλους για δεδομένο κόστος.

6. «Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης», δράση για τη διατήρηση της ίδιας ποσότητας τελικού αποτελέσματος (ενός εμπορεύματος ή υπηρεσίας), χωρίς να μειωθεί η ποιότητα ή οι επιδόσεις του τελικού αποτελέσματος, μειώνοντας παράλληλα την ποσότητα ενέργειας που απαιτείται για την παραγωγή του εν λόγω τελικού αποτελέσματος.

7. «Περιβαλλοντικές επιπτώσεις», οποιοδήποτε αποτέλεσμα που προκαλείται από δεδομένη δραστηριότητα στο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων της ανθρώπινης υγείας και ασφάλειας, της πανίδας, της χλωρίδας, του εδάφους, του αέρα, των υδάτων, του κλίματος, του τοπίου και των ιστορικών μνημείων ή άλλων φυσικών δομών ή των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των παραγόντων αυτών· επίσης, περιλαμβάνονται επιπτώσεις επί της πολιτιστικής κληρονομιάς ή των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών που προκύπτουν από αλλαγές στους παράγοντες αυτούς.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

ΑΡΧΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Άρθρο 3

Βασικές αρχές

Τα συμβαλλόμενα μέρη καθοδηγούνται από τις ακόλουθες αρχές:

1. Τα συμβαλλόμενα μέρη συνεργάζονται και, αναλόγως, συνδράμουν το ένα το άλλο στην ανάπτυξη και εφαρμογή πολιτικών, νόμων και κανονισμών ενεργειακής απόδοσης.

2. Τα συμβαλλόμενα μέρη θεσπίζουν πολιτικές ενεργειακής απόδοσης και κατάλληλα νομικά και ρυθμιστικά πλαίσια που, μεταξύ άλλων, προωθούν τα εξής:

α) αποτελεσματική λειτουργία των μηχανισμών της αγοράς, συμπεριλαμβανομένης της διαμόρφωσης τιμών βάσει κριτηρίων αγοράς και της πληρέστερης έκφρασης των περιβαλλοντικών ζημιών και κερδών·

β) μείωση των φραγμών στην ενεργειακή απόδοση, παροτρύνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις επενδύσεις·

γ) μηχανισμούς χρηματοδότησης των πρωτοβουλιών ενεργειακής απόδοσης·

δ) εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση·

ε) διάδοση και μεταφορά τεχνολογιών·

στ) διαφάνεια των νομικών και ρυθμιστικών πλαισίων.

3. Τα συμβαλλόμενα μέρη επιδιώκουν την επίτευξη του πλήρους οφέλους της ενεργειακής απόδοσης, στο σύνολο του ενεργειακού κύκλου. Προς το σκοπό αυτό, εντός των αρμοδιοτήτων τους, διαμορφώνουν και εφαρμόζουν πολιτικές ενεργειακής απόδοσης, καθώς και συλλογικές και συντονισμένες δράσεις, βάσει της αποδοτικότητας ως προς το κόστος και της οικονομικής απόδοσης, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τα περιβαλλοντικά ζητήματα.

4. Οι πολιτικές ενεργειακής απόδοσης περιλαμβάνουν τόσο βραχυπρόθεσμα μέτρα για την προσαρμογή προηγούμενων πρακτικών, όσο και μακροπρόθεσμα μέτρα για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στο σύνολο του ενεργειακού κύκλου.

5. Κατά τη συνεργασία τους προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους του παρόντος πρωτοκόλλου, τα συμβαλλόμενα μέρη λαμβάνουν υπόψη τις διαφορές σε δυσμενείς επιπτώσεις και δαπάνες ελάττωσης μεταξύ συμβαλλομένων μερών.

6. Τα συμβαλλόμενα μέρη αναγνωρίζουν το ζωτικό ρόλο του ιδιωτικού τομέα. Ενθαρρύνουν δράσεις από επιχειρήσεις κοινής ωφελείας στον τομέα της ενέργειας, υπεύθυνες αρχές και ειδικευμένους οργανισμούς, καθώς και στενή συνεργασία μεταξύ βιομηχανίας και διοικήσεων.

7. Για τη συλλογική και συντονισμένη δράση λαμβάνονται υπόψη σχετικές αρχές που εγκρίνονται στο πλαίσιο διεθνών συμφωνιών που αποσκοπούν στην προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος, μέρη των οποίων αποτελούν τα συμβαλλόμενα μέρη.

8. Τα συμβαλλόμενα μέρη επωφελούνται πλήρως από το έργο και την εμπειρογνωμοσύνη αρμοδίων διεθνών ή άλλων οργανισμών και φροντίζουν να αποφεύγουν την επανάληψη της εργασίας.

Άρθρο 4

Κατανομή ευθύνης και συντονισμός

Τα συμβαλλόμενα μέρη φροντίζουν να διασφαλίζουν ότι οι πολιτικές ενεργειακής απόδοσης προωθούνται συντονισμένες μεταξύ όλων των αρμοδίων αρχών τους.

Άρθρο 5

Στρατηγικές και στόχοι πολιτικής

Τα συμβαλλόμενα μέρη διαμορφώνουν στρατηγικές και στόχους πολιτικής για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, μειώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του ενεργειακού κύκλου, αναλόγως, σε σχέση με τις δικές τους ειδικές ενεργειακές συνθήκες. Οι στρατηγικές αυτές και οι στόχοι πολιτικής είναι διαφανείς για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Άρθρο 6

Χρηματοδότηση και οικονομικά κίνητρα

1. Τα συμβαλλόμενα μέρη ενθαρρύνουν την εφαρμογή νέων προσεγγίσεων και μεθόδων για τη χρηματοδότηση επενδύσεων στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης και της προστασίας του περιβάλλοντος σε σχέση με την ενέργεια, όπως ρυθμίσεις κοινοπραξιών μεταξύ χρηστών ενέργειας και εξωτερικών επενδυτών (στο εξής καλούμενη «χρηματοδότηση από τρίτους»).

2. Τα συμβαλλόμενα μέρη επιδιώκουν να αξιοποιούν και να προωθούν την πρόσβαση σε ιδιωτικές αγορές κεφαλαίου και σε υπάρχοντα διεθνή θεσμικά όργανα χρηματοδότησης, προκειμένου να διευκολύνουν επενδύσεις για βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και την προστασία του περιβάλλοντος που σχετίζεται με την ενεργειακή απόδοση.

3. Τα συμβαλλόμενα μέρη, υπό τους όρους των διατάξεων της συνθήκης για το Χάρτη Ενέργειας και των άλλων διεθνών τους νομικών υποχρεώσεων, μπορούν να παρέχουν φορολογικά ή οικονομικά κίνητρα σε χρήστες ενέργειας, προκειμένου να διευκολύνουν τη διείσδυση στην αγορά τεχνολογιών, προϊόντων και υπηρεσιών ενεργειακής απόδοσης. Αυτό το επιδιώκουν κατά τρόπο ο οποίος, αφενός, διασφαλίζει τη διαφάνεια και, αφετέρου, ελαχιστοποιεί τη στρέβλωση των διεθνών αγορών.

Άρθρο 7

Προώθηση τεχνολογίας ενεργειακής απόδοσης

1. Σύμφωνα με τις διατάξεις της συνθήκης για το Χάρτη Ενέργειας, τα συμβαλλόμενα μέρη ενθαρρύνουν εμπορικές συναλλαγές και συνεργασία σε αποδοτικές από ενεργειακής πλευράς και υγιείς από περιβαλλοντικής πλευράς τεχνολογίες, υπηρεσίες σχετιζόμενες με την ενέργεια και διαχειριστικές πρακτικές.

2. Τα συμβαλλόμενα μέρη προωθούν τη χρήση των εν λόγω τεχνολογιών, υπηρεσιών και διαχειριστικών πρακτικών στο σύνολο του ενεργειακού κύκλου.

Άρθρο 8

Εσωτερικά προγράμματα

1. Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι πολιτικής που διαμορφώνονται σύμφωνα με το άρθρο 5, τα συμβαλλόμενα μέρη αναπτύσσουν, εφαρμόζουν και ενημερώνουν σε τακτά

διαστήματα προγράμματα ενεργειακής απόδοσης που αρμόζουν καλύτερα στις περιστάσεις.

2. Τα προγράμματα αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν δραστηριότητες, όπως οι εξής:

α) ανάπτυξη μακροπρόθεσμων σεναρίων ζήτησης και προσφοράς ενέργειας, για τον προσανατολισμό της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων·

β) εκτίμηση της ενεργειακής, περιβαλλοντικής και οικονομικής επίπτωσης των δράσεων που έχουν αναληφθεί·

γ) ορισμό προτύπων που προορίζονται να βελτιώσουν την απόδοση του εξοπλισμού που χρησιμοποιεί ενέργεια και προσπάθειες εναρμόνισής τους σε διεθνές επίπεδο ώστε να αποφεύγονται στρεβλώσεις του εμπορίου·

δ) ανάπτυξη και ενθάρρυνση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και της βιομηχανικής συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των κοινοπραξιών·

ε) προώθηση της χρήσεως των πλέον αποδοτικών από ενεργειακής πλευράς τεχνολογιών, οι οποίες είναι οικονομικά βιώσιμες και περιβαλλοντικά υγιείς·

στ) ενθάρρυνση καινοτόμων προσεγγίσεων για επενδύσεις σε βελτιώσεις της ενεργειακής απόδοσης, όπως η χρηματοδότηση από τρίτους και η συγχρηματοδότηση·

ζ) ανάπτυξη κατάλληλων ενεργειακών ισολογισμών και βάσεων δεδομένων, για παράδειγμα, με δεδομένα σχετικά με τη ζήτηση ενέργειας, σε επαρκώς λεπτομερές επίπεδο και σχετικά με τεχνολογίες που αφορούν τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης·

η) προώθηση της δημιουργίας γνωμοδοτικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών, οι οποίες μπορούν να ελέγχονται από τη δημόσια ή την ιδιωτική βιομηχανία ή από επιχειρήσεις κοινής ωφελείας και οι οποίες παρέχουν πληροφορίες σχετικά με προγράμματα και τεχνολογίες ενεργειακής απόδοσης και στηρίζουν τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις·

θ) στήριξη και προώθηση της συμπαραγωγής, καθώς και μέτρων αύξησης της απόδοσης συστημάτων παραγωγής και διανομής θέρμανσης οικισμών σε κτίρια και βιομηχανίες·

ι) δημιουργία ειδικευμένων οργανισμών ενεργειακής απόδοσης σε κατάλληλα επίπεδα, οι οποίοι χρηματοδοτούνται και επανδρώνονται επαρκώς για την ανάπτυξη και εφαρμογή πολιτικών.

3. Κατά την εφαρμογή των προγραμμάτων τους ενεργειακής απόδοσης, τα συμβαλλόμενα μέρη διασφαλίζουν την ύπαρξη κατάλληλων θεσμικών και νομικών υποδομών.

ΜΕΡΟΣ III

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Άρθρο 9

Τομείς συνεργασίας

Η συνεργασία μεταξύ συμβαλλομένων μερών μπορεί να λάβει οποιαδήποτε κατάλληλη μορφή. Τομείς πιθανής συνεργασίας απαριθμούνται στο παράρτημα.

ΜΕΡΟΣ IV

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Άρθρο 10

Ρόλος της Διάσκεψης του Χάρτη

1. Όλες οι αποφάσεις που λαμβάνονται από τη Διάσκεψη του Χάρτη σύμφωνα με το παρόν πρωτόκολλο, λαμβάνονται μόνον από τα συμβαλλόμενα μέρη της συνθήκης για το Χάρτη Ενέργειας, τα οποία αποτελούν συμβαλλόμενα μέρη του παρόντος πρωτοκόλλου.

2. Η Διάσκεψη του Χάρτη, εντός 180 ημερών από τη θέση σε ισχύ του παρόντος πρωτοκόλλου, επιδιώκει την έγκριση διαδικασιών για την συνεχή εξέταση και διευκόλυνση της εφαρμογής των διατάξεών του, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων υποβολής εκθέσεων, καθώς και του προσδιορισμού τομέων συνεργασίας, σύμφωνα με το άρθρο 9.

Άρθρο 11

Γραμματεία και χρηματοδότηση

1. Η Γραμματεία, που συγκροτείται δυνάμει του άρθρου 35 της συνθήκης για το Χάρτη Ενέργειας, παρέχει στη Διάσκεψη του Χάρτη όλη την απαραίτητη στήριξη για την εκτέλεση των καθηκόντων της βάσει του παρόντος πρωτοκόλλου και παρέχει άλλες παρόμοιες υπηρεσίες που ενδέχεται να χρειασθούν κατά καιρούς για τη στήριξη του πρωτοκόλλου, υπό τον όρο ότι εγκρίνονται από τη Διάσκεψη του Χάρτη.

2. Οι δαπάνες της Γραμματείας και της Διάσκεψης του Χάρτη που προκύπτουν από το παρόν πρωτόκολλο καλύπτονται από τα συμβαλλόμενα μέρη του παρόντος πρωτοκόλλου, σύμφωνα με τις δυνατότητές τους, οι οποίες καθορίζονται όπως προβλέπεται στο παράρτημα Β της συνθήκης για το Χάρτη Ενέργειας.

Άρθρο 12

Ψηφοφορία

1. Απαιτείται ομοφωνία των συμβαλλομένων μερών που παρίστανται και λαμβάνουν μέρος στην ψηφοφορία κατά τη συνεδρίαση της Διάσκεψης του Χάρτη, όταν πρέπει να ληφθούν αποφάσεις για τα ακόλουθα θέματα:

α) έγκριση τροποποιήσεων του παρόντος πρωτοκόλλου και

β) έγκριση προσχωρήσεων στο παρόν πρωτόκολλο, βάσει του άρθρου 16.

Τα συμβαλλόμενα μέρη καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την επίτευξη συμφωνίας με συναίνεση, επί οιουδήποτε άλλου ζητήματος για το οποίο απαιτείται να λάβουν απόφαση βάσει του παρόντος πρωτοκόλλου. Εάν δεν μπορεί να επιτευχθεί συμφωνία με συναίνεση, οι αποφάσεις για μη δημοσιονομικά ζητήματα λαμβάνονται με πλειοψηφία τριών τετάρτων των συμβαλλομένων μερών που παρίστανται και λαμβάνουν μέρος στην ψηφοφορία κατά τη συνεδρίαση της Διάσκεψης του Χάρτη κατά την οποία πρέπει να ληφθούν αποφάσεις για τα ζητήματα αυτά.

Οι αποφάσεις επί δημοσιονομικών ζητημάτων λαμβάνονται με σταθμισμένη πλειοψηφία των συμβαλλομένων μερών, των οποίων οι εκτιμώμενες συνεισφορές αντιπροσωπεύουν, σε συνδυασμό, τουλάχιστον τα τρία τέταρτα των συνολικών εκτιμώμενων εισφορών.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ως «συμβαλλόμενα μέρη που παρίστανται και λαμβάνουν μέρος στην ψηφοφορία» νοούνται τα συμβαλλόμενα μέρη του παρόντος πρωτοκόλλου, τα οποία παρίστανται και δίνουν θετική ή αρνητική ψήφο, με την προϋπόθεση ότι η Διάσκεψη του Χάρτη μπορεί να αποφασίσει σχετικά με εσωτερικό κανονισμό, ώστε τα συμβαλλόμενα μέρη να μπορούν να λαμβάνουν τέτοιου είδους αποφάσεις δι' αλληλογραφίας.

3. Εκτός από τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 1 σχετικά με τα δημοσιονομικά ζητήματα, καμία από τις αποφάσεις οι οποίες αναφέρονται στο παρόν άρθρο δεν είναι έγκυρη, εάν δεν υποστηρίζεται από την απλή πλειοψηφία των συμβαλλομένων μερών.

4. Ένας οργανισμός περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης, όταν ψηφίζει, διαθέτει αριθμό ψήφων ίσο προς τον αριθμό των κρατών μελών του, τα οποία είναι συμβαλλόμενα μέρη του παρόντος πρωτοκόλλου, με την προϋπόθεση ότι ο εν λόγω οργανισμός δεν ασκεί το δικαίωμα ψήφου του, εάν τα κράτη μέλη του ασκήσουν το δικό τους και αντιστρόφως.

5. Στην περίπτωση συνεχών καθυστερήσεων όσον αφορά την εκπλήρωση των οικονομικών υποχρεώσεων ενός συμβαλλομένου μέρους δυνάμει του παρόντος πρωτοκόλλου, η Διάσκεψη του Χάρτη δύναται να άρει τα δικαιώματα ψήφου του εν λόγω συμβαλλομένου μέρους, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει.

Άρθρο 13

Σχέση με τη συνθήκη για το Χάρτη Ενέργειας

1. Στην περίπτωση ασυμβίβαστου μεταξύ των διατάξεων του παρόντος πρωτοκόλλου και των διατάξεων της συνθήκης για το Χάρτη Ενέργειας, υπερισχύουν οι διατάξεις της συνθήκης για το Χάρτη Ενέργειας, στο βαθμό του ασυμβίβαστου.

2. Το άρθρο 10 παράγραφος 1 και άρθρο 12 παράγραφοι 1 έως 3 δεν ισχύουν όσον αφορά ψηφοφορίες στο πλαίσιο της Διάσκεψης του Χάρτη επί τροποποιήσεων του παρόντος πρωτοκόλλου, με τις οποίες ανατίθενται καθήκοντα στη Διάσκεψη του Χάρτη ή στη Γραμματεία, η θέσπιση των οποίων προβλέπεται στη συνθήκη για το Χάρτη Ενέργειας.

ΜΕΡΟΣ V

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 14

Υπογραφή

Το παρόν πρωτόκολλο θα είναι ανοικτό προς υπογραφή στη Λισσαβόνα από τις 17 Δεκεμβρίου 1994 έως τις 16 Ιουνίου 1995 από τα κράτη και τους οργανισμούς περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης, οι αντιπρόσωποι των οποίων έχουν υπογράψει το Χάρτη και τη συνθήκη για το Χάρτη Ενέργειας.

Άρθρο 15

Κύρωση, αποδοχή ή έγκριση

Το παρόν πρωτόκολλο υπόκειται στην κύρωση, αποδοχή ή έγκριση των υπογραφόντων. Οι πράξεις κύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης κατατίθενται στο θεματοφύλακα.

Άρθρο 16

Προσχώρηση

Το παρόν πρωτόκολλο είναι ανοικτό για προσχώρηση από την ημερομηνία κατά την οποία το πρωτόκολλο παύει να είναι ανοικτό προς υπογραφή από κράτη και οργανισμούς περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης, που έχουν υπογράψει το Χάρτη και είναι συμβαλλόμενα μέρη της συνθήκης για το Χάρτη Ενέργειας, υπό τους όρους που θα εγκριθούν από τη Διάσκεψη του Χάρτη. Οι πράξεις προσχώρησης κατατίθενται στο θεματοφύλακα.

Άρθρο 17

Τροποποιήσεις

1. Οποιοδήποτε συμβαλλόμενο μέρος δύναται να προτείνει τροποποιήσεις του παρόντος πρωτοκόλλου.

2. Το κείμενο κάθε προτεινόμενης τροποποίησης του παρόντος πρωτοκόλλου ανακοινώνεται στα συμβαλλόμενα μέρη μέσω της Γραμματείας, τουλάχιστον τρεις μήνες πριν από την ημερομηνία κατά την οποία προτείνεται προς έγκριση από τη Διάσκεψη του Χάρτη.

3. Οι τροποποιήσεις του παρόντος πρωτοκόλλου, τα κείμενα των οποίων έχουν εγκριθεί από τη Διάσκεψη του Χάρτη, ανακοινώνονται από τη Γραμματεία στο θεματοφύλακα, ο οποίος τις υποβάλλει σε όλα τα συμβαλλόμενα μέρη προς κύρωση, αποδοχή ή έγκριση.

4. Οι πράξεις κύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης τροποποιήσεων του παρόντος πρωτοκόλλου κατατίθενται στο θεματοφύλακα. Οι τροποποιήσεις τίθενται σε ισχύ μεταξύ των συμβαλλομένων μερών που τις έχουν κυρώσει, αποδεχθεί ή εγκρίνει την τριακοστή ημέρα από την κατάθεση στο θεματοφύλακα των πράξεων της κύρωσης, αποδοχής, ή έγκρισής τους από τα τρία τέταρτα τουλάχιστον των συμβαλλομένων μερών. Στη συνέχεια, οι τροποποιήσεις τίθενται σε ισχύ έναντι οποιουδήποτε άλλου συμβαλλομένου μέρους, την τριακοστή ημέρα μετά την υπό του εν λόγω συμβαλλομένου μέρους κατάθεση της πράξης κύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης των τροποποιήσεων.

Άρθρο 18

Έναρξη ισχύος

1. Το παρόν πρωτόκολλο τίθεται σε ισχύ την 30ή ημέρα μετά την ημερομηνία κατάθεσης της 15ης πράξεως κύρωσης, αποδοχής έγκρισης ή προσχώρησης σε αυτό, από κράτος ή οργανισμό περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης, που έχει υπογράψει το Χάρτη και είναι συμβαλλόμενο μέρος της συνθήκης για το Χάρτη Ενέργειας ή την ίδια ημερομηνία κατά την οποία τίθεται σε ισχύ η συνθήκη για το Χάρτη Ενέργειας, αναλόγως του ποιο είναι μεταγενέστερο.

2. Για κάθε κράτος ή οργανισμό περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης για τους οποίους η συνθήκη για το Χάρτη Ενέργειας έχει τεθεί σε ισχύ και το οποίο κυρώνει, αποδέχεται ή εγκρίνει το παρόν πρωτόκολλο ή προσχωρεί σε αυτό μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος πρωτοκόλλου, σύμφωνα με την παράγραφο 1, το πρωτόκολλο τίθεται σε ισχύ την τριακοστή ημέρα μετά την ημερομηνία κατάθεσης υπό του εν λόγω κράτους ή οργανισμού περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης της πράξεώς του κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης.

3. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, οι πράξεις που κατατίθενται από οργανισμούς περιφερειακής οικονομικής ολοκλήρωσης δεν συνυπολογίζονται επιπλέον εκείνων που έχουν κατατεθεί από τα κράτη μέλη των οργανισμών αυτών.

Άρθρο 19

Επιφυλάξεις

Δεν προβλέπεται η δυνατότητα διατύπωσης επιφυλάξεων ως προς το παρόν πρωτόκολλο.

Άρθρο 20

Αποχώρηση

1. Ανά πάσα στιγμή μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος πρωτοκόλλου για ένα συμβαλλόμενο μέρος, το εν λόγω συμβαλλόμενο μέρος μπορεί να κοινοποιήσει εγγράφως στο θεματοφύλακα την αποχώρησή του από το πρωτόκολλο.

2. Τα συμβαλλόμενα μέρη, τα οποία αποχωρούν από τη συνθήκη για το Χάρτη Ενέργειας, θεωρείται επίσης ότι έχουν αποχωρήσει από το παρόν πρωτόκολλο.

3. Η ημερομηνία έναρξης ισχύος της αποχώρησης, βάσει της παραγράφου 1, είναι ενενήντα ημέρες μετά την παραλαβή της κοινοποίησης από το θεματοφύλακα. Η ημερομηνία έναρξης ισχύος της αποχώρησης, βάσει της παραγράφου 2, είναι η ίδια όπως και η ημερομηνία έναρξης ισχύος της αποχώρησης από τη συνθήκη για το Χάρτη Ενέργειας.

Άρθρο 21

Θεματοφύλακας

Θεματοφύλακας του παρόντος πρωτοκόλλου είναι η κυβέρνηση της Πορτογαλικής Δημοκρατίας.

Άρθρο 22

Αυθεντικά κείμενα

Σε μαρτυρία των ανωτέρω, οι κάτωθι υπογεγραμμένοι, δεόντως εξουσιοδοτημένοι προς τούτο, υπέγραψαν το παρόν πρωτόκολλο στα αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ιταλικά, ρωσικά και ισπανικά, τα οποία είναι εξίσου αυθεντικά, σε ένα μοναδικό πρωτότυπο, το οποίο θα κατατεθεί στην κυβέρνηση της Πορτογαλικής Δημοκρατίας.

Έγινε στη Λισαβόνα, στις δέκα επτά Δεκεμβρίου του έτους χίλια εννιακόσια ενενήντα τέσσερα.

Ακολουθούν οι υπογραφές των συμβαλλομένων μερών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Παραστατικός και μη εξαντλητικός κατάλογος πιθανών τομέων συνεργασίας, σύμφωνα με το άρθρο 9

Ανάπτυξη προγραμμάτων ενεργειακής απόδοσης, συμπεριλαμβανομένου του προσδιορισμού φραγμών και δυνατοτήτων της ενεργειακής απόδοσης, και η ανάπτυξη προτύπων επισήμανσης ενεργειακής κατανάλωσης και απόδοσης.

Μελέτη των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του ενεργειακού κύκλου.

Ανάπτυξη οικονομικών, νομοθετικών και κανονιστικών μέτρων.

Μεταφορά τεχνολογίας, τεχνική βοήθεια και βιομηχανικές κοινοπραξίες, υπό τους όρους των διεθνών καθεστώτων δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και άλλων ισχυουσών διεθνών συμφωνιών.

Έρευνα και ανάπτυξη.

Εκπαίδευση, επιμόρφωση, πληροφόρηση και στατιστική.

Καθορισμός και εκτίμηση μέτρων, όπως φορολογικών ή άλλων νομικών μέσων βασισμένων στην αγορά, συμπεριλαμβανομένων εμπορεύσιμων αδειών, ώστε να λαμβάνεται υπόψη το εξωτερικό κόστος και όφελος, ιδίως το περιβαλλοντικό.

Ενεργειακή ανάλυση και διαμόρφωση πολιτικής:

— εκτίμηση των δυνατοτήτων ενεργειακής απόδοσης,

— ανάλυση και στατιστική της ζητήσεως ενέργειας,

— ανάπτυξη νομοθετικών και κανονιστικών μέτρων,

— ολοκληρωμένος προγραμματισμός πόρων και διαχείριση βάσει κριτηρίων ζήτησης,

— μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, συμπεριλαμβανομένων των μεγάλων ενεργειακών έργων.

Αξιολόγηση των οικονομικών μέσων για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και περιβαλλοντικοί στόχοι.

Ανάλυση της ενεργειακής απόδοσης στη διύλιση, μετατροπή, μεταφορά και διανομή υδρογονανθράκων.

Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά την παραγωγή και μετάδοση ισχύος:

— συμπαραγωγή,

— κατασκευαστικά στοιχεία εργοστασίων (καυστήρες, στρόβιλοι, γεννήτριες κλπ.),

— ολοκλήρωση δικτύων.

Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στον τομέα της οικοδομής:

— πρότυπα θερμικής μόνωσης, παθητικά ηλιακά συστήματα και εξαερισμός,

— θέρμανση χώρων και συστήματα κλιματισμού του αέρα,

— καυστήρες υψηλής απόδοσης, με χαμηλό επίπεδο NO_x,

— τεχνολογίες μέτρησης και ατομική μέτρηση,

— οικιακές συσκευές και φωτισμός.

Υπηρεσίες δήμων και υπηρεσίες τοπικών αρχών:

— συστήματα θέρμανσης οικισμών,

— αποδοτικά συστήματα διανομής φυσικού αερίου.

— τεχνολογίες ενεργειακού προγραμματισμού,

— αξιολόγηση πόλεων ή άλλων σχετικών εδαφικών οντοτήτων,

— ενεργειακή διαχείριση σε πόλεις και σε δημόσια κτίρια,

— διαχείριση αποβλήτων και ανάκτηση ενέργειας από τα απόβλητα.

Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στο βιομηχανικό τομέα:

— κοινοπραξίες,

— διαδοχική χρήση ενέργειας, συμπαραγωγή ενέργειας και ανάκτηση θερμότητας απωλειών,

— ενεργειακοί έλεγχοι.

Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στον τομέα των μεταφορών:

— πρότυπα αποδόσεων των οχημάτων με κινητήρα,

— ανάπτυξη αποδοτικών υποδομών στον τομέα των μεταφορών.

Πληροφόρηση:

— δημιουργία επίγνωσης,

— βάσεις δεδομένων: πρόσβαση, τεχνικές προδιαγραφές, συστήματα πληροφοριών,

— διάδοση, συλλογή και ταξινόμηση τεχνικών πληροφοριών,

— μελέτες συμπεριφοράς.

Εκπαίδευση και κατάρτιση:

— ανταλλαγές διευθυντικών στελεχών, υπαλλήλων, μηχανικών και φοιτητών από το χώρο της ενέργειας,

— οργάνωση διεθνών εκπαιδευτικών τμημάτων.

Χρηματοδότηση:

— ανάπτυξη νομικού πλαισίου,

— χρηματοδότηση από τρίτους,

— κοινοπραξίες,

— συγχρηματοδότηση.

Άρθρο δεύτερο

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και της Συνθήκης και του Πρωτοκόλλου που κυρώνονται από την πλήρωση των προϋποθέσεων των άρθρων 44 και 18 αυτών αντίστοιχα.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 15 Απριλίου 1997

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΘΕΟΔ. ΠΑΓΚΑΛΟΣ

ΕΘΝ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΙΑΝΝΟΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΒΑΣΩ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΠΕΡΙΒ/ΝΤΟΣ, ΧΩΡ/ΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ
ΚΩΝΣΤ. ΛΑΛΙΩΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΑΣ
ΣΤΕΦ. ΤΖΟΥΜΑΚΑΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝ. ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
ΜΙΛΤ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΚΩΝΣΤ. ΓΕΙΤΟΝΑΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 16 Απριλίου 1997

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * TELEX 223211 YPET GR * FAX 52 34 312

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ Σολωμού 51		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΠΩΛΗΣΗΣ Φ.Ε.Κ.	
Πληροφορίες δημοσιευμάτων Α.Ε. - Ε.Π.Ε.	5225761	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	
	5230841	Βασ. Όλγας 188, 1ος ορ.-Τ.Κ. 546 55	(031)423956
Πληροφορίες δημοσιευμάτων λοιπών Φ.Ε.Κ.	5225713	ΠΕΙΡΑΙΑΣ	4136402
	5249547	Νικήτα 6-8 Τ.Κ. 185 31	4171307
Πώληση Φ.Ε.Κ.	5239762	ΠΑΤΡΑ	(061)271249
Φωτοαντίγραφα παλαιών Φ.Ε.Κ.	5248141	Κορίνθου 327 Τ.Κ. 262 23	224581
Βιβλιοθήκη παλαιών Φ.Ε.Κ.	5248188	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	
Οδηγίες για δημοσιεύματα Α.Ε. - Ε.Π.Ε.	5248785	Διοικητήριο Τ.Κ. 454 44	(0651)21901
Εγγραφή Συνδρομητών Φ.Ε.Κ. και		ΚΟΜΟΤΗΝΗ	(0531)22637
αποστολή Φ.Ε.Κ.	5248320	Δημοκρατίας 1 Τ.Κ. 691 00	26522

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

- Μέχρι 8 σελίδες 150 δρχ.
- Από 9 μέχρι 16 σελίδες 300 δρχ.
- Από 16 σελίδες και άνω προσαύξηση 100 δρχ. ανά 8σέλιδο ή μέρους αυτού

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

Τεύχος	Κ.Α.Ε. Προϋπολογισμού 2531	Κ.Α.Ε. εσόδου υπέρ ΤΑΠΕΤ 3512
Α΄ (Νόμοι, Π.Δ., Συμβάσεις κ.τλ.)	50.000 δρχ.	2.500 δρχ.
Β΄ (Υπουργικές αποφάσεις κ.τλ.)	50.000 »	2.500 »
Γ΄ (Διορισμοί, απολύσεις κ.τλ. Δημ. Υπαλλήλων)	10.000 »	500 »
Δ΄ (Απαλλοτριώσεις, πολεοδομία κτλ.)	50.000 »	2.500 »
Αναπτυξιακών Πράξεων (Τ.Α.Π.Σ.)	25.000 »	1.250 »
Ν.Π.Δ.Δ. (Διορισμοί κ.τλ. προσωπικού Ν.Π.Δ.Δ.)	10.000 »	500 »
Παράρτημα (Πίνακες επιτυχόντων διαγωνισμών)	5.000 »	250 »
Δελτίο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (Δ.Ε.Β.Ι.)	10.000 »	500 »
Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου (Α.Ε.Δ.)	3.000 »	150 »
Ανωνύμων Εταιρειών & Ε.Π.Ε.	250.000 »	12.500 »
Προκηρύξεων Α.Σ.Ε.Π.	10.000 »	500 »
ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΤΕΥΧΗ ΕΚΤΟΣ Α.Ε. & Ε.Π.Ε.	200.000 »	10.000 »

* Οι συνδρομές του εσωτερικού προπληρώνονται στα Δημόσια Ταμεία που δίδουν αποδεικτικό είσπραξης (διπλότυπο) το οποίο με τη φροντίδα του ενδιαφερομένου πρέπει να στέλνεται στην Υπηρεσία του Εθνικού Τυπογραφείου.
* Οι συνδρομές του εξωτερικού επιβαρύνονται πέρα των παραπάνω αναφερομένων ποσών με τα ταχυδρομικά τέλη και μπορεί να στέλνονται με επιταγή και σε ανάλογο συνάλλαγμα στο Διευθυντή Οικονομικού του Εθνικού Τυπογραφείου.
* Η πληρωμή του ποσοστού του ΤΑΠΕΤ που αντιστοιχεί σε συνδρομές, εισπράττεται στην Αθήνα από το Ταμείο του ΤΑΠΕΤ (Σολωμού 51 - Αθήνα) και στις άλλες πόλεις από τα Δημόσια Ταμεία.
* Οι συνδρομητές του εξωτερικού μπορούν να στέλνουν το ποσό του ΤΑΠΕΤ μαζί με το ποσό της συνδρομής.
* Οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, οι Δήμοι, οι Κοινότητες ως και οι επιχειρήσεις αυτών πληρώνουν το μισό χρηματικό ποσό της συνδρομής και ολόκληρο το ποσό υπέρ του ΤΑΠΕΤ.
* Η συνδρομή ισχύει για ένα χρόνο, που αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου χρόνου. Δεν εγγράφονται συνδρομητές για μικρότερο χρονικό διάστημα.
* Η εγγραφή ή ανανέωση της συνδρομής πραγματοποιείται το αργότερο μέχρι τον Μάρτιο κάθε έτους.
* Αντίγραφα διπλοτύπων, ταχυδρομικές επιταγές και χρηματικά γράμμάτια δεν γίνονται δεκτά.

Οι υπηρεσίες κοινού λειτουργούν καθημερινά από 08.00΄ έως 13.00΄

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ